

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN
(H. 1208-1229 / M. 1793-1814)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ**

Cuma KORÇAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK - 2020**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN
(H. 1208-1229 / M. 1793-1814)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ**

**Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN
Jüri : Prof. Dr. İbrahim SOLAK
Jüri : Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK**

Cuma KORÇAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
OCAK - 2020**

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN
(H. 1208-1229 / M. 1793-1814)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ**

Cuma KORÇAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No:

**Bu Tez, 09.01.2020 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN
BAŞKAN

Prof. Dr. İbrahim SOLAK
ÜYE

Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Burcu ERŞAHAN
Enstitü Müdürü V.

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN
(H. 1208-1229 / M. 1793-1814)
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ

Cuma KORÇAK

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN
Yıl : 2020
Sayfa : 125+V
Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN (Başkan)
: Prof. Dr. İbrahim SOLAK (Üye)
: Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK (Üye)

Bu tez çalışmasında, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Sadaret Fonunda 353 numarasıyla kayıtlı Teşrifat defterinin günümüzde kullanılan harflere çeviri yazısı yapılmış ve defterin içeriğine göre Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki teşrifat teşkilatıyla ilgili değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Teşrifatçı Mehmed Esad Medhî Efendi tarafından yazılan bu defter, h. 1208-1229 / m. 1793-1814 yıllarını kapsamaktadır. Defter, kapağındaki etikette de yazıldığı üzere süfera yani elçilerin teşrifatı hakkındadır. Elçi kabulleri, elçilere ve onlarla ilgilenen görevlilere verilen ziyafetler ve hediyeler, defterin muhteviyatını teşkil etmektedir. Bu çalışma ile Osmanlı protokolü ve merkez teşkilatı konularındaki çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, teşrifat defteri, protokol, merasim, elçilik, Mehmed Esad Medhî Efendi.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF HISTORY

ABSTRACT

MA THESIS

TRANSCRIPTION AND EVALUATION
OF THE TEŞRİFAT BOOK NUMBER 353
(H. 1208-1229 / M. 1793-1814)

Cuma KORÇAK

Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN
Year : 2020
Pages : 125+V
Jury : Assist. Prof. Hasan ARSLAN (Chairperson)
: Prof. Dr. İbrahim SOLAK (Member)
: Assoc. Prof. Seydi Vakkas TOPRAK (Member)

In our thesis, study information were given about what is the ceremonial, Duty of the master of the ceremonies and how to prepare the Ceremonial Notebooks. For this purpose, the Ceremonial Notebook registered with the number d. 353 and in the name of “Sadaret” in the Ottoman Archives was examined. This notebook translated into new Turkish letters and a brief evaluation of this notebook was made. This notebook was written by the author Mehmed Esad Medhî Efendi, covers the years 1208-1229 (1793-1814). The notebook was about the ambassadors as it was written on the label on the cover, and the acceptances of the ambassadors, the feasts and gifts given to the ambassadors and the officials dealing with the ambassadors constitute the main subject of the notebook. The aim of our study is to provide an important resource interms of the Ottoman protocol to the historical researches.

Keywords: Ottoman Empire, memorandum, protocol, ceremony, embassy, Mehmed Esad Medhî Efendi.

ÖN SÖZ

Osmanlı devlet geleneğinin bir parçası olan Teşrifat Merasimi ve Osmanlı müesseselerinde önemli bir yere sahip olan Teşrifat Kalemi hakkında bilgi sahibi olunabilecek en kapsamlı kaynaklardan biri de şüphesiz Teşrifat Defterleridir. Ancak, Osmanlı Devleti'nden miras kalan arşivlerde yüzlerce Teşrifat Defteri bulunmakta iken bu defterlerin çok azının günümüz harflerine çeviri yazısı yapıldığı görülmektedir. Osmanlı'da teşrifat ve teşrifatçılık ile ilgili araştırmalara katkı yapmak amacıyla, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Sadaret Fonunda 353 numarasıyla kayıtlı ve Mehmed Esad Medhî Efendi tarafından kaleme alınan teşrifat defterinin transkripsiyonu ve değerlendirmesi tez konusu olarak tercih edilmiştir.

Takdim edilen bu çalışma ile Osmanlı Devleti'nde h. 1208-1229 / m. 1793-1814 yılları arasında tutulmuş olan, Bâb-ı Âlî Defterleri bölümünde Sadâret Defterleri başlığı altında Teşrifat kataloğu'nda kayıtlı 353 Numaralı Teşrifat Defteri transkribe edilmiş ve kısa bir değerlendirmesi yapılmıştır. Defter, Osmanlı Devleti'nin merasim usüllerini, protokol kaidelerini ve bu meyandaki teşkilatlanmasını göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Defterin müellifi Mehmed Esad Medhî Efendi hakkında *Sicill-i Osmanî*'deki kaydından ve Devlet Arşivleri Başkanlığındaki birkaç arşiv belgesinden başka herhangi bir kayda ulaşılamamıştır. Tezin giriş bölümünde bu kaynaklardan alınan bilgiler derlenerek müellif hakkında derli toplu bir biyografi oluşturulmuştur.

Defter transkribe edilirken basit transkripsiyon kuralları uygulanmıştır. Kelime kökleri ve ekler yazılırken, çoğunlukla metne sadık kalınmaya çalışılmış olup bazı sesli ve sessiz harf değişimleri günümüz Türkçe'sine uyarlanmıştır. Derkenarlardan metne girmesi uygun görülenler *italik* olarak bulunduğu konuma göre metne dâhil edilmiş, diğerleri ise yukarıdan aşağıya ve sağdan sola istif sırasıyla dipnot şeklinde kaydedilmiştir. Metnin orijinaline ait olmayıp çeviri sırasında yapılan ilaveler köşeli parantez "[ ]" içerisinde gösterilmiştir. Çevirisinden emin olunmayan kelimeler ise soru işareti "?" ile birlikte yazılmıştır.

Tezin ilk bölümü olan giriş kısmında, genel olarak teşrifat ve Osmanlı'da teşrifatçılık, özellikle elçilere uygulanan teşrifat merasimi, Osmanlı Arşivinde bulunan teşrifat defterleri ve çalışmaya esas defterin müellifi hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümünde defterin değerlendirmesine, üçüncü bölümünde transkripsiyonuna, dördüncü bölümünde ise sonuç kısmına yer verilmiştir.

Son olarak, gerek ders döneminde gerek tez aşamasında mekân ve zaman gözetmeksizin hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hasan ARSLAN'a, tüm eğitim hayatım süresince maddi ve manevi destekleriyle daima arkamda duran kıymetli aileme ve sürekli beni motive ederek çalışmamı nihayettlendirmemi sağlayan sevgili eşime teşekkürlerimi sunarım.

Cuma KORÇAK
Kahramanmaraş 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR.....	V
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Genel Olarak Teşrifat ve Osmanlı Devleti'nde Teşrifatçılık	1
1.2. Süferaya Dair Teşrifat	2
1.3. Teşrifat Defterleri.....	3
1.4. Müellif Hakkında	4
2. 353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
3. 353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU	11
4. SONUÇ	81
KAYNAKÇA.....	82
ÖZ GEÇMİŞ	83
EKLER.....	84

KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
agt.	: Adı geçen tez
B	: Receb
C	: Cemaziyelâhır
c.	: Cilt
Ca	: Cemaziyelevvel
CDAB	: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı
h.	: Hicrî
L	: Şevval
M	: Muharrem
m.	: Miladî
N	: Ramazan
OA	: Osmanlı Arşivi
R	: Rebiulâhır
Ra	: Rebiülevvel
S	: Safer
s.	: Sahife
Ş	: Şaban
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
vr.	: Varak
vs.	: Vesaire
Z	: Zilkade
Za	: Zilhicce

1. GİRİŞ

1.1. Genel Olarak Teşrifat ve Osmanlı Devleti'nde Teşrifatçılık

Teşrifat, sözlükte “şereflendirme, bir kimsenin ziyaretiyle bir yeri veya kişiyi şereflendirmesi” anlamındaki teşrif kelimesinin çoğuludur. Bazı İslâm devletlerinde hilatle aynı anlama gelen teşrif kelimesi, Osmanlı Devleti'nde de benzer şekilde kullanılmıştır.¹ İstilahta ise, merâsim sırasında mansıp ve rütbe sahiplerinin, makam ve rütbelerine göre muteber olan ve riayet edilen öncelik ve sonralık anlamında kullanılan bir terimdir. Daha sade bir tanımla, devlet ricâli ve memurların resmî günlerde bulunacakları sıra ve sınıflar demektir.²

Teşrifata ait usul ve kaideler, ilk defa Fatih Kanunnamesi'nde derlenmiştir. Teşrifat ve teşkilat kanunlarını derleyen *Kânunnâme-i Âl-i Osmân*'ın mukaddime kısmındaki ifadeden anlaşıldığına göre; eser, *Dîvân-ı Hümâyûn*'da kullanılmak maksadıyla ve mevcut kaidelerin tamamlanması suretiyle kaleme alınmıştır.³

Teşrifatla ilgili görevleri bulunan Hazine-i âmire kâtibine, II. Bayezid zamanında önce teşrifî, ardından teşrifatî denilmiştir. Bu kâtibin görevlerinde ve konumunda XVII. yüzyıl sonları ile XVIII. yüzyıl başlarında meydana gelen değişim isminin anlamını da etkilemiştir. Değişim sürecinin tamamlanmasından sonra teşrifatî artık başdefterdara bağlı bir hazine kâtibi değil doğrudan sadrazama bağlı ve protokol işlerinden sorumlu Bâb-ı Âlî görevlisi haline gelmiştir. Teşrifat kelimesinin protokol anlamı da bu değişimin ardından ortaya çıkmıştır.⁴

Teşrifatçılık, Kanunî Sultan Süleyman tarafından kurulmuş önemli bir müessesedir. Bu işi görene "Teşrifatî Efendi" veya "Teşrifatçı Efendi" denilirdi. Teşrifatî Efendi, Saray seremonisini ve devlete ait bütün merâsimleri bilir, gerek Saray'da ve *Dîvân-ı Hümâyûn*'da, gerekse Paşa Kapısı'nda yapılan merâsimlerde elindeki defter gereğince protokolü idare ve tatbik ederdi. Bundan başka, vezir ve beylerbeyileriyle diğer devlet erkânına ait rusûm ve harç defterlerini tutardı. Teşrifat Kalemi, önceleri *Dîvân-ı Hümâyûn*'a bağlı iken Sultan III. Ahmed zamanında Paşa Kapısı'na nakledilmiş ve Sadâret Kethüdâlığı'na bağlanmıştır.⁵

XVI ve XVII. yüzyıllarda maliye, XVIII. ve XIX. yüzyıllarda sadaret dairesi olan *Dîvân-ı Hümâyûn* teşrifatçılığı, XX. yüzyılın başlarına kadar varlığını korumuştur. Ancak Tanzimat öncesinde teşrifatla ilgili tek kuruluş iken yeni kurumların teşkilıyla görevleri bölünmüştür. Önceleri *Dîvân-ı Hümâyûn* hâcegânına dâhil olan maliye görevlisi teşrifatîye yardımcı olmak üzere bir halife ile şâkirdler görevli iken, XVII. yüzyılın sonlarındaki görev değişiminin ardından Bâb-ı Âlî'ye geçerek sadrazam dairesine bağlanan kalemin önemiyle birlikte personel sayısı da artmıştır. Tanzimat'ın ardından ikinci bir teşrifat kurumu olarak Hariciye Nezâreti'ne bağlı Hariciye Teşrifatçılığı (1846-1909) tesis edilmiştir. Üçüncü teşrifat kurumu, II. Abdülhamid döneminin cülûstan elli gün sonrasına rastlayan ilk bayramı (Ramazan) sırasında ortaya çıkmıştır. Bu kuruluş, Nezaret adı altında ve mevcut iki teşrifat kurumunun üzerinde tesis edilmiştir. II. Meşrutiyet'in ilânından sonra 1909'da Dâire-i sadâret dâhilinde Teşrifât-ı umûmiye Dairesinin teşkil edilmesiyle mevcut teşrifat kurumlarına ait

¹ Filiz Karaca, “Teşrifat”, *DİA*, c. 40, İstanbul 1994, s. 570.

² Mehmed Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, s. 477.

³ Dündar Alıkkılıç, *Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi*, Kelebek Matbaacılık, İstanbul 2004, s. 34-35.

⁴ Karaca, *age.*, s. 570.

⁵ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Yayınları, İstanbul 1986, s. 336.

görevler bir araya toplanmıştır. Son dönemde ayrıca askeriye, bahriye, ilmiye ve veliaht teşrifatçılığı görevlerine de rastlanmaktadır. Bunlar ise genellikle müstakil olmayıp ek görev şeklinde yürütülmüştür.⁶

1.2. Süferaya Dair Teşrifat

Daimi elçilikler kurulmadan önce devletler, ya bir sorunun çözümü yahut sulh veya muahede akdi veya da dostluk ilişkilerinin güçlendirilmesi amacıyla hediye verilmesi, cülüs, zaferi tebrik veya tebliğ için birbirlerine elçi veya bir heyet gönderirlerdi.⁷ Daimi elçilikler kurulduktan sonra ise bu tür durumlar elçilere mektup ile bildirilir, elçiler de teşrifat merasimi ile önce sadrazam daha sonra da hükümdar tarafından kabul edildiğinde mektubunu takdim ederdi.

Elçiler, Osmanlı sınırlarından içeri girdikleri andan itibaren misafir olarak kabul edilmiş ve tüm masrafları devlet tarafından karşılanmıştır. Ayrıca elçiyi sınırda karşılamak, İstanbul'da kaldığı süre boyunca ihtiyaçlarıyla ilgilenmek üzere bir mihmandar tayin olunurdu. Mihmandarın rütbesi, elçinin önemine ve devletin o tarihteki durumuna göre değişirdi. Gelen elçinin karşılanması, geldikleri istikamet ve ülkelere göre değişiklik göstermekteydi. Bu karşılama olayında en önemli vazife çavuşbaşına aitti. Elçiyi karşılamak ve ikamet edeceği yere getirmek çavuşbaşının başlıca görevlerindendi. Elçinin divana geleceği günü sadrazam tayin eder, elçi önce reisülküttap efendi ile buluşur ve maruzatını ona bildirirdi. Bu maruzat, istişare ve kabule uygun bulunursa elçi, sadrazamın huzuruna çıkardı. Elçinin önce sadrazam sonrasında ise padişah tarafından kabulü sadece merasimden ibaretti. Siyasi müzakereler, elçilerle reisülküttap efendi arasında yapılır ve ulaşılan sonuç reisülküttap tarafından divana arz olunurdu.⁸

Tevkiî Abdurrahman Paşa huzura çıkan elçiler için uygulanan teşrifatı, *Kanunnamesi*'nde özetle şu şekilde anlatmıştır:

Elçiler Dîvân-ı Hümâyûn'a arz ve ulufe günlerinde getirilirdi. Gelen elçi Müslüman bir devletin elçisi ise, Divanhane kapısından içeri girdiği anda vezirler, nişancı paşa, kadiasker efendiler ve defterdarlar ayağa kalkardı. Elçi, veziriazam hazretlerinin eteğini öptükten sonra nişancı paşanın oturduğu yerin divanhane kapısı tarafına otururdu.

Gelen elçi Gayrimüslim bir devletin elçisi ise, divanhaneye yaklaştığı zaman veziriazam hazretleri abdesthaneye yaklaşır, elçi divanhaneye girdiği anda veziriazam hazretleri de abdesthaneden çıkıp makamına gelir ve o anda vezirler ve diğer erkân ayağa kalkardı. Elçi, veziriazam hazretlerinin eteğini öptükten sonra vezirlerin karşısında olacak şekilde divanhane kapısı duvarı yanında iskemle üzerine otururdu.

Yemekte ise Müslüman devlet elçisi ile Gayrimüslim devlet elçisi aynı seviyedeydi. Her ikisi de veziriazam sinisinde iskemlede oturarak yemek yerdi. Elçinin adamları ise nişancı paşa ve defterdar efendi için kurulan sinilerde yemek yerlerdi.

Elçi padişah hazretleri huzuruna çıkacağı zaman, Dîvân-ı Hümâyûn'da yemek yiyip ellerini yıkadıktan sonra çavuşbaşı işareti ile divanhane çıkartılır, hazine önünde hilatler giydirilir ve orada bekletilirdi. Vezirler arz odasına girdikten sonra rikâb-ı hümayun ağaları elçiyi pazılarından tutarak arz odasına götürüp padişah

⁶ Karaca, *age.*, s. 572.

⁷ Niyazi Ahmet Banoğlu (haz.), *Teşrifat ve Teşkilatımız (Ali Seydi Bey)*, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul (yıl bilinmiyor), s. 139.

⁸ Alikılıç, *age.*, s. 74-77.

huzurunda yer öptürürler, kapıcılar elçinin hediyesini arz odası önünden geçirip hazineye teslim ederlerdi.

Namesini ise en aşağı vezir alıp üst yanındaki vezire, o da kendi üst yanındaki vezire verir ve bu minval üzere name veziriazama ulaştığında, veziriazam nameyi padişahın tahtının yanına koyardı. Padişah ile elçi arasında gerçekleşen sual ve cevaptan sonra elçiye yer öptürülerek saray dışına çıkarılır ve gideceği yere götürülürdü.

Veziriazam nameyi koyduğu yerden alarak tercüme ettirir ve sonrasında rikâb-ı hümayuna anlamını özetlerdi.⁹

Osmanlı Devleti'nde elçilerden mektuplarını teslim alırken yazılı bir teşrifata uyulduğu gibi, elçilere mektup teslim ederken de uygulanan bir teşrifat vardı. Sahaflar Şeyhizade Mehmed Esad Efendi'nin *Teşrifât-ı Kadîmesi*'nde anlatılan bu teşrifat, kısaca şu şekildedir:

*Gerek Müslüman gerekse Gayrimüslim devletlerden gelen elçilere padişahın mektubu divanda teslim edilecekse, divan günü elçi arz odasına alınır, padişah bir konuşma yaptıktan sonra sadrazam, padişahın sağ yanında duran yastık üzerindeki mektubu alır, öpüp başına koyar ve sonra yanında duran vezire verir. Vezirler, öpüp başlarına koyarak elden ele en sonda bulunan mîr-i alem ağaya ulaştırır, o da öpüp başına koyduktan sonra elçiye teslim eder. Elçi de mektubu aldığı zaman öper ve elinin üzerine alıp bu şekilde Babüssaade'den çıkar, orta kapıya geldiğinde başkâtibine teslim eder.*¹⁰

Tevkiî Abdurrahman Paşa'nın 1676 yılında kaleme aldığı *Kanunnâmesi*'nde ve Sahaflar Şeyhizade Mehmed Esad Efendi'nin 1870 yılında basılan *Teşrifât-ı Kadîmesi*'nde geçen bu ifadeler, çeviri yazısı ve değerlendirmesi yapılan çalışmaya konu h. 1208-1229 / m. 1793-1814 tarihli Teşrifat Defterinde daha ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır.

1.3. Teşrifat Defterleri

Teşrifat kaleminde yevmî, mufassal ve müteferrik çeşitli defterler vardır. Bu çalışmada incelenen defterin de içinde bulunduğu Yevmiye defterleri, gün ve tarih sırasıyla tutulmuş olan defterlerdir. Padişaha takdim edilen zevatın isimleri, giydikleri hilatlerin türleri, kürk masrafları ve ziyafetler dolayısıyla yapılan harcamalar, elçilerin kabulleri esnasındaki tertip ve masraflar, divan ictimâi zamanlarında bulunan âzaların isimleri ve sair bütün merasim, özet olarak burada gösterilmiştir. Bu yevmiye defterlerine teşrifat yevmiye defteri denilirdi. III. Selim'den itibaren yevmî defterlerde Teşrifat Kalemi'ne ait bütün vukuat, sadece bilgi amaçlı ve icmali bir üslupla yer almaya başlamıştır.¹¹

Teşrifat defterleri; merasim sırasının, kabul gün ve saatlerinin tutulduğu deftere verilen isimdir. Saraydaki seremoniyi ve bütün merasimleri bilmesi gereken teşrifatçı, gerek Saray ve Dîvân-ı Hümayûn'da ve gerekse Paşakapısı'nda yapılan merasimlerde elindeki deftere göre protokolü tatbik ederdi. Divan'da maaş verilmesi, ziyaretler, elçi kabulü, Mısır Hazinesi'nin gelişindeki törenler, padişah cülûsu ve diğer tebrikler, donanmanın denize çıkarılması veya bir geminin denize indirilmesi ve benzeri işlerin

⁹ Sadık Müfit Bilge (haz.), *Osmanlı Devleti'nde Teşrifat ve Törenler (Tevki'î Abdurrahman Paşa Kânûn-nâmesi)*, Kitabevi, İstanbul 2011, s. 17-18.

¹⁰ Yavuz Ercan (haz.), *Esad Efendi Osmanlılarda Töre ve Törenler (Teşrifât-ı Kadîme)*, Kervan Kitapçılık, İstanbul 1979, s. 83.

¹¹ Üzeyir Yıldırım, *Osmanlılar'da Cülûs ve Buna Dair Bir Kaynak Eser*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 2.

tanzimi, sadrazam dairesindeki merasim dolayısıyla mevcut teşrifat kanununa uyularak yapılan işler, teşrifatçının görevlerindendi. Bundan başka, vezir, beylerbeyi ve devlet erkânına ait rusûm ve harçların da defterlerini tutardı. Tutulan bu defterlerden günümüze kadar ulaşanları Dîvân-ı Hümâyûn, Bâb-ı Defterî ve Bâb-ı Âlî Defterleri fonlarına dâhil edilerek tasnif edilmiştir. Bu defterlere ait bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.¹²

Tablo 1. Teşrifat Defterleri Kataloğu

Ana Fon Adı	Fonun Kodu	Defter Numarası	Tarihi		Defter Adedi
			Hicrî	Milâdî	
Dîvân-ı Hümâyûn	K.K.d	664-676-2, 682-696-M	955-1241	1548-1826	35
Bâb-ı Defterî	D.TŞF.d	26020-26104	1061-1253	1651-1837	85
	K.K.d (Teşrifatçılık)	664-676, 682-696	955-1241	1548-1825	28
Bâb-ı Âlî Defterleri	A.}d (Sadaret Teşrifat Kalemi Defterleri)	345-367	1054-1308	1644-1891	23
	BEO.NGG.d (BEO Nezâret ve Devâir Gelen-Giden Kayıt Defterleri)	896-913	1276-1341	1859-1922	18
	BEO.VGG.d (BEO Vilâyât Gelen-Giden Kayıt Defterleri)	1608	1274-1288	1858-1871	1

1.4. Müellif Hakkında

Bu çalışmada incelenen 353 Numaralı Teşrifat Defteri'nin müellifi Mehmed Esad Medhî Efendi'dir. Arşiv ve diğer kaynaklarda yapılan araştırmalar sonucunda, *Sicill-i Osmanî* ve Osmanlı Arşivindeki birkaç belgeden başka bir kayda ulaşılamamıştır. *Sicill-i Osmanî*'nde müellifin adını "Esad Mehmed Medhî Bey" olarak kaydeden Mehmed Süreyya Efendi, müellif hakkında derlediği bilgileri günümüz Türkçesi'yle şu şekilde aktarmıştır:

*Esad Mehmed Medhî Bey, Bâb-ı Âlî'den tefeyyüz ile teşrifatçı kisedârı oldu. H. 1224 (m. 1809-1810) tarihinde teşrifatçı oldu. Bir ara bu görevinden azledilse de tekrar teşrifatçılık görevine getirildi. Bu göreve ek olarak h. 1238 (m. 1822-1823) tarihinde sipahiler kâtibi oldu. H. 1242 (m. 1826-1827) tarihinde teşrifatçılık görevinden azledildi. H. 1244 (m. 1828-1829) tarihinde Anadolu muhasebecisi oldu. H. 1247 (m. 1831-1832) tarihinde görev süresini tamamlayarak vüzerâ kapı kethüdası oldu. H. 1249 Zilhicce (m. 1834) tarihinde vefat etti.*¹³

Mehmed Esad Medhî Efendi hakkında Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Kataloğunda yapılan taramalar sonucunda bazı belgelere ulaşılmıştır. Bu belgeler, *Sicill-i Osmanî*'deki kayıtların çoğunu teyit etmekte ve bazı ek bilgiler içermektedir. Adı geçen arşiv belgelerine göre; müellifin eşi Lebibe Hanım'dır.¹⁴

¹² *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (yay. haz. İskender Türe, Salim Kaynar), Seçil Ofset, İstanbul 2017, s. 76-132.

¹³ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî Yahut Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniye*, c. I, Matbaa-i Amire H. 1308, s. 338.

¹⁴ Cumbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (bundan sonra kısaca: CDAB, OA), A.AMD., nu.: 6/73.

Dîvân-ı Hümâyûn teşrifatçısı kîsedârı yamağı iken h. 1217 (m. 1802-1803) tarihinde Dîvân-ı Hümâyûn teşrifatçısı kîsedârı olmuştur.¹⁵ H. 1232 (m. 1816-1817) tarihinde Sadrazam Mehmed Emin Rauf Paşa'nın Kapı Kethüdalığına tayin edilmiştir.¹⁶ H. 1236 (m. 1820-1821) tarihinde Kuşadası Muhafızı Kalender Paşa'nın Kapı Kethüdası olarak atanmıştır.¹⁷ H. 1245 (m. 1829-1830) tarihinde Anadolu muhasebecisi tayin edilmiştir.¹⁸ Karahisarısahib Mutasarrıfı İzzet Mehmed Paşa'nın Kapı Kethüdası iken h. 1249 (m. 1833-1834) tarihinde azledilmiş¹⁹ ve aynı tarihte Maraş Muhassılı Süleyman Paşa'nın kapı kethüdası olarak atanmıştır.²⁰

Devlet Arşivleri Kataloğunda müellifin adının geçtiği diğer belgelerde ise, Esad Medhî Bey'in h. 1249 Zilhicce (m. 1834) tarihinde vefat etmesiyle, üzerinde olan dört adet kapı kethüdalığına uygun kişilerin tayininden²¹; h. 1250 (m. 1834-1835) tarihinde Sabık teşrifatî Esad Bey'den münhal zeametın yarısının teşrifatî Said Bey'e, diğer kısmının Dîvân-ı Hümâyûn, Mühimme, Amedî Odası, Ruus-ı Hümâyûn ve Tahvil kalemlerindeki kâtiplere, silsele yürütülerek tevzi edilmesinden²²; eşi Lebibe Hanım'a h. 1264 (m. 1847-1848) yılında atıyye verilmesinden²³ ve h. 1265 (m. 1848-1849) tarihinde evi yandığından dolayı yeni bir ev satın alınmasından bahsedilmektedir.²⁴

Mehmed Esad Medhî Efendi'nin, çeviri yazısı yapılan 353 Numaralı Teşrifat Defteri ve başka bir lisansüstü tezde kullanılan 350 Numaralı Teşrifat Defteri²⁵ dışında bir eseri olup olmadığı hakkında herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

¹⁵ CDAB, OA, *C..DH.*, 165/8231.

¹⁶ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 653-31909.

¹⁷ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 751/35469.

¹⁸ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 482/23644. Bu tarih, Sicill-i Osmânî'de 1244 olarak belirtilmiştir.

¹⁹ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 479/23479.

²⁰ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 648/31749.

²¹ CDAB, OA, *HAT*, nu.: 697-33652.

²² CDAB, OA, *HAT*, nu.: 604/29549.

²³ CDAB, OA, *İ..MVL.*, nu.: 128/3365.

²⁴ CDAB, OA, *A.AMD.*, nu.: 6/73.

²⁵ Üzeyir Yıldırım, *agt.*

2. 353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tez çalışmasına esas bu defterin konusunu, Osmanlı Devleti'ne h. 1208-1229 / m. 1793-1814 tarihleri arasında gelen elçilerin kabulleri, bu elçiler tarafından getirilen name ve hediyeler, bu elçilere verilen name ve hediyeler, görevi biten elçilerin vedaları, elçiler ile beraberindekilerin ve görevlilerin giydikleri hilatlerin türleri, kürk masrafları ve ziyafetler dolayısıyla yapılan harcamalar gibi detaylı kayıtlar oluşturmaktadır.

Defter, 36 varaktan müteşekkil olup yazı türü rikadır. Hattı okunaklı, dili anlaşılırdır. Defterin birkaç sahifesi hariç çoğunda derkenarlar mevcuttur. Derkenarların ekserisi, daha sonraki tarihlerde defter üzerinde yapılan muamelelere aittir. Bir kısmı ise ana metin yazılırken unutulmuş kısımların sonradan ilavesiyle meydana gelmiştir. Bu ilaveler bugünkü dipnot mantığıyla numaralandırılarak belirtilmiştir. Defterin ana metni ve derkenarları çoğunlukla siyah mürekkeple yazılırken bazı kısımları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Defterdeki kayıtlar çoğunlukla tarihlerine göre sıralanmış olup ana metinde ve derkenarlarda bulunan bazı kayıtlarda bu sıranın takip edilmediği görülmektedir.

Defterde bahsedilen elçilerin Osmanlı Devleti'ne hangi devletleri temsilen geldikleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. Defterde Bahsi Geçen Devletler

Devletin Defterdeki Adı	Günümüzdeki Karşılığı
Rusya	Rusya
Nemçe	Avusturya
Büyük İspanya	İspanya
Felemenk	Hollanda, Belçika ve Kuzeydoğu Fransa
İngiltere	İngiltere
Françe	Fransa
Venedik	Venedik: İtalya'nın bir şehri.
Dubrovnik	Dubrovnik: Hırvatistan'ın bir şehri.
Cezâyir-i Seb'a-i Müctemi'a	Yedi Ada Cumhuriyeti: Yunanistan idaresinde bulunan Korfa, Pakso, Ayamavra, İtaki, Zanta, Çuka ve Kefalonya Adaları.
Saksonya	Saksonya: Almanya'nın bir şehri.

İncelenen defter, özellikle elçilere uygulanan protokol hakkında detaylı bilgiler içermektedir. Bu bilgileri kaydederken müellif, aşağıdaki örnekte de görüldüğü üzere merasim sırasında elçinin sağında, solunda, önünde ve arkasında kimlerin bulunduğu ve elçinin mindere mi yoksa sandalyeye mi oturduğuna kadar detaylandırdığı tasvirli bir anlatım metodu kullanmıştır.

“Resmen Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde çavuşbaşı ağa sağda ve sır kâtibi solda verâlarında mersûm elçi ve ‘avdetinde ber-mu’tâd çavuşbaşı ağadan mâ-‘adâsı gitmiştir ve ‘arz odasında yalnız mersûm elçi sandalyeye ku’ûd etmiştir.”²⁶

Defterin ilgi çekici diğer bir özelliği ise, elçiler ve beraberindekiler ile bunlara memur ve hizmetli olarak görevlendirilen zevata verilen hediyelerin maliyetlerini, detaylı ve mukayeseli bir şekilde kaydetmiş olmasıdır. Öyle ki, Rusya'dan gelen orta elçiye hediye edilen bir kürkün önceki fiyatı yaklaşık iki bin yedi yüz elli kuruş iken o anki fiyatının beş yüz kuruşa kadar düştüğü belirtilmiştir.²⁷

Elçiler, beraberindekiler ve görevli kimselere her merasimde çeşit çeşit kürk ve giysiler hediye edilmesi, Osmanlıların misafirperverlik ve cömertlik olgularının anlaşılması açısından önemlidir. Defterde sıkça yer alan bu hediyeler ve bunlarla ilgili

²⁶ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 10b.

²⁷ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 2a.

terimlerin bugünkü karşılıklarının bilinmesi, çeviri yazısını okuyanlar için kolaylık sağlayacağı düşünülerek bu kısımda belirtilmiştir.²⁸

Tablo 3. Defterde Adı Geçen Kıyafetler ve Bunlarla İlgili Terimler

Sevb	Elbise
Dûhte	Dikilmiş
Kubûr	Dar kollu
Çuka	Yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş
Ferve	Kürk, makbul hayvan postu
Hil'at	Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan
Hıla'	Hil'at'ın çoğulu
Şâlî	Tiftikten yapılmış ince kumaş
Kontoş	Bilhassa Tatar beylerinin giydikleri, geniş ve devrik kürklü bir yakası olan, dar yenli, uzun kollu üstlük
Kerrâke	Osmanlılarda kibar sınıftan gençlerin ve ilmiye sınıfının giydiği, ince softan hafif ve dar üstlük
Semmûr kürk	Samurun postundan yapılan kürk
Sırt semmûr kürk	Samur sırtından yapılan kürk
Paça semmûr kürk	Samur paçasından yapılan kürk
Sincâb Kürk	Sincabın postundan yapılan kürk
Erkân kürk	Vezirlere, büyük devlet memurlarına mevkileri gereği giydirilen ve saray ileri gelenlerinin merâsimlerde giydikleri kürk
Kâkum kürk	Avrupa ve Asya'nın kuzey bölgelerinde yaşayan, sansar ve gelinciğe benzer, uzunluğu 30, kuyruğu 10 santim, kendi beyaz tüylü, kuyruğu siyah, kürkü çok makbul etçil memeli hayvanın kürkü

Yukarıda açıklamaları verilen kıyafetler, Bâb-ı Âli ve Dîvân-ı Hümâyûn'a geldikleri zaman elçiler, beraberindekiler ve görevlilere takdim edilirdi. Bu kıyafetlerden elçi ve muteber adamlarına verilenlerinin defterde belirtilen fiyatları ve günümüzdeki karşılıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁹

Tablo 4. Defterde Adı Geçen Kerrake ve Kürklerin Fiyatları

	Defterde Geçtiği Tarih		Defterde Belirtilen Fiyatı (Kuruş)	1998 Yılındaki Yaklaşık TL Karşılığı (6 Sıfır Atılmıştır)	2019 Yılındaki Yaklaşık TL Karşılığı
	Hicrî	Miladî			
Samur Kürkü	1209-1216	1794-1802	500-6000	1.080-12.960 TL	25.000-300.000 TL
Sincap Kürkü	1215	1800-1801	1200	2.160 TL	50.000 TL
Kakum Kürkü	1215	1800-1801	1000	1.800 TL	40.000 TL
Şâlî Kerrake	1215	1800-1801	400	720 TL	17.000 TL

²⁸ Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türkî*, İkdâm, İstanbul h. 1317.; Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Sözlük*, Ankara 1986.; Kubbealtı Vakfı, "Kubbealtılugatı", <http://lugatim.com/>, (erişim: 11.11.2019).

²⁹ Şevket Pamuk, *İstanbul ve Diğer Kentlerde 500 Yıllık Fiyat ve Ücretler 1469-1998*, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 2000, s. 28-29.; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, "Enflasyon Hesaplayıcısı", <http://www3.tcmb.gov.tr/enflasyoncalc/enflasyonyeni.php>, (erişim: 15.12.2019).

Defterin genelinde, yukarıda verilen örnekler gibi detaylı bir anlatım ile elçiler ve beraberindekilerin nasıl karşılandıkları, nerelere götürüldükleri, onlara kimlerin eşlik ettiği, neler ikram edildiği, hangi giysilerin hediye edildiği vs. anlatılmaktadır. Bu süreç, elçilerin görev süresi bitip devletlerine döneceği zaman da tekrar etmektedir.

Defterde, devletini temsilen gelen bazı elçilerin adı yazılıyken bazılarının ise belirtilmemiştir. İsmi zikredilen bu elçiler ve defterde adı geçen diğer önemli kişilikler ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

Tablo 5. Defterde Adı Geçen Amiral, General ve Elçiler

Devleti	Adı	Rütbesi	Tarih	
			Hicrî	Miladî
Rusya	Uşakof/Uşakov	Amiral	25 R 1215	15 Eylül 1800
	Yetmaro?	Orta Elçi	18 S 1217	20 Haziran 1802
	İtalenski	Orta Elçi	2 R 1229	24 Mart 1814
İngiltere	Hebron	Fevkalade Orta Elçi	8 Ca 1208	12 Aralık 1793
	Keler?	General	3 M 1215	27 Mayıs 1800
Fransa	Enzeli	Baylos	9 Za 1208	8 Haziran 1794
Nemçe	Verninak/Verninac	Fevkalade Orta Elçi	20 Za 1209	8 Haziran 1795

Bu genel değerlendirmeden sonra, elçilerin devlet erkânıyla hangi sebeplerle nasıl münasebetlerde bulduklarını defterdeki olaylar üzerinden anlatmak, konunun anlaşılması açısından daha faydalı olacaktır.

Herhangi bir devletten elçilik görevini yerine getirmek için İstanbul'da ikamet etmek üzere gelen bir elçi, öncelikle yanında getirdiği mektubunu teslim etmesi için Bâb-ı Âlî'ye getirilirdi. Burada elçiye, beraberindekilere ve görevlilere âdet olduğu üzere kürkler ve giysiler hediye edilirdi.

Nitekim defterdeki h. 28 Safer 1216 / m. 10 Temmuz 1801 tarihli kayıta; Büyük İspanya Devleti tarafından İstanbul'a gönderilen orta elçinin, mektubunu teslim etmesi için Bâb-ı Âlî'ye getirildiği ve Kaymakam huzurunda hediye merasimi icra olunduğu belirtilmektedir.³⁰

Mektubunu teslim etmek için Bâb-ı Âlî'ye gelen elçiler, bazen birkaç gün bazen de birkaç hafta sonra Dîvân-ı Hümâyûn'a getirilir ve burada da hediye merasimi icra olunduktan sonra adamlarıyla beraber arz odasına alınırlardı. Mesela, h. 28 Safer 1216 / m. 10 Temmuz 1801 tarihinde Bâb-ı Âlî'ye gelen Büyük İspanya Devleti elçisi, h. 9 Rebiülahir 1216 / m. 19 Ağustos 1801 tarihinde ancak Dîvân-ı Hümâyûn'a getirilmiş ve arz odasına girebilmiştir.³¹

Elçiler, görev sürelerinin uzatıldığını içeren bir mektup aldıklarında da aynı süreç işlemektedir. Aşağıdaki iki örnekte de görüldüğü üzere mektuplarını teslim için önce Bâb-ı Âlî'ye sonrasında ise Dîvân-ı Hümâyûn'a getirilirlerdi.

“Der-bâr-ı ‘atûfetkarârda mukîm olmak üzre bundan akdem Rusya Devleti tarafından vürûd eden orta elçinin teceddüd etmekle tecdîdini hâvî irsâl olunan mektûbunu teslim için resmen Bâb-ı ‘Âlîye geldiğinde huzûr-ı âsafânedede ilbâsı mu’tâd olan ferve ve hıla ‘-ı mütenevvi ‘a defteridir Fî 9 Za sene 1211 yevmü’s-sebt sâ‘at 3”,

³⁰ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 5b.

³¹ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 5b.

“Elçi-i mersûm fî 12 Za sene 1211 târîhinde Dîvân-ı Hümâyûna getirülmekle zîrde tahrîr olunduğu üzre Dîvân-ı Hümâyûnda dahî bu vech üzre ferve ve hil’at ilbâs olunub on iki nefer ile mersûm elçi ‘arza dühûl etmişdir”³²

Elçiler, izinli olarak memleketlerine dönecekleri zamanlarda da veda maksadıyla gayriresmî Bâb-ı Âlî’ye gelirler, burada kendilerine hediye merasimi yapılır ve varsa hükümdarın mektubunu da teslim alarak İstanbul’dan ayrılırlardı. Mesela, h. 17 Muharrem 1208 / m. 25 Ağustos 1793 tarihinde Felemenk Devleti’nin orta elçisi, vilayetine döneceğinden veda maksadıyla gayriresmî olarak Bâb-ı Âlî’ye gelmiş ve kendisini taltif etmek amacıyla Sadrazam huzurunda hediye merasimi icra olunmuştur. Ayrıca, elçiye aynı gün hükümdarın cevabî mektubunun teslim edildiği de h. 21 Rebiülahir 1211 / m. 24 Ekim 1796 tarihli derkenar kaydından anlaşılmaktadır.³³

Elçileri Bâb-ı Âlî’ye getiren bir diğer sebep ise, Osmanlı Devleti ile kendi devletleri arasındaki münasebetler dolayısıyla yazılan mektupları tebdil etmektir. Aşağıdaki kayıta görüldüğü üzere, bu mektupların değişimi sırasında da hediye merasimi icra olunmaktadır.

“Bu def’a Devlet-i ‘Aliyye-i ebedi’l-istimrâr ile İngiltere Devleti beyninde ‘akd-i ittifâk ve mübâdele-i tasdiknâme için vürûd eden fevka’l-‘âde büyük elçi resmen Bâb-ı ‘Âliye gelmekle mersûm elçi ve tevâbi ‘âtına huzûr-ı kâ’im-makâmide ilbâs olunan ferve ve hıla’ defteridir fî 25 C sene 1214 yevmü’s-sebt”³⁴

Elçilerin tasdikname mübadelesi için Dîvân-ı Hümâyûn’a gelmeleri adet değilken, eğer yanlarında hükümdara takdim etmek üzere getirdikleri başka bir mektup bulunuyorsa, Dîvân-ı Hümâyûn’a getirilerek arz odasına alınırlardı. Yukarıdaki kaydın bulunduğu varaka derkenar olarak eklenen aşağıdaki kayıt, bu duruma örnek olarak verilebilir.

“Elçi-i mersûma Bâb-ı ‘Âlide mübâdele-i tasdiknâme olduğundan Dîvân-ı Hümâyûna gitmesi kânûn değil iken mersûmun devleti tarafından ‘atebe-i ‘ulyâ-yı hazret-i cihândârîye takdîm eylemesiçün yedinde diğer nâmesi olmağla bâ-irâde-i seniyye fî 28 C sene 214 târîhinde Dîvân-ı Hümâyûna getirüldüğü rusûmu ba’de’l-icrâ Bâb-ı ‘Âlide ilbâs olunan ferve ve hıla’dan başka bâ-iltimâs ve bâ-irâde-i ‘aliyye zîr-i defterde sührle işâret olunduğu üzre bir kâkum ile sırt kerrâke ziyâde ilbâs olunub nefer adamla ‘arza dühûl etmişdir”³⁵

Defteri çevirirken karşılaşılan bir diğer husus ise, Osmanlı Devleti’nde uzun süre görevini layıkıyla yapmış elçilere gösterilen muhabbet ve taltiflerdir. Bu durumlardan birisine İngiltere Baylosu Enzeli’nin, veda maksadıyla gayriresmî olarak Bâb-ı Âlî’ye geldiği ile ilgili kayıtlarda rastlanılmaktadır. 28 yılı geçkin İstanbul’da görev yapmış olan bu elçinin vedası sırasında uygulanan merasimin farklılığı, aşağıdaki kayıttan anlaşılmaktadır.

“Bu def’a vilâyeti cânibine berren ‘azîmet edecek İngiltere Baylosu Enzeli vedâ’ zımnında bilâ-ressm kendü kayığı ve kendü esbleriyle Bâb-ı ‘Âliye geldikte elçi-i mersûm yigirmi sekiz seneden mütecâviz Der’aliyyede mukîm olub müddet-i me’mûriyyetinde vücûhla te’kîd-i muhabbete muvaffak ve etvâr-ı pesendide olduğundan mersûma mücerred taltîf zımnında kendü devleti elçilerinin sâbıklarına olan mu’âmeleden ezyed ve Felemenk ve Venedik bayloslarına mukâyese ile bâ-irâde-i

³² CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 2a.

³³ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 6a.

³⁴ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 7b.

³⁵ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 7b.

seniyye-i cihândârî huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 9 Za sene 1208"³⁶

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere, elçiler görev süreleri bitip İstanbul'dan ayrılırken de taltif edilerek bazı hediyeler ile gönderilmişlerdir. Mesela, h. 16 Ramazan 1217 / m. 10 Ocak 1803 tarihinde İngiltere Devleti'nin İstanbul'da ikamet eden elçisinin ülkesine gitmeden önce veda maksadıyla gayriresmî olarak Bâb-ı Âlî'ye geldiği, Dîvân-ı Hümâyûn tercümanı vasıtasıyla Reisülküttap Efendi ile Reisülküttap Efendi vasıtasıyla da Sadrazam ile görüştüğü, sonrasında ise görüşmek için Kethüda Beyin yanına indiği ve burada elçiye ikramlarda bulunulduktan sonra hediyeler verildiği nakledilmiştir.³⁷

Defterde, elçilerin göreve başladıkları, görevden ayrıldıkları ve mektup teslimi ya da mübadelesi için Bâb-ı Âlî ve Dîvân-ı Hümâyûn'a getirildikleri zaman uygulanan merasimlerden başka kayıtlar da vardır. Mesela, ulufe verildiği sırada İngiltere elçisinin merasimi izlediği anlar aşağıda görüldüğü üzere kaydedilmiştir.

*"Yevm-i mezkûrda 'ulûfe verildiği esnâda istirâhat zımnında devât odasına efendimizin teşrifleri hengâmında elçi bey dahî 'ulûfe temâşî zımnında kubbe-i hümâyûn karşusunda bir mukallak içinde pûşidelü iskemlesine ku'ûd ve 'ulûfeyi temâşâ etmiştir"*³⁸

Bu duruma bir diğer örnek ise, cizye bedellerini teslim için gelen elçilerdir. Aşağıdaki örnekte de görüldüğü üzere Dubrovnik elçileri her 3 senede bir, cizye bedellerini Hazineiamire'ye teslim için gelirlerdi. Ve diğer elçiler gibi Bâb-ı Âlî ve Dîvân-ı Hümâyûn'da kendileri için hediye merasimi icra olunurdu.

*"Dubrovnik elçileri beher üç senede cizye bedellerini teslîm-i hazîne-i 'âmire için cânib-i Devlet-i 'Aliyyeye gelmeleri mu'tâd olub bu def'a elçiyân-ı mesfûrân fi 2 C sene 214 târîhinde maslahat zımnında resmen Bâb-ı 'Âliye gelmelerine bâ-irâde-i 'aliyye müte'allik olmağla ilbâs olunan ferve ve hıla' der-zamân-ı kâ'im-makâm paşa"*³⁹

Defterde, elçiler ile ilgili merasimler dışında az da olsa başka kayıtlara da rastlanılmıştır. Mesela, h. 25 Rebiülahir 1215 / m. 15 Eylül 1800 tarihli kayıta Akdeniz'den gelip Karadeniz'e gitmek üzere olan Rusya Donanması Amirali Uşakof'a hâl hatır sorma maksadıyla Bâb-ı Âsafâne'den çiçek, taze yemiş, kavun, karpuz, üzüm ve kavanozla çeşitli içecekler gönderildiği anlatılmaktadır.⁴⁰

Defterin değerlendirilmesine ayrılan bu kısım, defterdeki konuların tamamına yakını elçi merasimleriyle ilgili olduğundan ve anlatılan olaylar hemen her elçi için aynı şekilde tekrar ettiği için kısa tutulmuştur.

³⁶ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 7a.

³⁷ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 9a.

³⁸ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 8a.

³⁹ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 24a.

⁴⁰ CDAB, OA, *Sadaret A.d.*, nu.: 353, vr. 2a.

3. 353 NUMARALI TEŞRİFAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

SÜFERÂYA DÂİR DEFTER-İ TEŞRİFÂT

Min fi 25 Cemâdiye'l-evvel sene 1211 ilâ fi 29 Rebî'u'l-evvel sene 1223⁴¹

Fihrist-i Defter-i Teşrifât-ı Hümâyûn

Rusya Devleti tarafından vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna getirüldükde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 1	Rusya Devleti tarafından vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 2	Rusya Devleti tarafından Dersa'âdetde ikâmet etmek üzere orta elçisi tasdiknâme mübâdelesiçün resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 2
Rusya Devleti tarafından vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 3	Nemçe Devleti tarafından vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 3	Nemçe Devleti tarafından cevâbnâme-i hümâyûn ahzıçün orta elçisi Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 4
Nemçe Devletinin orta elçisine nâme-i hümâyûn teslimiçün resmen Bâb-1 'Âliye ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 4	Büyük İspanya Devleti tarafından vürüd eden orta elçisi dîvân ve resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 4	Felemenk tarafından Dersa'âdetde mukîm vedâ' zımında bilâ-resm Bâb-1 'Âliye gelüb cevâbnâme-i hümâyûn tesliminde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 5
İngiltere Devleti tarafından vürüd eden fevka'l-âde orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 6	İngiltere Devleti tarafından Dersa'âdetde mukîm baylosu vedâ' zımında bilâ-resm Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 6	İngiltere Devleti tarafından vürüd eden fevka'l-âde tasdiknâme mübâdelesiçün büyük elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû bâ-irâde diğer nâmesiçün Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 7
İngiltere Devletinin Dersa'âdetde mukîm olan büyük elçisi Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 7	İngiltere Devleti tarafından vürüd eden büyük elçisi resmen Bâb ve Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 8	İngilterelünün cenerali bilâ-resm Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 8
İngilterelünün Dersa'âdetde mukîm fevka'l-âde orta elçisi teşekkür zımında resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 9	Françe cumhûru tarafından vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a ve Dîvân-ı Hümâyûna gitmesi 9	Françe cumhûru tarafından 'akîb-i müsâlaha zımında vürüd eden fevka'l-âde büyük elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve Dîvân-ı Hümâyûna geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a 10
Düvel-i nasârâ elçileri resmen Bâb-1 'Âliye ve Dîvân-ı Hümâyûna geldiklerinde sa'âdetlü Re'îsü'l-küttâb Efendinin icrâ buyuracakları resm-i teşrifât 10	Düvel-i nasârâ elçileri Dîvân-ı Hümâyûna gitdikde çavuşbaşı Ağanın icrâ buyuracakları resm-i teşrifât 11	Düvel-i nasârâ orta elçileri resmen Bâb-1 'Âliye gelmesiçün çavuşbaşı Ağaya verilen suret-i ilm u haberdir 11

⁴¹ Defterin dış kapağına sonradan yapıştırıldığı anlaşılan etiket üzerindeki tarih, her ne kadar Hicrî 1211-1223 olarak yazılmış ise de defterin içeriğinde Hicrî 1208-1229 tarihli kayıtlar olduğu görülmektedir.

Düvel-i nasârâ orta elçilerinin Dîvân-ı Hümâyûna gelmesiçün çavuşbaşı Ağaya verilen suret-i 'ilm u haberdîr 12	Büyük elçileriçün dahî yine çavuşbaşı Ağaya verilen suret-i 'ilm u haberdîr Bâb-1 'Âlî için 12	Büyük elçileriçün dahî yine çavuşbaşı Ağaya verilen suret-i 'ilm u haberdîr Dîvân-ı Hümâyûn için 13
Düvel elçileri mücevveze resmi icrâsıyla resmen Bâb-1 'Âliye gelürler ise ol vakt çavuşbaşı Ağaya yazılan 'ilm u haber sûretidir 13	Venedik cumhûru tarafından vürûd eden hediye Bâb-1 'Âliden Enderûna gönderildikde dârü'l-'âde huzûrunda ilbâs olunan hıla' 14	İngiltere Devletinden vürûd eden büyük elçiyi 'akd-i ittifâk ve tasdiknâme mübâdelesiçün resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû diğêr nâme ile Dîvân-ı Hümâyûna geldiğinde icrâ olunan resimleri 14
Rusyalunun büyük elçisi 'akîb-i müsâlaha zımnında resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldiğinde icrâ olunan rusûmu 18	Düvel-i nasârâ elçileri resmen Bâb-1 'Âliye geldikde icrâ olunan mücevveze resmine dâir kavânîn 18	Françe cumhûru tarafından vürûd eden orta elçisi Dersa'âdete vürûdundan 'avdetine değîn bi'l-cümle icrâ olunan rusûmu 20
Dubrovnik elçileri maslahat zımnında vürûd eden elçileri resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû vedâ' zımnında yine Bâb-1 'Âliye geldikde icrâ olunan rusûm ve ilbâs olunan ferve ve hıla'-1 mütenevvi'a 23	Şürût-ı cumhûr-1 müctemi'a-i seb'a 24	Cumhûr-1 mezkûrun menşûr-1 hümâyûn teslimi zımnında resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde icrâ olunan rusûm ve ilbâs olunan ferve ve hıla'-1 mütenevvi'a 24
Cezâyir-i seb'a-i müctemi'a cumhûrunun cizye bedellerini teslim-i Hazîne-i 'Âmire için resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna geldikde icrâ olunan rusûm ve ilbâs olunan ferve ve hıla'-1 mütenevvi'a 26	Dubrovnik cumhûrunun cizyelerini teslim-i Hazîne-i 'Âmire için resmen Bâb-1 'Âlî ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyû ve ba'dehû vedâ' zımnında yine Bâb-1 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla'-1 mütenevvi'a 26	Bu def'a Dersa'âdete vürûd eden İngiltere Devletinin büyük elçisi resmen Bâb-1 'Âliye ve ba'dehû hediyesiyle Dîvân-ı Hümâyûna getirüldükde ilbâs olunan hıla' ve ferve ve icrâ olunan bi'l-cümle rusûmu 28
Rusya Devletinin Der'aliyyede mukîm orta elçisinin bu def'a mübâdele-i tasdiknâme zımnında bâ-irâde resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi resmi ve ilbâs olunan dahî fî 9 L sene 220 30	Françe Devletinin Dersa'âdete vürûd eden büyük elçisinin Bâb-1 'Âliye ve Dîvân-ı Hümâyûna ve sırkâtibi ve yine mersûmun tebdîlen Bâb-1 'Âliye gelmesi resimleri 30 (ve Bâb-1 'Âliye geldiği resimde hülâsa-i cümlesi mukayyedir)	Der'aliyyeye ikâmet etmek üzere vürûd eden orta elçisi resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi ve dîvâna gelmesi ve taraflarından verilü gelen 'âidâtı 31 (Büyük İspanyadır)
Fî 15 Casene 222 ber-muktezâ-yı vakt u hâl Dersa'âdetde France büyük elçisine çavuşbaşı Ağa ile istifsâr-ı hâtır zımnında giden şükûfe ve meyve 'aded 10	Fî 15 Casene 222 târihinde Der'aliyyede France Devletinin elçisi bilâ-resm büyük elçilik ile meşveret zımnında Bâb-1 'Âliye gelmesi 'aded 32 ve gerek bilâ-resm Bâb-1 'Âliye gelmesi dahî	Fî 16 Za sene 222 Saksonya maslahatgüzârı resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi ve bir kâğıd yukarı 'atık resmi dahî vardır 'aded 33
Fî 25 S sene 23 France Devletinin Der'aliyyede mukîm büyük elçisi bilâ-resm vedâ' zımnında Bâb-1 'Âliye gelmesine dâir iktizâ eden kâffe-i rusûmu ve rûkûbuçün istabl-1 'âmire tedârik olunan esbler 'aded 1	Fî 2 R sene 229 penc-şenbe sâ'at 6 i'timâdnâmesini Rusya Devletinin orta elçisi İtalenski resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi resmi 'aded 36	Elçi-i mersûm nâmesini takdîm için fî 7 R sene 229 Salı Dîvân-ı Hümâyûna gelmesi resmi dahî 'aded 37

1⁴²**DEFTER-İ TEŞRİFÂT-I HÜMÂYÛN**

Temellekehû El-hakir Mehmed Es'ad Medhî Kisedâr-ı Teşrifât-ı Hümâyûn Fî 25 Ca Sene 220

Buyuruldu

Penc-şenbe Fî 25 S sene 23 **Sâ'at 5**

Françe Devletinin Der'aliyyede mukîm elçisi vedâ' zımnında târîh-i mezkûrda bilâ-resm Bâb-ı âsafîye gelmesi husûsuna irâde-i 'aliyye ta'alluk edüb yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyhin rûkûbuçün ağır kemer rahtlu ve kesmelü bir re's ve altı nefer mu'teber adamlarıçün kemer rahtlu ve gâşiyelu altı re's cem'an yedi re's esbler istabl-ı 'amireden tedârik ve sâ'at üçde iken kirec iskelesinde mevcûd ve yedi nefer çukadâr kâ'im-makâmı dahî irsâl olunduğu ve mersûm elçi Bâb-ı 'Âliye geldikte seng-i rikâb-ı sadr-ı 'âlîde esbinden nüzûl ve devletlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri hasbe'l-iktizâ Enderûn-ı Hümâyûnda bulunduğundan Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle elçi-i mersûmun re'isü'l-küttâb efendinin odasına dühûlu hengâmında müşârunileyh re'isü'l-küttâb efendi diğer odadan odalarına teşrif ve ayak üzerinde mersûma ba'de'l-mülâkât ve'l-ku'ûd peşkîr ve tatlu ve kahve ve halvet ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâsı 'akîbinde müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz dahî Enderûn-ı Hümâyûndan Bâb-ı 'Âliye teşrif etmeleriyle teşrifât kisedârı efendi mersûmu re'is efendi odasından kaldırub bilâ-tevakkuf doğru 'arz odasına dühûlu esnâsında müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz yalnız teşrifâtı efendi delâletiyle diğer kapudan dühûl ve ayak üzerinde ba'de'l-mülâkât resm-i aşnâyı icrâ ve minder kenârına ku'ûd ve müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz dahî makâmlarına ku'ûd ve tarafına pîşgîr ve tatlu ve kahve ve bir mikdâr halvet ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâ olunduğu gibi 'avdet ve elçi-i mersûmu doğru kethüdâ bey hazretlerine götürülüb anda dahî bâlâda tahrîr olunan cümle rusûm icrâ ve 'avdetde seng-i rikâb-ı kethüdâ beyde esblerine süvâren mahallerine i'âde olunduğu elçi-i mersûma 'alâ tarîki'l-hediyeye bir kat at takımı hâss

⁴² **Varak 1, Derkenar 1:** Tehyi'e olunacak esbân için çavuşbaşı ağaya verilecek 'ilm u haberdır

Derkenar 2: İşbu elçi devletinde ceneral rütbesi olmağla bundan akdem Bâb-ı 'Âliye resmen geldiği vakt büyük elçilik rütbesiyle gelüb binâ'en 'aleyh bu kadorcık resm icrâsı ancak bilâ-resm ri'âyet şüd

Derkenar 3: Der-bâr-ı 'atüfetkarârda mukîm Françe Devletinin elçisi hasbe'l-iktizâ yarınki penc-şenbe günü bilâ-resm Bâb-ı Âsafîye gelmesi husûsuna irâde-i 'aliyye ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyh rûkûbuçün ağır kemer rahtlu ve kesmelü bir re's ve mu'teber adamlarıçün dahî kemer rahtlu ve gâşiyelu altı re's cem'an yedi re's esbler istabl-ı 'amireden tedârik ve ahûr kethüdâsı ağa mevcûd olmayub yalnız berâtasız yedekciler ile sâ'at üçde iken kirec iskelesinde mevcûd bulunmalarıçün devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa'âdetlü ağa tarafına 'ilm u haber verilmesi iktizâ edeceği defter-i teşrifâtta mestûr ve mukayyedir fermân

ahûrdan Bâb-1 'Âliye ba'de'l-vürûd müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimizin adamlarıyla elçi-i mersûma gönderildiği zikr olunan esb takımı elçi gitdikden sonra taraf-ı kâ'im-makâmînin gedik ağalarından bir bendeleriyle mersûma gönderilmiştir

2a⁴³

Der-bâr-ı 'atûfetkarârda mukîm olmak üzere bundan akdem Rusya Devleti tarafından vürûd eden orta elçinin teceddüd etmekle tecdîdini hâvî irsâl olunan mektûbunu teslim için resmen Bâb-1 'Âliye geldiğinde huzûr-ı âsafâned e ilbâsı mu'tâd olan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir Fî 9 Za sene 1211 yevmü's-sebt sâ'at 3

Elçi-i mersûma sarı çukaya dühte erkân sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Sâbıkı bahâsı iki bin yedi yüz elli guruşa kadar olub bu def'a kürkün kıymeti peşin beş yüze kadardır</i>		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1		Tercemânân ve beyzâdegân ve sır kâtibine şâliye dühte kubûr kâkum kürk Sevb 4 <i>Kadîmi üç iken bu def'a bâ-irâde bir ziyâde ilbâsı</i>	
Mu'teber adamlarına şâli kerrâke Sevb 7 <i>Kadîmi dört iken bu def'a bâ-irâde üç ziyâdedir</i>		Tevâbi'ât-ı sâ'iresi hıla' 'aded 35 <i>Kadîmi otuz iken bu def'a bâ-irâde beş ziyâdedir</i>		Elçi-i mersûmun mihmândârı ağaya hil'at 'aded 1	
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuş hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuş hil'at 'aded 1	Yamağ-ı kulağuz çavuş hil'at 'aded 1	

⁴³ **Varak 2a, Derkenar 1:** Bu def'a bahr-ı sefidden vürûd edüb bahr-ı siyâha 'azîmet üzere olan Rusyalı donanmasının amirali râğbetlü Uşakof cenâblarının istifsâr-ı hâtırı zımnında Dîvân-ı Hümâyûn tercümânı vesâtatıyla taraf-ı âsafâned e irsâl olunan fî 25 R sene 215

Şükûfe tabla 'aded 10	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 80	tabla 20	Eşribe-i Kavanoz 'aded 5	mütenevvi'a
Kavun Çeşit 'aded 100	Karpuz Çeşit 'aded 100	'aded 5	Üzüm Sepet 10	

Zikr olunan kavun ve karpuz ve üzüm mevsimi olmağla gönderilmiştir

Derkenar 2: Elçi-i mersûm fî 12 Za sene 1211 târihinde Dîvân-ı Hümâyûna getirülmekle zirde tahrîr olunduğu üzere Dîvân-ı Hümâyûnda dahî bu vech üzere ferve ve hil'at ilbâs olunub on iki nefer ile mersûm elçi 'arza dühûl etmiştir

Derkenar 3: Elçi-i mersûmun ihbârı zımnında sır kâtibi ber-mu'tâd Bâb-1 'Âliye geldiğinin ertesi günü taraf-ı sadr-ı 'âliden dîvân tercümânı vesâtatıyla istifsâr-ı hâtırı zımnında gid e şükûfe ve meyve

Şükûfe tabla 8	Dökme meyve-i ter Sepet 40	tabla 10
----------------------	----------------------------------	-------------

Haberci çavuş hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağa hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı ağalar hil'at 'aded 2
Elden oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3			
Cem'an yekûn _____			
Ferve-i erkân 'aded 1	Kubûr Kâkum 'aded 4	Kerrâke 'aded 7	Hıla' 'aded 51

2b⁴⁴

Bundan akdem Rusya Devleti tarafından vürûd eden orta elçisi Dersa'âdetde çend sene ikâmet üzre iken bu def'a hasbe'l-iktizâ elçi-i mersûmun elçiliği tecdîdini hâvî devleti tarafından vürûd eden mektûbunu resmen Bâb-ı 'Âliye takdim eylesine irâde-i 'aliyye ta'alluk etmekle elçi-i mersûma huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir fî 19 Z sene 1215 yevmü's-sebt sâ'at 6

Elçi-i mersûma çukaya dûhte erkân a'lâ sırt semmûr kürk Sevb 1 Kıymeti 4000	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1
<i>Elçi-i mersûma keşide olunan sırma kesmelü ve sîm rikâblu ve kemer rahtlu müzeyyen esb taraf-ı hümâyûndan olarak mîr-i ahûr-ı şehriyârî ağa tarafından bir gün mukaddem getürdüğü</i>	
<i>Elçi-i mersûmun 'avdetinde taraf-ı hümâyûndan olarak kutu içinde mücevher yüzük kâ'im-makâm bey hazretleri re'is efendi delâletiyle vermişdir gayr-ı ez-teşrîfâtdır</i>	

⁴⁴ **Varak 2b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm fî 22 Z sene 1215 târihinde Dîvân-ı Hümâyûna getürülmekle Bâb-ı 'Âliye ilbâs olunduğu üzre ferve ve hıla' ilbâs olunub nefer adamıyla 'arza girmişdir

Derkenar 2: Elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's ve mu'teber adamlarıçün dahî kemer rahtlu ve kesmelü on beş re's ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî haydarî ve gâşiyeli yigirmi dört re's cem'an kırk re's esbler deyü tahrîr ve çavuşbaşı ağa kireccibaşı odası kapu hizasında elçi-i mersûm geldiğinde bulunurlar deyü çavuşbaşı ağaya gönderilen mu'tâd 'ilm u habere böyle yazılmışdır

Derkenar 3: Elçi-i mersûmun sır kâtibi Bâb-ı 'Âliye geldiğinde Dîvân-ı Hümâyûn tercümânı vesâtatıyla istifsâr-ı hâtırları zımnında irsâl olunan meyve ve şükûfe

Şükûfe tabla 'aded 8	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 40	tabla 10	Eşribe-i kavanos 'aded 4	mütenevvi'a
-------------------------------	---	-------------	-----------------------------------	-------------

Derkenar 4: Elçi-i mersûm bu def'a doğru 'arz odasına getürüldüğünden kapu ricâli yukarıda bulunub iskemlesine ku'ûd etmeksizin kâ'im-makâm paşanın 'arz odasına getürüldüğü ve elçi-i mersûm getürdüğü mektûbunu sır kâtibi re'isi efendiye teslim anlar dahî bâlîn üzerine vaz' eylediği

Derkenar 5: Resmen Bâb-ı 'Âliye geldiği vakt elçi-i mersûmun taraflarından verdiği 'avâid kâğıdda mukayyedir

Derkenar 6: Mersûm Dîvân-ı Hümâyûna geldiği vakt taraflarından verdiği kâğıdda mukayyedir

Tercemânân ve sır kâtibine çukaya dûhte paça semmûr kontoş kürk Sevb 3		Beyzâdegân ve mu'teber adamlarına şâlîye kablu kubûr kâkum kürk Sevb 10		
Kezâlik mu'teber adamlarına şâlî kerrâke Sevb 12	Tevâbi'âtına ve kendü tercemânî ve dîvân tercemânî hademelerine hil'at 'aded 30		Elçi-i mersûmun mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1	
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuş hil'at 'aded 1 1 Yamağına 2	
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvâna hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağaya hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı ağalara hil'at 'aded 2	
Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 3				
Cem'an yekûn _____				
Erkân ferve 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 3	Kâkum 'aded 10	Kerrâke 'aded 12	Hıla' 'aded 46

3a

Bundan akdem Rusya Devleti tarafından orta elçilik ile Dersa'âdetde mukîm olan elçi bey bu def'a devleti tarafından vürûd eden tasdîknâme mübâdele olunmasıçün resmen Bâb-ı 'Âlîye gelmekle huzûr-ı sadr-ı 'âlîde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir Fî 29 B sene yevm-i Pazar ertesi sâ'at 6

Elçi-i mûmâileyhe çukaya dûhte erkân sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Mersûma taraf-ı şehinşâhîden keşide olunan esb pek a'la som sırmalı ve kesmeli ve sim rikâblu ve kemer sim rahtlu müzeyyen esb bir gün mukaddem mîr-i ahûr-ı evvel şehriyâriden getirüldüğü</i>		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânî çukaya dûhte kubûr paça semmûr kürk Sevb 1 <i>Tasdîknâme mübâdelesiçün hil'at yerine semmûr ilbâsı</i>		
Sır kâtibi tercemânâna çukaya dûhte kontoş paça semmûr kürk Sevb 3	Beyzâdegân şâlîye dûhte kubûr kâkum kürk Sevb 10	Mu'teber adamlarına şâlî kerrâke Sevb 12	Tevâbi'âtına hil'at 'aded 24 02 Kapu oğlânân 26	
Gediklülerden mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz hil'at 'aded 1

Yamağ-ı kulağuz hil'at 'aded 1	Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvâna hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağaya hil'at 'aded 1		
'Asesbaşı ve subaşı ağalara hil'at 'aded 2		Elden oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3			
Cem'an yekûn _____					
Erkân ferve 'aded 1	Kubûr semmûr 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 3	Kubûr Kâkum 'aded 10	Kerrâke 'aded 12	Hıla' 'aded 41

3b⁴⁵

İtalenski

Der-devletmedâra ikâmet etmek üzere Rusya Devleti tarafından bu def'a vürûd orta elçisinin resmen Bâb-ı 'Âliye geldiğinde huzûr-ı sadr-ı 'âlîde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir Fî 8 L sene 1217 yevm-i Pazar ertesi sâ'at 6

Elçi-i mersûm turuncuya dûhte a'lâ erkân sırt semmûr kürk Sevb 1	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân		
		Çukaya dûhte paça kontoş semmûr Sevb 3	Şâliye dûhte kubûr kâkum Sevb 7	Şâlî kerrâke sevb 6

⁴⁵ **Varak 3b, Derkenar 1:** Mersûm elçi fi 16 L sene 217 târihinde nâmesini teslim için Dîvân-ı Hümâyûna getirüldüğü ve Bâb-ı 'Âliye ilbâs olunan ferve ve hıla' misillü iksâ olunub on nefer ile 'arza dühül etmişdir

Derkenar 2: Mersûm tarafından kisedâr-ı teşrîfâta verdiği 'avâid

Guruş
200 Dîvân-ı Hümâyûn için
200 Bâb-ı 'Âli için
400

Derkenar 3: Elçi-i mersûmun gerek Bâb-ı 'Âliye ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna gitdiği vakt süvâr olacak esbler için çavuşbaşı ağa iki gün mukaddem gönderilmesi mu'tâd olan 'ilm u haber kâğıdda mukayyeddır gaflet olunmaya

Derkenar 4: İhbâr zımnında sır kâtibi Bâb-ı 'Âliye 11 N sene 217 târihinde hükmünle ba'dehû giden şükûfe ve meyve

Şükûfe tabla 'aded 8	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 40	tabla 10
-------------------------------	---	-------------

Derkenar 5: Fî 18 S sene 217 târih-i mezkûrda hıtâm-ı sefâretiyle Rusya Devletine mu'âvedet eden orta elçi beyzâde Yetmaro? vedâ' zımnında bilâ-resm Bâb-ı 'Âliye geldikde doğru huzûr-ı hazret-i sadr-ı 'âlîye idhâl ve müşârunileyh devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri kâ'id oldukları hâlde varub ku'ûd ve tatlu ve kahve ve çubuk ve halvet ve şerbet ve buhûrdan sonra 'avdet eylemişdir ve taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden kendüye on beş bin guruş kıymetlü bir mücevher enfiye kutusu ve mâdûnesine bir kıt'a boğca verilmişdir

Tevâbi'âtına hil'at 35	Elçi-i mersûmun mihmândârı kapucubaşı pâyesi olub gediklülerden ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	
Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1	Yamağ-ı kulağuz hil'at 'aded 1	Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı divân hil'at 'aded 2
Elçiye me'mûr çorbacı ağaya hil'at 'aded 1	Subaşı ve 'asesbaşı ağalara hil'at 'aded 2	Elden oda-i teşrîfâta hil'at 'aded 3		
Cem'an yekûn _____				
Erkân ferve 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 3	Kubûr Kâkum 'aded 7	Kerrâke 'aded 6	Hıla' 'aded 51

4a⁴⁶

Dersa'âdetde ikâmet etmek üzere Nemçe Devleti tarafından vürûd eden orta elçisi resmen Bâb-ı 'Âliye geldikde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 28 C sene 217

Elçi-i mersûm erkân sırt semmûr kürk Sevb 1	Divân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbi'i		
		Şâliye kablu kubûr kâkum Sevb 7	Şâlî kerrâke Sevb 7	Hil'at 'aded 38
Mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1 1 Yamağına 2
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı divân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağaya hil'at 'aded 1	Subaşı ağa hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ağa hil'at 'aded 1
Elden oda-i teşrîfât-ı hümâyûn hil'at 'aded 3				
Cem'an yekûn _____				
Erkân semmûr Sevb 1	Kubûr Kâkum 'aded 7	Kerrâke 'aded 7	Hıla' 'aded 54	

⁴⁶ Varak 4a, Derkenar 1: Elçi-i mersûm fi 5 B sene 217 târihinde Divân-ı Hümâyûna getirilmekte Bâb-ı 'Âlide ilbâs olduğu üzere ferve ve hıla' ilbâs olunub nefer adamıyla 'arza dühûl eylediği

Derkenar 2: Mersûm tarafından teşrîfât kisedârına verdiği hediye altın kutu 'aded 1

4b

Cevâbnâme-i hümâyûn ahzıçûn Dîvân-ı Hümâyûna gelecek Nemçe Devletinin orta elçisine ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 'an R sene 208 yevm-i Salı nefer ile 'arza dühûl etmiştir

Elçi-i mersûma sarı çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 1	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1			Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân şâlîye ve dühte kubûr kâkum kürk Sevb 6
Mu'teber adamlarına şâlî kerrâke Sevb 6	Tevâbi'âtına hil'at 'aded 35			Elçiye mersûm mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1	Yamağ-ı kulağuz hil'at 'aded 1
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr çavuşân Neferan 2 hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	Subaşı ve 'asesbaşı ağalar hil'at 'aded 2	
Elden oda-i teşrifât-ı hümâyûn hil'at 'aded 3				
Cem'an yekûn _____				
Erkân 'aded 1	Kâkum 'aded 7	Kerrâke 'aded 7	Hıla' 'aded 51	

5a⁴⁷

Bu def'a Nemçe Devleti tarafından fevka'l-'âde orta elçisi Hebron nâm elçi resmen Bâb-ı 'Âliye getirülüb Toşkana dükasına getürmek için nâme-i hümâyûn ve mektûb-ı âsafî teslîmiçûn huzûr-ı âsafânde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 8 Ca sene 208 yevm-i Penc-şenbe

⁴⁷ **Varak 5a, Derkenar 1:** Yevm-i mezkûrda elçi-i mersûm verilecek nâme-i hümâyûnu re'îsü'l-küttâb efendi diğér odadan yedinde olarak ve kapu ricâlî peşrev ve çavuşbaşı ağanın yedinde sîm 'asâsiyla bu tertîb üzre 'arz odasına dühûl ve sadr-ı a'zam nâme-i hümâyûnu istikbâl ve ba'de't-takbîl makâm-ı 'âlilerinde yine ba'de't-telsîm mersûm elçiye yeden bi yed teslîm ve'l-kırâet olub 'avdetinden elçi-i mersûm ile çavuşbaşı ağadan mâ'adâsı alay ile iskeleye getirüldüğü

Elçi-i mersûma sarı çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 1 <i>Bir re's müzeyyen esb keşide olmuştur</i>	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve beyzâdegân ve tercemân ve mu'teber adamları ve tevâbi'i		
		Şâlîye kablu kubûr kâkum Sevb 6	Şâlî kerrâke sevb 6	Hil'at 'aded 35
Mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'acı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1 <u>1</u> Yamağına 2
Yamağına hil'at 'aded 1 <u>1</u> Haberciye 2	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağa hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı ağalara hil'at 'aded 2	
Elden oda-i teşrifât-ı hümâyûn hil'at 'aded 3				
Cem'an yekûn _____				
Erkân Sevb 1	Kâkum 'aded 6	Kerrâke 'aded 6	Hıla' 'aded 51	

5b⁴⁸

Bu def'a Büyük İspanya Devleti tarafından Dersa'âdete vürûd eden orta elçisi mektûbunu teslîmiçün resmen Bâb-ı 'Âliye getirüldükde huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 28 S sene 216 sâ'at 5 yevm-i Penc-şenbe

Elçi-i mersûma çatarı çukaya dühte erkân semmûr Sevb 1 <i>Bir re's müzeyyen esb keşide olmuştur</i>	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemân ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbi'i		
		Şâlîye kablu kubûr kâkum Sevb 6 <u>1</u> dîvânında zamm 7	Şâlî kerrâke sevb 'aded 7 <u>1</u> bu dahî zamm 8	Hil'at 'aded 30 <u>02</u> Tercemânân kapu oğlanları 32

⁴⁸ **Varak 5b, Derkenar 1:** Mersûm elçi fi 9 R sene 216 târihinde nâmesini Dîvân-ı Hümâyûnda teslîminde zîrde tahrîr olunduğu üzere eski dîvânhânedede ferve ve hıla' ilbâs olunub fakat sürhile işâret olunduğu üzere bir kâkumla ve bir kerrâke ilticâsına mebnî bâ-irâde ziyâde ilbâs olunduğu ve mersûm elçi on nefer adamıyla 'arza dühûl etmişdir

Derkenar 2: Elçi-i mersûm Bâb-ı 'Âliye verdiği ve Dîvân-ı Hümâyûna gitdiğinde verdiği 'avâidi kâğıdda mukayyeddîr

Derkenar 3: Mersûm elçinin teşrifât kîsedârına mu'tâd olan 'avâidinden başka verdiği hediyyesi dahî

Guruş
200 Bâb-ı 'Âli için
200 Dîvân-ı Hümâyûn için
400

Derkenar 4: Bir çift sîm şama'dân direm 1200
Çatarı top 3

Mihmândârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'acı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz hil'at 'aded 1	Yamağı hil'at 'aded 1
Haberci hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2	Elden oda-i teşrifâta hil'at 'aded 3	
Cem'an yekûn _____					
Erkân Sevb 1	Kubûr kâkum 'aded 6 <u>1</u> dîvânında zamm 7	Kerrâke 'aded 7 <u>1</u> dîvânında zamm 8		Hıla' 'aded 48	

6a⁴⁹

Felemenk tarafından Dersa'âdetde mukîm elçisi vilâyeti cânibine me'zûnen 'avdet etmesiçün vedâ' zımnında bilâ-resm Bâb-1 'Âliye geldiğinde taltif zımnında huzûr-1 âsafâne ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 17 M sene 208 yevmü's-sebt

Elçi-i mersûma sarı çukaya dûhte erkân semmûr kûrk Sevb 1	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemân ve maslahatgüzâr ve mu'teber adamları ve tevâbi'i Şâliye kablu kubûr kâkum Sevb 4	Hil'at 'aded 23
Elden teşrifâtî efendi ve ketebesî hil'at 'aded 2			
Cem'an yekûn _____			
Erkân 'aded 1	Kubûr kâkum 'aded 4		Hıla' 'aded 26

6b⁵⁰

Bu def'a der-bâr-1 'atûfetkarârda İngiltere Devleti tarafından fevka'l-'âde vürûd eden orta elçi getürdüğü mektûbunu teslîm için resmen Bâb-1 'Âliye geldikde ber-mu'tâd huzûr-1 âsafânede ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 7 Ra sene 1209 yevm-i Penc-şenbe sâ'at 5

⁴⁹ **Varak 6a, Derkenar 1:** Fî 21 R sene 1211 Felemenk elçisinin târihinde dahî Bâb-1 'Âliye gelüb elçi-i mersûm Bâb-1 'Âliye geldiği 'avdетиçün vedâ' eylediği eelden bâ-irâde cevâbnâme-i hümâyûn yevm-i mezkûrda resmen verildiği mukayyedir

⁵⁰ **Varak 6b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm fi 19 R sene 1209 kralı tarafından getürdüğü nâmesini 'atebe-i 'ulyâ-yı hazret-i tâcdâriye 'arz ve takdîm etmek üzere târih-i mezkûrda dîvân-ı müşeyyedü'l-erkân-ı husrevâniye rû-mâl olmasını irâde-i 'aliyye-i hazret-i tâcdârî ta'alluk etmekle dîvân-ı 'âlîde mu'tâd olan rusûmu icrâsından sonra Bâb-1 'Âlîde ilbâs olunduğu vech üzere ferve ve hıla' ba'de'l-ilbâs on bir nefer âdemîsiyle 'arza dühûl etmişdir

Elçi-i mersûma sarıya dühte erkân sırt semmûr kürk Sevb 1	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemânî ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbî'i		
		Şâlîye dühte kubûr kâkum Sevb 4	Şâlî kerrâke Sevb 3	Hil'at 'aded 22
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âci çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1	Yamağı çavuşa hil'at 'aded 1
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1		'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2		Elden oda-i teşrîfâta hil'at 'aded 3
Cem'an yekûn _____				
Erkân 'aded 1	Kubûr kâkum 'aded 4	Kerrâke 'aded 3	Hıla' 'aded 34	

7a

Bu def'a vilâyeti cânibine berren 'azîmet edecek İngiltere Baylosu Enzeli vedâ' zımnında bilâ-rem kendü kayığı ve kendü esbleriyle Bâb-ı 'Âliye geldikte elçi-i mersûm yigirmi sekiz seneden mütecâviz Der'aliyyede mukîm olub müddet-i me'mûriyyetinde vücûhla te'kîd-i muhabbete muvaffak ve etvâr-ı pesendide olduğundan mersûma mücerred taltîf zımnında kendü devleti elçilerinin sâbıklarına olan mu'âmeleden ezyed ve Felemenk ve Venedik bayloslarına mukâyese ile bâ-irâde-i seniyye-i cihândârî huzûr-ı hazret-i sadârepenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fî 9 Za sene 1208

Elçi-i mersûma sarı çukaya dühte erkân sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Taraf-ı hümâyûndan olmak üzre sırma kesmelü ve sîm rahıtlu müzeyyen bir re's esb keşîde şüd esb-i mezkûru bir gün mukaddem mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî tarafından getürdülüb âmâde etdirildiği</i>			Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1
Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbî'i			
Şâlîye dühte kubûr kâkum Sevb 4	Şâlî kerrâke Sevb 3	Hil'at 'aded 22	Elden oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3
Cem'an yekûn _____			
Erkân 'aded 1	Kubûr kâkum 'aded 4	Kerrâke 'aded 3	Hıla' 'aded 26

7b⁵¹

⁵¹ **Varak 7b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûma Bâb-ı 'Âlide mübâdele-i tasdiknâme olduğundan Dîvân-ı Hümâyûna gitmesi kânûn değil iken mersûmun devleti tarafından 'atebe-i 'ulyâ-yı hazret-i cihândârîye takdîm eylemesiçün yedinde diğere nâmesi olmağla bâ-irâde-i seniyye fî 28 C sene 214 târihinde Dîvân-ı Hümâyûna getürüldüğü rusûmu ba'de'l-icrâ Bâb-ı 'Âlide ilbâs olunan ferve ve hıla'dan başka bâ-iltimâs

Bu def'a Devlet-i 'Aliyye-i ebedi'l-istimrâr ile İngiltere Devleti beyinde 'akd-i ittifâk ve mübâdele-i tasdiknâme için vürüd eden fevka'l-'âde büyük elçi resmen Bâb-ı 'Âliye gelmekle mersûm elçi ve tevâbi'âtına huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 25 C sene 1214 yevmü's-sebt

Elçi-i mersûma serâsere kablu bölüklüce a'lâ sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>'Arz odasında sandalyeye ku'ûd etmiştir</i> <i>Bâb-ı 'Âlide ve bâ-irâde-i seniyye bu def'a esb-i mücevveze resmi icrâ olunmuştur</i> <i>Mersûma a'lâ som sırmalı ve kesmeli ve sîm rikâblu kemer rahltu müzeyyen bir re's esb keşide</i>		Sır kâtibi pâyesiyile gelüb bundan akdem murahas ve orta elçilik ile vürüd eden elçiye çukaya dühte bölüklüce erkân sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Böyle iki elçinin birden Bâb-ı 'Âliye gelmeleri kâide zımnında olmadığından zikr olunan pâye ile gelüb fakat taltîf 'arz odasında iskeleye ku'ûd etdirildiği</i>	
Milor? Peros? çukaya dühte kontoş paça semmûr kürk Sevb 1		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına çukaya dühte kubûr semmûr kürk sevb 'aded 1 <i>Tasdiknâme mübâdelesiçün hil'at yerine kubûr semmûr iksâ olduğu ve elçiden sonra ilbâs olunur iken bu def'a bu mahalde ilbâs-ı ferve olduğu</i>	
Baştercemânı ve sâ'ir mu'teber adamları ve tevâbi'i			
Çukaya dühte paça kontoş semmûr sevb 'aded 7	Şâliye dühte kubûr kâkum Sevb 8	Şâli kerrâke Sevb 18	Hil'at 'aded 100 <u>002</u> Tercemânân kapu oğlanlarına 102
			Mihmândârî kapucubaşı Dağıstanî Kethüdâsı Hüseyn Ağaya hil'at 'aded 1
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âci çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz hil'at 'aded 1
			Yamağı hil'at 'aded 1
			Haberci hil'at 'aded 1

ve bâ-irâde-i 'aliyye zîr-i defterde sürhile işâret olduğu üzere bir kâkum ile sırt kerrâke ziyâde ilbâs olunub nefer adamları 'arza dühûl etmiştir

Derkenar 2: Elçi-i mersûmun Bâb-ı 'Âlide ve gerek Dîvân-ı Hümâyûnda icrâ olunan rusûmu kâğıdda mukayyedir

Derkenar 3: Zîrde tahrîr olunan elçi-i mersûmun Bâb-ı 'Âlide tasdiknâme mübâdelesi resmi tekmîlinde bâ-irâde-i 'aliyye huzûr-ı kâ'im-makâmîde hıdmetleri mukâbili ilbâs olunu gelen ferve

Mükâlemeye me'mûr Rûmeli pâyesi olan Râ'if İsmâ'il Paşazâde Seyyid İbrâhîm 'İsmet bey Efendiye <i>Çukaya dühte erkâm semmûr sevb 1</i>	Re'isü'l-küttâb Ahmed 'Âtîf Efendiye çukaya dühte erkân semmûr Sevb 1	Amedî Gâlib Efendiye çukaya kablu kubûr kâkum Sevb 1
--	---	---

Mümâileyhimâ mersûm elçi Bâb-ı 'Âliden gitdikden sonra kahve resmi ba'de'l-icrâ zikr olunan fervele ilbâsı ve ber-mu'tâd 'İsmet Beye Rumeli pâyesi olduğundan istikbâl ve teşyi' olunur

Derkenar 4: Elçi-i mersûmun Bâb-ı 'Âlide ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna gitmesinde süvâr olmaları esb için çavuşbaşı ağa tarafına gönderilen 'ilm u haber kâimesi kâğıdda mukayyedir

Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	Subaşı ve 'asesbaşı hil'at 'aded 2	Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 3			
Cem'an yekûn _____						
Serâser erkân 'aded 1	Çukaya erkân 'aded 1	Kubûr semmûr 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 8	Kâkum 'aded 8	Kerrâke 'aded 18	Hıla' 'aded 117

8a⁵²

Dersa'âdetde orta elçiliği pâyesiyle ikâmet etmek üzere İngilterelünün bundan akdem büyük elçilik ile fi 25 C sene 1214 târihinde resmen Bâb-ı 'Âliye gelüb ve ba'dehû fi 27 C sene 1214 târihinde bâ-irâde-i 'aliyye ve müsâ'ade-i hazret-i tâcdârî diğere nâmesini takdîm eden elçi-i mersûm bu def'a yine büyük elçiliği ile hasbe'l-iktizâ Dîvân-ı Hümâyûna rû-mâl olması husûsuna irâde-i 'aliyye-i hazret-i tâcdârî ta'alluk etmekle yevm-i dîvânda mersûm elçi ve tevâbi'i vesâ'ire ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir fi 28 Ca sene 216 Salı

Elçi-i mersûma serâsere dühte erkân a'lâ sırt semmûr kürk Sevb 1 On nefer adamıyla 'arza dühûl etmişdir Erçi-i mersûm kubbe-i hümâyûnda iken gayr-ı ez-teşrifât taltîf zımnında taraf-ı hümâyûndan ihsân olunan kara kulak-ı bostânî ağa ma'rifetiyle kâ'im-makâm paşaya teslim ve anlar dahî tercemânî dîvân vâsıtasıyla mersûm elçiye verildiği 'Avdetinde mersûm elçiye a'lâ som sırma kesmelü ve sîm rikâblu kemer sîm rahtlu müzeyyen bir re's esb dahî keşide olmuşdur				
Dîvân-ı Hümâyûn tercemânî hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbi'i			
	Çukaya dühte kontoş paça semmûr kürk Sevb 8	Şâliye dühte kubûr kâkum Sevb 6	Şâli kerrâke Sevb 12	Hil'at 'aded 74
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz ağa hil'at 'aded 1	Yamağı hil'at 'aded 1 1 Haberci 2

⁵² **Varak 8a, Derkenar 1:** Mersûm büyük elçinin mukaddem geldiği zuhr-ı kâğıdda mukayyeddır işbu dîvânda kıst u icrâ harâc olunmuşdur

Derkenar 2: Elçi-i mersûm resmen Bâb-ı 'Âliye ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna gelmeleriçün süvâr olunacak esblere dâ'ir çavuşbaşı ağaya verilen 'ilm u haber kâimesinde muharrer elçi-i mersûm için dîvân rahtlı ve 'abâyilü bir re's ve mu'teber adamlarıçün kemer rahtlı ve kesmelü yigirmi beş re's ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî haydarî raht ve gâşiyelu elli beş re's cem'an seksen bir re's esbdır

Derkenar 3: Yevm-i mezkûrda 'ulûfe verildiği esnâda istirâhat zımnında devât odasına efendimizin teşrifleri hengâmında elçi bey dahî 'ulûfe temâşî zımnında kubbe-i hümâyûn karşusunda bir mukallak içinde püşîdelü iskemlesine ku'ûd ve 'ulûfeyi temâşâ etmişdir

Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2	Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 3		
Cem'an yekûn _____				
Erkân serâser Sevb 1	Kontoş semmûr Sevb 8	Kubûr kâkum Sevb 6	Kerrâke 'aded 12	Hıla' 'aded 88

8b⁵³

Dersa'âdetde ikâmet etmek üzere bu def'a vürûd eden İngiltere Devletinin büyük elçi resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesi husûsuna irâde-i 'aliyye-i tâcdârî ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mersûm ve tevâbi'ine huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir Fî 23 S sene 218

Elçi-i mersûma serâsere dûhte erkân sırt semmûr Sevb 1 <i>Taraf-ı hümâyûndan 'avdetinde donanmış esb olarak keşide olmuştur</i> <i>Elçi-i mersûm müsâfir odasında tevakkuf etmeyub doğru 'arz odasına dühül ve sandalyesine ku'ûdu alayı zuhûrunda bu esnâda kapu ricâli 'arz odası hâricinde çitli oda tarafında mevcûd bulunurlar</i>	<i>Bu dahî 'arz odasında iskemleye ku'ûd etmiştir</i> Sır kâtibi pâyesiyle gelüb ikinci elçiye çukaya dûhte erkân sırt semmûr Sevb 1			
Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı Hil'at 'aded 1	Baştercemânî ve beyzâdegân ve mu'teber adamları ve tevâbi'âtı			
	Çukaya dûhte paça kontoş semmûr Sevb 8	Şâliye dûhte kubûr kâkum Sevb 8	Şâlî kerrâke Sevb 18	Hil'at 'aded 100
Gediklülerden mihmandârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'âcı hil'at 'aded 1	Kulağuz hil'at 'aded 1 <u>1</u> Yamağı 2

⁵³ **Varak 8b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm bâ-irâde-i seniyye fi gurre-i Ra sene 218 târihinde Dîvân-ı Hümâyûna getirülmekle Bâb-ı 'Âlide ilbâs olunduğu misillü ferve ve hıla' ilbâs olunduğu ve esb dahî 'avdetinde keşide olduğu ve mersûm elçi on sekiz nefer adamıyla 'arza dühül etmesi ve bâ-defter vilâyeti cânibinden gelen hediyyesini peşkeşibaşı ağa ma'rifetiyle 'arza dühülünde takdîm olunması ve kubbe-i hümâyûna dühülünde doğru iskemleye ku'ûd etmeksizin nişancı efendi suffesinde alt taraflarına ku'ûd etmiştir

Derkenar 2: Elçi-i mersûmun icrâ olunan rusûm kâğıdda mukayyedir

Derkenar 3: Elçi-i mersûmun gerek Bâb-ı 'Âli ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna geldiklerinde süvâr olacak esbler için çavuşbaşı ağaya gönderilecek 'ilm u haber tezkiresi kâğıdda mukayyedir gaflet olunmaya

Derkenar 4: Büyük elçiliğiyle bâ-irâde Bâb-ı 'Âliye resmen gelmesine ruhsat olunduğuna binâ'en gelmiştir

Derkenar 5: Mersûm tarafından kisedâr-ı teşrifâta verdiği hediye bir çift kebir âyine
'aded 1

Haberci çavuş hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2		
Elden oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3					
Cem'an yekûn _____					
Erkân serâser Sevb 1	Erkân semmûr 'aded 1	Kontoş semmûr Sevb 8	Kâkum 'aded 8	Kerrâke 'aded 18	Hıla' 'aded 116

9a⁵⁴

İngilterelünün cenerali bâ-irâde-i 'aliyye bilâ-resm Bâb-ı 'Âliye gelmekle 'avdetinde huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan ferve ver mersûma ve tevâbi'ine cânib-i mîrîden olarak huzûrda verilen 'atâyâ dahî fî 3 M sene 215

Mersûm cenerale turuncu çukaya dûhte erkân paça semmûr kürk Sevb 'Atıyyesi 1 Guruş 4000	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1	Başmühendis Mayor Hazor?'a şâlîye kablu kubûr kâkum kürk Sevb Guruş 1 1000			
<i>Ser-topcu</i> Mayor Hob?'a şâlîye dûhte kubûr kâkum kürk Sevb Guruş 1 1000	Tercemânları Pîzânîye şâlîye kablu kubûr kâkum kürk Sevb 1	Beş nefer beyzâdegâna şâlî kerrâke Sevb Guruş 5 2000 <i>Zikr olunan 'atâyâ mersûm ma 'rifetiyle mesfûrlara verilmek için topdan verildiği</i>			
Bayorkl?'a şâlîye dûhte kubûr sincâb Sevb Guruş 1 1200	Sultanlara dahî tevzî' için verilen Guruş 800				
Cem'an yekûn _____					
Erkân 'aded 1	Hil'at 'aded 1	Kâkum 'aded 3	Sincâb 'aded 1	Kerrâke 'aded 5	'Atâyâ Guruş 10000 <i>cânib-i mîrî</i>

Mersûm için yazılan 'ilm u haber

İngiltere Devleti tarafından vürûd eden ceneral bey cenâblarının hasbe'l-iktizâ târîh-i mezkûrda Bâb-ı 'Âliye geleceği musammem olmağla elçi bey cenâblarıçün ağır kemer

⁵⁴ **Varak 9a, Derkenar 1: Fî 16 N sene 217 leyle-i Pazar** leyle-i mezkûrede İngiltere Devletinin Der'aliyyede mukîm olan elçisi vilâyeti cânibine 'âzîm ve râhî olmağla vedâ' zımnında bilâ-resm Bâb-ı 'Âliye gelüb Dîvân-ı Hümâyûn tercümânı vâsıtasıyla re'isü'l-küttâb efendiye ve ba'dehû re'isü'l-küttâb efendi ile devletlü sadr-ı a'zam efendimiz ile görüştüb ve ba'dehû kethüdâ ile görüşmeğe inmişdir mesfûr elçiyi müşârunileyh efendimiz kürk odasında kâid olduğu hâlde getirilüb kahve ve şerbet merâsimi ba'de'l-icrâ kendüsüne yağlığıyla boyaması gösterilüb tercümânına verdiği ve başkaca iki yağlık ve iki boyama tercümânlarına verilmişdir

rahtlu ve kesmelü bir re's esb ve tercemân ve beyzâdeleriçün dahî üç re's temîzce kemer rahtlu ve gâşiyelu ve sâ'ir ofciyallerin dahî sekiz re's cem'an on iki re's esblerin ıstabl-ı 'amireden tedârik ve sâ'at birde iken kirec iskelesinde berâtasız yedekciler ile mevcûd bulunmalarıçün mîr-i ahûr-ı evvel ağaya çavuşbaşı ağa efendimiz tarafından 'ilm u haber verilmesi iktizâ edeceği defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

Yevm-i mezkûrda elçiye kethüdâ bey tarafından verilen Ceneral Keler?'e ve tevâbi'âtına ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına ve tercemânına verilen boyama ve yağlık

'aded

11

Kezâlik re'is efendi tarafından dahî bu vech üzere verildiği

Târîh-i mezkûrda elçi-i mersûm bilâ-resm tebdîlen Bâb-ı 'Âlîye gelüb bir gün mukaddem ıstabl-ı 'âmireden berâtasız yedekciler ile donanmış on iki re's esbler kirec iskelesine ve üç nefer dîvân çavuşuyla yevm-i mezkûrda sâ'at birde iken iskele-i merkûmeye îsâl ve mesfûr dahî kendü kayıklarıyla gelüb iskeleye çıkdıkda esblere süvâr ve Bâb-ı 'Âlîye sâ'at üçde gelüb re'is efendi kapusunda esbinden nüzûl ve doğru dîvân tercemânı odasına gelüb ve istirahat ve geldiğini ba'de'l-ifâde ve bi'l-istîzân elçi-i mersûmu doğru 'arz odasına getirilüb resm olmadığından kâ'im-makâm paşa hazretleri 'arz odasında kâ'id olduğu hâlde elçi-i mersûm gelmesi ve minder kenârına ku'ûd etmesi ve efendimiz ile mersûm elçiye ağır peşkîr ve mücevher hukklar ile tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr ve ma'iyetinde sâ'ir ku'ûd eden mesfûrâna gümüş tabak ile tatlu verilüb ba'dehû halvet ve zîrlerinde muharrer bir def'a 'arz olunan 'atıyyeleri ile ilbâs olunan hil'atları bâlâda mukayyed olub ba'dehû kethüdâ beye gelüb elçi-i mersûma tatlu ve kahve ve buhûr merâsiminden sonra boyama ve yağlıkları verilüb ba'dehû re'is efendiye getirilüb ba'dehû 'avdetinde doğru çavuşbaşı ağanın seng-i rikâbından esblerine süvâren 'avdetleri

9b⁵⁵

Dersa'âdetde ikâmet üzere olan İngilterelünün fevka'l-'âde orta elçisi bilâ-mektûb teşekkür zımnında resmen Bâb-ı 'Âlîye gelmesi husûsuna irâde-i 'aliyye ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mersûm ve tevâbi'ine huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 9 Ra sene 216 yevm-i Pazar ertesi sâ'at 5

<p><i>Mücevher çelenk ve esb keşîdesi bu def'a büyük elçiliğiyle gelmeyüb orta elçiliğiyle gelmiştir</i></p> <p>Elçi-i mersûma çukaya dühte a'lâ erkân sırt semmûr kürk</p> <p>Sevb Guruş 1 6000</p>	<p>Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at</p> <p>'aded 1</p>	<p>Sır kâtibi ve tercemânı ve mu'teber adamları çukaya dühte kontoş paça semmûr</p> <p>Sevb 7</p> <p><i>Yedinden üç kontoşu Devlet-i 'Aliyye hizmetinde olmak üzere taşra bulunmağla bâ-irâde tercemânına teslim olunduğu</i></p>
--	--	---

⁵⁵ **Varak 9b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm resmen Bâb-ı 'Âlîye geldiğinde 'arz odasında iskemlesine ku'ûd ve resmi ba'de'l-icrâ zîrde tahrîr olunduğu üzere fervere ilbâsından sonra taraf-ı hümâyûndan mücevherlice altın çelenk mersûmun başına vaz' olunmak için kâ'im-makâm paşa efendimizin teşrîfâtı efendiye verdiği ve 'avdetde yine taraf-ı hmâyûndan olarak som sırma kesmelü ve sîm kemer rahtlu ve sîm rikâblu müzeyyen bir re's esb keşîde olmuştur

Yine mu'teber adamlarına şâlfıye kubûr kâkum Sevb 9		Yine mu'teber adamlarına şâli kerrâke Sevb 15		Tevâbi'i Hil'at 'aded 33 <i>Me'a hademe-i tercemânı ve dîvân tercemânı</i>	
Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'acı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1	Yamağı çavuşa hil'at 'aded 1	
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1		Elçiye me'mûr iki nefer dîvân çavuşânına hil'at 'aded 2		'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2	
Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 3					
Cem'an yekûn _____					
Erkân 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 7	Kâkum 'aded 9	Kerrâke 'aded 15	Hıla' 'aded 47	

10a⁵⁶

Der-bâr-ı hilâfetmedâra bu def'a Françe cumhûru tarafından vürûd eden orta elçisi getürdüğü nâmesini resmen Bâb-ı 'Âliye getürüldükde huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a defteridir fi 20 Za sene 209 yevm-i Pazar ertesi

Elçi-i mersûma sarı çukaya kablu bölüklü sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Kıymeti 1200 Guruş</i>		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1		Sır kâtibi ve tercemânân şâlfıye dühte kubûr kâkum kürk Sevb 6	
Mu'teber adamları Neferan 8 Şâli kerrâke Sevb 8 <i>Mersûmûn iki neferi bundan akdem Der'aliyyede mukîm ve el'ân Tophâne-i 'âmirede ve tersâne-i ma'mûrede müstahdem olmalarıyla bâ-müsâ'ade Bâb-ı 'Âliye gelüb zikr olunan kerrâkeden iki kerrâke mersûm iki nefere ilbâs olunduğu</i>					Tevâbi'i Hil'at 'aded 32
Mihmandârî ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'acı hil'at 'aded 1	Kulağuz ağa hil'at 'aded 1	Yamağı hil'at 'aded 1
Haberci çavuşa hil'at 'aded 1		Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2		Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	
'Asesbaşı ve subaşı hil'at 'aded 2					

⁵⁶ **Varak 10a, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm bâ-irâde-i seniyye fi 18 L sene 1210 târihinde Dîvân-ı Hümâyûna takdîm-i nâme zımnında getürülmekle Bâb-ı 'Âlîde ilbâs misillü ferve ve hıla' ilbâs olunduğu kez[â]lik Bâb-ı 'Âlîde taltîf zımnında kerrâke ilbâs olunan Tophâne-i 'âmire ve tersâne-i ma'mûrede müstahdem olan cumhûri neferâtından olan iki nefere dahî dîvânda iki kerrâke ilbâs olunduğu

Elden oda-i teşrifâta hil'at 'aded 3			
Cem'an yekûn _____			
Erkân 'aded 1	Kâkum 'aded 6	Kerrâke 'aded 8	Hıla' 'aded 48

10b⁵⁷

Devlet-i 'Aliyye-i ebedi'l-istimrâr ile bu def'a 'akîb-i müsâleha zımında Françe cumhûru tarafından vürûd eden fevka'l-'âde büyük elçi resmen Bâb-ı 'Âliye geldikde elçi-i mersûm ve tevâbi'i ve sâ'ire huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla' defteridir fi 22 L sene 1217

Elçi-i mersûma serâsere dühte erkân a'lâ sırt semmûr Sevb 1 <i>Mücevveze resmi icrâ olunmuşdur</i> <i>'Avdetinde som sırma kesmelü ve sîm rikâblu ve sîm rahtlu bir re's esb keşide olmuşdur esb-i mezkûr taraf-ı şehinşâhîden olarak mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî ağada bir gün mukaddem getirüldüğü</i> <i>Resmen Bâb-ı 'Âliye geldiğinde çavuşbaşı ağa sağda ve sır kâtibi solda verâlarında mersûm elçi ve 'avdetinde ber-mu'tâd çavuşbaşı ağadan mâ-'adâsı gitmişdir ve 'arz odasında yalnız mersûm elçi sandalyeye ku'ûd etmişdir</i>
--

⁵⁷ **Varak 10b, Derkenar 1:** Elçi-i mersûm fi 4 L sene 217 târihinde getürdüğü nâmesini takdîm için Dîvân-ı Hümâyûna getirilüb Bâb-ı 'Âlide ilbâs olunduğu üzere ferve ve hıla' ilbâs olunub 'avdetinde taraf-ı cihândârîden bir re's müzeyyen esb keşide olunmuşdur

Derkenar 2: Büyük elçilere süvâr olmalarıçün yazılan 'ilm u haber ne ise yine bu def'a mersûm büyük elçi gerek Bâb-ı 'Âli ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna gelmeleriçün esbler için çavuşbaşı ağaya ber-mu'tâd sâbık 'ilm u haber yazılmışdır fakat ikinci elçi deyü mu'teber olunmayub sır kâtibi deyü yazılmışdır

Derkenar 3: Elçi-i mersûmun sır kâtibi Bâb-ı 'Âliye gelüb ibtidâ kethüdâ beye ve ba'dehû re'îs efendiye ve ba'dehû sadr-ı a'zam efendimize ihbâr zımında çıkub ertesi gün taraf-ı sadr-ı 'âliiden olarak dîvân tercümânı delâletiyle giden

Şükûfe tabla 10	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 60	ter tabla 15	Eşribe-i mütenevvi'a Kavanos 'aded 5
-----------------------	---	--------------------	---

Derkenar 4: Elçi-i mersûm Bâb-ı 'Âliye geldiğinde doğru 'arz odasına getirilüb yalnızca sandalyeye ik'âd tevâbi'âtına üçer çifteden seksen kayık ve mihmândârına dört çifte olarak bir kayık ve getürdüğü nâmesini re'îs efendiye sır kâtibi teslîm anlar dahî bâlîn üzerine vaz' eylemesi

Derkenar 5: Fî 15 Casene 222 târihinde ber-muktezâ-yı vakt Françe Devletinin Dersa'âdetde mukîm fevka'l-'âde büyük elçisi beye cânib-i saltanat-ı seniyyeden olmak üzere çavuşbaşı ağa çatal destâr ve kîsedâr-ı teşrifât kafesî destâr ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ile zîrde muharrer meyveyi mersûm istifşâr-ı hâtırı zımında getürüldüğü

Şükûfe tabla 15	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 80	ter tabla 20	Billûr sahan ile memlû şekerleme Sahan 'aded 25	tabla 5
Eşribe-i mütenevvi'a Kavanos 'aded 5				

Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1 <i>Mersûm seng-i rikâb nerdübânı bâlâsının iki kademe aşağısında elçi-i mesfûru istikbâl ve teşyî' etmiştir</i>		Baş sır kâtibi ve baştercemân ve mu'teber adamları ve tevâbi'i			
		Kontoş paça semmûr Sevb 7	Kubûr kâkum Sevb 9	Şâlî kerrâke Sevb 22	Hıla' 'aded 82
Zü'amâdan mihmândârî ağa hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1	Du'acı çavuşa hil'at 'aded 1	Kulağuz çavuşa hil'at 'aded 1	
Yamağı hil'at 'aded 1	Haberci çavuşa hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı hil'at 'aded 1	Subaşı ve 'Asesbaşı hil'at 'aded 2	
Elden oda-i teşrîfâta hil'at 'aded 3					
Cem'an yekûn _____					
Serâser erkân 'aded 1	Kontoş semmûr 'aded 7	Kâkum 'aded 9	Kerrâke 'aded 22	Hıla' 'aded 98	

11a⁵⁸

Düvel-i nasârâ elçilerinin resmen Bâb-ı 'Âliye geldiği vakt devletlü re'is efendimizin icrâ buyuracakları resmdir

Elçiyân-ı mersûm mektûbunu resmen huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhiye 'arz u takdîm eylemesi husûsuna irâde-i 'aliyye-i tâcdârî ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda sa'âdetlü çavuşbaşı ağa sağda ve elçi bey solda hem-'inân olarak Bâb-ı 'Âliye dühûl ve seng-i rikâbda ba'de'n-nüzûl çavuşlar kâtibi ve emîni ve mihmândârî pîşrev olarak doğru müsâfir odasına dühûl esnâsında devletlü kethüdâ bey ve re'isü'l-küttâb efendilerimiz hazerâtı destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânlarıyla mesfûrun oda-i mezkûrun dühûlüne müterakkıb iken kisedâr-ı teşrîfât efendi kulları ihbâriyle devletlü efendilerimiz hazerâtı hareket buyurub çavuşbaşı ağa ve tezkireci ve mektûbî efendiler bi'l-cümle takım ile bâlâ-yı nerdübândan müsâfir odası pîşgâhına varıldığı gibi yine çavuşlar kâtibi ve emîni vesâtatıyla elçi-i mersûm kaldırılıb doğru 'arz odasına dühûl ve iskemle pîşgâhında tevkîf esnâsında efendilerimiz hazerâtı kürk oda pîşgâhında devletlü sadr-ı a'zam hazretlerine muntazır-ı selâm oldukları hâlde yalnız kethüdâ bey efendimiz hazret-i sadâretpenâhî bagal-gîrleri olarak kürk odasından çıkılıb devletlü re'isü'l-küttâb efendimiz ve ricâl-i bâb pîşrevleri olarak 'arz odasına dühûl ve selâm-ı sadr-ı 'âliye müterakkıb oldukları hâlde devletlü sadr-ı a'zam hazretleri selâmdâde oldukda selâm çavuşu selâm alub ba'dehû makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd buyurduklarında elçiye resm-i aşnâyı ba'de'l-icrâ takrîre âğâz ve tekmîlinde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı ifâde eylediği gibi sır kâtibi yedindeki mektûbunu teslim etmek için olduğu mahalden

⁵⁸ **Varak 11a,Derkenar 1: Devr-i kâ'im-makâmda dahî yine bu vechile icrâ-yı rusûm ola geldiği**

Derkenar 2: Devr-i kâ'im-makâmda dahî yine bu vechile icrâ-yı rusûm ola geldiği

bir iki hatve hareket ettiği gibi devletlü re'îsü'l-küttâb efendimiz hazretleri mesfûrun yedinden mektûbunu alub bâlîn üzerine vaz' edüb tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba'de'l-icrâ ber-mûceb defter-i ferve ve hil'atleri ilbâs ve 'avdet eylediği defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir ol fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

Elçiyân-ı mersûm Dîvân-ı Hümâyûna geldiği vakt müşârunileyh devletlü re'îsü'l-küttâb efendimizin icrâ buyuracakları resm-i teşrîfâtdır

Elçiyân-ı mersûm devleti tarafından getürdüğü nâmesini 'atebe-i 'ulyâ-yı hazret-i cihândâriye 'arz u takdîm eylemesi husûsuna irâde-i seniyye-i tâcdârî ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda ber-mu'tâd kadîm elçi-i mesfûrun Dîvân-ı Hümâyûna ruhsûde olmasiçün 'ale's-seher sa'âdetlü çavuşbaşı ağa hazretleri elbise-i dîvânî ve sâ'irleri elbise-i mahsûsalarıyla kireccibaşı odasında elçinin gelmesine müterakkıb olduklarında elçi-i mersûm geldikde tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba'de'l-icrâ alay ile çavuşbaşı ağa ile hem-'inân olarak alay kasrı önünde müterakkıb hazret-i sadr-ı 'âlî olub devletlü sadr-ı a'zam hazretleri mürûr eylediklerinde elçi-i mersûm resm-i aşnâyı ba'de'l-icrâ devletlü kethüdâ bey

11b⁵⁹

mürûr ve verâlarında bu siyâk üzre orta kapuya gelinüb tevkîf ve feth-i şerîf kırâ'eti tekmîl ve yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında sa'âdetlü çavuşbaşı ağa elçi-i mersûmu kaldırub me'an kubbe-i hümâyûna dühûl eylediği gibi devletlü re'îsü'l-küttâb efendimiz hazretleri kânûnnâme külliyesini getürüb devletlü sadr-ı a'zam hazretlerinin yanlarına vaz' buyurdular ba'dehû mesâlih-i 'ibâd ru'yet ve 'arz istizânını hâvî kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa vesâtatıyla merfû'-ı rikâb-ı müstetâb olunacak telhîsi getürüb ve yine hatt-ı hümâyûn ile müveşşah çıkdıkda bulunurlar ba'dehû ta'âm olunub ilbâs-ı ferve ve hil'at için elçi-i mersûmu eski dîvânhaneye ve ba'dehû 'arz odasına dühûl ve hurûclarında orta kapuda ârâm ve ba'dehû devletlü efendimizin Bâb-ı 'Âliye gelmeleriçün taşra teşrîflerinde yine elçi-i mersûm resm-i aşnâyı icrâ birle 'avdet buyuracakları defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

Mersûm elçinin Dîvân-ı Hümâyûna gelmesiçün devletlü çavuşbaşı ağa hazretlerinin icrâ buyuracakları resm-i teşrîfâtdır

Yevm-i dîvânda devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri mücevveze ve serâser kürk ve dîvân bisâtlu esb ile 'ale's-seher kireccibaşı odasını teşrîf ve bi mikdâr istirâhat esnâsında elçi-i mersûm gelüb odada bir mikdâr ku'ûd ile tatlu ve kahve ve buhûr merâsimi icrâ oluncaya kadar alay tertîb ve müheyyâ olduğu ba'de'l-ihbâr devletlü ağa efendimiz hazretleri sağda ve elçi-i mersûm solda ve çavuşlar kâtibi ve emîni pîş-i 'âlîlerinde tertîb-i alay ile alay köşkü altına gelindikde süvâren selâm-ı hazret-i sadr-ı 'âlîye müterakkıb olurlar müşârunileyh devletlü sadr-ı a'zam hazretleri bâb-ı 'âlîlerinden hareket ve sarây-ı hümâyûna teşrîfleri esnâsında müşârunileyh efendimiz selâmlayub verâsında kethüdâ bey hazretleri dahî selâmladıkdan sonra 'akablerine elçi bey ile

⁵⁹ **Varak 11b, Derkenar 1:** Devr-i kâ'im-makâmında dahî yine bu vechile icrâ-yı resm olub fakat hazînelerin temhîri kâ'im-makâm paşanın kendü mühûrleriyle olub ber-mu'tâd çavuşbaşı ağa temhîr ve yine müşârunileyh teslim buyurub fakat mühûr-i hümâyûn gibi ağa-yı mûmâileyh başına bitişdirmeyüb biraz aşığı tutub tarafeyne ber-mu'tâd selâm vererek temhîr etmesi kânûndur

me'an sarây-ı hümâyûna doğru 'azîmet ve orta kapuda nüzûl ve bir mikdâr tevakkuf olunub feth-i şerîf tekmîlinde yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında mersûm elçi mahall-i mezkûrdan kaldırılıb kubbe-i hümâyûna gelinür iken yine devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri sağda ve elçi-i mersûm solda bu siyâk üzere kubbe-i hümâyûn kapusuna takarrub olundukda kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa efendimizi istikbâl eylediğinde devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz kapucular kethüdâsı ağanın sağına geçüb elçi bey gerüye kalarak kubbe-i hümâyûna dühûl olduğu gibi devletlü ağa efendimiz hazretleri dahî temennâ birle kubbe-i hümâyûndan taşra teşrîf buyururlar bu esnâda dîvân için maslahatlı müheyyâ olmağla bi'l-istîzân dîvân tertîb ve tekmîl oldukda teşrîfâtî ihbârıyla 'arz istîzânını hâvî kapucular kethüdâsı müşârunileyh ağa 'arz telhîsini huzûr-ı hümâyûna getirüb 'avdetinde kubbe-i hümâyûn pîşgâhında

12a

selâm taşında müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri hatt-ı hümâyûnu istikbâl ve mûmâileyh ağanın sol cânibinde olarak sîm 'asâların darb ederek kubbe-i hümâyûn kapusundan dühûl ve sağ tarafda bir mikdâr tevakkuf ve ba'dehû temennâ birle taşra teşrîf buyururlar bu esnâda ta'âm müheyyâ idüğü ba'de'l-ihbâr yine devletlü ağa efendimiz hazretleriyle kethüdâ-yı bevvâbîn ağa hazerâtı ta'âma ruhsat için kubbe-i hümâyûn kapusuna gelüb sîm 'asâların yere darb edüb 'avdet ederler ba'de't-ta'âm elçi bey eski dîvânihâne pîşgâhında hil'atını ilbâsiçün kaldırıldıktan sonra yine devletlü ağa efendimiz ile kethüdâ-yı bevvâbîn ağa sîm 'asâların yere darb 'arza gidecek sadreyn-i muhteremeyn efendileri kubbeden kaldırub kube-i hümâyûn kapusu hâricindeki kapu civârında taş direk hizâsına kadar pîşrev ve 'avdet ve bi'l-ihbâr yine mu'tâd üzere devletlü sadr-ı a'zam hazretlerini dahî kaldırub pîşrevleri olarak bâbü's-sa'âdeden 'arzdân hurûclarına dek tevakkuf ve ba'dehû kubbe-i hümâyûna getirüldükde bi'l-istîzân hazînelerin temhîriçün devletlü sadr-ı a'zam hazretlerinin huzûrunda temennâ birle ârâm ve sîm 'asâyı sol ele alub mühr-i hümâyûna yed-i yemnâlarıyla ba'de'l-ahz ve't-takbîl ve ber-ser buyurub temâyül-i sarâyla tarafeyne selâmdâde olarak kubbe-i sâniye gidilüb mehterhâne kâtibi yedinde olan sandık mühürlenüb ba'dehû kubbe-i sâni derûnunda olan hazîne kubbesi ve ba'dehû yine tarafeyne selâm vererek kubbe-i sâniiden hurûc ve hazînedârbaşı ağanın olduğu hazîne kapusu temhîr ve ba'dehû kubbe-i sâni ve dîvân kubbesi pîşgâhından mürûr ile defterhâne hazînesini ba'de't-temhîr gelinüb mühr-i hümâyûnu telsîm ve sadr-ı a'zam efendimize teslim ve temennâ birle 'avdet buyururlar cümle erbâb dîvân-ı taşra hurûcunda kethüdâ-yı bevvâbîn ağa ile devletlü ağa efendimiz sîm 'asâların yere darb ederek kubbe-i hümâyûn kapusundan dühûl ve müşârunileyh devletlü sadr-ı a'zam hazretlerini kaldırub bâbü's-sa'âdeyi selâmlayub ba'dehû doğru orta kapuya gelinür iken pîş-i sadr-ı 'âlîde devân olarak orta kapudan esblerine süvâr ve Bâb-ı 'Âliye geldiği defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

Düvel-i nasârâ tarafından Der'aliyyeye vürûd eden orta elçilerin resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesiçün ıstabl-ı 'âmireden esblerin tedârik olunması zımnında mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî ağaya dîvân tezkiresi irsâliçün iki gün mukaddem devletlü çavuşbaşı ağa tarafına gönderilen 'ilm u haber sûretidir

Rusya Devleti tarafından der-devletmedâra ikâmet etmek üzere vürûd eden orta elçisi fi 8 L sene 217 târîhinde resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesine irâde-i 'aliyye-i tâcdârî ta'alluk

etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyhin rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s esb ve sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün ağır kemer rahtlu ve gâşiyelu ve haydarî otuz dokuz

12b⁶⁰

re’s cem‘an kırk re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve yevm-i mezkûrda ‘ale’s-seher ahûr kethüdâsı ma‘rifeti ve berâtasız yedekciler ile kirec iskelesinde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl olunub elçi-i mersûmu getürmek için devletlü çavuşbaşı ağa hazretlerinin yedi çifte kayığı ‘ale’s-seher Tophâne iskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbihi iktizâ edeceği ve ‘asesbaşı ve subaşı rûz-ı merre kıyâfet ve neferâtları kîçeleriyle ve telsiz yigirmi nefer çavuşân-ı dîvân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa ve mihmândârî ağa (5) devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri destâr-ı ‘âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân ve dîvân bisâtlu esb ile kireccibaşı odasına varılıb elçi-i mersûmun vürûduna müterakkıb olmalarıyla elçi-i mersûm gelür iken devletlü çavuşbaşı efendimiz hazretleri hasbe’l-iktizâ odanın vasatında ayak üzere bulunub elçi-i mersûm geldikde oda-i mezkûra dühûl ve peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi ba‘de’l-icrâ tekâmîl-i rusûmdan sonra alay müheyâ olunduğu ihbâr olundukda elçi-i mersûm ile berâber kalkub esblerine süvâr ve müşârunileyh devletlü ağa efendimiz sağında ve mersûm elçi solda olarak hem-‘inân ve bu siyâk üzere alay ile Bâb-ı ‘Âliye gelindiği ve elçi-i mersûm bâb-ı ‘âliden ‘avdetinde müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri gitmeyüb sâ’irleri mahall-i mezkûra kadar alay ile getirüldüğü defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

Zıkr olunan orta elçi dîvân-ı müşeyyedü’l-erkân-ı husrevânîye rû-mâl olmak için ıstabl-ı ‘âmireden esblerin tedâriki zımnında sa‘âdetlü çavuşbaşı ağadan mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî ağaya dîvân tezkiresi tahrîr ve irsâl olunmak üzere sûret-i ‘ilm u haberdır

Rusya devleti tarafından der-devletmedâra ikâmet etmek üzere vürûd eden orta elçisi **fi 16 L sene 217** târihinde getürdüğü nâmesini dîvân-ı müşeyyedü’l-erkân-ı husrevânîye ‘arz u takdîm eylemesi husûsuna irâde-i seniyye-i tâcdârî ta‘alluk etmekle yevm-i mezkûrda ta‘yîn olunan vaktde elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve kesmelü ve gâşiyelü ve haydarî otuz doku re’s cem‘an kırk re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve müheyâ etdirilüb Dîvân-ı Hümâyûn gecesi vaktiyle ahûr kethüdâsı ağa ma‘rifeti (7) mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl olunub elçi-i mersûmu getürmek için müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağanın

13a⁶¹

⁶⁰ **Varak 12b,** **Derkenar 1:** (5) destâr-ı ‘âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânlarıyla **sahh**
Derkenar 2: Fî 26 L sene 221 İspanya orta elçisi resmen Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde yine bu vechile ‘ilm u haber yazılmışdır

Derkenar 3: (7) ve berâtalı yedekciler ile kirec iskelesinde **sahh**
⁶¹ **Varak 13a,** **Derkenar 1:** (4) kubbe-i hümâyûna **sahh**
Derkenar 2: (4) ve ahûr kethüdâsı ma‘rifeti **sahh**

yedi çifte kayığı ahşamdan Tophâne iskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve yevm-i mezkûrda ‘ale’s-seher vaktiyle ‘asesbaşı ve subaşı ve neferâtları ve yigirmi nefer çavuşân-ı dîvân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa ve mihmândârî ağa elbise-i dîvânlarıyla ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri esvâb-ı dîvânisiyle bi’l-ma’iyye kireccibaşı odasına varılıb elçi-i mersûmun vürûduna müterakkıb olurlar elçi-i mersûm gelür iken müşârunileyh ağa efendimiz hazretleri hasbe’l-iktizâ odanın vasatında ayak üzre bulunub elçi-i mersûm geldikde oda-i mezkûra dühûl ve peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi ba‘de’l-icrâ alay müheyyâ olduğu ihbâr olundukda berâber kalkılıb esblere süvâr olunub müşârunileyh devletlü ağa efendimiz sağda ve elçi-i mersûm solda olarak hem-‘inân ve bu siyâk üzre alay ile gelinüb alay köşkû altında tevakkuf etmeleriyle devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri Bâb-ı ‘Âlilerinden hurûc ve sarây-ı hümâyûnu teşrîflerinde süvâren selâmlayub kâ‘ide-i kadîm üzre kethüdâ bey hazretlerini dahî selâmlayub güzer olduğu gibi verâlarından Enderûn-ı Hümâyûnda orta kapuda tevakkuf ve feth-i şerîf kırâ’eti tamâmında yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâda mu‘tâd üzre devletlü ağa efendimiz hazretleri elçi-i mersûmu (4) getirür iken kethüdâ-yı bevâbîn ağa hazretleri dahî müşârunileyh ağa efendimiz hazretlerini istikbâl ve bi’l-ma’iyye kubbe-i hümâyûna idhâl ve bu esnâda devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri devât odasından teşrîf ve makâm-ı ‘âlilerine ku‘ûd buyurdıkları gibi ağayân-ı müşârunileyhimâ temennâ birle taşra teşrîf buyurulacağı defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

Kezâlik düvel-i nasârânın büyük elçileri resmen Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde çavuşbaşı ağaya gönderilen sûret-i ‘ilm u haberdır

Der-devletmedâra vürûd eden İngiltere Devletinin fevka’l-‘âde büyük elçisi **fi 23 S sene 218 sâ‘at – 4 yevm-i Pazar ertesi** târîhinde resmen Bâb-ı ‘Âliye gelmesi husûsuna irâde-i ‘aliyye-i tâcdârî ta‘alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mersûmun rükûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve baştercemân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelu ve haydarî doksan sekiz re’s cem‘an yüz re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik (4) ve berâtası yedekciler ile kirec iskelesinde sâ‘at birde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzre devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl devletlü çavuşbaşı ağa hazretlerinin yedi çifte kayığı ‘ale’s-seher Tophâne iskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve ‘asesbaşı ve subaşı rûz-ı merre kıyâfet ve neferâtları kîçeleriyle ve telsiz olarak kırk nefer çavuşân ve çavuşlar kâtibi efendi

13b⁶²

ve emîni ağa destâr-ı ‘âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri destâr-ı ‘âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân ve dîvân bisâtlı esb ile kireccibaşı odasına varılıb elçi-i mersûmun vürûduna müterakkıb olmalarıyla elçi-i mesfûr gelür iken devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri hasbe’l-iktizâ zıkr olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzre bulunub elçi-i mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku‘ûd eyledikde pîşgîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi ba‘de’l-icrâsında (5) ibtidâ çavuşbaşı ağa efendimiz esb-i sabâ refârlarına süvâr olub ikinci elçi solda ve müşârunileyh çavuşbaşı ağa efendimiz sağda hem-‘inân ve elçi-i mersûm

⁶² **Varak 13b,** **Derkenar 1:** (5) alay müheyyâ idüğünü ihbâr etmeleriyle **sahh**
Derkenar 2: (3) ağır kemer rahtlu ve kesmelü **sahh**

verâlarında olarak bu tertîb üzere Bâb-ı ‘Âliye gelineceği ve elçi-i mersûm Bâb-ı ‘Âliden ‘avdetinde müşârunileyh çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri gitmeyüb sâ’irleri mahall-i mezkûra kadar alay ile getürdükleri defter-i teşrifâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

Zikir olunan büyük elçinin dîvân-ı müşeyyedü’l-erkân-ı husrevânîye getürülmesiçün çavuşbaşı ağa tarafına gönderilen sûret-i ‘ilm u haberdır

Devlet-i ‘Aliyye-i ebedi’ d-devâma vürûd eden İngiltere Devletinin büyük elçisi fî gurre-i Ra sene 218 yevm-i Salı târîhinde dîvân-ı müşeyyedü’l-erkân-ı husrevânîye gelmesi husûsuna irâde-i ‘aliyye-i tâcdârî etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve ikinci elçi için (3) başkaca bir re’s ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelu ve haydarî doksan sekiz re’s cem‘an yüz re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve ahûr kethüdâsı ma‘rifeti ve berâtalı yedekçiler ile kirec iskelesinde ‘ale’s-seher mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimizin yedi çifte kayığı ahşamdan Tophâne iskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve ‘asesbaşı ve subaşı ve neferâtları elbise-i dîvânî ve kırk nefer çavuşân-ı dîvân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânları ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri hasbe’l-iktizâ zikir olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzere bulunub elçi-i mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku‘ûd eyledikde pîşgîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba‘de’l-icrâ alay müheyyâ olunduğu ihbâr

14a⁶³

olundukda ibtidâ devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri esb-i sabâ refâtlarına süvâr olub ikinci elçi solda ve müşârunileyh çavuşbaşı ağa hazretleri sağda hem-‘inân ve elçi-i mersûm verâlarından olarak bu tertîb üzere gelinüb alay köşkü altında tevakkuf etmeleriyle bu esnâda devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri Bâb-ı ‘Âlilerinden hurûc ve sarây-ı hümâyûna teşriflerinde süvâren selâmlayub kâ‘ide-i kadîm üzere (3) verâlarından Enderûn-ı Hümâyûnda orta kapuda (7) tevakkuf ve feth-i şerîf kırâ’eti tamâmında yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında ber-mu‘tâd müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri elçi-i mersûmu getürüb kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa hazretleri müşârunileyh ağa efendimizi istikbâl ve me‘an kubbe-i hümâyûna idhâl ve devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri devât odasından teşrif ve makâm-ı ‘âlîlerine ku‘ûd buyurdıkları gibi ağayân-ı müşârunileyhimâ temennâ birle taşra teşrif ederler deyü defter-i teşrifâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

Mücevveze resmi icrâ olunarak büyük elçilerin resmen Bâb-ı ‘Âliye geldiklerinde çavuşbaşı ağaya verilen ‘ilm u haber bu siyâk üzere tahrîr olunub dîvânı için ber-minvâl-

⁶³ Varak 14a, **Derkenar 1:** (3) kethüdâ bey hazretleri dahî geçüb sahh

Derkenar 2: (7) esblerinden nüzûl ve mahall-i mezkûrda kapucubaşı ağalara tahsis olunan nöbet odasında sahh

Derkenar 3: (5) ber-muktezâ-yı mevsim sahh

Derkenar 4: (3) ber-muktezâ-yı mevsim sahh

i meşrûh ‘ilm u haberi yazılıb fakat Bâb-ı ‘Âliye geldiklerinde kaç re’s esblere süvâr oldular ise yine ol vechile yazıldığı

İngiltere Devletinin büyük elçisi ta’yîn olunan vaktde Bâb-ı ‘Âliye getirülmesi husûsuna irâde-i ‘aliyye-i tâcdârî ta’alluk etmekle **fi 25 C sene 214** târîh-i mezkûrda elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve ikinci elçi için ağır kemer rahtlu ve kesmelü başkaca bir re’s ve sır kâtibi ve tercemân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün dahî kemer rahtlu ve kesmelü otuz re’s ve etbâ‘-ı sâ’iresiçün dahî haydarî ve gâşiyelu eğerlenmiş seksen sekiz re’s cem‘an yüz yigirmi re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve yevm-i mezkûrda ‘ale’s-seher ahûr kethüdâsı ma‘rifeti ve berâtasız yedekciler ile kirec iskelesinde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzre devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl ve elçi-i mersûmu getürmek için devletlü çavuşbaşı ağa hazretlerinin yedi çifte kayığı vaktiyle Tophâne iskelesine gönderilmesi ve delîl ve gönüllüyân ve tatarân Bâb-ı ‘Âlîde ta’yîn olunan sâ‘atde mevcûd bulunmasıçün tenbîh olunub müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri selîmî ve **(5)** erkân ve dîvân bisâtlu esb ve kapucubaşı ağalardan mihmândârî ağa selîmî ve **(3)** erkân çavuşlar kâtibi ve emîni ağa mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânları ve kırk nefer-i çâvuşân

14b

Dîvân-ı Hümâyûn mücevvezeleriyle ve subaşı perîşân ve ‘asesbaşı fevka ve neferâtları kîçeler ve ellerinde değnekleriyle bi’l-ma’iyye ta’yîn olunan sâ‘atde kireccibaşı odasında mevcûd ve mersûm elçiye müterakkıb olmalarıyla elçi-i mersûm gelür iken müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri bi’l-iktizâ oda-i mezkûr nerdübânı bâlâsında bulunub elçi-i mersûm geldikde odaya dühûl ve peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi icrâ olunub alay tertîb ve müheyâ idüğü ihbâr olundukda müşârunileyh ağa efendimiz hazretleri esb-i sabâ refâtlarına süvâren sağda ve orta elçi solda hem-‘inân ve verâlarından olarak elçi-i mersûm bu tertîb üzre Bâb-ı ‘Âliye gelinüb ba‘de‘r-rusûmât elçi-i mersûmun ‘avdetinde müşârunileyh ağa efendimizden mâ-‘adâ gelindiği siyâk üzrealay ile iskele-i merkûma i‘âde olunugeldiği defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

Fi 2 Ş sene 211 yevm-i Cuma ertesi yevm-i mezkûrda Venedik cumhûru tarafından Der‘aliyyeye vürûd eden hedâyâsı

Taraf-ı hazret-i cihândârîye ‘arz u takdîmine ruhsat-ı ‘aliyye erzânî buyurulub telhîsî ağa ve teşrîfât kîsedârî efendi ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı ve mesfûr elçi adamları ve tercemânıyla hedâyâ-yı mezkûreyi peşrev ve kendüleri verâlarında olub bu tertîb üzre Bâb-ı ‘Âlîden hurûc ve soğuk çeşme kapusundan idhâl ve kızlar kapusu nâm mahalle varıldıkda dârü’s-sa‘âde ağası ağa hazretlerine bi’l-istîzân ağa-yı müşârunileyh mahall-i mezkûrda hedâyâ-yı mezkûreyi bâ-defter ta‘dâd ahz ve ba‘dehû huzûrlarında sekiz sevb hil‘at ilbâsıyla ‘atâyâ verildiği ve ‘avdet olunduğu defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir

15a⁶⁴

⁶⁴ **Varak 15a, Derkenar 1: Dersa‘âdete ikâmet etmek üzre İngiltere Devleti tarafından büyük elçi vürûd etmekle mersûm elçi resmen Bâb-ı ‘Âliye fi 23 S sene 218 târihinde gelüb ve fi gurre-i Ra sene 218**

Fî 14 C sene 214 târîh-i mezkûrda İngiltere Devleti tarafından ‘akd-i ittifâk ve mübâdele-i tasdîknâme için Der’aliyyeye vürûd eden fevka’l-‘âde büyük elçi bey cenâbları vürûdunu ihbâr zımnında sır kâtibi târîh-i mezkûrda Bâb-ı ‘Âliye geldiği ve icrâ olunan rusûmu

Târîh-i mezkûrda elçi-i mersûmun Dersa’âdete vürûdu ihbârıyla sır kâtibi Bâb-ı ‘Âliye geldikde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı odasına gelüb ibtidâ kîse-i teşrîfât delâletiyle kethüdâ beye ve ba’dehû re’isü’l-küttâb efendiye ve ba’dehû kâ’im-makâm paşaya getirüldüğü ve mersûm sır kâtibine peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr verilüb ve tercemânıyla birer boyama ve yağlıklar verilmişdir fakat huzûr-ı kâ’im-makâmîde mesfûr kâ’imen tevakkuf ve minder üzerine ku’ûd etmediği ve bu günde resm olmadığından ber-muktezâ-yı mevsim kubûr giyerler ve ferdâsı günü zîrde mestûr olduğu üzre Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı ma’rifetiyle taraf-ı kâ’im-makâmîden olarak meyve ve şükûfe gönderilmiştir

Şükûfe tabla ‘aded 10	Dökme meyve Sepet ‘aded 80	tabla ‘aded 20	Eşribe-i mütenevvi’a Kavanos ‘aded 4	Şekerleme billûr tabak ‘aded 30
--------------------------------	-------------------------------------	----------------------	---	---------------------------------------

Fî 25 C sene 214 Devlet-i ‘Aliyye-i ebedi’l-istimrâr ile İngiltere Devleti beyninde ‘akd-i ittifâk ve mübâdele-i tasdîknâmede icrâ-yı resm için vürûd eden fevka’l-‘âde büyük elçi bey cenâblarına icrâ olunacak resm-i teşrîfât-ı hümâyûndur

Yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyh süvâr olmak için dîvân rahatlı ve ‘abâyilü bir re’s esb ve etbâ’içün dahî yüz yigirmi re’s eğerlenmiş esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve berâtasız yedekçiler ile kirec iskelesine irsâl ve elçi-i mûmâileyh İngiltere Devletinin büyük elçisi olduğuna binâ’en çavuşbaşı ağa ve mihmândârî dergâh-ı ‘âlî kapucubaşlarından bisâtlü esbler ile çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa ve kırk nefer çavuşân-ı dîvân bi’l-cümle mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr kürk ve ferâceleriyle ve ‘asesbaşı

15b

ve subaşı ve elçiye me’mûr çorbacı ve neferâtı kîsve-i dîvânîleriyle sâ’at-i nehârî altı buçukda iken kirec iskelesinde mevcûd bulunub ve elçi-i mûmâileyhi Tophâne iskelesinden getürmek için mukaddemce çavuşbaşı ağanın yedi çifte ve etbâ’içün dahî yetmiş kıt’a kayıklar ve mihmândârî ağa için dahî beş çifte kayık iskele-i merkûmede mevcûd etdirilüb elçi bey ve etbâ’ı zikr olunan kayıklara süvâr ve kirec iskelesine gelüb

târîhinde dahî Dîvân-ı Hümâyûna gidüb icrâ olunan rusûm bu büyük elçiye olduğu misillü icrâ-yı rusûm olub ve sır kâtibi ihbâr elçi için fî 9 S sene 218 târîhinde Bâb-ı ‘Âliye gelüb ferdâsı günü taraf-ı sadr-ı ‘âliden Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla istifsârı

Şükûfe tabla ‘aded 8	Dökme meyve-i ter Sepet ‘aded 40	tabla ‘aded 10
Eşribe-i mütenevvi’a Kavanos ‘aded 4		

Derkenar 2: Ber-minvâl-i muharrer elçi-i mersûmun ‘âdet-i kadîme üzre Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde ancak mücevveze resmi icrâ olunmayub mâ-’adâ rusûm tahrîr olduğu üzre olmuşdur

yanaşıkda çavuşbaşı ağa mahall-i merkûmda istikbâl ve odaya çıkılıb mücevher hukka ile tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsiminden sonra anlara süvâr olduklarında ibtidâ kulağuz çavuş ve 'asesbaşı ve subaşı ve elçiye me'mûr orta neferâtı ve me'mûr olan çorbacı ba'dehû çavuşân-ı Dîvân-ı Hümâyûn ba'dehû elçi beyin bir mikdâr etbâ'ı ve yedekleri ba'dehû çavuşlar kâtibi ve emîni ba'dehû mihmândârî ağa ba'dehû iki sır kâtibi rikâb rikâba ba'dehû sağda çavuşbaşı ağa hazretleri ve solda bu def'a sır kâtibi pâyesiyle gelüb bundan akdem orta elçiliğe gelüb Dersa'âdetde mukîm elçi ba'dehû yalnız elçi bey cenâbları ba'dehû elçi beyin etbâ'ı bu tertîb üzere gelüb sarây-ı âsafîye dühûlden mukaddemce delîl ve gönüllüyân neferâtı ve tatarân-ı sadr-ı 'âlî kisve-i mahsûsalarıyla meydânda ve ağayân-ı sadr-ı 'âlî bâlâ-yı nerdübândan 'arz odasına dek mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânlarıyla ve 'arz odası derûnunda ocak tarafında Enderûn ağaları saff-beste-i kıyâm ve alkış için on nefer çavuşân-ı Dîvân-ı Hümâyûn âmâde olduğu hâlde elçi bey için sadrın önüne sandalye vaz' ve alt yanına bâlâda muharrer sır kâtibi pâyesiyle gelen orta elçiye bir 'aded iskemle dahî vaz' zîrâ iki elçi bir olarak devletimiz tarafından Bâb-ı 'Âlîde mevcûd olması kâ'ide-i kânûn olmamağla taltîf zımnında bu def'a zikr olunan pâyesi ile getürüb iskemlesine ku'ûd etdirildiği ve bir gün mukaddem ve yâhud 'ale's-sabâh kîçeler ferş olunub bu tertîb müheyâ olduğu hâlde elçi-i mûmâileyh sarây-ı âsafîye dühûl ve seng-i rikâb-ı sadr-ı 'âlîde esbinden nüzûl eyledikde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı bâlâ-yı nerdübânda istikbâl ve çavuşlar kâtibi ve emîni önüne düşüb doğru 'arz odasına getirilüb vaz' olunan sandalyeye ik'âd olunmaksızın re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri

16a

kallâvî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr kürk ile çinilü odadan teşrif buyurmalarıyla kethüdâ bey ve kethüdâ-yı mevâbîn-i sadr-ı 'âlî mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr kürkleriyle bagal-gîr-i hazret-i kâ'im-makâmî olarak ve re'îsü'l-küttâb efendi ve çavuşbaşı ağa selîmî ve tezkire-i evvel ve sâni ve mektûbî ve teşrifâtî efendiler mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim bi'l-cümle erkân semmûr kürkleriyle pîş-i kâimakâmîde yürüyerek 'arz odasını teşrif buyurmaları de'b-i kadîm olmağla bu def'a elçi-i mûmâileyh 'arz odasına dâhil olduğu gibi sandalyeye ku'ûd etmeksizin re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri dahî 'akîb-i elçide minvâl-i meşrûh üzere teşrif ve elçi kıyâmda iken re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri re'îsü'l-küttâb efendi tarafına selâm verdikde ber-mu'tâd-ı kadîm selâm çavuşu savt-ı bülend ile selâm aldıkda alkış olunub makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd ettiği gibi elçi bey dahî sandalyesine ku'ûd ve sır kâtibi pâyesi olub bâlâda muharrer orta elçi dahî iskemleye ku'ûd ederler elçi-i mûmâileyh devleti tarafından getürdüğü nâmeden başka başvekîlin mektûbunu verub re'îsü'l-küttâb efendi alub bâlîn üzerine koyub ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçi bey hâtırı istifsâr ve ba'dehû elçi bey takrîre başlayub tamâm olduğu gibi dîvân tercemânı ba'de'l-ifâde re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri nutka mübâşeret ve tekmîl esnâsında re'îsü'l-küttâb efendi ve çavuşbaşı ağa ve tezkireci ve mektûbî efendiler nişân-ı hümâyûnu re'îsü'l-küttâb efendi zîver-i dest-i ta'zîm ederek gelür iken mektûbî ve tezkireci efendiler ve çavuşbaşı ağa sîm 'asâ ile pîşrev olarak 'arz odasına dühûl eylediklerinde re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri dahî hemân kıyâm buyurub odanın vasatında istikbâl etmeleriyle re'îsü'l-küttâb efendi nâme-i hümâyûnu takbîl ve ber-ser-i tebcîl ederek re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretlerine teslîm ve anlar dahî takbîl ve ber-ser-i tebcîl buyurdıklarında çavuşân-ı dîvân alkış edüb re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri nâme-i hümâyûn ile vardıkda kâ'im oldukları hâlde elçi bey cenâbları sandalyeye önünden ileru gelüb re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri dahî

nâme-i hümâyûnu tekrâr takbîl ve ber-ser-i tebcîl ederek alkış olunub elçi bey cenâblarına yeden bi yed teslîm eder iken elçi bey dahî kendi tasdîknâmesini re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri sol eliyle alub nâme-i mezkûru re'isü'l-küttâb efendi müşârunileyh yedinden alub bâlîn üzerine vaz' eyledikden

16b⁶⁵

sonra ağır peşkîr ve tatlu mücevher hukka ile ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâsı ancak tasdîknâmesini re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleriyle elçiye ve iskemleye ku'ûd edene berâberce verilüb ba'dehû elçi bey cenâblarına (7) ber-müceb defter-i teşrîfât hil'atler ilbâs olunduktan sonra elçi-i mûmâileyh hareket ve çavuşbaşı ağadan mâ-'adâ gelindiği alay ile vezîr iskelesine getirilüb zikr olunan kayıklara râkib olub ve mihmândârî ağa ve çorbacı neferâtıyla ve elçiye me'mûr 'asesbaşı ve subaşı ve çavuşân-ı dîvân önünce yürüyerek konağına îsâl olduğu defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

Zikr olunan büyük elçi bundan akdem tasdîknâme mübâdelesiçün Bâb-ı 'Âliye geldiğinde Dîvân-ı Hümâyûna gitmesi kâ'ide olmamağla elçi-i mersûm devleti tarafından diğer nâme getürmekle bu def'a bâ-irâde-i hazret-i cihândârî ta'alluk etmekle fî 28 C sene 214 târîhinde dîvân-ı müşeyyedü'l-erkân-ı husrevânîye ruhsûde oldukça icrâ olunan resm-i teşrîfât-ı hümâyûndur

Mersûm elçi ta'yîn olunan sâ'atde mihmândârî kapucu paşa ağa ve elçiye me'mûr çorbacı ağa elvise-i dîvânîleriyle kendü sarâyından hareket ve süvâren elçinin önünde yürüyerek Tophâne iskelesine mukaddemce iskele-i merkûmeye irsâl olunan çavuşbaşı ağanın yedi çifte kayığına süvâr ve etbâ'ı sâ'iresiçün dahî irsâl olunan yetmiş 'aded kayıklara etbâ'ı süvâr ve mihmândârî kapucu ağa beş çifte kayığına süvâr ve beru tarafda vezîr iskelesine mürûr eyledikde çavuşbaşı ağa mahall-i merkûmda vâki' kireccibaşı odasına mukademce gelmiş bulunub oda-i mezkûrenin nerdübânı bâlâsında elçi-i mûmâileyhi istikbâl etmesi kâ'ide-i kadîmeden olur ancak bu def'a elçi-i mersûm iskeleye geldikde çavuşbaşı ağa süvâren istikbâl ve mersûm elçi dahî esbe süvâr ve me'an kireccibaşı odasına gelmeleriçün kâ'ideden hâric ve beynehümâda nizâ' olmamak için teşrîfâtî Mustafa Münîf Efendi bu mahalde bulunmuşdur alay tertîb oluncaya kadar ağır peşkîr ve mücevher hukka ile tatlu ve kahve rusûmu icrâ olunmağla elçi-i mûmâileyhin rükûbuçün ber-mu'tâd-ı kadîm ıstabl-ı 'âmireden bir re's müzeyyen dîvân bisâtlu ve 'abâyilü esb ve beyzâdegân ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî mukaddemce müheyâ etdirilen yüz yigirmi re's donanmış ve eğerlü atlara süvâr ve alay tertîb ve müheyâ idüğü ihbâr olundukda Bâb-ı 'Âliye geldiği siyâk üzre

17a⁶⁶

alay köşkü altına geldiklerinde sâ'ir elçiler misillü tevakkuf etmeyüb re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri sâ'ir dîvânlara gitdüğü gibi kallâvî ve kırmızı üst ve dîvân bisâtlu esb ile hemân Bâb-ı 'Âlîlerinden hurûc ve tertîb ile alay köşkü altına gelür iken elçi bey dahî kasr-ı mezkûr pîşgâhına gelüb müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri çavuşbaşı ağaya selâmdâde ve elçi-i mûmâileyhe dahî çeşm-i esnâyı icrâ

⁶⁵ Varak 16b, Derkenar 1: (7) ve sâ'irlerine

⁶⁶ Varak 17a, Derkenar 1: Sadr-ı a'zâm hazretleri beher dîvânda beyâz üst giyerler kâimakâmlar kırmızı üst sâ'ir vüzerâ-yı 'izâm yeşil üst giymeleri kânûndur

buyurarak Dîvân-ı Hümâyûna teşrîfleriçün gezer buyurdıklarında ber-mu'tâd kethüdâ bey hazretleri dahî verâlarından ba'dehû 'akîb-i kâ'im-makâmîde elçi-i mûmâileyh tertîb-i alay ile sarây-ı hümâyûna dühûl ve orta kapuda mu'tâd olan mahalle nüzûl eyledikde tekrâr Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı istikbâl ve orta kapuda tevakkuf ve ferşide kılınan kapucubaşı ağaların odasına getirilüb Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı nevâziş ve ikrâm kabîlinde olub devletlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri orta kapuda esbinden ba'de'n-nüzûl ve kethüdâ bey bagal-gîr olarak kapudan içerye dühûl buyurdıklarında ibtidâ kethüdâ bey hazretlerine ba'dehû sol cânibde olan sipâh ve silâhdâr ağalarına selâm verdikde ba'dehû ibtidâ ki selâm taşına bir hatve meyl ile sekbânbaşı ağaya selâm verdikde bunlar da selâm çavuşunu selâm alur ba'dehû aralıkta olan yeniçeri neferâtına selâm verdikde selâm alınmaz ba'dehû bâbü's-sa'âdeyi ve bâbü's-sa'âdeden kubbe-i hümâyûna doğru teşrîfleriçün 'avdet buyurdıklarında ibtidâ vüzerâ-yı 'izâm ve sadreyn efendiler ve alt yanında re'îsü'l-küttâb efendi ve sol cânibinde defterdârân ve tevkî'î ve defter emîni efendilere selâm verdikde bunlarda dahî selâm çavuşu selâm alub doğru kubbe-i hümâyûna verâlarından kubbe-nişîn olan efendiler dühûl ve sadrlarına ku'ûd ve çavuşbaşı ağa ve kapucular kethüdâsı ağa temennâ birle 'avdet eylediği esnâda feth-i şerîf kırâ'eti bede' ve tamâmında bi'l-işâre re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretlerini devât odasına kaldırılıb elçi-i merkûm mahall-i mezkûrdan hareket ve kubbe-i hümâyûna 'azîmetinde bu def'a çavuşbaşı ağa önüne düşüb gelür iken mu'tâd üzre kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa istikbâl ve çavuşbaşı ağa ile kubbe-i hümâyûna dühûl eder iken re'fetlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri dahî devât odasından teşrîf ve ahâlî-i dîvâna resm-i aşnâyı icrâ buyurarak makâm-ı 'âlîlerini ku'ûd buyurulub elçi-i mûmâileuh dahî ibtidâ mu'tâd üzre nişâncı efendi suffesinin alt tarafına vaz' olunan iskemlesine ku'ûd etdiği gibi Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçi-i mûmâileyhin hâtırı istifsâr ve cevâbını

17b⁶⁷

yine re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretlerine tebliğ olunduktan sonra re'îsü'l-küttâb efendi kânûnnâme kîsesini getirüb mahalline vaz' eylediği ve dîvân kurulub mesâlih-i 'ibâd ru'yet olunub tekmîlinde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçi bey nişâncı efendi suffesinde alt yanlarına ku'ûd etdirilüb ba'dehû kâ'im-makâm paşa hazretleri kendü mühürleriyle temhîr olunacak 'arz-ı istîzânını hâvî mu'tâd olan telhîsi re'îsü'l-küttâb efendi getirüb nezd-i âsafide bağlayub re'fetlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa yediyle merfû'-ı rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihândârî kılınub telhîs-i mezkûr mübârek hatt-ı hümâyûn-ı mehâbetmokrûn ile müzeyyen geldikde mu'tâd üzre kubbe-i hümâyûn kapusu dâhilinde istikbâl ve mahfice kırâ'et ve yine makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd buyurdıklarında bi'l-istîzân ta'âm gelüb sofralar döşendikde elçi bey cenâbları yalnızca kâ'im-makâm paşa sofrasında ve kapudân paşa ve şikk-ı evvel defterdârî ve nişâncı efendi sofralarında mu'teber adamları ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî mahall-i mahsûsalarında it'âm ve ikrâm olunub ba'de't-ta'âm gülâb ve buhûr verildikten sonra bi'l-istîzân elçi-i mûmâileyhi dahî eski dîvânâne önüne getirülüb kendüye ve mu'teber adamlarına ve etbâ'-ı sâ'iresine ber-mûceb defter-i teşrîfât hil'at ilbâsı tamâm oldukda bu esnâda şevketlü kerâmetlü kudretlü pâdişâh-ı 'âlempenâh efendimiz hazretleri 'arz odasına teşrîf buyurdıklarında ber-mu'tâd-ı kadîm peşkeşci paşa ağa delâletıyla mukaddemce bâbü's-sa'âde hâricinde tevkîf etdirilen ibtidâ sekbânbaşı ağa 'arza dühûl etdiği gibi çavuşbaşı ağa ve kethüdâ-yı

⁶⁷ **Varak 17b, Derkenar 1:** Elçi-i dîvânî olmağla esnâ-yı ta'amda şikk-ı sâni efendi kapudân paşa sofrasında ve şikk-ı sâlis ve şikk-ı râbi' sadreyn sofrasında bulunmaları kânûndur

bevvâbîn-i şehriyârî ağa sîm 'asâ işâretiyle sadreyn-i muhteremeyn hazerâtı yine mahall-i mezkûrda tevakkuf ve ağa-yı mûmâileyh 'arzdân hurûcunda dühûl ve hurûc eylediklerinde yine sîm 'asâ işâretiyle re'fetlü kâ'im-makâm paşa ve verâlarından vüzerâ blunur ise vüzerâ ve verâlarından mensûbiyyeti cedîd olmak hasebiyle ibtidâ ki dîvânında 'arza dühûl edecek zevât-ı kirâm bulunur ise hil'atleri ilbâsıyla 'arza dühûl ve hurûc esnâsında izn-i hümâyûn sudûr ettiği gibi elçi-i mûmâileyhin yanında iki nefer kapucubaşı ağalar tutmayarak ve on yedi nefer mu'teber adamlarının her birlerini ikişer kapucubaşı ağalar tutarak mu'tâd üzre 'arza dühûl eyledikde elçi bey bir def'a temennâ ve 'arz odası vasatına dek vardıkda sâniyen ve sâlisen temennâ ve kezâlik adamları dahî üçe def'a temennâ icrâsıyla

18a

elçinin takrîrini Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı ile kâ'im-makâm paşaya ve müşârunileyh dahî huzûr-ı lâmi'ü'n-nûr-ı husrevânîye 'arz u takdîm ve ba'dehû tetabbuk-ı hümâyûn ifâdesi dahî tamâm olub 'avdetine izn-i hümâyûn sudûrunda ibtidâ dühûlünde icrâ eylediği temennâyı elçi-i mûmâileyh yine icrâ ve 'avdet ve bâbü's-sa'âdeden hurûcunda mihmândârî ve çavuşlar kâtibi ve emîni Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı önüne düşüb yine kapucubaşı ağaların nöbet odasına götürülüb ik'âd etdirilüb re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri huzûr-ı hümâyûndan taşra hurûc ve yine kubbe-i hümâyûna teşrîf ve bir mikdâr ârâm ve bu esnâda re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri hazîneleri ba'de't-temhîr kubbe-i hümâyûndan hareket buyuracakları elçi-i mûmâileyhe ihbâr olundukda elçi-i mûmâileyh dahî hemân esbe süvâr ve hâss furun önünde süvâren tevakkuf ve müşârunileyh re'fetlü kâ'im-makâm paşa hazretleri orta kapudan teşrîf ve elçi beye nevâziş ve iltifât buyurarak Bâb-ı 'Âliye teşrîfleriçün mürûr eyledikten sonra 'akabince elçi bey dahî çavuşbaşı ağadan mâ-'adâ geldiği alay ile hareket ve yine vezîr iskelesine götürülüb zikr olunan kayıklara süvâr ve Tophâne iskelesine 'ubûr ve mihmândârî ağa ve me'mûr çorbacı önünce süvâren yürüyerek sarâyına götürüldüğü defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

18b⁶⁸

⁶⁸ **Varak 18b, Derkenar 1:** Düvel-i nasârâ elçilerinin Bâb-ı 'Âlide resmen geldiklerinde mücevveze resmi icrâsına dahî olan şürûttur

Derkenar 2: Fi 27 C sene 206 târihinde şürûta rabt olunub fimâ ba'd düvel elçilerinden orta elçi ve gerek fevka'l-âde orta elçi ve baylos rütbesinde olanlar gerek elçileri teceddüdünde ve gerek cedîden Der'aliyyeye vürûdlarında kable'l-mülâkât ba'zıları alay ile konaklarına isâlinde meselen Venedik baylosu gibi ba'dehû mektûblarını resmen getirüb Bâb-ı 'Âliye tesliminde 'akîb-i müsâlehada vürûd eden büyük elçilerden mâ-'adâsı Bâb-ı 'Âliye geldiklerinde devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri kallâvî ve ricâl-i Bâb-ı 'Âli ve sâ'irleri selîmî ve mücevveze gelmeyüb destâr-ı 'adî ve bermuktezâ-yı mevsim erkân semmûr ve yâhud sof ferrâceleriyle bulunub ol vechile icrâ olunmasına hâlâ re'isü'l-küttâb 'atûfetlü Mehmed Râşid Efendi hazretleri karâr verub ve bâlâda mestûr târih-i mezkûrda Nemçelünün fevka'l-âde orta elçisi resmen Bâb-ı 'Âliye gelüb cevâbnâme-i hümâyûn tesliminde destâr-ı 'adî ve bermuktezâ-yı mevsim erkânlarıyla icrâ-yı rusûm olunacağı tercümânına ifâde ve fimâ ba'd bâlâda zikr olunan elçi ve baylosun mecmû'unda bu vechile icrây-ı rusûm olunacağı teşrîfâta kayd olunması husûsunu irâde buyurmalarıyla işbu mahalle zîmni verildi.

Derkenar 3: 'Akîb-i müsâleha zîmni fi 22 L sene 217 târihinde Françe cumhûru tarafından Der'aliyyeye vürûd eden büyük elçisi resmen Bâb-ı 'Âliye geldiğinde ber-müceb-i meşrût mücevveze resmi icrâ olunacak iken mesfûr elçi zikr olunan târihinde resmen Bâb-ı 'Âliye büyük elçiliğiyle geldiğinde ber-muktezâ-yı vakt mücevveze resmi icrâ olunmadığı mukayyedir

Fî sene 1189 sene 208 senelerinde ‘akîb-i müsâlehada Rusyalunun kebîr elçisi Bâb-ı ‘Âliye geldiği vakt icrâ olunan resm-i teşrîfât-ı hümâyûn zirde muharrerdir

Yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyh süvâr olmak için dîvân rahumlu ve ‘abâyilü bir re’s esb ve etbâ’ıçün dahî yüz yigirmi re’s eğerlenmiş atlar ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve berâtasız yedekciler ile kirec iskelesine ırsâl ve elçi-i mûmâileyh Rusya Devletinin büyük elçisi olduğuna binâ’en ‘akîb-i müsâlehada gelmiş olduğuna inbâ’en müsâleha vukû’una hürmeten çavuşbaşı ağa selîmî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ve dîvân bisâtlu esb ile ve çavuşlar kâtibi ve emîni ve kırk nefer çavuşân-ı dîvân bi’l-cümle mücevvezeleriyle ve ‘asesbaşı ve subaşı ve neferâtı kisve-i dîvânileriyle sâ’at-i nehârî dörtde iken kirec iskelesinde mevcûd bulunub ve elçi-i mûmâileyh Tophâne-i ‘âmire iskelesinden getürmek için mukaddemce çavuşbaşı ağanın yedi çifte ve etbâ’ıçün dahî yetmiş kıt’a kayıklar Tophâne-i ‘âmire iskelesinde mevcûd etdirilüb elçi ve etbâ’ı zıkr olunan kayıklar ile kirec iskelesine gelüb yanaşdıkdâ çavuşbaşı ağa mahall-i merkûmda istikbâl ve odaya çıkılub tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsiminden sonra anlara süvâr olundukda **ibtidâ** kulağuz çavuş ve ‘asesbaşı ve subaşı ve elçiye me’mûr orta neferâtı ve me’mûr olan çorbacı ve ba’dehû çavuşân-ı dîvân ba’dehû elçinin bir mikdâr etbâ’ı ve yedekleri ba’dehû çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ile ba’dehû mihmândârî kapucubaşı ağa selîmî ve ber-muktezâ-yı mevsim ferrâce ve dîvân bisâtlu esb ile ba’dehû çavuşbaşı ağa hazretleri selîmî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ve dîvân bisâtlu esb ile elçi beye mürâfakat edüb ba’dehû elçi bey etbâ’ı bu tertîb üzre gelüb sarây-ı âsafîye dühûlden mukaddemce delîl ve gönüllüyân neferâtı ve tatarân-ı âsafî kisve-i mahsûsalarıyla meydânda ve vezîr ağaları bâlâ-yı nerdübândan ‘arz odasına dek mücevveze ve ferrâceleriyle ve ‘arz odasından ocak tarafında Enderûn ağaları saff-beste ve alkış için on nefer çavuşân-ı Dîvân-ı Hümâyûn âmâde olduğu hâlde sadrın önüne sandalye vaz’ olub bu tertîb müheyâ olduğu hâlde elçi-i mûmâileyh sarây-ı âsafîye dühûl ve seng-i rikâb

19a

sadr-ı ‘âlîden esbinden nüzûl eyledikde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı istikbâl ve çavuşlar kâtibi ve emîni ağa önüne düşüb ‘arz odasına getürüb vaz’ olunan sandalyeye ku’ûd etmeksizin devletlü ‘inâyetlü sadr-ı a’zam efendimiz hazretleri kallâvî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ile çinilü odadan teşrîf buyurmalarıyla sa’âdetlü kethüdâ bey hazretleri selîmî ve kapucular kethüdâsı mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle bagal-gîr-i hazret-i şehriyârî olarak ve re’îsü’l-küttâb efendi ve çavuşbaşı ağa selîmî ve tezkire-i evvel ve sâni ve mektûbî efendiler mücevveze ve ber-muktezâ-yı mevsim ferrâceleriyle pîş-i âsafide yürüyerek ‘arz odasına teşrîf ve elçi kıyâmda iken devletlü ‘inâyetlü sadr-ı a’zam efendimiz hazretleri re’îsü’l-küttâb efendi tarafına selâm verdikde ber-mu’tâd-ı kadîm selâm çavuşu savt-ı bülend ile selâm alub sadra ku’ûd buyurmaksızın devletlü ‘inâyetlü sadr-ı a’zam efendimiz hazretlerine olan mektûbunu kıyâmen yeden bi yed teslîm eylesine müsâ’ade ve ba’dehû sadr-ı devletlerine ku’ûd ve alkış olub mersûm elçi sandalyeye ku’ûd etdikden sonra elçinin sır kâtibi başvekîlin devletlü sadr-ı a’zam efendimiz hazretlerine ve mersûm elçiye ağır kahve makramaları ve mücevher hukka ile ma’cûn ve kahveler verilüb bir mikdâr sohbet olundukdan sonra şerbet ve buhûr merâsimi icrâ olunub **fî sene 1154** târîhinde Der’alîyyeye vürûd eden Moskovlu büyük elçisine kıyâsen hil’at-i hâssü’l-hâssa dühte bölüklüce semmûr kürk ve iki nefer beyzâdegânına kubûr kâkum kürkler ve sır kâtibi ve sâ’ir beyzâdegâna dahî

altmış altı sevb hil'atler ilbâs olunmuş olup bu def'a kendüye sâbıkı misillü ferve-i mezkûr ilbâs olunduktan sonra ve iki nefer sır kâtiblerine paça kontoş semmûr kürkler ve beyzâdegâna kadîmi olan iki sevb kâkum kürkten başka sekiz sevb kâkum kürk dahî zamm olmasına müsâ'ade olunub ve etbâ'-ı sâ'iresine kadîmden ilbâs olunan altmış altı sevb hil'at üzerine zamm olmasını dahî iltimâs etmekle bu def'a otuz dört hil'at zammıyla yüz sevb hil'ate iblâğ ve sâ'ire sirâyet etmemek üzere ilbâsına karar verilmişdir zikr olunan ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a ber-mûceb-i defter ba'de'l-ilbâs elçi-i mûmâileyh hareket ve 'avdet eyledikde çavuşbaşı ağanın

19b

teşyî'i mu'tâd olmayub sâ'ir istikbâl eden mûmâileyhim istikbâlleri misillü teşyî' ve esblerine süvâr ve iskeleye varılıb cümlesi 'avdet fakat mihmândârî kapucubaşı ağa neferâtıyla çorbacı ağa ve elçiye me'mûr [dö]rt nefer çavuşân-ı dîvân zikr olunan kayıklara râkib olup Tophâne iskelesinden çıkılıb mersûm elçinin önünce yürüyerek konağına îsâl olunduğu defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü'l-emrindir

Mersûm elçinin getürdüğü nâmesini Dîvân-ı Hümâyûnda dahî nâmesini teslîminde icrâ olunan rusûm-ı teşrîfât-ı hümâyûn

Elçi-i mersûm ta'yîn olunan sâ'atde kendü sarâyından hareket eyledikde mihmândârî kapucubaşı ağa elçiye me'mûr olan çorbacı ağa elbise-i dîvânî ile süvâren elçinin önünce yürüyerek Tophâne-i 'âmire iskelesine gelüb mukaddemce iskele-i merkûmeye irsâl olunan çavuşbaşı ağanın yedi çifte kayığına süvâr ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî irsâl olunan yetmiş 'aded piyâde kayıklara süvâr olup ve beru tarafda vezîr iskelesine mürûr eyledikde çavuşbaşı ağa mahall-i merkûmda vâki' kireccibaşı odasına mukaddemce gelmiş bulunub oda-i mezkûrenin nerdübânında elçi-i mûmâileyhi istikbâl ve alay tertîb oluncaya dek ku'ûd ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâ olunmağla elçi-i mûmâileyhin rükûbuçün ber-mu'tâd-ı kadîm ıstabl-ı 'âmireden bir re's dîvân bisâtlu ve 'abâyilü esb ve beyzâdegân ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî mukaddemce tehyi'e ve âmâde olan yüz yigirmi re's donanmış eğerlü atlara süvâr ve alay tertîb ve müheyyâ idüğü ihbâr olundukda elçi-i mûmâileyh ve çavuşbaşı ağa dahî süvâr olup 'azîmet ve alay köşkü altına geldiğinde sâ'ir elçiler misillü ziyâde tevakkuf etmeyüb devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri dahî hemân Bâb-ı 'Âlîlerinden hurûc ve çavuşbaşı ağaya selâmdâde ve elçi-i mûmâileyhe dahî çeşm-i esnâyı icrâ ve Dîvân-ı Hümâyûna teşrîf ve güzer buyurdıklarından sonra 'akîb-i hazret-i sadr-ı a'zamîde elçi-i mûmâileyh tertîb alay ile sarây-ı hümâyûna dühûl ve orta kapuda mu'tâd olan mahalde nüzûl eyledikde tekrâr Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı istikbâl ve bilâ-tevakkuf ve orta kapuda ferşide kılınan kapucubaşı ağaların odasına getürülüb Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı nevâziş ve ikrâm kabîlinde olup bu esnâda feth-i şerîf kırâ'eti tamâm olup elçi-i mûmâileyh

20a

oda-i merkûmeden kaldırılıb kubbe-i hümâyûna 'azîmetinde çavuşbaşı ağa önüne düşüb gelür iken mu'tâd üzere kethüdâ-yı bevâbîn-i şehriyârî ağa dahî istikbâl ve çavuşbaşı ağa ile me'an kubbe-i hümâyûna dühûl etmekle hemân sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri dahî devât odasından teşrîf ve ahâlî-i dîvâna resm-i aşnâyı icrâ buyurarak makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd buyurub elçi-i mûmâileyhe dahî ibtidâ mu'tâd üzere

iskemleye ba‘dehû nişâncı suffesinde efendi mûmâileyhin alt yanına ku‘ûd eyledikde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçinin hâtırı istifsâr ve cevâbını getirüb yine devletlü sadr-ı a‘zam efendimize teblîğ ve dîvân kurulub mesâlih-i ‘ibâd ru‘yet olundukdan sonra ‘arz istîzânını hâvî mu‘tâd olan telhîsi re‘îsü’l-küttâb efendi vesâtatıyla bağlanub mühr-i hümâyûn ile temhîr kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa yediyle merfû‘-ı rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihândârî kılınub telhîs-i mezkûr hatt-ı hümâyûn ile müzeyyen geldikde mu‘tâd üzre istikbâl ve mahfice kırâ‘et ve yine makâm-ı ‘âlîlerine ku‘ûd buyurdıklarında ta‘âm gelüb sofralar döşendikde elçi-i mûmâileyh yalnız sadr-ı a‘zam efendimiz hazretleri sofrasında sâ‘ir mu‘teberâtı kapudân paşa ve defterdâr şikk-ı evvel ve tevkî‘î sofralarında ve etbâ‘-ı sâ‘iresi dahî mahall-i mahsûsalarıyla it‘âm ve ikrâm olunub ba‘de’t-ta‘âm gülâb ve buhûr verildikten sonra elçi-i mûmâileyh eski dîvânâne önüne getirülüb kendüye ve mu‘teberât-ı sâ‘iresine ber-mûceb-i defter-i teşrîfât hil‘atler ilbâs ve tamâmında devletlü sadr-ı a‘zam efendimiz hazretleri ‘arza teşrîflerinden sonra elçi-i mûmâileyhe ve on yedi nefer mu‘teber adamlarıçün her birlerini ikişer kapucubaşı ağalar tutarak mu‘tâd üzre ‘arza dühûl eyledikde elçi-i mersûmbir def‘a temennâ ve ‘arz odası vasatına dek vardıkda sâniyen ve sâlisen temennâ ve kezâlik adamları dahî üçer def‘a temennâ icrâsıyla elçinin takrîrini dîvân tercemânı ile devletlü sadr-ı a‘zam efendimize ve müşârunileyhe dahî lâmi‘ü’n-nûr-ı husrevânîye ‘arz u takdîm edüb ba‘dehû nutk-ı hümâyûn ifâdesi tamâm olub ‘avdetine izn-i hümâyûn sudûruna binâ‘en ibtidâ dühûlünde icrâ etdiği temennâyı yine icrâ ve ‘avdet ve bâbü’s-sa‘âdeden hurûcunda mihmândârî kapucubaşı ağa ve çavuşlar kâtibi ve emîni ve dîvân tercemânı önüne düşüb yine kapucubaşı ağaların nöbet odasına getirüb ik‘âd ve dîvânda bulunan kapucubaşı ağaların ve kapudân paşa hazretlerinin ‘avdet ve hurûclarından sonra hazret-ı sadr-ı a‘zâmı kubbe-i hümâyûndan

20b

hareket buyuracakları elçi-i mersûma ihbâr olundukda elçi-i mersûm dahî hemân esbe süvâr ve hâss furun önünde süvâren tevakkuf ve sadr-ı a‘zam efendimiz hazretleri mürûr eyledikten sonra ‘akablerince kendüsü dahî çavuşbaşı ağadan mâ‘adâ geldiği alay ile hareket ve yine vezîr iskelesine gelüb geldiği kayıklara süvâr ve Tophâne-i ‘âmire iskelesine ‘ubûr ve kapucubaşı ağalardan mihmândârî ve çorbacı ağa önünde yürüyerek sarâyına getirüldüğü defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazet-ı men lehü’l-emrindir

Bu def‘a Der‘aliyyede ikâmet etmek üzre Françe cumhûru tarafından fevka’l-‘âde orta elçilik ile vürûd eden Verninak nâm elçinin vürûdu vaktinden ‘avdeti vaktine dek mu‘tâd üzre vukû‘ bulan teşrîfât-ı hümâyûndur

Der-bâr-ı hilâfetmedârda ikâmet etmek üzre vürûd eden Françe cumhûru tarafından fevka’l-‘âde orta elçisi Verninak nâm elçi Der‘aliyyeye berren vürûd edeceği Bâb-ı ‘Âliye ihbâr olundukda sâbıklarına mukâyese ile Devlet-i ‘Aliyyeden mu‘tâd üzre dergâh-ı ‘âî gedüklülerinden sadr-ı esbak Yûsuf Paşa hazretlerinin Enderûn mehterbaşısı Ali ‘Ağa mihmândâr ta‘yîn olunub âsitâne-i sa‘âdete vürûd ve doğru Galatada vâki‘ konağına nüzûl eylediği haberi ertesi günü baştercemânı Dantan ve elçi-i mersûmun sır kâtibi Bâb-ı ‘Âlide ibtidâ Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı odasına gelüb haber vermekle bi’l-istîzân sır kâtibi teşrîfât kîsedârı delâletiyle dîvân tercemânı vesâtatıyla ibtidâ kethüdâ bey huzûruna getirülüb elçi-i mûmâileyhin konağına

vürûdunu ihbâr eyledikten sonra minder kenârına ik'âd ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr resmi icrâsıyla müşârunileyh kethüdâ bey huzûrundan kaldırılıb yine mûmâileyhimâ vesâtatıyla re'îsü'l-küttâb efendi huzûruna getirülüb ber-minvâl-i muharrer resm icrâ olunurken teşrîfâtî efendi sır kâtibi mesfûrun ihbâr zımında

21a

Bâb-1 'Âliye gelüb müşârunileyh re'îsü'l-küttâb efendi huzûrunda olduğunu devletlü sadr-1 a'zam efendimiz hazretlerine istîzân ve hâkpây-1 devletlerine mülâkî olacağını haber verdikde bi izn-i 'âlî yine kîse-i mûmâileyh ve dîvân tercemânı vesâtatlarıyla yukarıya getirülüb mûmâileyh teşrîfâtî efendi nezd-i âsafânedede mevcûd olduğu hâlde sır kâtibi mersûm huzûr-1 fâ'izu'n-nûr-1 âsafîye idhâl ve kadd hamîde-i ta'zîm birle elçi-i mûmâileyhin vürûdunu kıyâmen ihbâr ve cevâbı dahî dîvân tercemânı vesâtatıyla verildikten sonra kıyâmen tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr resmi icrâsıyla cânib-i âsafânededen liecli'l-ikrâm sır kâtibi mersûmun ve baştercemân-1 merkûmun koyunlarına kapucular kethüdâsı ağa yediyle boyama ve yağlıklar vaz' olunub i'âde olunmuşdur mersûmun vürûdunun üçüncü günü mu'tâda binâ'en Dîvân-1 Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla taraf-1 hazret-i sadâretpenâhîden meyve ve şükûfe irsâliyle istifsâr-1 hâtır olunub elçi-i mûmâileyhin mahfazasıçün dergâh-1 'âlî yeniçerileri ortalarından altıncı bölüğün ortası me'mûr ve Dîvân-1 Hümâyûn çavuşlarından dahî iki nefer çavuş bi'l-iltimâs ma'iyetine ta'yîn ve yevm-i mezkûrda konağına irsâl olunmuşdur

Elçi-i mûmâileyh bundan akdem çend mâh mukaddem Der'aliyyeye berren vürûd edüb takımı ve Devlet-i 'Aliyyeye olan hediyyesi bahren sefîne ile vürûd edeceği ve hediyyesi vürûdunda taraf-1 hazret-i sadr-1 a'zamîye ve rikâb-1 müstetâb-1 hazret-i cihândârîye cumhûru tarafından hâmil olduğu nâmelerini mu'tâd üzre resmen takdîm edeceği hediyyesi vürûduna tevakkuf olunmasını iltimâs eylemişdi hediyye-i mezkûresi sefinesi bahren gelür iken kazâdede olub tekrâr devleti tarafına tahrîr ile müceddeden tanzîm ve vürûdu müddet-i medîdeye muhtâc olmakdan nâşî elçiliğini i'lân için getirdüğü nâmelerini Bâb-1 'Âliye ve rikâb-1 hümâyûna bilâ-hediyye resmen takdîm birle hediyye vürûdunda anı dahî bilâ-resm tercemânı vesâtatıyla getirüb 'arz u takdîm edeceğini ihbâr edüb kendüye beruden mu'âmele olunmamak için Der'aliyyede Nemçelünün fevka'l-'âde orta elçisi Herbert nâm elçi bundan akdemce elçiliği teceddüdünde başvekilleri tarafından taraf-1 hazret-i sadr-1 a'zamîye olan mektûbunu ve devleti tarafından mübârek rikâb-1 kamertâb-1 müstetâba olan nâmesini resmen getirüb teslim eyledikde elçi-i mersûm teşrîfât-1 hümâyûn üzre

21b

teveccühle icrâ-yı rusûm ve ne gûne mu'âmele buyuruldu ise bu dâ'îlerine dahî noxsân olmayub ol vechile icrâ-yı rusûm ve mu'âmele buyurulması ricâ eder deyü Françe elçisi mûmâileyh Verninak bâ-memhûr takrîriyle niyâz ve iltimâs eyledikde takrîr-i mezkûr cânib-i hazret-i sadr-1 a'zamîden bâ-takrîr rikâb-1 hümâyûna 'arz u takdîm buyuruldukda bilâ-hediyye devletlü sadr-1 a'zam hazretlerine getirdüğü nâmesini resmen getirüb Bâb-1 'Âliye ba'dehû diğêr nâmesini dahî dîvân-1 'âlîde rikâb-1 müstetâb-1 hazret-i cihândârîye 'arz u takdîm eylemek niyâz ve iltimâsına müsâ'ade ve müsâ'afe-i behiyye-i tâcdârî erzânî buyurulub elçi-i mûmâileyhin bâ-memhûr takrîri teşrîfât-1 hümâyûn kalemine kayd olunub fi 20 Za sene 209 târihinde devletlü sadr-1 a'zam hazretlerine olan nâmesini takdîm eylesiçün resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi

husûsuna irâde-i seniyye-i tâcdârî ta'alluk etmekle çavuşbaşı ağanın yedi çifte kayığı 'ale's-seher Tophâne iskelesine irsâl olunub mûmâileyhin rûkûbuçün ıstabl-ı 'âmireden dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's esb-i müzeyyen ve sır kâtibi ve tercemânân ve mu'teberân ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî otuz dokuz re's kemer rahtlu ve kesmelü ve haydarî raht ve gâşiyelü anlar berâtasız yedekciler ve ahûr kethüdâsı ağa ma'rifetiyle bağçe kapusunda vâki' kirec iskelesinde mevcûd olunmak üzere sa'âdetlü çavuşbaşı ağa tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa'âdetlü ağa hazretlerine 'ilm u haber tezkiresi tahrîr ve bir gün mukaddem irsâl olunub yevm-i mezkûrda vakt-i mu'ayyenede müşârunileyh çavuşbaşı ağa dahî destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr kürk ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa yigirmi beş nefer çavuşân-ı dîvân destâr-ı 'âdî ve kürk ve ferrâce ve 'asesbaşı ve subaşı ağalar rûz-ı merre kıyâfetleri ve neferâtları değnek ve kîçeleriyle iskele-i merkûmeye cümlesi hâzır ve âmâde oldukda elçi-i mûmâileyhe dahî Galatada vâki' konağından ta'yîn olunan sâ'atde ma'iyetine me'mûr gediklüyândan Za'îm 'Alî Ağa ve altıncı bölüğün çorbacısı ve neferâtıyla Tophâne-i 'âmire iskelesine gelüb elçi-i mûmâileyh çavuşbaşı ağanın yedi çifte kayığına süvâr ve sâ'irleri dahî kendü taraflarından âmâde olunan kayıklara süvâr ve beru tarafa mürûr ve kireccibaşı odasına çıkılıb ku'ûd olundukda çavuşbaşı ağa tarafından elçi-i mûmâileyhe peşkîr ve tatlu

22a

ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâsıyla ikrâm ve alay müheyyâ olduğu ihbâr olundukda anlara süvâr olunub çavuşbaşı ağa sağında ve elçi-i mûmâileyh solda ve sâ'irleri 'alâ merâtibihim gelür iken Bâb-ı 'Âlîde dahî delü ve gönüllüyân ve tatarân ve şâtîrân ve matharacıyân ve çavuşân-ı dîvân ve sâ'ir huzûru iktizâ edenler arz odasında saff-ârâ-yı kıyâm ve elçi-i mûmâileyh gelmezden mukaddem mehterhâne-i hayme-i hâssadan mehterbaşı yediyle çavuşbaşı ağanın odası önünden müsâfir odası derûnu ve 'arz odası derûnuna dek kîçe ve kalicalar ferşîde ve 'arz odasında devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretlerinin ku'ûd buyuracakları makâm-ı 'âlîleri pîşgâhına bir 'adet pîşidelü iskemle vaz' olunub cümlesi müheyyâ olduğu hâlde elçi-i mûmâileyh tertîb-i mezkûr üzere Bâb-ı 'Âlîye gelüb çavuşbaşı ağa kendi binek taşında ve elçi-i mûmâileyh dahî seng-i rikâb-ı sadr-ı a'zamîden nüzûl eyledikde çavuşbaşı ağa kendü mukaddem odasına gelüb çavuşlar kâtibi ve emîni ağa ve mihmândârî ağa dîvânhaneden elçinin önünce ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı dahî dîvânhaneye kapusundan istikbâl ve bi'l-ma'iyeye müsâfir odasına çıkılıb bir mikdâr ku'ûd etmekle bu esnâda sa'âdetlü kethüdâ bey ve re'îsü'l-küttâb efendi hazerâtı kîsedâr-ı teşrîfât ihbârıyla alay çavuşları bi'l-cümle çevkânlarıyla devân olarak dîvânhaneye cânibinden yukarıya teşrîflerinde teşrîfâtî efendi müsâfir odası önünde bâlâ-yı nerdübânda müşârunileyhimâ hazerâtını istikbâl ve çavuşbaşı ağa ve tezkireci ve mektûbî efendiler hazerâtı dahî verâlarınca doğru çinili oda pîş[g]âhına varub tevakkuf ve devletlü 'inâyetlü sadr-ı a'zam ve bedr-i eham hazretlerinin kudûmlarına müterakkıb oldukları hâlde çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa bi'l-istîzân elçi-i mûmâileyhi müsâfir odasından kaldırılıb 'arz odasına vaz' olunan iskemle yanında getürdüklerinde teşrîfâtî efendi anda mevcûd bulunub elçi-i mûmâileyh ile resm-i aşnâyı ve istifsâr-ı hâtır merâsimini ba'de'l-edâ elçi-i mûmâileyhin 'arz odasına dühûl ile kudûmlarına müterakkıb olduğunu mûmâileyh teşrîfâtî efendi huzûr-ı hazret-i sadr-ı a'zamîye ihbâr eyledikde müşârunileyh efendimiz hazretleri dahî destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr kürk ile teşrîflerinde müşârunileyh kethüdâ bey hazretleri

22b

cânib-i yemînlerinde ve kapucular kethüdâsı ağa cânib-i yesârlarında bagal-gîr olub kürk odasından hurûc buyurdıklarında kıyâmen müntazır-ı selâm olan müşârunileyh re'îsü'l-küttâb efendi ve çavuşbaşı ağa ve tezkireci ve mektûbî ve teşrîfâtî efendilere selâmdâde oldukda müşârunileyhim piş-i 'âlîlerinde devân olarak 'arz odasını teşrîf ve iki cânibe selâm vererek sol cânibde minder üzerinde kıyâmen müterakkıb olan müşârunileyh re'îsü'l-küttâb ve mûmâileyhim çavuşbaşı ağa ve tezkireci ve mektûbî ve teşrîfâtî efendiler hazerâtına selâm verdikde du'âcı çavuş savt-ı bülend ile selâm alub çavuşân-ı Dîvân-ı Hümâyûn alkış etmekle müşârunileyh efendimiz hazretleri makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd buyurmalarıyla elçi-i mûmâileyh dahî iskemleye ku'ûd ve müşârunileyh kethüdâ bey hazretleri sol cânibde minder üzerinde kıyâmen tevakkuf ve alt yanında muhzır ağa ve odabaşı ağa ve muhzır kâtibi efendi ve sipâh ve silâhdâr kethüdâ yerleri kıyâmen durdukları hâlde devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri elçi beye resm-i aşnâyı icrâ buyurduktan sonra elçi-i mûmâileyh takrîre âğâz ve tamâmında Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı takrîr-i mezkûrun tercümesini huzûr-ı hazret-i sadr-ı a'zamîye 'arz u takdîm birle sâdır olan nutk-ı âsafâneyi dahî elçi-i mûmâileyhe ifâde ve tefhîm etdikden sonra getürdüğü mektûbu elçi-i mûmâileyh re'îsü'l-küttâb efendi hazretlerine teslim anlar dahî alub bâlîn üzerine vaz' etdiği gibi ibtidâ devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretlerine ba'dehû elçi-i mûmâileyhe peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr resmi ba'de'l-icrâ teşrîfâtî efendi yedinde olan defter mücebince ber-mu'tâd ibtidâ elçi-i mûmâileyhe bölüklü çukaya kabl semmûr kürk ilbâs ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at ve sâ'ir ma'iyetinde olanlara dahî ber-müceb-i defter-i teşrîfât kâkum kürkler ve kerrâkeler ve hıla'-ı mütenevvi'a ilbâs ve tamâm oldukda hemân elçi-i mûmâileyh kadd hamîde-i ta'zîm ile vedâ' ve 'avdet etmekle 'avdetde çavuşbaşı ağanın gitmesi mu'tâd olmayub sâ'ir ma'iyetinde olanlar ile mu'tâd üzre iskele-i merkûmeye îsâl edilmişdir bu makûle orta elçiler rusûmunda mu'tâd binâ'en yevm-i mezkûrda devletlü sadr-ı a'zam efendimiz ve kapu ricâlî ve sâ'irleri destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim ferrâce semmûr kürkler ile buldukları mestûr ve mukayyeddîr

23a

Elçi-i mersûmun cumhûru tarafından mübârek rikâb-ı hümâyûna ve devletlü sar-ı a'zam efendimiz hazretlerine ve sâ'ir ricâl-i Bâb-ı 'Âliye mu'tâd olan hediyyesi bahren gelir iken kazâzede olduğu ve bundan sonra girânbahâ ve nev zuhûr vürûd edecek hediyyesini 'arz u takdîm eylemek üzre Bâb-ı 'Âliye mukaddem i'tizâr eylediğini devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri tarafından takrîr ile rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihândâriye istîzân birle bilâ-hediyye nâmesini 'atebe-i 'aliyye-i husrevânîye 'arz u takdîm eylemesi husûsu iltimâs buyurmalarıyla müsâ'ade-i seniyye-i tâcdârî erzânî buyurulub bu def'a nâmesini bilâ-hediyye takdîm eylemişdir

Elçi-i mesfûr nâmesini teslim için Dîvân-ı Hümâyûna getürüldükde 'ale's-seher çavuşbaşı ağanın yedi çifte kayığı Tophâne iskelesine irsâl ve elçinin rûkûbuçün dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's ve etbâ'ıçün dahî kırk re's eğerlenmiş atlar ıstabl-ı 'âmireden tedârik ve berâtalı yedekciler ile kirec iskelesine irsâl va çavuşbaşı ağa esvâb-ı dîvânîleriyle ve çavuşlar kâtibi ve emîni ağa ve yigirmi beş nefer çavuşân-ı dîvân mücevvezeleriyle ve 'asesbaşı ve subaşı elbise-i dîvânîleriyle seherî kirec iskelesine varub elçi-i mersûm geldikde kireccibaşı odasında çavuşbaşı ağa tarafından tatlu ve

kahve ve şerbet ve buhûr resmi icrâsından sonra süvâr olundukda sağda çavuşbaşı ağa ve solda elçi-i mersûm tertîb üzre alay kasrı altına gelindikde tevakkuf ve devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretlerinin Dîvân-ı Hümâyûna teşrîflerinden sonra sarây-ı hümâyûna getirülüb orta kapuda tevakkuf ve kubbe-i hümâyûn pîşgâhında feth-i şerîf kırâ'eti tamâm olub yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında orta kapudan içeruye idhâl ve kubbe-i hümâyûna gelür iken devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri kubbe-i hümâyûndan kalkub dîvân odasına teşrîf ve elçi gelüb kubbe-i hümâyûnda nişancı efendinin alt tarafına vaz' olunan iskemleye oturduğu ihbâr olundukda müşârunileyh devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri devât odasından teşrîf ve sadr-ı ahkâma ku'üd ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçinin hâtırı istifsâr olunduğu 'akabinde re'îsü'l-küttâb efendi telhîs kîsesini getirüb sadr-ı a'zam efendimiz hazretlerinin

23b

yanlarına vaz' ve dâmen-bûs ile 'avdet ve hemân dîvân kurulub mesâlih-i 'ibâd ru'yet olundukdan sonra istîzân-ı 'arz zımnında hâzır olan telhîsî re'îsü'l-küttâb efendi bağlayub kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa yediyle merfû'-ı rikâb-ı müstetâb kılınmağla hatt-ı hümâyûn ile mu'anven geldikde müşârun ileyh devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri kubbe-i hümâyûna kapusuna dek istikbâl ve takbîl merâsimi icrâ ve re'îsü'l-küttâb efendi gelüb nezd-i âsafide hatt-ı hümâyûnun zarfını feth için makâm-ı hizmete kıyâm ve sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri hatt-ı şerîfin zarfını açub hafîten kırâ'et ve takbîl ve koyunlarına vaz' ve makâmlarına ku'üd buyurulduğu gibi ta'âm geldikde yalnız elçi-i mersûm sadr-ı a'zam efendimizin sofrasında ve mu'teber beyzâdegân ve etbâ'-ı sâ'irelerinden birkaç neferi sa'âdetlü kapudân paşa ve defterdâr-ı şikk-ı evvel ve tevkî'î sofralarında it'âm ve tamâmında gülâb ve buhûr merâsiminden sonra teşrîfâtî efendi sadr-ı a'zam efendimiz hazretlerine istîzân birle elçiyi kaldırub eski dîvânihâne önünde bölüklüce çukaya dühte semmûr kürk ve sâ'irlerine ber-mûceb-i defter kâkum kürkler ve şâlî kerrâkeler ve mu'tâd üzre hil'atler ilbâsıyla tevkîf etdirilüb şevketlü kerâmetlü mehâbetlü pâdişâh-ı 'âlempenâh efendimiz hazretleri 'arz odasını teşrîf buyurdıklarından sonra kapu ağası tarafından ba'de'l-ihbâr ibtidâ kâdî'asker efendiler çavuşbaşı ağanın sîm 'asâ işâretiyle kubbe-i hümâyûndan hareket ve doğru 'arza girüb ve çıkub bâbü's-sa'âde hâricinde meks ve sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri 'arza teşrîflerinde bâbü's-sa'âde hâricinde selâmlayub giderler devletlü sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri kubbe-i hümâyûndan yine çavuşbaşı ağa sîm 'asâ işâretiyle hareket ve doğru 'arza teşrîf buyurub verâlarınca sa'âdetlü kapudân paşa hazretleri vesâ'ir 'arza girecek zevât dahî girüb çıkdıktan sonra izn-i hümâyûn sudûruyla elçi-i mesfûr dahî on iki nefer beyzâdegân ile 'arza idhâl olundukda elçiyi ve 'arza giren adamlarını ikişer kapucubaşı ağalar yanlarında tutarak 'arz odasına dühüllerinde zemin-bûs merâsimi icrâsından sonra elçi-i mesfûr takrîre âğâz ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla huzûr-ı lâmî'ü'n-nûr-ı husrevânîye 'arz u takdîm ve cevâbı olan nutk-ı hümâyûnu sadr-ı a'zam efendimiz hazretleri ifâde buyurdıklarından sonra

24a⁶⁹

⁶⁹ **Varak 24a, Derkenar 1:** Zîrde muharrer resm üzerine sürhile işâret olunub Enderûna gönderub ba'dehû bâ-müsâ'ade Bâb-ı 'Âliye maslahat zımnında gelmişdir

Derkenar 2: Üç senede bir def'a cizye mâlî bedeliyle Dubrovnik tarafından vârid olan iki nefer elçileri ber-vech-i mu'tâd Bâb-ı 'Âliye geldiklerinde sâ'ir elçiler gibi çavuşbaşı ağa gitmeyüb yalnız beş altı nefer çavuşân-ı dîvân peşrev olarak bu siyâk üzre geldiklerinde ber-mu'tâd mesfûrân haklarında icrâ olunacak rusûmât-ı ba'de't-tekmîl elçiyân-ı mesfûrâna bölüklüce iki sevb semmûr ilbâs ve

elçi-i mersûm getürdüğü nâmesini mîr-i ‘alem ağaya teslîm ve anlar dahî müşârün ileyh kapudân paşaya ve anlar dahî sadr-ı a‘zam efendimiz hazretlerine verüb anlar dahî taht-ı hümâyûna vaz‘ buyurdıkları gibi elçi-i mersûm ‘arzdan çıkub doğru orta kapuda esbe süvâr ve hâss furun önüne doğru dîvâr kenârına süvâren dizilüb mu‘tâd üzre bi‘l-cümle erbâb-ı dîvân çıkınca anda tevakkuf ba‘dehû ‘avdet eder oldukda çavuşbaşı ağa gitmeyüb çavuşlar kâtibi ve emîni ve çavuşân-ı dîvân ile iskeleye i‘âde ederler devletlü sadr-ı a‘zam efendimiz hazretleri ba‘de‘l-‘arz yine kubbe-i hümâyûna teşrîf ve makâmlarına ku‘ûd buyurdukda çavuşbaşı ağa ma‘rifetiyle temhîri iktizâ eden mahaller temhîr olunub iken re‘îsü‘l-küttâb efendi kubbe-i hümâyûna dühûl ve ‘arz kîsesini kaldırub dâmen-bûs edüb gider ve ba‘de‘t-temhîr çavuşbaşı ağa mühr-i hümâyûnu teslîm eyledikten sonra sâhib-i devlet efendimiz hazretleri sarây-ı devletmedârlarına teşrîf ederler deyü defter-i teşrîfâta mestûr ve mukayyedir

Dubrovnik elçileri beher üç senede cizye bedellerini teslîm-i hazîne-i ‘âmire içün cânib-i Devlet-i ‘Aliyyeye gelmeleri mu‘tâd olub bu def‘a elçiyân-ı mesfûrân fi 2 C sene 214 târîhinde maslahat zımnında resmen Bâb-ı ‘Âliye gelmelerine bâ-irâde-i ‘aliyye müte‘allik olmağla ilbâs olunan ferve ve hıla‘ der-zamân-ı kâ‘im-makâm paşa

İki nefer elçiyân sarı çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 2 <u>2</u> fi 17 Za sene 214 vedâ‘ zımnında tekrâr Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde 4 <i>Bu def‘a elçiyân Dîvân-ı Hümâyûna gitmeyüb bâ-müsâ‘ade bu def‘a Bâb-ı ‘Âliye gelüb vedâ‘ı dahî sürhile işâret olunduğu</i>	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil‘at ‘aded 1 <u>1</u> vedâ‘ında 2	
Konsolosuna vedâ‘ında çukaya dühte paça kontoş semmûr Sevb 1	Tercemânı ve beyzâdegânına kubûr kâkum Sevb 2 <u>1</u> vedâ‘ında kâkum 3 2 kerrâke <u>2</u> kerrâke vedâ‘ında 7	Tevâbi‘ât Hil‘at ‘aded 10 <u>12</u> vedâ‘ında 22
Elden oda-i teşrîfâta hil‘at ‘aded 3 <u>3</u> vedâ‘ında hıla‘ 6		

iki nefer tercümânlarına iki kubûr kâkum ve beyzâdegânına bir kerrâke ve etbâ‘-ı sâ‘iresine dahî on iki sevbi hil‘atler ilbâsıyla geldiği siyâk üzre ‘avdet eylediği defter-i teşrîfâta mestûr ve mukayyedir emr u fermân hazret-iş men lehü‘l-emrindir

Derkenar 3: Bu def‘a elçiyân Bâb-ı ‘Âliye beş altı nefer çavuşân-ı dîvân ile Bâb-ı ‘Âliye gelüb kethüdâ odasında tevakkuf ve ba‘dehû kethüdâ beye getirilüb ve ba‘dehû kâ‘im-makâm paşaya getirilüb mektûb-ı âsafiyi mektûbî efendi huzûrlarında teslîm ve taraf-ı kâ‘im-makâmîden mesfûrâna ve tercümânlarına ve dîvân tercümânına kethüdâ bey hazretlerinin verdiği gibi dört kıt‘a boyama ve yağlık verilüb ber-mu‘tâd ve bâ-defter-i teşrîfât hıla‘-ı mütenevvi‘a ve ferve ilbâs olunub geldiği siyâk üzre çavuşbaşı ağa binek taşında esblerine süvâren ‘avdetleri ve bu def‘a kethüdâ bey re‘îs efendi odasına bulunmağla elçiyân-ı mesfûrân kethüdâ bey binek taşında esblerinden nüzûl ve ber-mu‘tâd çavuşlar kâtibi ve emîni ve dîvân tercümânı karşılayub kethüdâ beye getirüldüğü ve kethüdâ bey ve kâ‘im-makâm paşa ber-muktezâ-yı mevsim kubûr ve yâhûd erkânıyla odalarında ku‘ûd oldukları hâlde elçiyân gelüb ku‘ûd ve huzûr-ı kâ‘im-makâmîde iskemlelere ku‘ûd ve peşkîr ve tatlu ve şerbet ve buhûr verildiği mestûrdur

Cem'an yekûn _____			
Semmûr erkân 'aded 2 <u>2 vedâ'ında</u> 4 <u>1 kontoş semmûr vedâ'ındadır</u> 5	Hıla' 'aded 14 <u>16 vedâ'ında</u> 30	Kâkum 'aded 2 <u>1 vedâ'ında</u> 3	Kerrâke 'aded 2 <u>2 vedâ'ında</u> 4

24b⁷⁰**Şürût-ı Cumhûr-ı Müctemi'a-i Cezâyir-i Seb'a**

Bu def'a bâ-'avn ve 'inâyet cenâb-ı hayru'n-nâsırîn zabt u teshîr olunan Venedikden münfekk Korfa ve Zanta ve Kefalonya ve Ayamavra ve Paksu ve İtaki ve Çuka ve bunların muzâfât ve mülhakâtından meskûn ve hayr-ı meskûn ne kadar adalar var ise taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden karîn-i kabûl ve tasdîk olan sûret-i hükûmet-i dâhiliyyeleriyle idâre olunmaları üzre cezâyir-i seb'a-i müctemi'a cumhûru nâmıyla saltanat-ı seniyyenin cizye-güzârı ve tâbi' ve mahkûm ve mahmûl olub ancak cezâyir-i mezkûrenin vücûh ve asl-ı zâdegân ve sergerdelerinin kadr u i'tibârı tezâyidi için lâzım gelen vesâ'ilin istikmâli emirlerine müsâ'ade-i seniyye tecvîzi şî'âr-ı saltanat-ı seniyyeden idüğü zâhir olduğundan dâhilî nizâmları kâ'idesi üzre ahâliden olarak ârâ ile müntehab olan yerlü sergerdeleri hakkında fimâ ba'd kinz ve sâ'ir sergerde olan asilzâdegân haklarında beyler ta'bîri isti'mâl olunmak ve taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden ol havâlî mâddelerine dâ'ir şerefrîz-i sudûr olan bi'l-cümle ahkâm ve evâmir-i seniyye de bu vechile yazılmak ya'nî kinzi ve beyleri deyü elkâb tahrîr olunmak ve cemî' me'mûrîn saltanat-ı seniyye tarafından bu 'unvân ile tesmiye olunmak ve cumhûr-ı mezkûrun mevâdd ve mesâlihini ru'yet ve tanzîm için Dubrovnik konsolosu gibi konsolosu olarak yerlü beyzâdelerinden bir nefer beyzâdenin Âsitâne-i sa'âdetde ikâmet ve istihdâmı câiz ola cumhûr-ı mezkûr re'âyâsı haklarında şefkat ve merhamet-i tâcdârâne erzânî buyurulub her hâlde esbâb-ı refâhiyetleri istihsâlinde müsâ'ade-i seniyye-i hüsrevâne derkâr olduğuna binâ'en li ecli'l-ımtiyâz maktû'an tahsîs olunan yigirmi beş bin guruş cizyelerin sekene-i hasene-i pâdişâhîye tatbîkan üç senede bir kerre müctemi'an ya'nî nişân-ı hümâyûn târîhi olan bin iki yüz on dört senesi zi'l-ka'desinin sekizinci gününden i'tibâr ile beher üç senede yetmiş beş bin guruş olarak kendi elçileriyle ve yâhûd Âsitânede mukîm konsolosu olan beyzâdeleri vâsıtasıyla teslim-i hazîne-i 'âmire eyleyeler ve bu bâbda Dubrovniklü haklarında müsâ'ade

⁷⁰ **Varak 24b, Derkenar 1: Sûret-i buyuruldu**

Derkenar 2: Topçubaşı ağa el-hâlehû hâzihî Devlet-i 'Aliyye-i sermediyyü'l-kıyâmın tâbi' ve mahkûm ve cizye-güzârı olub cezâyir-i seb'a-i müctemi'a cumhûru nâmı tahsîs olunan kadırga ve cezâyir sâ'ire-i mülhakasının Dersa'âdetde olan elçileri işbu cum'a ertesi günü Bâb-ı 'Âliye celb ile taraf-ı saltanat-ı seniyyeden cumhûru mezkûra verecek menşûr-ı hümâyûn ve fimâ ba'd cezâyir-i merkûme sefinelerine ta'lîk için bir 'aded bayrak i'tâ olunmak mukarrer olduğuna binâ'en zikr olunan elçiler Bâb-ı 'Âliden 'avdet ile mârru'l-beyân bayrağı küşâde tutarak Beyoğlu tarafına mürûrlarında sâlifü'z-zikr menşûr-ı 'âlî ve bayrağa i'tibâren Tophâne-i 'âmireden top eylemesi husûsuna irâde-i seniyye müte'allik olmağla imdi zikr olunan cezâyir-i seb'a-i müctemi'a cumhûru elçileri yevm-i mezkûrda Bâb-ı 'Âliden menşûr-ı hümâyûn ve bayrak alub 'avdetlerinde bayrağ-ı mezkûr küşâde olarak Beyoğlu cânibinde sâkin oldukları mahalle gitmek için Tophâne iskelesine kayıklar vârid iken iskele-i mezkûre takrîrinde mârru'l-beyân menşûr-ı 'âlî ve bayrağa i'tibâren Tophâne-i 'âmireden yalnız sekiz top endahtı husûsuna endaht edende tenbîhine mübâderet eylesin deyü fi 3 C sene 215 târihinde beyâz üzerine buyuruldu sâdır olmağla sûretidir

buyurulan rusûm ne ise mezkûru'l-mikdâr cizyelerini teslîme me'mûr olacak elçileri hakkında 'aynıyla icrâsına müsâ'ade-i seniyye-i tecvîz oluna ve saltanat-ı seniyyenin cizye-güzâr ve 'ubûdiyyet kârı olan cumhûr-ı mezkûr re'âyâsı farîza-i zimmet ve teba'iyet ve mahkûmiyetleri olan sadâkat ve itâ'at merâsimini gereği gibi îfâ edince beher hâl revâbit-ı dâhiliyye ve hâriciyyelerinde Dubrovník cumhûru haklarında ez-kadîm cârî olan istihkâk ve imtiyâzâtın cümlesiyle kâmyâb olalar Dubrovníklünün gerek kendi nefsleri

25a⁷¹

ve gerek emvâl ve eşyâları haklarında memâlik-i mahrûsede cârî olan kavâ'id her ne ise cumhûr-ı mezkûr hakkında dahî 'ayniyle icrâ oluna deyü bu def'a cânib-i seniyyü'l-menâkıb-i tâcdârîden bâlâsı hatt-ı hümâyûn-ı 'inâyetmakrûn ile müveşşehan 'inâyet ve ihsân buyurulan nişân-ı şerîf-i 'âlişânda mevâdd-ı sâ'ire ile münderic ve mestûr ile ancak el-hâlehû hâzihî Der'aliyyede mukîm cumhûr-ı mezkûrun vekîlleri nişân-ı hümâyûn teslîm zımında Bâb-ı 'Âliye da'vet olunmuş olmalarıyla çend nefer mersûmların Bâb-ı 'Âliye vürûdlarıçün bu hengâmda îcâb eden resmin icrâsına müsâ'ae-i hazret-i zillü'l-lâhı dergâr ise dahî işbu resm hâric-i ez-'âde olduğu bedîdar olub ya'nî rusûm-ı mezkûrda fimâ ba'dına sirâyet etmemek ve bir vaktde misl-i ittihâz olunmamak ve teslîm-i nişân-ı hümâyûnda şu vechile icrâ-yı rusûm olundu deyü ba'd-ezîn iddi'â olunmamak ve mülgâ 'ani'l-'amel olarak terk ile bir vaktde mürâca'at iktizâ etmediği bedîhî ve nümûdâr olub kaldı ki bundan böyle cumhûr-ı mezkûr tarafından her üç senede bir def'a cizye-i mezkûrelerini teslîm için vürûd edecek e[ç]i[ç]leri haklarında gerek ber-mu'tâd Bâb-ı 'Âlide ve gerek Dîvân-ı Hümâyûnda Dubrovníklüye ez-kadîm teveccühle icrâ-yı resm oluna gelmiş ise kadîmîsi üzre zikr olunan elçileri haklarında dahî 'ayniyle icrâ olunmak bâlâda mezkûr nişân-ı hümâyûn şerâ'iti muktezâsından olmağla vakten mine'l-evkât ve sebeben mine'l-esbâb Dubrovníklünün 'an asl haklarında icrâ olunu gelen rusûmu bu vechile tecâvüz etmemek husûsuna gereği gibi dikkat ve ilâ mâşâ'a'l-lâhü te'âlâ düstûr-ü'l-'amel tutulmak ve defter-i teşrîfâta kayd etdiilmek husûsu menût-ı re'y-i sâmilîri ise emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir deyü yazılan takrîrin üzerine tahrîr olunan sûret-i buyuruldu işbu takrîrde mestûr mevâdd fimâ ba'd düstûr-ü'l-'amel tutulmak için defter-i teşrîfâta ayd ve sebt oluna deyü fî 5 C sene 215 târîhinde fermân-ı 'âli sâdır olmağın mücebince defter-i teşrîfâta kayd olundu

Der-zamân-ı kâ'im-makâm paşa resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesi

Fî 6 C sene 215 yevmü's-sebt sâ'at 7 târîh-i mezkûrda Dersa'âdete vürûd eden Devlet-i 'Aliyye-i sermediyyü'l-kıyâmın tâbî' ve mahkûm ve cizye-güzârı olub cezâyir-i seb'a-i müctemî'a cumhûru nâmı tahsîs olunan kadirga ve cezâyir sâ'ire-i mülhakasının Dersa'âdetde olan elçileri târîh-i mezkûrda Bâb-ı 'Âliye celb ile taraf-ı saltanat-ı seniyyeden müceddeden tertîb ve bu vechile nizâmına rabt olmağla cumhûr-ı mezkûrda verilecek menşûr-ı hümâyûn ve fimâ ba'd cezâyir-i merkûme sefinelerine ta'lik için bir 'aded bayrak i'tâ olmuş olmağla mezkûrân-ı elçiler Dubrovník misillü Bâb-ı 'Âliye

25b

⁷¹ Varak 25a, Derkenar 1: Taraflarından verdiği 'avâidât kâğidda mukayyedir

gelmeleriçün yedi sekiz re's esbler ber-vech-i 'âriyet hazırladub ve telsiz olarak üç nefer çavuşân-ı dîvân ve elçiyân-ı mezkûrânın ibtidâki resmi olduğundan gelmesiçün 'asesbaşı neferâtından on iki nefer kadar kîçelü ellerinde değnek ile vezîr iskelesine irsâl ve kendü kayıklarıyla gelüb pîşrevleri olarak Bâb-ı 'Âliye gelürler ve geldiklerinde ibtidâ kethüdâ bey binek taşından nüzûl ve çavuşlar kâtibi ve emîni ber-muktezâ-yı mevsim sırf ferrâceleriyle ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı dahî karşulayub kethüdâ bey müsâfir odasına ku'ûd etdirilüb bi'l-istîzân kethüdâ bey kâ'id olduğu hâlde elçiyân-ı mesfûrân kethüdâ bey yanına getirilüb minder kenârına ku'ûd ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla ba'de'n-nutk mesfûrâna peşkîr ve buhûr hukka ile kahve ve şerbet ve buhûr merâsiminden sonra elçiyâna ve sır kâtibine ve tercemânına ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânına cem'an yedi boyama ve yağlık verilüb 'avdet ve Dubrovnik resmi misillü olduğundan doğru kâ'im-makâm paşaya getirilecek iken ibtidâki resmleri olduğundan re'isü'l-küttâb efendiye kethüdâ beydeki misillü resmi ve yağlık ve boyamaları verilüb 'avdet ve doğru müsâfir odasına getirilüb bi'l-istîzân kâ'im-makâm paşa ber-muktezâ-yı mevsim kâkum ile 'arz odasında kâ'id olduğu hâlde getirilüb dört 'aded iskemle dört nefer kimesnenin elinde iken der-'akab elçiyân iskemlelere ku'ûd ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla ba'de'n-nutk peşkîr ve mücevher hukka ile tatlu ve kahve verilüb ba'dehû mektûbcu efendi elçiyâna verilecek menşûr-ı hümâyûnu ve teslîm edecekleri bayrağı eline alub taşradan 'arz odasına götürür iken hemân kâ'im-makâm paşa birden hareket ve menşûr-ı hümâyûnu odanın vasatında istikbâl ve ber-ser-i tebcîl ederek kâ'im-makâm paşa mektûbcu efendi yedinden alub ve Dîvân-ı Hümâyûn çavuşları alkış ederler kâ'im-makâm paşa hazretleri sadr-ı ahkâma gelüb elçiye teslîm ve yine alkış olur ve menşûr-ı hümâyûndan sonra bayrağı dahî aldığı gibi müşârunileyh mesfûrâna teslîm eylemesi ve elçi dahî sır kâtibine teslîm eder ve ba'dehû elçiyâna şerbet ve buhûr veildikten sonra mesfûrân elçilere ve tevâbi'ine hil'atler ilbâs ve 'avdet ve çavuşbaşı binek taşından esblerine süvâr ve bu takdîrce menşûr-ı hümâyûndan başka verilen bayrak-ı mezkûr bu mahalden küşâde ve geldiği takım ile kendü kayıklarına süvâr ve Tophâneye garîb mahalde verilen bayrağa i'tibâren Tophâne-i 'âmireden sekiz top endahte olunmasıçün topcubaşı ağaya dahî iki gün mukaddem beyâz üzerine buyuruldu irsâl ve ol mahalden beyoğlu nâm mahalle kadar bayrağ-ı mezkûr küşâde olarak gitmeleri ve Dubrovnik cumhûru misillü çavuşân ve neferât

26a⁷²

bunlardan mâ-'adâ çavuşbaşı ağa ve sâ'ir kimesne gitmeyüb ve kendiler vezîr iskelesine kadar gitmişlerdir ancak bu def'a elçiyân-ı mezkûrân Bâb-ı 'Âliden hareket ve da'iyetleri hasebiyle fenerde vâki' Rum külliyyasına takım-ı mezkûr ile gidilmesine ruhsat olduğundan gidilüb ve ba'dehû mahall-i mezkûrelerine gitmişlerdir yevm-i mezkûrda kethüdâ bey ve re'is efendi ber-muktezâ-yı mevsim kerrâkeler ile bulunmuşlardır ve bu def'a dört nefer elçiyân ve sâ'ir ba'de'r-rusûm huzûr-ı kâ'im-makâmîde ilbâs olunan hıla' bundan sonra Dersa'âdete Dubrovnik cumhûru misillü cizye bedeliyle geldikde huzûr-ı âsafânede iki nefer gelecek elçilere ferve ilbâs olacak

⁷² **Varak 26a, Derkenar 1:** Elçiyân-ı mesfûrân cizye bedellerini teslîm-i hazîne-i 'âmire için Dîvân-ı Hümâyûna geldiklerinde zikr olunduğu üzere resmîş olub fakat elçiyân kubbe-i hümâyûna dühûl ve temennâ eylediği gibi kubbe-i sânîde vaz' olunan iskemlelerine ku'ûd peşkeşibaşı ağa ma'rifetiyle veznedârbaşı ağa cizye bedellerini vezne ve ta'dâd olduğu gibi der-'akab bâbü'l-'âmire pîşgâhına getirüldüğü ve ba'dehû elçiyân-ı mesfûrân dahî eski dîvânhâneye kaldırıldığı ta'âmı dahî elçiyân eski dîvânhânede edegeldikleri ve ber-müceb-i şürût iki neferden ziyâde elçi gelmediği ve 'arza dühûlleri dahî sekiz nefer ile girdikleri mestûrdur

olmağla bu def'a sâbık kalmamak şartıyla ibtidâki resmleri olduğundan bâ-irâde-i 'aliye dört nefer olmuştur

Dört nefer elçiyân-ı mesfûrâna sarı çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 4 <i>Beheri kıymeti 800 guruş</i>		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1		
Sır kâtibi ve tercemânına şâlîye kablu kâkum kürk Sevb 2	Mu'teber adamlarına şâlî kerrâke Sevb 2	Tevâbi'ât-ı elçiyân hil'at 'aded 8	Elden oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3	
Cem'an yekûn _____				
Erkân semmûr 'aded 4	Kubûr kâkum 'aded 2	Şâlî kerrâke 'aded 2	Hil'at 'aded 12	Kapu oğlanlarına hil'at 'aded 2

Fî 16 C sene 215 yevm-i Salı elçiyân-ı mersûm târîh-i mezkûrda bâ-irâde-i seniyye Dîvân-ı Hümâyûna getirilmekle yevm-i mezkûrda mesfûrânın ibtidâki resmi olmağla 'asesbaşı neferâtından Bâb-ı 'Âliye geldikleri misillü Dubrovnîklü resmi misillü üç nefer çavuşân-ı dîvân telsiz olarak 'ales's-seher vezîr iskelesinde mevcûd olmalarıçün tenbîh olunmağla mesfûrân kendü kayıkları ve kendü adamlarıyla alay köşkü altına geldiklerinde ve anda tevakkuf ve devletlü kâ'im-makâm paşa hazretleri Bâb-ı 'Âliden hurûc ve alay köşkü önünden mürûr ve verâlarınca kethüdâ bey geçüb 'akablerinden elçiyân-ı mesfûrân bu tertîb üzere bâb-ı hümâyûndan dühûl ve elçiyân orta kapuda esblerinden nüzûl etdiği gibi tevakkuf ve feth-i şerîf kırâ'eti tekâmîl olub yeniçeriyân neferâtı çorbaya seğırttikleri hengâmda çavuşlar kâtibi ve emîni mesfûrân elçileri kaldırub kubbe-i hümâyûna tekarrîlerinde çavuşbaşı ağa ve kethüdâ-yı bevâbîn-i şehriyârî ağa sîm 'asâlarıyla kubbe-i hümâyûna dühûl ve verâlarınca mesfûrân elçiler kubbe-i hümâyûna dühûl eylediklerinde resmi Dubrovnîklü gibi olduğundan bu def'a cizye bedelleri teslim-i hazîne-i 'âmire olmadığından akçe ta'dâdiçün kubbe-i sâniye uğramaksızın def'aten temennâ birle gerüye 'avdet ve doğru eski dîvânhanede vaz' olunan iskemlelerine ku'ûd içün getirüldüğü ve ba'de't-ta'âm elçiyân-ı mesfûrân dîvânhaneye pîşgâhında zîrde mestûr olduğu üsre ferve ve hıla'-ı mütenevvi'a ba'de'l-ilibâs devletlü kâ'im-makâm paşa hazretleri 'arza dühûlünden sonra bâ-izn-i hümâyûn elçiyân-ı mesfûrân on üç nefer adamıyla 'arza dühûl ve hurûclarında doğru

26b⁷³

⁷³ **Varak 26b, Derkenar 1:** Elçiyân-ı mesfûrân cizye bedellerini tesliminde 'arza dühûl ettikleri gibi peşkeşçi ağa ma'rifetiyle kîseler huzûr-ı hümâyûna 'arz ve ba'dehû hâzır odabaşı ağaya teslim olunub ağa-yı mûmâileyh teslimlerine müş'ir senedintercümânları yedine verdikleri defter-i teşrîfâtda mestûrdur yevm-i dîvânda ber-mu'tâd telhîs gider ve ba'de'd-dîvân kâ'im-makâm paşa hazretlerinin kendü mühürleriyle çavuşbaşı ağanın kubbeleri dahî temhîr etmesi kânûndur

Derkenar 2: Elçiyân Bâb-ı 'Âliye geldiğinde ber-vech-i 'âriyet sekiz re's donanmış esb tercümânı tedârik ma' kayıklarını ve fakat Bâb-ı 'Âliden on nefer telsiz olarak çavuşân-ı dîvân ile 'ases ortasından biraz yeniçeri neferâtı gönderilüb bu tertîb üzere ibtidâ kethüdâ beye ve ba'dehû sadr-ı a'zam hazretleri kâ'id oldukları hâlde getirilüb minder kenârına ve iskemleye ku'ûdu ve 'avdetde çavuşbaşı ağa binek taşından esblerine süvâr olmaları eğer efendimiz 'arz odasına gelmiş değil ise olvakt elçi müsâfir odasında ârâm ve ba'dehû huzûra getirüldüğü tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr resmi icrâ ve hil'atleri

orta kapu hâricinde hâss furun önünde süvâren meks ve erbâb-ı dîvân ve kâ'im-makâm paşa hazretleri çıkıncaya değin tevakkuf ve ba'dehû geldiği siyâk üzre mahall-i mahsûsalarına gitmeleri defter-i teşrifâtta mestûrdur

Dört nefer elçiyâna çukaya dühte erkân semmûr Sevb 4		Dîvân tercemânına hil'at 'aded 1	
<i>İbtidâki dîvânı olduğundan Bâb-ı 'Âlide olduğu misillü bâ-irâde-i seniyye elçiyâna ilbâs olunub cizye bedellerini tesliminde ve sâ'ir vaktde geldiklerinde iki nefer elçilerinden başka elçi nâmıyla iki sevb erkân semmûrdan başka ferve ilbâs olunmayacağı şürûtdandır</i>			
Sır kâtibi ve tercemân ve beyzâdegân şâlîye dühte kubûr kâkum Sevb 3 <u>2</u> kerrâke 5	Tevâbi'ât hil'at 'aded 15		Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 3
Cem'an yekûn _____			
Semmûr 'aded 4	Hila' 'aded 19	Kâkum 'aded 3	Kerrâke 'aded 2

Elçi-i mersûm teşrifât kisedârına verdiği guruş 200

Elçi resmen Bâb-ı 'Âliye geldiğinin ferdâsı günü tercemânı yediyle kalemiyye-i sadr-ı 'âlîyi getirdükde tercemâna verilen bir şâl ve yüz guruş 'atıyye ve on beş de hademesine verilmişdir kalemiyyeleri guruş 2000

Beher üç senede üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye bedellerinin musannıfı in 'âm olarak cizyelerini teslim-i hazîne-i 'âmire eylemişlerdir der-zamân-ı sadr-ı 'âlî

Cezâyir-i seb'a-i müctemi'a cumhûru üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye bedellerini teslim-i hazîne-i 'âmire için fi 16 Ş sene 219 târihinde resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesi ve ba'dehû fi 24 Ş sene 219 târihinde dahî Dîvân-ı Hümâyûna gitmesi ve sürhile işâret olunan Dîvân-ı Hümâyûnda ilbâs olunan işâretdir

Elçi-i mersûma çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 'aded 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2	Mesfûr elçi geldikleri vakt iki elçi gelmeleri mu'tâd iken bu def'a Der'aliyyede mukîm ile cizye gelmekle binâ'en 'aleyh elçi yedine beyzâdesine çukaya dühte paça kontoş semmûr Sevb 'aded 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2
--	--	--

ilbâs ve 'avdeti ve mektûbî efendiden gayrı 'arz odasında kimesne bulunmamışdır ve kîçe döşenmesi yoktur ancak Dubrovnik elçilerine icrâ olunan rusûm gibidir ve bu def'a kethüdâ bey Bâb-ı 'Âlide bulunmayub re'is efendi kethüdâ bey odasına yatub vekâletlerini icrâ-yı rusûm etmişdir ve boyamasını yağlığıyla verilmişdir

Baştercemâna paça kontoş semmûr kürk Sevb 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2		Beyzâdegânına kubûr kâkum Sevb 4 <u>5</u> Dîvân-ı Hümâyûn 9		
Mu'teber adamlarına kerrâke Sevb 4 <u>4</u> Dîvân-ı Hümâyûn 8	Tevâbi'âtına hil'at 'aded 15 <u>15</u> Dîvân-ı Hümâyûn 30	Oda-i teşrîfât hil'at 'aded 3 <u>3</u> Dîvân-ı Hümâyûn 6		
Cem'an yekûn _____				
Erkân semmûr 'aded 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2	Hıla' 'aded 19 <u>19</u> Dîvân-ı Hümâyûn 38	Kontoş semmûr 'aded 2 <u>2</u> Dîvân-ı Hümâyûn 4	Kâkum 'aded 4 <u>5</u> Dîvân-ı Hümâyûn 9	Kerrâke 'aded 4 <u>4</u> Dîvân-ı Hümâyûn 8

Elçi-i mersûm dîvâna getirülmesiçün on nefer kadar dîvân çavuşuyla kırk nefer kadar 'ases neferâtı ve ahûr-ı sadr-ı 'âliden altı re's donanmış ber-vech-i 'âriyet esb tedârîki ve on iki nefer ile 'arza dühûlü ve alay köşkü altında sadr-ı a'zamı selâmlayub içeruye gitmesi ve bu dîvânda şikk-ı evvel ve nişâncı ve şikk-ı sâni sadr-ı 'âlî sofrasında ta'âm ederler ve şik-ı sâlis ve râbi' kapudân paşa bulunmadığından sadreyn sofrasında it'âm etmeleri ve elçi eski dîvânhânedede ber-mu'tâd it'âm eder

27a⁷⁴

Beher üç senede bir def'a başmuhâsebe kuyudu üzre Dubrovniklü üzerlerine edâsı lâzım gelen cizye akçeleriyle gümrük bedellerini der-devletmedâra getürmek için resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesi husûsuna irâde-i 'aliyye-i tâcdârî ta'alluk etmekle fi 19 R sene 219 târihinde icrâ olunan resmi yevm-i penc-şenbe sâ'at 4 der-zamân-ı sadr-ı 'âlî

Guruş	Kuyûd-ı başmuhâsebe
28125	Bedel-i cizye
<u>02500</u>	Bedel-i gümrük
30625	

Elçiyân-ı mesfûrân Bâb-ı 'Âliye resmen gelmeleriçün üç nefer çavuşân-ı dîvân iskeleye gönderilüb kendü taraflarından tedârik eyledikleri kaık ve iki re's donanmış esblere süvâr ve Bâb-ı 'Âliye geldiklerinde kethüdâ bey binek taşından esblerinden nüzûl ve çavuşlar kâtibi ve emîni ağa ve kîsedâr-ı teşrîfât efendi ve dâ'ire-i kethüdâ beyde olub elçiyân-ı mesfûrân kethüdâ bey seng-i rikâbında esblerinden nüzûl ve dîvân tercemânı dîvânhânedede istikbâl ve diğere odaya getirilüb bir mikdâr tevakkuf iktizâ eder iken bu def'a kethüdâ bey huzûruna doğru getirilüb müşârunileyh devletlü kethüdâ bey hazretleri ber-muktezâ-yı mevsim kerrâke ile odalarında kâ'id oldukları hâlde mesfûrân elçiler zikr olunan odaya dühûl ve ruhsûde olduklarında bâ-ruhsat huzûr-ı kethüdâda minder kenârına ku'ûd ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle kelâmları tekmiil

⁷⁴ Varak 27a, Derkenar 1: İşbu Dubrovnik elçileri cizye bedellerini teslim-i hazîne-i 'âmire etmeleriçün Dersa'âdete geldiği günden 'avdetine değin konsolosunun takriri ve bâ-fermân-ı 'âlî ta'yinât behâlarıçün başmuhâsebeye verilen 'ilm u haber sûreti tezâkir-i muharrer defterde mukayyed olunmağla gaflet olunmaya kayudi iktizâsında defter-i mezkûrdan mürâca'at olunur

oldukda ancak iki nefer elçilere peşkir ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsımı ba'd'l-icrâ taraf-ı hazret-i kethüdâ-yı sadr-ı 'âliden olarak iki nefer elçilere ve dîvân tercemânı ve konsolosu ve tercemânı cem'an beş kıt'a boyama ve yağlık mühürvârları yediyle koyunlarına vaz' ve 'avdet eyledikleri hengâmda teşrîfâtî efendi ihbâr hazret-i sadâretpenâhî için gitmeleri ve bu esnâda elçiyân-ı mesfûrân doğru müsâfir odasına getirilüb bir mikdâr tevakkuf ve ba'dehû devletlü sadr-ı a'zam efendimiz ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle 'arz odasına teşrîf ve kâ'id oldukları hâlde elçiyân-ı mesfûrânı çavuşlar kâtibi ve emîni birer birer tutarak huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîye getirilüb ruhsûde olduklarında dîvân tercemânı vesâtatıyla kâim oldukları hâlde kelâmları ba'de't-tekmîl elçiyân-ı mesfûrân yedindeki mektûbunu mektûbî efendi bulunamadığından amedci efendiye mukaddem ifâde olunub efendi-i mûmâileyh bulunub zikr olunan mektûbu tesliminde alub bâlîn üzerine vaz' eylediği gibi mehterân yedinde verâlarında hâzır ve müheyâ olan pûşîdeli iskemlelere bâ-ruhsat ku'ûd eyledikde yalnız elçilere tatlu ve kahve resmi icrâ ve gülâb ve buhûr verildiği zîrde mestûr olduğu üzre hil'atleri ba'de'l-ilbâs elçiyân-ı mesfûrân hareket ve yine ruhsûde olduklarında 'avdet ve Bâb-ı 'Âliye geldiği siyâk üzre seng-i rikâb ser-çavuşân ağa da esblerine süvâren i'âde

27b⁷⁵

olunduğu defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir zikr olunan elçiyân ve ma'iyetlerinde olan ve dîvân tercemânına ilbâs olunan beyân olduğu

İki nefer elçiyân-ı mersûma turuncu çukaya dühte erkân paça semmûr kürk Sevb 2 <u>2</u> Dîvân-ı Hümâyûn fi selh Casene 219 4	Tercemân-ı Dîvân-ı Hümâyûn hil'at 'aded 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2	Konsolosuna çukaya dühte paça kontoş semmûr Sevb 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûn 2		
Tercemân ve beyzâdegânına şâliye dühte kubûr kâkum Sevb 4 <u>4</u> Dîvân-ı Hümâyûn 8	Mu'teber adamlarına kerrâke Sevb 3 <u>3</u> Dîvân-ı Hümâyûn 6	Tevâbi'ât hıla' 'aded 12 <u>12</u> Dîvân-ı Hümâyûn 24		
Elden oda-i teşrîfât hil'at 3 <u>3</u> Elden Dîvân-ı Hümâyûn 6	Cem'an yekûn _____			
Erkân semmûr Sevb 2 Bâb-ı 'Âlî <u>2</u> Dîvân 4	Kontoş semmûr Sevb 1 Bâb-ı 'Âlî <u>1</u> Dîvân 2	Kâkum Sevb 4 Bâb-ı 'Âlî <u>4</u> Dîvân 8	Kerrâke 'aded 3 Bâb-ı 'Âlî <u>3</u> Dîvân 6	Hıla' 'aded 16 Bâb-ı 'Âlî <u>16</u> Dîvân 32

⁷⁵ **Varak 27b,** **Derkenar 1:** Elçi-i mersûm kisedâr-ı teşrîfâta verdiği hediyesi atlas top 1

Derkenar 2: (5) Zikr olunan cizye bedeleri 'ale's-seher âdemîsiyle peşkeşçi ağaya teslim olunub anlar dahî akçeyi harem kapusu pişgâhına koyub ve ba'dehû cizye-i mezkûr vezn ü mu'tâd için peşkeşçibaşı ağa ma'rifetiyle kubbe-i sâniye kapuciyân-ı hâssa ile getürdülüb ba'de'l-vezn elçiyân eski dîvânhâneye getürüldüğü gibi cizyeleri dahî pişgâh-ı bâbü's-sa'âdeye getürüldüğü ve 'arza dühûlünde ağa-yı mûmâileyh ma'rifetiyle huzûr-ı hümâyûna 'arz ve ba'dehû has odabaşı ağaya teslim ve senedini tercümânına teslim olunur

Fî selh Casene 219 târihinde kıst-ı vâhid ihrâcî için Dîvân-ı Hümâyûn olmağla yev-i mezkûrda elçiyân-ı mesfûrân Dîvân-ı Hümâyûnda bulunmalarıçün bir gün mukaddem Bâb-ı ‘Âliden olarak ber-vech-i ‘âriyet sekiz re’s donanmış esb ve teslîm-i hazîne-i ‘âmire için getürdükleri cizye bedellerini vaz’ için iki ‘araba ve fenâr kolluğundan olarak elçiyânın önünce gelmeleriçün on iki nefer kîçelü yeniçeri ta’yîn ve ‘araba yanında dahî iki neferi bulunması iktizâ edeceği ve mücevvezelü iki nefer çavuşân-ı dîvân ve iki nefer çavuşân-ı destâr-ı ‘âdîsiyle bağçe kapusunda ve gerek ahşamdan sipariş olunan mahalle gönderilüb be tertîb üzre elçiyân alay köşkü altına geldiklerinde tevkîf ve ber-mu’tâd devletlü sadr-ı a’zam efendimiz hazretleri Bâb-ı ‘Âlîlerinden hurûc ve alay köşkü önünden mürûr ve elçiyâna çeşm-i esnâyı icrâ ve kethüdâ bey dahî geçdikde elçiyân-ı mesfûrân verâlarında olaak saray-ı hümâyûna gidilüb orta kapuda esblerinden nüzûl ve tevakkuf ve yeniçeri neferâtı şorbaya ‘ulûfe deyü ânı olduğundan bu def’a pilav-zerdeye şitâb eyledikleri hengâmda fakat çavuşlar kâtibi ve emîni elçiyânı birer şey tutarak kubbe-i hümâyûna getürür iken bu esnâda çavuşbaşı ağa ve kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa kubbe-i hümâyûna dühûl ve müşârunileyh sadr-ı a’zam efendimiz sâ’ir elçilere icrâ-yı rusûm misillü devât odasından gelmeleri kâ’idesi

28a⁷⁶

olmayub fakat cizye güzâr olan cezâyir-i seb’a-i müctemi’a cumhûruyla zikr olunan Dubrovnik elçilerine ancak kubbe-i hümâyûnda sadr-ı ahkâmında kâ’id olduğu hâlde elçilerinin kubbeye girmeleri kânûndur gelelim mâ nahnü fihe bu takdîrce elçiyân-ı mesfûrân ağayân-ı müşârunileyhimâ verâlarında olarak kubbe-i hümâyûna dühûlünde ruhsûde olub ba’dehû kubbe-i sânde rûznâmçe-i evvel efendinin ku’ûd eylediği suffesinin pîşgâhında iki ‘aded vaz’ olunan iskemlelere ku’ûd ve mukaddem Harem kapusu pîşgâhına vaz’ olunan cizye bedellerini getürdilüb mesfûrânın önünde peşkeşcibaşı ağa ve veznedârbaşı ağa vezn ü ta’dâd ve mesâlih-i ‘ibâd ru’yet olunub elçiyân-ı mesfûrân ta’âm etmesi ve gerek hil’at ilbâsıçün eski dîvânhâneye getürüldüğü gibi vezn ü ta’dâd olunan kîseler kapuciyân-ı hâssa ve peşkeşcibaşı ağa ma’rifetiyle pîşgâh-ı bâbü’s-sa’âdeye getürüldüğü elçiyân-ı mesfûrân ber-mu’tâd-ı kadîm eski dîvânhânede neferâtıyla ta’âm edüb ba’dehû bâlâda sürhle işâret olunan derûn-ı defterde muharrer ferve ve hil’atleri ba’de’l-ilbâs eski dîvânhânede pîşgâhında ‘arza dühûlüçün müterakkîb olurlar ve bu esnâda ber-mu’tâd ibtidâ yeniçeri ağası ağa ‘arza dühûl ve hurûcunda ve çavuşbaşı ağa ile kethüdâ-yı bevvâbîn-i şehriyârî ağa işâretiyle sadreyn-i muhteremeyn ‘arza dühûl ve hurûc ve ba’dehû müşârunileyhimâ ağalarına işâreti ve pîşrevleri olarak devletlü sadr-ı a’zam hazretleri kubbe-i hümâyûndan hareket ve ‘arza dühûl ve verâsında vüzerâ-yı ‘izâm bulunur ise ‘arza dühûl ve ‘ulûfe dîvânı olduğundan telhîs kırâ’etiçün bâ-hil’at şikk-ı evvel defterdârı efendi ‘arza dühûl ve mansûbiyyeti cedîd olmak hasebiyle ibtidâki dîvânı deyü bâ-hil’at ‘arza dühûl edecek zevât var ise

⁷⁶ **Varak 28a, Derkenar 1:** Zikr olunan elçilerin pîşrevlerinde olan dîvân tercümânı kubbe-i hümâyûn kapusu eşîğini ba’de’t-takbîl dühûlü

Derkenar 2: Derûn-ı resmde muharrer şürûta nazaran bu elçiyân sâ’ir elçiler gibi kubbe-i hümâyûnda oturmayub ve ta’âmı dahî eski dîvânhânede ederler ve ‘ulûfe dîvânı olmaz ise elçiyân için mahsûs dîvân olsa sâ’ir elçiler dîvânı misillü pilav-zerde olmayub ancak bunların dîvânında şorba çıktığı kânûndur

Derkenar 3: Elçiyânın bu def’a hediyesi yoğidi ola idi teşrifatdan hediyesinin pusulası tahrîr ve peşkeşcibaşı ağaya mukaddem verilmesi ve bâbü’s-sa’âde ağasına gönderilmesi va’dedir ve ‘arza dühûlünde verâsından huzûr-ı hümâyûna ‘arz olunu geldiği teşrifâtandır

Derkenar 4: ‘Ulûfe dîvânı olduğundan devletlü sadr-ı a’zam efendimiz dahî ferve ilbâsıyla ‘arza dühûl etmiştir

‘arza dühûl ve cümlesi hurûclarında fakat ‘arzda devletlü sadr-ı a‘zam efendimiz ve vüzerâ-yı ‘izâm bulunub bu hengâmda bâ-izn-i hümâyûn Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle ber-mu‘tâd on nefer âdemisiyle elçiyân-ı mesfûrânı ve gerek adamlarını ikişer kapucubaşı ağalar tutarak ‘arza dühûl ve hurûclarında doğru evsat kapuhâricinde hâss furun semtinde esblerinde iken bi’l-cümle ahâlî-i dîvân ve gerek devletlü sadr-ı a‘zam efendimizi dahî geçüb ol vakt elçiyân-ı mesfûrân geldiği siyâk üzere iskeleye ‘avdeti zikr olunan elçilere çavuşbaşı ağa ve çavuşlar kâtibi ve emîni bir ferd getürmeleri ve ‘avdetlerinde dahî getürmeleri buna dâ’ir bir resm olmamağla gaflet olunmaya ancak şürûtu tahrîr olunduğu üzere bunların haklarında icrâ olunu geldiği defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir elçiyân-ı mersûmun vedâ‘ı zımında Bâb-ı ‘Âliye gelmesi dahî mukayyedir

28b⁷⁷

fi 7 B sene 219 Dubrovnîklünün cizye bedellerini teslîm-i hazîne-i ‘âmire için vürûd eden elçiyân-ı mesfûrân vedâ‘ zımında târîh-i mezkûrda resmen Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde huzûr-ı sadr-ı ‘âlîde ilbâsı

İki nefer elçilere çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 2	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil‘at ‘aded 1	Konsolosuna kontoş semmûr kürk Sevb 1		
Beyzâdegâna kubûr kâkum Sevb 4	Mu‘teber adamlarına kerrâke Sevb 3	Tevâbi‘ât hil‘at ‘aded 12	Oda-i teşrîfât hil‘at ‘aded 3	
Cem‘an yekûn				
Erkân semmûr Sevb 1	Kontoş semmûr Sevb 1	Kâkum ‘aded 4	Kerrâke ‘aded 4	Hila‘ ‘aded 16

29a⁷⁸

⁷⁷ **Varak 28b, Derkenar 1:** elçiyân-ı mesfûrân Bâb-ı ‘Âliye geldiğinde mukaddem geldiği gibi gelüb ibtidâ kethüdâ beye ve ba‘dehû sadr-ı a‘zam hazretlerine getürilüb rusûmu sâbık gibi icrâ olunduğu fakat hil‘atleri ilbâsı ‘akibinde mektûbî efendi yediyle mektûb-ı sâmi-i mesfûre teslîm olunduğu ve kethüdâ beyden ‘avdetinde ber-mu‘tâd boyama ve yağlık verildiği mestûrdur

⁷⁸ **Varak 29a, Derkenar 1:** Elçi-i mersûma dâ’ir dîvân ve Bâb-ı ‘Âli için verilen ‘ilm u haberdir

Derkenar 2: Bu def‘a der-bâr-ı hilâfetmedâra İngiltere Devleti tarafından vürûd eden büyük elçi işbu Pazar ertesi günü Bâb-ı ‘Âliye gelmesine irâde-i ‘aliyye-i hazret-i tâcdârî müte‘allik etmekle elçi-i mersûmun rükûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve sır kâtibi için ağır kemer rahtlu ve kesmelü başkaca bir re’s ve tercümânân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün kemer rahtlu ve kesmelü otuz re’s ve etbâ‘-ı sâ’iresiçün dahî haydarî ve gâşiyelü eğerlenmiş altmış sekiz re’s cem‘an yüz re’s esbler istabl-ı ‘âmireden tedârik ve yevm-i mezkûrda sâ‘at on ikide ahûr kethüdâsı ağa ma‘rifetiyle ve berâtasız yedekçiler ile kirec iskelesinde mevcûd bulunmak üzere iki gün mukaddem devletlü çavuşbaşı ağa efendi hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve ırsâl olunması ve elçi-i mersûmun getürmek için devletlü ağa efendimiz hazretlerinin yedi çifte kayığı ahşamdan Tophâne iskelesine gönderilmesi ve yevm-i mezkûrda delil ve gönüllüyân ve tatarân Bâb-ı ‘Âliye ta‘yîn olunan sâ‘atde mevcûd bulunmasıçün tenbîh olunması ve müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri destâr-ı ‘âdi ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ve dîvân bisâtlü esb ve mihmândârî ağa ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa destâr-ı ‘âdi ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle ve kırk nefer çavuşân-ı dîvân telsiz olarak ve ‘asesbaşı ve subaşı rûz-ı merre kıyâfetleri ve neferâtları kiçeler ve ellerinde değnekleriyle külliyyetlûce olarak ta‘yîn olunan sâ‘atde kireccibaşı odasında

Elçi-i mersûm bu def'a gerek Bâb-ı 'Âlî ve gerek Dîvân-ı Hümâyûna gitdiğinde İspanya ve Mosko orta elçilerin verdiği 'avâid misillü teşrifât kîsedârına verdiği 'avâidi

Guruş
200 Bâb-ı 'Âlîye geldiği için
200 Dîvân-ı Hümâyûn için
400

Bu def'a Dersa'âdete vürûd eden İngiltere Devleti büyük elçisi resmen Bâb-ı 'Âlîye ve ba'dehû Dîvân-ı Hümâyûna gittikde icrâ olunan rusûmu

Fî 4 Casene 220 elçi-i mersûmun Dersa'âdete geldiği ihbârıyla sır kâtibi târîh-i mezkûrda Bâb-ı 'Âlîye gelüb ibtidâ kethüdâ beye ve ba'dehû re'îs efendiye ve ba'dehû sadr-ı a'zam hazretlerine getirilüb 'avdet eder yevm-i mezkûrda cümlesi odalarında kâ'id oldukları hâlde mesfûrun gelmesi ve kethüdâ bey de ve re'îs de bâ-izn-i mesfûr minder kenârına ku'ûd ve peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr ve 'avdetinde her taraftan mesfûr ile tercemânuna boyamasıyla yağlıklar verildiği fakat huzûr-ı sadr-ı 'âlîde kâimen tevakkuf ve sîm tabak ile tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr verilüb ber-minvâl-i meşrûh boyama ve yağlık verilüb 'avdeti bu kadarlık resmî olmağla kîsedâr-ı teşrifât gezdire ve ferdâsı günü taraf-ı sadr-ı 'âlîden olarak bu pusula-i teşrifât dahî Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla elçisi beye istifsâr-ı hâtırı zımında giden şükûfe ve meyvesi

Şükûfe tabla 8	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 40	tabla 10
Eşribe-i mütenevvi'a Kavanos 'aded 5		

Fî 'an C sene 220 yevm-i Pazar ertesi sâ'at 5 elçi-i mersûm bâ-irâde-i 'aliyye ve ber-mantûk 'ilm u haber resmen târîh-i mezkûrda Bâb-ı 'Âlîye gelmesiçün hayme mehterlerine mukaddem tenbîh olunan kîçeler Bâb-ı 'Âlîde ferşide olunduktan sonradelîl ve gönüllüyân neferâtı ve tatarân sadr-ı 'âlî kisve-i mahsûsalarıyla meydânda ve ağayân-ı âsafî destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle bâlâ-yı nerdübândan 'arz odasına değin ve 'arz odası derûnunda ocak tarafında enderûn ağaları saf beste-i kıyâm ve alkış için on nefer çavuşân-ı dîvân oda-i mezkûr derûnunda âmâde olub elçi-i mersûm için sadrın önüne sandalye vaz' olunub bu tertîb müheyâyâ olduğu hâlde elçi-i mersûm zîrde muharrer alay ile Bâb-ı 'Âlîye gelüb seng-i rikâb-ı sadr-ı 'âlîde esbinden nüzul ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı bâlâ-yı nerdübândan istikbâl ve çavuşlar kâtibi ve emîni önüne düşüb doğru 'arz odasına getirilüb vaz' olunan sandalyeye ik'âd olunmaksızın devletlü sadr-ı a'zam hazretleri destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâce ve kethüdâ-yı sadr-ı 'âlî ağa ve kapucular kethüdâsı destâr-ı 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle bagal-gîr-i sadr-ı 'âlî olub kapu ricâli destâr-ı kafesî ve ber-muktezâ-yı mevsim sof ferrâceleriyle peşrev-i sadr-ı 'âlî olarak 'arz odasına teşrif ve mersûm elçi kıyâmda iken huzûra sadâretpenâhî re'îs efendiye selâm verüb ku'ûdu esnâda du'âcı çavuş selâm alub çavuşân-ı dîvân alkış

mevcûd ve elçi-i mersûm müterakkib olmalarıyla elçi-i mersûm gelür iken müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri hasbe'l-iktizâ oda-i mezkûr nerdübânı bâlâsında (55)

ederler elçi-i mersûm dahî ku'ûd Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle takrîre âğâz ve getürdüğü nâmesini kendü yediyle efendimize gösterüb nâme-i mezkûru ber-mu'tâd olub bâlîn üzerine vaz' ve cevâbı yine mersûm vesâtatıyla verdiği gibi tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi ba'de'l-icrâ zîrde mestûr olduğu üzere ferve ve hil'atleri ilbâs olunub 'avdetinde taraf-ı şâhânedan olarak bâ-irâde-i 'aliyye keşîde olunan

29b⁷⁹

Esbe süvâren 'avdetinde Bâb-ı 'Âliye gelindiği alay ile gidüb fakat çavuşbaşı ağanın 'avdetinde gitmesi mu'tâd olmadığından gitmediği tertîb-i alay-ı mersûm ibtidâ kulağuz çavuş ba'dehû 'asesbaşı ve subaşı ve elçiye me'mûr orta neferâtı ve çorbacı ba'dehû çavuşân-ı dîvân ba'dehû elçi-i mersûmun bir mikdâr ittiba'ları ve yedekleri ba'dehû ahûr kethüdâsı ağa ba'dehû çavuşlar kâtibi ve emîni ba'dehû zü'amâdan mihmândârî ağa ba'dehû rikâb rikâba iki sır kâtibi ba'dehû yalnızca çavuşbaşı ağa ba'dehû elçi-i kebîr-i mersûm ve ittiba'ları bu siyâk üzere saray-ı âsafîye geldikleri

Huzûr-ı sadr-ı 'âlîde ilbâs olunan ferve ve hıla'

Elçi-i kebîr-i mersûm serâsere dûhte a'lâ sırt semmûr kürk Sevb 1 <u>1</u> Dîvân-ı Hümâyûnda dahî kez[â]lik fi 9 C sene 220 yevm-i Salı 2 dîvânda ilbâs olunan sürhle işâretidir <i>Esb keşîde şûd</i> <i>Yevm-i dîvânda Bâb-ı 'Âlî misillü 'avdetinde yine taraf-ı hümâyûndan bâ-izn-i hümâyûn esb keşîde olmuştur</i>		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı Hil'at 'aded 1 <u>1</u> Bu dahî 2	
Baş sır kâtibi ve tercemânâ[n] ve beyzâdegân ve mu'teber adamlarına ilbâs olunan			
Çukaya dûhte paça semmûr kontoş Sevb 8 <u>8</u> Bu dahî 16 <i>Yedişeri ilbâs olunub birer kontoşu elden tercemânına verilmiştir bâ-irâde mukaddem binâ'en sekizerdir</i>	Kubûr kâkum Sevb 8 <u>8</u> Bu dahî 16	Kerrâke Sevb 18 <u>18</u> Bu dahî 36	Tevâbi'âtına Hıla' 'aded 100 <u>100</u> Bu dahî 200 005 Kapu oğlanları <u>005</u> Bu dahî 210 <i>İşbu hıla' huzûrda ilbâs olunmayub tercemânına ba'dehû elden verilmiştir</i>

⁷⁹ **Varak 29b, Derkenar 1: (55)** bulunub elçi-i mersûm geldikde odaya dühûl ve peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi ba'de'l-icrâ alay tertîb ve müheyâ idüğü ihbâr olundukda devletlü ağa efendimiz ve elçi-i mersûm esblerine süvâr ve verâlarınca olarak bu siyâk üzere alay ile Bâb-ı 'Âliye gelinüb ba'de'r-rusûm elçi-i mersûmun 'avdetinde müşârun ileyh devletlü ağa efendimiz hazretleri gitmeyüb mâ-'adâsı gelindiği siyâk üzere alay ile iskeleye i'âde etdirileceği defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

Derkenar 2: 'İlm u haber der-dîvân-ı elçi-i mersûm

Derkenar 3: Bu def'a İngiltere Devleti tarafından vürûd eden büyük elçi getürdüğü nâmesini işbu Salı günü 'atebe-i 'ulyâ-yı hazret-i tâcdârîye 'arz u takdîm eylemesi husûsuna irâde-i 'aliyye-i hazret-i tâcdârî ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mesfûrun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's müzeyyen esb ve sır kâtibi için dahî ağırca kemer rahtlu ve kesmelü bir re's ve ikinci sır kâtibi ve tercümânân ve beyzâdegân ve sâ'ir mu'teber adamlarıçün dahî oldukça kemer rahtluca ve kesmelüce otuz re's ve etbâ'-ı sâ'iresiçün dahî haydarî rahtıyla gâşiyelü altmış sekiz cem'an yüz re's müzeyyen esbleri ıstabl-ı 'âmireden tedârik ve müheyâ etdirilüb Dîvân-ı Hümâyûn gecesi vaktiyle ahûr kethüdâsı ağa ma'rifeti ve berâtalı yedekciler ile kirec (44)

Mihmandârî za'îm ağa ve çavuşlar kâtibi ve emîni ve du'âcı ve kulağuz ve yamağı ve haberci ve elçiye me'mûr çorbacı ve me'mûr iki nefer çavuşân ve 'asesbaşı ve subaşı ve elden oda-i teşrîfâta verilügelen
 hıla'
 'aded
 15
15 Bu dahî
 30

İlbâs olunan hıla'dan fakat çorbacı ve mihmândârî ve âsesbaşı ve subaşı hil'atleriyle alayda giderler

Elçi-i mersûm ber-mantûk 'ilm-i haber alay ile alay köşkü önüne gelüb müterakkıb-1 sadr-1 'âlî oldukda sâ'ir elçiler gibi beklemeyüb sadr-1 a'zam mürûrundan sonra kethüdâ bey dahî geçüb verâlarınca târîh-i mezkûrda Dîvân-1 Hümâyûna gidüb ve dergâh-1 'âlî kapucubaşı ağaların odasında istirâhat ve feth-i şerîf kırâ'eti tamâmında pilav-zerdeye yeniçeriyân seğirdikleri esnâda çavuşlar kâtibi ve emîni ve ba'dehû çavuşân ağa ve verâsında elçi kubbeye dühûl ve iki üç hatve ilerude iken sadr-1 a'zam ber-mu'tâd devât odasından kubbe-i hümâyûna dühûl ve tarafeyne selâm vererek sadra ku'ûd ve mersûm elçi dahî nişâncı efendi suffesinde efendi-i mûmâileyhin alt yanına ku'ûd ve Dîvân-1 Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla istifsâr-1 hâtır olub mesâlih-i 'ibâd ru'yet ve telhîs dahî gönderilüb geldikde ta'âm hazır ve âmâde etdirildiği elçi-i mersûm yalnız sadr-1 a'zam sofrasında ve şikk-1 sânis bu def'a sadreyn sofrasında ve şikk-1 râbi' elçi-i mersûmun iki nefer mu'teber adamıyla şikk-1 evvel sofrasında ve şikk-1 râbi' elçi-i mersûmun üç nefer mu'teber adamıyla nişâncı sofralarında it'âm ve ba'de't-ta'âm ber-mu'tâd

30a⁸⁰

gülâb ve buhûr verilür iken elçi-i mersûma dahî vekîlhârc ağa külahlı gülâb ve buhûr vermesi bu esnâda elçi-i mersûmu hil'at ilbâsıçün eski dîvânîhâneye getirilüb ba'de'l- ilbâs ibtidâ yeniçeri ağası 'arza dühûl ve hurûc ve ba'dehû sadreyn dühûl ve hurûc ve ba'dehû sadr-1 a'zam dühûl edüb mensûbiyyeti cedîd olmak hasebiyle 'arza dühûl

⁸⁰ **Varak 30a, Derkenar 1: (44)** iskelesine irsâl olunmak üzere devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri tarafından mîr-i ahûr-1 evvel-i hazret-i şehriyârî sa'âdetlü ağa hazretlerine 'ilm u haber tezkiresi tahrîr ve bir gün mukaddem irsâl olunub ve elçi-i mersûmu getürmek için devletlü çavuşbaşı ağa efendimizin yedi çiftesi ahşamdan Tophâne İskelesine irsâl olunub yevm-i mezkûrda 'ale's-seher esvâb-1 dîvânîleri ve dîvân rahumlu esb ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa ve kırk nefer çavuşân-1 Dîvân-1 Hümâyûn cümlesi esvâb-1 dîvânîleriyle ve 'asesbaşı ve subaşı ağalar elbise-i dîvânîleri ve neferâtı dahî kisve-i dîvânîleriyle devletlü ağa efendimiz ma'iyyetiyle kireccibaşı odasına varilub elçi-i mersûmun geleceğine müterakkıb olmaları ve elçi-i mersûm geldikde müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleriyle mülâkât ve ku'ûd olundukda ağa-yı müşârunileyh efendimiz tarafından peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi icrâ oluncaya dek çavuşân-1 dîvân ve elçinin etbâ'ı süvâr olub alay tertîb ve müheyâ olunduğu ihbâr olundukda ağa-yı müşârunileyh efendimiz hazretleri ve elçi-i mersûm dahî esblerine süvâr ve tertîb-i alay ile gelinüb alay köşkü altında ziyâde tevkîf olunmasıçün haberci çavuş evvelce ihbâr eyledikde devletlü sadr-1 a'zam efendimiz hazretleri dahî Bâb-1 'Âliden saray-1 hümâyûna teşrîflerinde devletlü ağa efendimiz süvâren kâ'ide-i kadîm üzere verâlarından enderûn-1 hümâyûnda orta kapuda tevakkuf birle feth-i şerîf kırâ'eti tamâmında yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında mu'tâd üzere müşârunileyh çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri elçi-i mersûmu getürüb kapucular kethüdâsı ağa ile kubbe-i hümâyûna idhâl esnâsında teşrîfâtı efendi ihbârıyla devletlü sadr-1 a'zam efendimiz hazretleri dîvân odasına kaldırilub ba'dehû kubbe-i hümâyûna idhâl ve devletlü sadr-1 a'zam efendimiz hazretleri dahî makâm-1 'âlîlelerine ve elçi-i mersûm nişâncı efendi suffesinde efendi-i mûmâileyhin alt tarafına ik'âd etdirildiği bu tertîb üzere oldahî defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

edecek devât ola idi verâ-yı sadr-ı ‘âlîde vüzerâ misillü ‘arza gider idi bu def’a bulunmadığından müşârunileyh sadr-ı a‘zam ‘arzında iken bâ-izn-i hümâyûn elçi-i mersûm on altı nefer mu‘teber adamı ‘arza dühûl esnâda yine izn ile hediyyesi kapucular ile takdîm ve ba‘dehû taşra çıkarılıb bâbü’s-sa‘âde ağasına teslim eyledikleri elçi-i mersûm ‘arzdâ hurûcunda bir mahalde tevakkuf etmeyüb doğru orta kapuda taraf-ı şâhânenen keşide olunan esbe süvâr ve ahâlî-i dîvânî bi’l-cümle temâşâ eyledikten sonra yine ber-mu‘tâd çavuşbaşı ağadan mâ-‘adâsı gelindiği vech üzre alay-ı vâlâ ile ‘avdet eylediği defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir

İşbu pusula peşkeşci paşa ağaya verilüb makâm-ı bâbü’s-sa‘âde ağasına verildiği

Rikâb-ı kamertâb-ı husrevânîye İngilterelünün takdîm eylediği hedâyâ-ı nâcizânesidir

Kebîr peştahta sâ‘ati Kıt‘a ‘aded 1	Mücevher mînâkârî Altûn kutu ‘aded 1	Ma‘hûd çuka Zirâ‘ ‘aded 50	Kadife Zirâ‘ ‘aded 50	Kemhâ Zirâ‘ 50
İstofa Zirâ‘ ‘aded 100		Atlas Zirâ‘ ‘aded 100		
Cem‘an yekûn				

Elçi-i mersûm gerek Bâb-ı ‘Âlî ve gerek Enderûn-ı Hümâyûna gelmeleriçün sır kâtibi içün ve mihmândârî ağa içün iki ‘aded dörder çifte kayık ve tevâbi‘âtıçün yigirmi ‘aded üçer çifte kayıkların ahşamdan Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmalarıçün bostâncıbaşı ağaya birer kıt‘a beyâz üzerine yazılan buyuruldu bir gün mukaddem gönderildiği ve kireccibaşı odası döşenmiş ve Bâb-ı ‘Âlî kîçe döşenmesi içün hayme-i mehterhâneye tenbîh olunduğu

Ve ‘arz odasına vaz‘ sandalye bu def’a kethüdâ bey tarafından tedârik olunmuşdur

30b⁸¹

⁸¹ **Varak 30b, Derkenar 1:** Çavuşbaşı ağaya verilen ‘ilm u habere tahrîr olunan hâss ahûrdan ber-vech-i ‘âriyet donanmış esbân tedârîki ve yedi çiftesi Tophâne İskelesine gönderilmesi

Re’s ‘aded
01 dîvân bisâtlü esb elçi içün
02 ağır kemer rahtlu ve kesmelü esb sır kâtibleriçün
15 mu‘teber adamlarıçün kemer rahtlu ve kesmelüce esb
<u>22</u> hademeleriçün haydarî ve gâşiyelü esb
40

Derkenar 2: Bâb-ı ‘Âliye kîçeler ferşide olunmasıçün hayme mehterbaşısına tenbîh olunur ma‘ kireccibaşı odası

Derkenar 3: Elçi-i mersûm zü‘amâdan mihmândâr ağa ve altıncı bölüğün çorbacısı ortasıyla ve iki nefer dîvân-ı çavuşânî ta‘yîn ve kendüleri rûz-ı merre kıyâfet ve kîçelü olarak neferâtı ve ‘asesbaşı ve subaşı dahî bu vechile neferâtıyla kapu ricâliyle Mahzar Ağa ve odabaşı elçinin alayı zuhûrunda yukarı çinilü oda civârındaki suffeye cem‘ ve elçi müsâfir odasında bir mikdâr ârâm etmesi mu‘tâd iken bu def’a bâ-iltimâs niyâzına mebnî doğru ‘arz odasına getirilüb iskemlesine ku‘ûd etmeksizin kapu ricâli destâr-ı ‘âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkânlarıyla peşrev ve haydarî ve kethüdâ bey bagal-gîr olarak ‘arz odasına dühûl ve du‘âci selâm aldıkda alkış olunduğu gibi ku‘ûd ve tarafeynin

Ancak mübâdele-i tasdîknâme olduğundan sîm 'asâ tedârîki olduğu ve bi'l-ihbâr kethüdâ-yı bevâbîn-i şehriyârî tarafından getirüldüğü

Rusya Devletinin Der'aliyyede mukîm orta elçisinin bu def'a mübâdele-i tasdîknâme zımnında resmen Bâb-ı 'Âlî gelmekle huzûr-ı hazret-i sadâretpenâhîde ilbâs olunan ferve ve hıla' Sâ'at – 6 yevm-i Pazar ertesi fi 9 L sene 220

<i>İskemleye ku'ûdu</i>		Divân-ı Hümâyûn tercemânına hil'at 'aded 1		Sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegânına çukaya dühte paça semmûr kontoş Sevb 5
Elçi-i mersûma sarı çukaya dühte erkân sirt semmûr kerrâke Sevb 1 <i>Bâ-irâde hâss ahûrdan müheyâ olunan donanmış esb re's 'aded 1 keşide şüd</i>				
Mu'teber adamlarına şâlîye kablu kubûr kâkum kürk Sevb 10	Kezâlik mu'teber adamlarına şâlî kerrâke Sevb 12	Tevâbi'âtına hil'at 30		
Mihmândârî zü'amân ağa hil'at 'aded 1 <i>Bâb-ı 'Âlîye gelmesiçün me'mûr olunmuşdur</i>	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 1 1 Emînî ağa 2	Du'âcı çavuş hil'at 1 1 Kulağuz ağa 1 1 Yamağı 1 1 Haberci 4	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân hil'at 2 <i>Mihmândâr ağa misillüdür</i>	
'Asesbaşı ve subaşı ağalar hil'at 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağa hil'at 1	Elden verilen oda-i teşrifât hil'at 'aded 3		
Cem'an yekûn _____				
Erkân 'aded 1	Kontoş 'aded 5	Kâkum 10	Kerrâke 12	Hıla'hâ 'aded

Ber-vech-i bâlâ rusûmât ba'de'l-icrâ elçi-i mersûm 'avdetinden sonra böyle tasdîknâme mübâdelelerinde murahasalara ilbâsı mu'tâd olan ferve fi 9 L sene 220 yevm-i Pazar ertesi sâ'at – 7

Sadr-ı rûm-ı sâbık ve re'isü'l-'ulemâ Râ'if İsmâ'il Paşazâde Seyyid İbrâhîm 'İsmet bey efendiye çukaya dühte erkân semmûr kürk Sevb 1	Re'isü'l-küttâb Ahmed Vâsîf Efendiye çukaya dühte erkân semmûr Sevb 1	Asmacı 'İzzet beye kubûr semmûr kürk Sevb 1
---	---	---

nutku tamâmında 'arz odasında mevcûd re'is efendi ve çavuşbaşı ve tezkireci ve mektûbî efendileri taşra çıkarılıb taşrada re'is-i kisedârî efendinin yedindeki nâmeyi re'is efendi yedine alub kapu ricâlî nâmenin pişrevi olub hattâ tasdîknâme mübâdelesini olduğundan bu resimde çavuşbaşı ağanın yedinde sîm 'asâyı yere darb ederek 'arz odasına dühûl ve vasat odada sadr-ı a'zam istikbâl ve ba'de't-takbîl nâmeyi sadr-ı a'zam re'is efendiden alub alkış olur sadr-ı ahkâmında kâ'im olduğu sonra nâme-i hümâyûnu sağ eliyle elçiye tesliminde alkış olub sol eliyle elçinin nâmesini ahz bâlîn üzerine vaz' ve buhûr merâsimi icrâ ve ferve ve hıla' ba'de'l-ilbâs elçi 'avdeti hengâmında sehven bu def'a sadr-ı a'zam hareket ve diğerk odaya 'azîmet ve mersûm elçi dahî hareket ve 'avdeti mukayyedir

Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı sarı beyzâde fesrengi çukaya dûhte kubûr semmûr kürk Sevb 1
Cem'an yekûn _____
Ferve Sevb 4

Teşrifât efendinin 'â'idâtı taraflarından kendüleri yedine verilmiştir

Elçi-i mersûmdan bâ-defter-i müfredât gelen 'â'idâtdır

Guruş
555,5 verilen müteferrik 'avâid
200 kîse-i teşrifât efendi
050 halife-i teşrifât
015 hademe-i teşrifât
007,5 hademe-i kîsesi
<u>002</u> hademe-i halîfesi
830

Verilen 'â'idâtdan başka da verilen

Guruş
100 mihmândârî zü'amâ ağaya
010 hademesine
100 keşide olunan esb 'avâidi
<u>020</u> me'mûr iki nefer çavuşân-ı dîvân
230
<u>020</u> keşide olunan esb 'avâidinden yigirmisi kîse-i yamağ-ı Nedîm efendiye verilmiştir
210

31a

Hû

Fî 2 C sene 221 yevm-i Pazar sâ'at bu def'a Der'alıyyeye vürûd eden Françe Devletinin büyük elçisi bilâ-resm Bâb-ı 'Âlîye geldiğine dair kayıddır

Elçi-i mersûm kendi esbiyle gelüb seng-i rikâb-ı sadr-ı 'âliden nüzûl edüb tebdîlen geldiğinden ibtidâ re'isü'l-küttâb efendi odasına gelüb sadr-ı a'zam hazretlerine hayr verilinceye kadar oda-i mezkûrda tevakkuf etdirilüb kîsedâr-ı teşrifât delâletiyle mersûmu köşke götürülüb bu esnâda devletlü sadr-ı a'zam efendimiz ve kethüdâ bey ve re'is efendi kürk odasından kaldırılıb kasr-ı mezkâra götürülüb Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle nutk-ı âsafî ba'de't-tekmîl peşkîr ve tatlu ve kahve yalnız mersûm elçiye verilüb bir mikdâr halvet olduktan sonra yalnız elçiye şerbet ve taraf-ı sadr-ı 'âliden boyamasıyla yağlık ve tercemânına dahî boyama verilüb buhûr verildiği müşârunileyh sadr-ı a'zam efendimiz ve kethüdâ bey ve re'is efendi diğer odaya gittükleri esnâda elçi dahî hânesine gitmesiçün seng-i rikâbı sadr-ı 'âlîde yine kendi esbine süvâr olması elçi-i mersûm bu gün gelmesi için süvâr edecekleri bir iki rae's 'âriyet esbler tercemânı re'is efendi tarafından tedârik eylediği bu mekûle Der'alıyyeye vürûd eden elçiler geldiği haber ile sır kâtibi Bâb-ı 'Âlîye gelüb sonra resmen Bâb-ı

‘Âliye gelmesi kâ’ide iken bu def’a mersûm elçi liecli’l- maslahat yevm-i merkûmda tebdîlen geldiği gaflet olunmaya

Yevm-i Penc-şenbe sâ‘at – 3

Evvelki geldiği bilâ-resm tebdîlen gelmiştir

Fî 20 C sene 221 elçi-i mersûmun Der‘aliyyeye vürûdu haberiyle sır kâtibi Bâb-ı ‘Âliye geldiği resmine dair kayıddır

Yevm-i mezkûrda mersûm geldikde doğru Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı odasına gelüb efendilerimize bi’l-ihbâr kisedâr-ı teşrifât delâletiyle rusûmu re’îs efendi kâ’id olduğu hâlde getirilüb yalnız kendüsüne peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba‘de’l-icrâ re’îs efendi tarafından tercemânıyla boyamalarıyla yağlıkları verilüb ‘avdet ve doğru sadr-ı a‘zam efendimiz huzûruna getirilüb elçi-i mersûm sır kâtibi kıyâmen huzûr-ı sadr-ı ‘âlîde Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâatıyla nutk-ı âsafî ba‘de’t-tekmîl yalnız mersûma tabak ile tatlu verilüb ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba‘de’l-icrâ yine iki ‘adet boyama ve yağlık verilüb ‘avdet ve kethüdâ bey huzûruna getirilüb minder kenârına ku‘ûd ve re’îs efendi odasında icrâ olunan resm misillü icrâ olunub ‘avdeti sır kâtibleri re’îs efendi ve kethüdâ bey huzûrlarında ku‘ûd edüb müsâ‘aden mahalde ku‘ûd etmediği merkûmun geldiğinin ferdâsı günü Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı velâyetiyle istifsâr-ı hâtırı zımında taraf-ı sadr-ı ‘âlîden olmak üzere elçiye gönderilen şükûfe ve meyve ve eşribe-i mütenevvi‘ası

Şükûfe tabla ‘aded 12	Dökme meyve-i ter Sepet ‘aded 80	Eşribe-i mütenevvi‘a Kavanoz ‘aded 5
--------------------------------	---	--

Elçi-i mersûmün resmen Bâb-ı ‘Âliye gelmesiçün çavuşbaşı ağa hazretleri tarafına verilen ‘ilm u haber sûretidir

Derdevletmedâra vürûd eden Françe Devletinin büyük elçisi Fî 27 C sene 221 yevm-i penc-şenbe sâ‘at - 5 resmen Bâb-ı ‘Âliye gelmesi husûsuna irâde-i ‘aliyye-i tâcdârî ta‘alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve ikinci elçi için ağır kemer rahtlu ve kesmelü başkaca bir re’s ve baştercemân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamları için dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelü ve haydarî yüz on sekiz re’s cem‘an yüz yigirmi re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve ahûr kethüdâsı ma‘rifeti ve berâtasız yedekciler ile kirec iskelesinde sâ‘at birde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü ağa hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl ve devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri yedi çifte kayığı ‘ale’s-seher Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve ‘asesbaşı ve subaşı rûz-ı merre kıyâfet ve neferâtları kîçeleriyle ve telsiz olarak kırk nefer çavuşân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa destâr-ı ‘âdî ve sof ferrâce ve devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri destâr-ı ‘âdî ve sof ferrâce ve dîvân bisâtlü esb ile kireccibaşı odasına varilub elçi-i mersûmun vürûduna müterakkîb olmalarıyla elçi-i mersûm gelür iken devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri hasbe’l-iktizâ zikr olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzere bulunub elçi-i mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku‘ûd eyledikde pîşgîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba‘de’l-icrâ alay müheyâ idüğünü ihbâr

etmeleriyle ibtidâ çavuşbaşı ağa efendimiz esb-i sabâ refâtlarına süvâr olub ikinci elçi solda ve müşârunileyh çavuşbaşı ağa hazretleri sağda hem-‘inân ve elçi-i mersûm verâlarında olarak bir tertîb üzere Bâb-1 ‘Âlîye gelineceği ve elçi-i mersûm Bâb-1 ‘Âliden ‘avdetinde müşârunileyh çavuşbaşı ağa hazretleri gitmeyüb sâ’irleri mahall-i mezkûra kadar alay ile getürdükleri defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazet-i men lehü’l-emrindir

31b

Fî 27 C Sene 221 yevm-i penc-şenbe sâ‘at - 5 târîh-i mezkûrda mersûm büyük elçi Bâb-1 ‘Âlîye resmen geldikte huzûr-ı hazret-i sadr-ı ‘âlîde ilbâs olunan ferve ve kerrâke ve hıla‘

Mûmâileyh elçiye serâsere dûhte erkân sırt semmûr kerrâke Sevb ‘aded 1 <i>Taraf-ı pâdişâhiden bir re’s donanmış esb dahî keşide olunmuşdur Sandalye 1</i>		İkinci elçiye çukaya dûhte kontoş paça semmûr kürk Sevb 1 <i>Pûşideli iskemlesine ku‘ûd etmemişdir ve mersûm yedinde nâmesiyle sır kâtibiyle gelüb ve çavuşbaşının solunda gelmişdir</i>		Dîvân-ı Hümâyûn Hil‘at ‘aded 1	Tercemânân ve beyzâdegânân paça kontoş semmûr kürk Sevb 8
Mu‘teber adamları Neferan 10 Kubûr kâkum Sevb 10		Ve yine Mu‘teber adamları Neferan 24 Kerrâke Sevb 24		Hıla‘ Sevb 85 <i>Bu def‘a huzûrda ilbâs olunmayub tercemânı elden almışdur</i>	<i>Kapucubaşı Yeğen İbrâhîm Ağa Mihmândârî ağaya Hil‘at ‘aded 1</i>
Çavuşlar kâtibi efendi Hil‘at ‘aded 1	Çavuşlar emîni ağa Hil‘at ‘aded 1	Du‘âcı çavuş ağa Hil‘at ‘aded 1	Kulağuz çavuş Hil‘at ‘aded 1	Yamağ-ı kulağuz Hil‘at ‘aded 1	Haberci çavuş Hil‘at ‘aded 1
Me‘mûr iki nefer çavuşân Hil‘at ‘aded 2		‘Asesbaşı ve subaşı ağalar Hil‘at ‘aded 2		Me‘mûr çorbacı ağa Hil‘at ‘aded 1	Oda-i teşrîfât elden Hıla‘ ‘aded 3

Ber-vech-i bâlâ elçi-i kebîre icrâ olunan resm ber-mu‘tâd icrâ olunub derûn-ı resm-i teşrîfâtta mukayyed olub ber-mantûk-ı ‘ilm [u] haber ber-vech-i ‘âriyet hâss ahûrdan tedârik olunmasıçün verilen ‘ilm u haber dahî bu mahalde mukayyed olunmağla yevm-i merkûmda icrâ-yı resm için hayme mehter ocağına kîçe ve tercemân-ı dîvân-ı hümâyûndan sandalye ve kireccibaşı odası temyîz karşıda ve ‘ilm u haberde mukayyed olunduğu üzere çavuşbaşı yedi çiftesi ve Bâb-1 ‘Âlîde mevcûd bulunmasıçün delîl ve tatarân ve mihmandârî kapucubaşı olduğundan başkaca beş çifte ve sâ’ir adamları rûkûblarıçün bostâncıbaşı ağaya yetmiş kıt‘a üçer çifte kayıklar Tophâne İskelesinde ‘ale’s-seher mevcûd için beyâz üzerine buyuruldu irsâli ve pûşideli iskemle dahî gelmişken bu def‘a ikinci elçi ku‘ûd etmediği hülâsa bu vechile tenbîh olduğuna hîn-i iktizâde gâflet olunmaya

Kebîr elçi-i mersûmun Dîvân-ı Hümâyûna gitdiği resme müte‘allik kuyûd

‘İlm u haberi sûreti fi ‘an Ş sene 221 yevm-i Salı

Bu def‘a Dersa‘âdete vürûd eden Françe büyük elçisi işbu Salı günü Dîvân-ı Hümâyûna gelmesi husûsuna irâde-i ‘aliyye ta‘alluk etmekle yevm-i merkûmda elçi-i mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve ‘abâyilü bir re’s ve ikinci elçi için ağır kemer rahtlu ve kesmelü başkaca bir re’s ve baştercemân ve beyzâdegân ve mu‘teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelü ve haydarî yüz on sekiz re’s cem‘an yüz yigirmi re’s esbler ıstabl-ı ‘âmireden tedârik ve ahûr kethüdâsı ma‘rifetiyle kirec iskelesinde ‘ale’s-seher mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu‘tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî devletlü bey efendi hazretlerine ‘ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl ve devletlü çavuşbaşı ağa hazretlerinin yedi çifte kayığı ahşamdan Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve ‘asesbaşı ve subaşı ve neferâtları ve kırk nefer çavuşân-ı dîvân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa elbise-i dîvânîleriyle ve devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri bermu‘tâd-ı kadîm elbise-i dîvânîsiyle kireccibaşı odasına varılıb ve elçi-i mersûmun vürûduna müterakkıb olmalarıyla elçi bey gelür iken müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri hasbe’l-iktizâ zikr olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzere bulunub elçi-i mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku‘ûd eyledikde peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba‘de’l-icrâ alay müheyyâ olunduğu ihbâr olundukda ibtidâ çavuşbaşı ağa hazretleri esb-i sabâ-reftârlarına süvâr olub ikinci elçi solda ve müşârunileyh çavuşbaşı ağa sağda hem-‘inân ve elçi-i mersûm verâlarından olarak bu tertîb üzere gelinüb alay köşkü altında tevakkuf etmelerine bu esnâda devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri Bâb-ı ‘Âlîlerinden hurûca ve sarây-ı hümâyûna teşrîflerinde süvâren selâmlayub kâ‘ide-i kadîm üzere kethüdâ bey hazretleri dahî geçüb verâlarından Enderûn-ı Hümâyûnda orta kapuda esblerinden nüzûl ve mahall-i mezkûrda kapucubaşı ağalara tahsîs olunan nöbet odasında tevakkuf ve feth-i şerîf kırâ’eti tamâmında yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında ber-mu‘tâd müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa hazretleri elçi-i mersûmu getirüb kethüdâ-yı bevâbîn-i şehriyârî ağa hazretleri müşârunileyh ağa hazretlerini istikbâl ve me‘an kubbe-i hümâyûna idhâl ve devletlü sadr-ı a‘zam hazretleri zevât odasından teşrîf ve makâm-ı ‘âlîlerine ku‘ûd buyurdıkları gibi ağayân-ı müşârunileyhimâ temennâ birle taşra teşrîf ederler deyü defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir emr u fermân hazret-i men lehü’l-emrindir

Yevm-i dîvân-ı mezkûrda ber-mantûk-ı ‘ilm u haber târîh-i mezkûrda elçi-i mersûma Dîvân-ı Hümâyûna takdîm-i nâme için gitmesi ve kubbede doğru nişâncı suffasında ku‘ûdu ve Bâb-ı ‘Âlîde ilbâs olunduğu üzere ferve ve hıla‘-ı mütenevvi‘a ilbâsları ve doksan kıt‘a kayık ile üçer çifte olarak ve bir de mihmândârî kapucubaşı Yeğen İbrâhîm Ağa için beş çifte kîçe sâ‘at sekizde Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmasıçün bostâncıbaşı ağaya bir gün mukaddem buyuruldu irsâli ve kireccibaşı odası çadır mehterhânesinden ferş olunduğu ve dîvân tenbîhi ve ‘avdet-i dîvânda taraf-ı pâdişâhîden donanmış esb keşîdesi bu mekûle elçilere ağır kemer rahtlu ve pullu ağır kesmelü ve Eflak ve Boğdan Voyvodalarına dîvân rahtlu esb keşîde olunu geldiği bu voyvodalardan mâ-‘adâ elçilere ber-minvâl-i meşrûh esb keşîde olunu geldiği ve sadr-ı a‘zam paşa efendimizin ibtidâki dîvânı olmağla serâser me‘a üst ilbâsı ve sâ‘ir ‘arza dühûl edecek zevâta dahî hil‘atleri ilbâslarıyla ‘arza dühûl ve hurûcundan sonra mersûm elçi on sekiz nefer adamlı ‘arza dühûl ve hurûcu mukayyedir

Fî 11 Za sene 221 Salı târîhinde elçi-i mesfûr Dîvân-ı hümâyûna gidüb zîrde muharrer olduğu üzere ferve ve hıla' ilbâs olunduğu ve kubbede iskemlesine ku'ûdu ve on sekiz nefer adamlâ 'arza dühûlü

Fî 26 L sene 221 târîhinde Büyük İspanya Devleti tarafından Der'aliyyeye vürüd eden orta elçisi resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesinde ilbâs olunan

Elçi-i mersûma çukaya dûhte erkân semmûr Sevb 1	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at 1		Sır kâtibi ve baştercemân ve sâ'ir mu'teber 'aded 04 kontoş semmûr 07 kubûr kâkum 08 kerrâke <u>32</u> sâbıkı vech üzere hıla' 00	
Gediklülârdan mihmândârî hil'at 1	Çavuşlar kâtibi hil'at 1	Çavuşlar emîni hil'at 1	Du'âcı çavuş hil'at 1	Kulağuz hil'at 1
Yamağı hil'at 1	Haberci hil'at 1	Me'mûr iki nefer çavuşân hil'at 2	'Asesbaşî ve subaşî hil'at 2	Me'mûr çorbacı hil'at 1
Elden oda-i teşrifât hil'at 3				

Târîh-i mezkûrda elçi-i mesfûr Bâb-ı 'Âliye geldiğinde orta elçilere icrâ olunan rusûm icrâ olunub fakat taraf-ı sadr-ı 'âlîden donanmış esb keşîde olmamışdır ve Bâb-ı 'Âliye geldiğinde müsâfir odasına bir mikdâr tevakkuf ve ba'dehû 'arz odasına dühûl ve pûşideli iskemlesi önünde iken mukaddem kapu ricâli efendimizin yanında bulunub peşrevleri olarak 'arz odasına getirilüb rusûm icrâsı fî 7 L sene 221 târîhinde sır kâtibi ihbâr zımnında Bâb-ı 'Âliye gelüb fî 11 L sene 221 elçi-i mersûm istifsâr-ı hâtır zımnında târîhinde tercemân-ı dîvân ma'rifetiyle giden şükûfe ve meyvesi

Şükûfe tabla 8	Dökme meyve-i ter Sepet 40	tabla 10
----------------------	----------------------------------	-------------

32b

Hû

Fî 24 Casene 222 Penc-şenbe sâ'at – 7 bilâ-resm târîhinde Bâb-ı âsafîye Françe Devletinin Der'aliyyede mukîm büyük elçisinin meşveret zımnında gelmesi

Târîh-i mezkûrda ba'zı mesâlih-i Devlet-i 'Aliyyeye dâ'ir meşveret zımnında Dersa'âdetde mukîm Françe büyük elçisi resmen olmayarak ahûr-ı kâ'im-makâmîden üç dört re's ber-vech-i 'âriyet yedekciler ile vezîr iskelesinde âmâde ve ta'yîn olunan vaktde Bâb-ı 'Âliye gelüb re'is kapusundan dühûl ve müşârunileyhin küçük odasına Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı delâletiyle ik'âd ve yevm-i mezkûrda bâ-tezkire da'vet olunan re'îsü'l-ulemâ 'Ârif Efendi ve sâbıkan sadr-ı Anadolu Emîn Paşazâde emîn bey ve İstanbul pâyesi olub mükâlemeye me'mûr Münîb Efendi ve hâlâ İstanbul Kâdîsı

Murâdzâde Murâd Efendi hazerâtı ve vâlide sultân kethüdâsı Lala Mehmed Efendi ve kethüdâ bey Mustafa Efendi ve sekbânbaşı Mustafa Ağa ve şıkk-ı evvel Sa‘dullâh Efendi ve re‘îsü’l-küttâb Hâlet Efendi ve şıkk-ı sâni Yûsuf Âgâh Efendi ve ‘Azmi Efendi ve Sâlih Efendi ve Amedî-i Dîvân-ı Hümâyûn Ahmed ‘Afif Efendi hazerâtı çinili odada cem‘ olunub bu esnâda elçi-i mersûm oda-i mezkûrdan kisedâr-ı teşrîfât delâletiyle ‘arz odasına getirilüb ve kâ’im-makâm Hamdullâh Paşa Efendimize ihbâr olunmağla müşârunileyh dahî elçi-i mersûm ‘arz odada iken getirilüb kahve resmi ba‘de’l-icrâ bâlâda tahrîr olunan zevât bâ-izn-i ‘âlî ‘arz odasına getirilüb dâmen-bûs-ı kâ’im-makâmî icrâ ve anlar dahî ‘ulemâ-yı ‘izâmı istikbâl ve bu cihetle rusûm tamam oldukda müşârunileyh kâ’im-makâm paşa hazretlerinin ku‘ûdlarına nazaran sağda ‘ulemâ ve nihâyetde ricâl ve bu sırada ihrâm ferşide birle ricâl dahî ik‘âd ve sol cânibde minder üzerinde elçi ve üç nefer mu‘teber adamları dahî ik‘âd olduğu gibi ricâle dahî kahve resmi icrâ ve halvet olunub tamâmında mersûm elçi ‘avdet eyledikde sâ’ir zevât dahî ‘avdet edegeldikleri mestûr ve mukayyedir

Fî 18 C sene 22 Cum‘a ertesi

Françe elçisi tebdîlen Bâb-ı ‘Âliye geleceği ihbâr olundukda der-‘akîb-i hazînedâr-ı kâ’im-makâmî ma‘rifetiyle beş altı re’s donanmış esbler vezîr iskelesine yedekciler ile irsâl ve ba‘dehû Bâb-ı ‘Âlide re‘îsü’l-küttâb efendi odasına dühûl etdikden sonra devletlü kâ’im-makâm paşa efendimize ihbâr ve huzûrlarına getirülmesi husûsu istizân olundukda ‘arz odasına gelmesine fermân buyuruldukda elçi-i mersûm ma‘iyyetinde bulunan dört nefer mu‘teber adamları kisedâr-ı teşrîfât ma‘rifetiyle kaldırılıb doğru ‘arz odasına îsâl olunur iken müşârunileyh efendimiz dahî yerlerinden hareket elçi dîvânihâne kapusundan dühûl ve efendimiz dahî kürk odası ittisâlinde olan kapudan dühûl birbirlerine ayak üzre mülâkâtdan sonra ik‘âd ve biraz sohbet-i resmiyyeden sonra tatlu ve kahve ve peşkîr ve ba‘dehû bir sâ‘at mikdârı halvet ve sohbet olundukdan sonra şerbet ve buhûr merâsimi icrâ ve ‘avdet ettiği ve ‘avdetde geldiği esblere süvâr olmayub mâşiyen mahalline gitdiği

33a

Bu def‘a Nemçe tarafından vürûd eden Testa nâm maslahatgüzârın mektûbu teslimiçün bâb-ı âsafîye getirüldükde sâbıklarına kıyâsen icrâ olunan resmdir fî 3 S sene 206

Târîh-i mezkûrda re‘îsü’l-küttâb efendi tarafından bir re’s kemer rahtlı esb ile haberci çavuş ve üç nefer çavuşân kirec iskelesine irsâl olunub mesfûr kendi kayığıyla geldikde esb-i mezkûra binüb adamları piyâde olarak Bâb-ı ‘Âliye gelüb çavuşbaşı ağa tarafındaki binek taşından inüb çavuşbaşı ağa odası önünde dîvân tercemânı karşılayub ve müsâfir odasında tevkîf etdirilüb re‘fetlü kâ’im-makâm paşa hazretleri destâr-ı ‘âdîleriyle çinili odadan makâmalarında kâ‘id olduğu hâlde ve mektûbî efendi ve teşrîfâtî efendi yemînde ve Mahzar Ağa ve odabaşı ağa ve kapucular kethüdâsı ve selâm ağası bi’l-cümle elbise-i ‘âdîleriyle taraf-ı yesârda kâ’imen durub ba‘dehû dîvân tercemânı mesfûrun önünce huzûr-ı kâ’im-makâmîye geldikde maslahatgüzâr takrîre âğâza dîvân tercemânıyla takrîrî efendimize ifâde ve getürdüğü mektûbu ‘arz eyledikde mektûbî efendi yedinden alub bâlîn üzerine vaz‘ ve mektûbunu mesfûr teslim edince kıyâmen durub ba‘de’t-teslîm iskemleye ku‘ûd eyledikde tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr resmleri icrâ olunub ba‘dehû kendüsüne lutfen sarı çukaya kaplı paça semmûr kontoş kürk ve dîvân tercemânına ve altı nefer adamlarına hil‘atler ilbâs ve geldiği siyâk üzre mahalline i‘âde olduğu defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyedir

Târîh-i mezkûrda ilbâs olunan

Maslahatgüzâr mersûm çukaya kaplu kontoş semmûr kürk Sevb 1	Teşrifâtî efendi Hil'at 'aded 1	Kîsedâr ve halife-i teşrifât Hil'at 'aded 2	Tercemân-ı dîvân Hil'at 'aded 1	Tercemânân ve gulâmân-ı bâb Neferan 7 Hil'at 'aded 7
--	--	---	--	--

Fî gurre-i R sene 206 târihinde İsvaç baylosu resmen mektûbunu Bâb-ı 'Âliye teslim eyledikde ilbâs olunan ferve ve hıla'hâ der-zamân-ı kâ'im-makâm paşa

Elçi-i mersûma çuka ferrâce semmûr kürk Sevb 1	Sır kâtibi ve tercemân-ı evvel ve sâni şâlîye kaplu kubûr yenlü kâkum kürk Sevb 3	Tercemân-ı dîvân Hil'at 'aded 1	Kâtib ve emîn-i çavuşân Hil'at 'aded 2	Du'âcı ve kulağuz Hil'at 'aded 1
Haberci çavuş Hil'at 'aded 1	Me'mûr orta çorbacısı Hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı Hil'at 'aded 2	Elçi-i mersûma me'mûr mihmândâr Hil'at 'aded 1	
Elçi-i mesfûra me'mûr çavuşân Neferan 2 Hil'at 'aded 2	Teşrifâtî efendi Hil'at 'aded 1	Halife ve kîsedâr Hil'at 'aded 2	Tercemân ve beyzâdegân ve gulâmân ve tevâbi'ât-ı sâ'ire Neferan 30 Hil'at 'aded 30	

Fî gurre-i C sene 206 târihinde balyos-ı Nemçe resmen mektûbunu Bâb-ı 'Âliye takdîminde eyledikde ilbâs olunan ferve ve hıla'hâ

Elçi-i mesfûra çuka ferrâce semmûr kürk Sevb 1	Kâtib-i sır ve tercemân ve beyzâdegân Neferan 6 Şâlîye kaplu kubûr yenlü kâkum kürk Sevb 6	Beyzâdegân-ı sâ'ire şâlî kerrâke Neferan 6 Sevb 6	Tercemân-ı dîvân Hil'at 'aded 1	Mihmândâr-ı elçi-i mersûm Hil'at 'aded 1
Kâtib ve emîn-i çavuşân Hil'at 'aded 2	Du'âcı ve haberci çavuş ve kulağuz 'aded 3	Elçiye me'mûr çorbacı Hil'at 'aded 1	'Asesbaşı ve subaşı Hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çavuşân-ı dîvân Neferan 2 Hil'at 'aded 2
Teşrifâtî efendi Hil'at 'aded 1	Halife ve kîsedâr Hil'at 2	Beyzâdegân ve tevâbi'ât-ı sâ'ire Neferan 35 Hil'at 'aded 35 <i>Mersûm dîvân-ı 'âliye geldikde dahî yine bu vechile ilbâs olunmuşdur</i>		

33b⁸²

Fî 16 Za sene 222 yevm-i penc-şenbe sâ'at 7 maslahatgüzârın resmen Bâb-ı 'Âliye gelmesiçün tarafına gönderilen resmdir

Saksonya Devletinin Der'aliyyede mukîm maslahatgüzârı rütbetlü bey cânibleri resmen devleti tarafından vürûd eden mektûbunu Bâb-ı 'Âliye takdîm eyledikte sâ'ire sirâyet etmemek üzere mersûmun hakkında icrâ olunacak resm-i teşrîfât-ı hümâyûndur

Elçi-i mersûm ta'yîn olunan vaktde Bâb-ı 'Âliye gelmesiçün ber-vech-i 'âriyet kendüsüne ağır kemer rahatlı bir re's ve mu'teber adamlarıçün dahî on re's donanmış esbler tedârik ve vaktiyle kirec iskelesine îsâl ve sekiz nefer çavuşân-ı dîvân iskele-i merkûmda mevcûd bulunmalarıyla mersûm elçi bey cenâblarına mukaddem ta'yîn buyurulan orta neferâtı ve iki nefer çavuşân-ı dîvân ile hânesinden kalkub iskeleye geldiklerinde taraflarından tedârik ve âmâde etdirilen kayıklarına süvâr ve kirec iskelesine yanaşdıklarında esbân-ı mezkûreye süvâr ve tertîb olunan alay ile Bâb-ı 'Âliye gelüb çavuşbaşı ağa seng-i rikâbında esbinden nüzûl ve dîvânâne vasatında Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı elçi-i mersûmu istikbâl ve önüne düşüb doğru müsâfir odasına îsâl ve bu esnâda devletlü kâ'im-makâm-ı 'âlimakâm efendimiz hazretleri 'arz odasında makâmlarında kâ'id ve sağ taraflarında mektûbî efendi ve teşrîfâtî ve kisedârî efendiler ve çavuşlar kâtibi ve emîni sol tarafında mahzar ağa ve odabaşı ağa ve kethüdâ-yı bevvâbîn ve ağa-yı selâm ve bölükbaşı ağalar ve enderûn ağaları tarafında saff-beste-i kıyâm oldukları hâlde elçi-i mersûm müsâfir odasından kaldırılıb huzûr-ı hazret-i kâ'im-makâmîye idhâl ve çeşm-i esnâyı icrâ hengâmında mukaddem tehy'e ve âmâde etdirilen pûşîdeli iskemleye ik'âd ve Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla nutk-ı âsafî esnâsında elçi-i mersûm devleti tarafından getürdüğü mektûbunu mektûbî efendiye kıyâmen teslim anlar dahî bâlîn üzerine vaz' ve takrîri tamâmında peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsîmi edâsı 'akîbinde bu def'a bâ-irâde-i seniyye sâ'ir maslahatgüzârlara sirâyet etmemek üzere elçi-i mersûma ferve-i semmûr ve sır kâtibi ve tercemân ve mu'teber adamlarına iki sevb kubûr kâkum ile sekiz sevb kerrâke ve tevâbi'ât-ı sâ'iresine otuz sevb hil'atler ilbâs ve geldiği takım ile i'âde olunduğu defter-i teşrîfâtda mestûr ve mukayyeddir

Yevm-i mezkûrda ilbâs olunan ferve ve hıla'

Kâ'im-makâm paşa efendimiz ile kahve ve şerbet içmişdir ve mücevher hukka ile tatlu verilmişdir kırmızı şâl peşkîr verilmişdir		Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı Hil'at 'aded 1	Sır kâtibi ve tercemânına kubûr kâkum kürk Sevb 2	Mu'teber adamlarına kerrâke Sevb 8	Tevâbi'ât ve kapu oğlanlarına Neferan 30 Hil'at 'aded 30
Elçi- mersûma turuncu çukaya kaplı ferrâce paça semmûr kürk Sevb 1 Kıymeti gurus					
Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân Hil'at 'aded 2	Elçiye me'mûr çorbacı ağa Hil'at 'aded 1	Elden verilen hıla'hâ Sevb 6 Çavuşlar kâtibi ve emîni ve du'âcı ve haberci ve kulağuz ve yamağı 3 Oda-i teşrîfât 9			

⁸² **Varak 33b, Derkenar 1:** Vezir ağaları destâr-ı 'âdisi yukarı dîvânâhânde ve kıyafetleriyle şâtîr ve matharacı ve tüfenkci aşağı dîvânâhânde bulunmuşlardır delîl ve gönüllü ve tatarân gelmemişlerdir fakat kîçeler ferşîde olmuşdur

Elçi-i mersûm alay tertîb oluncaya kadar kireccibaşı odasında oturduğu ve çavuşlar kâtibi ve emîni müsâfir odasına dühûlü için bâlâ-yı nerdübânda ârâm ve ba'dehû 'arz odasında îsâl eyledikleri elçi-i mersûm için yazılan 'ilm u haberdir

Bu def'a Saksonya Devleti tarafından vürûd eden mektûbunu Der'aliyyede mukîm maslahatgüzârı işbu mâh-ı zi'l-ka'deti's-şerîfenin on altıncı penc-şenbe günü resmen Bâb-ı 'Âliye takdîm eylemesi husûsuna irâde-i 'aliyye ta'alluk eylediğine binâ'en mersûm maslahatgüzârın rükûbuçün ağır kemer rahtlı ve kesmelü bir re's ve mu'teber adamlarıçün kemer rahtlı ve gâşiyelü ve haydarî on re's cem'an on bir re's takımlu esbler ıstabl-ı 'âmireden tedârik ve yevm-i mezkûrda 'ale's-seher yalnız

34a

berâtasız yedekciler ile kirec iskelesinde mevcûd bulunmalarıçün bir gün mukaddem mu'tâd üzre devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri taraflarından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî sa'âdetlü ağa hazretleri taraflarına 'ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl olunu geldiği ve elçi-i mersûmun getürmesiçün telsiz olarak yalnız sekiz nefer çavuşân-ı dîvân destâr-ı 'âdî ve çuka ferrâceleriyle iskele-i merkûma irsâl olunması husûsı müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri taraflarından tenbîh iktizâ edeceği ve elçi-i mersûm Bâb-ı 'Âliye gelüb müşârunileyh devletlü ağa efendimiz hazretlerinin seng-i rikâbında esbinden nüzûl ve doğru müsâfir odasına getirilüb icrâ-yı resmden sonra geldiği siyâk üzre alay ile i'âde olunduğu ve bunlardan başka elçi-i mersûm hakkında âhar gûne resme dâ'ir tekellûf olunmayacağı ma'lûm-ı 'âlileri buyuruldukda fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

Elçi-i mersûm tarafından verilmesi mu'tâd olan 'â'idât bi'aynihî tercemânına verilen sûret-i pusula der-zamân-ı kâ'im-makâm devletlü Tayyâr Mahmûd Paşa hazretleri

Dâ'ire-i Hazret-i Kâ'im-makâmî ve Gayruhüm	
Guruş	Nakl-i yekûn Guruş
10 Takım ağaları	510,5
07,5 Çavuşân-ı Enderûn	005 Ağayân-ı âsafî
02,5 Başçavuş-ı Enderûn	005 Çavuşân-ı alay
02 Dilsiz	003 Başçavuş-ı alay
02,5 Nöbetçi çukadâr	001,5 Tenbihci çavuş
02,5 Nöbetçi mehter	007 Bi'l-cümle kapucu ve perdecî
01,5 İskele tutan mehter	001,5 Nerdübâncılar
<u>03</u> Hademe-i kethüdâ-yı bevvâbîn	001,5 Kethüdâ-yı sâ'iliyyet
31,5	<u>010</u> Kaftânî-i bâb ma' yamağı
10 Çavuşlar kâtibi efendi	545
10 Çavuşlar emîni ağa	016 Kireccibaşı odasında bostâncılara
25 İskeleğe gönderilen sekiz nefer çavuşân	002 Kirec iskelesinde bostâncıya
02,5 Mehterân-ı çavuşân	<u>002</u> Bağçe kapusu kapucusuna
01,5 Odacı çavuş	565
<u>10</u> Kîçeleri ferş eden hayme mehterlerine	
90,5	
200 Tefrîşâtî Efendi	
100 Kisedâr-ı teşrifât	
050 Halife-i teşrifât	
012 Hademe-i teşrifâtî	
006 Hademe-i kisedâr-ı teşrifât	

003 Hademe-i halife-i teşrîfât 010 Süvâr oldukları on re's esb yedekcilerine 003 Elçi bey esbini getüren yedekciye 004 Hâss ahûr kethüdâsına 001 Hademesine 003 Hâss ahûr halifesi 002 Eski haseki 002 Bölükbaşı 004 Eski oğlan 001,5 Baytar-ı hâss ahûr 002,5 Raht hazînedârına <u>001</u> Hademesine 495,5 002 Baş kapu kethüdâsı 002 Kapu kethüdâları 001,5 Falakacılar 002 Harbeciler 001,5 Sakkâ' harbeci 002 Şâtır 002 Matharacı ve tüfenkci <u>002</u> Divânhânci 510,5	
---	--

34b

Hû

Bu resm-i vâlide kethüdâ-yı mersûm Yûsuf Ağanın konağı ittihâz olan Bâb-ı 'Âlide icrâsı resm olduğu

Fî 17 Z sene 223 Penc-şenbe sâ'at 8

'Akîb-i müsâleha zımında der-devletmedâra vürûd eden İngiltere Devletinin murahhası olan elçi beyin ihbârı zımında sır kâtibi târîh-i mezkûrda Bâb-ı 'Âliye gelmekle ibtidâ teşrîfât-ı kîsedârî delâletiyle tercemân odasından devletlü kethüdâ bey efendimize ve ba'dehû re'îs efendimize ve ba'dehû devletlü ve kâ'im-makâm paşa efendimize getirüldüğü mersûma peşkîr ve tatlu ve kahve ve buhûr ve tercemânıyla kendüsüne birer boyama ma' yağlık verildiği fakat müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimizin yanında kâ'imen tevakkuf ve mâ-'adâ mahalde minder kenârına ku'ûdu ferdâsı günü istifsâr olunur

İstifsârdan sonra mihmândâr hıdmetine me'mûr olan kapucubaşı İbrâhîm Ağa mersûma görüşmeğe gitmişdir

Ve orta ta'yîn ve iki nefer çavuşân dahî me'mûr olduğu

Fî 18 Z sene 2:

Bu def'a der-devletmedâra İngiltere tarafından vürûd eden haşmetlü murahhas bey cenâblarına taraf-ı hazret-i kâ'im-makâmîden istifsâr-ı hâtırları zımında Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı vesâtatıyla irsâl olunan meyve ve şükûfe

Şükûfe Tabla 'aded 8	Dökme meyve-i ter Sepet 'aded 40	Tabla 'aded 40	Eşribe-i mütenevvi'a Kavanos 'aded 4
-------------------------------	---	----------------------	---

Sene M

Elçi-i mersûm resmen Bâb-1 'Âliye gelmezden mukaddem tebdilen Bâb-1 'Âliye gelmesine izn ve ruhsat olunmakla tebdilen Bâb-1 'Âliye gelmesi ve ba'dehû bâ-irâde-i 'aliyye mersûm murahas elçiye taraf-ı şâhânedan olmak üzere donanmış bir re's ve iki yelkender cem'an üç re's esb hedâyâ olarak sarâyına gayr-ı ez-teşrifât-ı hümâyûn gönderilmiştir

Der-zamân-ı kâ'im-makâm Çarhacı 'Ali Paşa hazretleri

İşbu elçi büyük elçi i'tibâr olunmayub orta elçi de i'tibâr olunmayub iki elçilerin beyni i'tibâriyle karar verilmiş olmağla bu vechile ilbâsları

Fî 24 M sene 224 yevm-i Cum'a ertesi sâ'at 6

Elçi-i mersûm çavuşbaşı ağanın 'ilm u haberi mücebince resmen Bâb-1 'Âliye gelmesi ve ferve ilbâsı

Elçi-i mersûma çukaya kablu a'lâ olarak erkân sırt semmûr Sevb 1 <i>Elçi-i mersûma 'avdetinde keşide olunn esb sadr-ı a'zam kapu kethüdâsı tarafından tanzîm olunmuşdur</i>	Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı Hil'at 'aded 1		
Elçi-i mersûmun mu'teber adamları			
Çukaya kablu paça kontoş semmûr Sevb 7	Şâlîye kablu kubûr kâkum Sevb 12	Kerrâke Sevb 14	Tevâbi'âtına elden olarak sonra verilen hıla' 'aded 50
Mihmândâr kapucubaşı 'arabacıbaşı esbak İbrâhîm Ağa Hil'at 'aded 01 11 Çavuşlar kâtibi ve emîni ve du'âcı ve kulağuz ve yamağ ve haberci ve elçiye me'mûr iki nefer çavuşân ve 'asesbaşı ve subaşı <i>Delîl ve tatarân ve şâtûrân ve sâ'irleri ve vezîr ağaları iki tarafa mahallerinde dururlar</i> <u>04</u> Elden teşrifâtı Efendi ve kîse ve halife ve yamağ-ı kîse 16			

Bâb-1 'Âli kîçe ferşide olmasıçün tenbîji ve sandalye gelmesi ve Tophâne İskelesinde sâ'at üçde mevcûd bulunacak kayıklar için bostâncıbaşı ağaya buyuruldu gitmiştir

Mihmândârına beş çifte piyâde 'aded 1	Çifte dört piyâde 'aded 1	Üçer çifte kayık 'aded 30	İkişer çifte kayık 'aded 10
--	---------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

Büyük elçi ve küçük elçiye 'arz odasında olan mu'amelede

Ve kâ'im-makâm paşa re'îs efendi selâm verdikde du'acı selâm alub ve çavuşân alkış ederler

Elçi-i mersûm orta elçiden büyük ve büyük elçiden küçük olarak bilâ-nâme bâ-irâde resmen Bâb-1 'Âliye târîh-i mezkûrda çavuşbaşı ağanın sol cânibinde olarak gelmesi ve dîvân tercemânı orta katdaki nerdübânı bâlâsında elçiye istikbâl etmiştir ve elçi iki kabûlü odaya dühûlünde diğer kapusundan kapu ricâliyle kâ'im-makâm paşa beraberce gidüb sadrına ku'ûdu hengâmda elçi-i mersûm dahî sandalyesine ku'ûd ve takrîri tekmîlinde ve kâ'im-makâm paşa efendimize beyâz işleme peşkîr ve elçiye kırmızı peşkîr ve mücevher hukukalar ile bir olarak tatlu ve kahve ve şerbet ve me'an gelüb ve buhûr âkîbinde ber-vech-i bâlâ ferverler ilbâs ve tekmîlinde çavuşbaşı ağadan mâ-'adâ erbâb-1 alay ile 'avdeti

Elçi-i mersûm için çavuşbaşı ağaya verilen 'ilm u haberdir

'Akîb-i müsâlehada der-devletmedâra İngiltere Devleti tarafından vürûd eden murahhas bey cenâblarının işbu mâh-1 muharremü'l-harâmın yigirmi yedinci

35a⁸³

Cum'a ertesi günü Bâb-1 'Âliye gelmesi husûsuna irâde-i seniyye ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda murahhas-1 mersûmun rûkûbuçün dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's ve sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu'teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelu ve haydarî elli dokuz re's cem'an altmış re's esbler ıstabl-1 'âmireden tedarik ve ahûr kethüdâsı ma'rifeti ve berâtasız yedekçiler ile sâ'at-i 'iddetde iken kirec iskelesinde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu'tad üzre devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri tarafından mîr-i ahûr-1 evvel-i şehriyârî 'atûfetlü ağa hazretlerine 'ilm u haber tezkiresi temhîr ve irsâl ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretlerinin yedi çifte kayığı sâ'at üçde Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve 'asesbaşı ve subaşı rûz-1 merre kıyâfet ve neferâtı kîçeleriyle ve telsiz olarak otuz nefer çavuşân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa destâr-1 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûruyla ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri destâr-1 'âdî ve ber-muktezâ-yı mevsim erkân semmûr ve dîvân bisâtlü esb ile kireccibaşı odasına varılıb murahhas-1 mersûmun vüruduna müterakkîb olurlar elçi-i mesfûr gelür iken devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri hasbe'l-iktizâ zikr olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzre bulunub murahhas-1 mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku'ûd eyledikde peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba'de'l-icrâ ibtidâ çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri esblerine süvâr ve murahhas-1 mersûmun sağ tarafında hem'inân olarak bu tertîb üzre Bâb-1 'Âliye gelineceği ve

⁸³ **Varak 35a, Derkenar 1:** İşbu dîvân-1 müşeyyedü'l-erkân-1 husrevânî mâh-1 muharremü'l-harâma tesâdüf eden taraf-1 şehinşâhîden 'âşûrâ gelmek mu'tâd-1 kadîm olduğuna binâ'en târîh-i mezkûrda dahî taraf-1 kâ'im-makâmîye 'âşûrâ gelmekle hazîne-i kâ'im-makâmîden 'âşûrâ gettiren ağaya verilen

Guruş
1250
<u>0125</u> hademesine
1375

murahas-ı mersûm Bâb-ı 'Âsafiden 'avdetinde müşârunileyh çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri gitmeyüb sâ'irleri mahall-i mezkûra kadar alay ile getürdükleri defter-i teşrifâtta mestûr ve mukayyedir fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

Tertîb-i Alay Elçiye me'mûrdur	
İbtidâ	Kulağuz çavuş
Ba'dehû	'Asesbaşı ve subaşı ve orta çorbacı ağa ma' neferâtları
Ba'dehû	Elçi beyin süvârî takımları ve ba'dehû yedekleri
Ba'dehû	Hâss ahûr kethüdâsı
Ba'dehû	Çavuşlar kâtibi ve emîni
Ba'dehû	Mihmândârî kapucubaşı İbrâhîm Ağa
Ba'dehû	Sağında çavuşbaşı ağa ve solda murahas-ı mersûm hem'inân ve verâlarında sır kâtibi ve beyzâdegân bu siyâk üzere gelmiştir <i>Mersûmun nâmesi ve mektubu olmadığından sır kâtibi pişrev olmayub verâsından gelmiştir</i> <i>Elçinin tahminen iki yüze karîb adamı var idi</i>

Der-zamân-ı kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri

Murahas-ı mersûm büyük elçiden aşağı ve orta elçiden rütbelerce olarak bâ-irâde karar verilmiştir

Yevm-i mezkûrun leylesinde sabâh namâzı on bir buçukda vâki' olmağla murahas-ı mersûm sarâyından on bir buçukda hareket ve kireccibaşı odasından dahî on iki buçukda hareket ve Sultân Bayezid kolluğu önüne sâ'at birde bulunub bu hesâb üzere kâ'im-makâm paşa verâsından bir buçukda sarây-ı hümâyûnda çavuşbaşı ağa ile orta kapu arasında mevcûd bulunduğu

Yevm-i Salı Fî 27 M sene 24 İhrâc-ı mevâcib-i kıst-ı vâhid ve andan murahas-ı devlet-i İngiltere be-Dîvân-ı Hümâyûn ve iksâ'dan ferve ve hıla'hâ

Murahas-ı mersûma çukaya dühte erkân sırt semmûr kürk Sevb 1 <i>Murahas-ı mersûma yevm-i mezkûrda taraf-ı şâhânedan donanmış esb keşide olunduğu</i>	<i>Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı 'ale's-seher doğru Bâb-ı 'âlîye geliüb elçi kolluğa geldiği gibi ol mahalde bulunmaları</i> Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı hil'at Sevb 1	Murahas-ı mersûmun mu'teber adamları			
		Kontoş semmûr Sevb 7	Kubûr kâkum Sevb 12	Kerrâke Sevb 14	Tevâbi'ât-ı sâ'iresine sonradan elden verilen hil'at Sevb 50
Mihmândârî kapucubaşı İbrâhîm Ağaya hil'at 'aded 1	Çavuşlar kâtibi efendi hil'at 'aded 1	Çavuşlar emîni ağa hil'at 'aded 1		Du'âcı çavuş hil'at 'aded 1	
Kulağuz çavuş hil'at 'aded 1	Yamağ-ı kulağuz hil'at 'aded 1	Haberci çavuş hil'at 'aded 1	Elçiye me'mûr iki nefer çavuşân hil'at 'aded 2		Elçiye me'mûr çorbacı ağa hil'at 'aded 1
'Asesbaşı ağa hil'at 'aded 1	Subaşı ağa hil'at 'aded 1		Elden oda-i teşrifât hil'at 'aded 4		
Cem'an yekûn					

35b

Salı fi 27 M sene 24 yevm-i mezkûrda ve bâlâda zikr olunduğu üzre murahhas-ı mersûm orta kapu arasında tevkîf ve yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâda kaldırılıb çavuşbaşı ağa delâletiyle doğru kubbe-i hümâyûna getirüldüğü esnâda derzamân-ı kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri devât odasından hareket murahhas-ı mersûm kubbe kapusundan dühûl esnâsında müşârunileyh efendimiz dahî devât odası kapusundan kubbeye dühûl ve makamlarına ku'ûd ve murahhas-ı mersûm dahî nişâncı efendi suffesinde nişâncı efendi hazretlerinin alt yanlarına ik'âd olunduktan sonra bermu'tâd mesâlih-i 'ibâd-ı ru'yet ve 'ulûfe kîseleri kubbeye ferşide ve ba'de't-tamâm bermûceb-i defâtir 'ulûfe kîseleri yeniçeriyân ve sâ'ir ocaklar taraflarına tevzî' ve taksîm ve ta'âm sofraları ferşide olundukda elçi-i mersûm müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz sofrasına ve beyzâdegân ve tercemânân ve mu'teber adamları dahî kapudân paşa ve defterdâr efendi ve nişâncı efendi sofralarında ik'âd ve it'âm ve bermu'tâd huzzâra ve elçi-i mersûma gülâb ve buhûr verildikten sonra murahhas-ı mersûm eski dîvânihâne önüne kaldırılıb bâlâda mezkûr ferverler ve kerrâke ve hil'atler iksâsından sonra ol mahalde tevkîf ve müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri 'arza teşrifleri akîbinde bi'l-ihbâr ve bâ-izn-i hümâyûn murahhas-ı mersûm ve on altı nefer tevâbi'âtıyla arza dühûl ve ba'de'l-'arz orta kapu hâricinde taraf-ı şâhânedan âmâde etdirilen donanmış esbe süvâr ve hâss furun önünde tevkîf ve müşârunileyh kâ'im-makâm paşa efendimiz ol mahalden alây-ı vâlâ ile mürûrundan sonra çavuşbaşı ağadan mâ-'adâ takım ile iskeleye kadar i'âde olunduğu

İşbu dîvân 'ulûfeye tesâdüf etmekle kubbeye ilbâsı mu'tâd olan 'ulûfe haftânileri defteri teşrifâtında mukayyed olduğundan bu mahalle kayd u sebt olunmamıştır

Yevm-i mezkûrda mensûbiyyetleri cedîd olmak takrîbiyle ibtidâ 'arz vukû'unda bermu'tâd-ı kadîm hil'at ilbâsıyla huzûr-ı fâ'izu'n-nûr-ı husrevânilerinde zemîn-bûs-ı hümâyûnları şerefiyle müşerref olacak kulları

Devletlü kâ'im-makâm paşa efendimiz serâser semmûr Sevb 1 İbtidâki dîvânları zımnında <u>1</u> İhrâc-ı 'ulûfe zımnında 2		Kapudân-ı deryâ vezîr-i mükerrrem Seydi 'Alî Paşa hazretlerine ibtidâki dîv[â]nlarıçün serâser semmûr Sevb 1		Dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağası Mehmed Ağa kulları hil'at 'aded 1		Şikk-ı evvel defterdârı Mehmed Râgıb Efendi hil'at 'aded 1 <u>1</u> Berâ-yı 'ulûfe 2	
Şikk-ı sâni Mehmed 'Avnî Efendi hil'at 'aded 1	Şikk-ı sâlis Mehmed Efendi hil'at 'aded 1	Tevkî'i Rüşdî Efendi hil'at 'aded 1	Defter emîni Vahîd Efendi hil'at 'aded 1	çavuşbaşı İbrâhîm Re'fet Efendi hil'at 'aded 1	Rûznâmçe-i evvel Hasan Tahsîn Efendi hil'at 'aded 1 <i>Şikk-ı evvelden su 'âl olduğundan ba 'dehû ağasını tekaddüm etmiştir</i>		
Sipâh ağası Hulûsî Ahmed Ağa hil'at 'aded 1	Silâhdâr ağası Sâlih Ağa hil'at 'aded 1	Cübbecibaşı Osmân Ağa hil'at 'aded 1		Topcubaşı Emîn Ağa hil'at 'aded 1	Yeniçeri kâtibi 'Abdü'l-hamîd Efendi hil'at 'aded 1		

Elçi-i mersûm Tophâne İskelesinden kireccibaşı iskelesine ve ba'dehû dîvândan 'avdet birle Tophâne İskelesine nakl için bostâncıbaşı ağaya yazılan buyuruldu

<i>Beş çifte kayak kut'a 'aded 1</i>	<i>Dört çifte kayak kut'ât 'aded 1</i>
<i>Üçer çifte olarak kayak kut'ât 'aded 30</i>	<i>İkişer çifte kayak 'aded 10</i>

Kapucubaşı ağaların külliyetlüce bulunmalarıçün mîr-i 'alem ağaya kethüdâ bey tarafından dîvân tezkiresi gitmesi

Kireccibaşı ağanın odası bir gün mukaddem mehterhâne-i hayme-i hâssa tarafından ferşide olunması için tenbîh iktizâ edeceği

Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı 'ale's-seher Bâb-ı 'Âlîde mevcûd bulunub elçi kolluğa geldiği gibi tercemân elçi yanına gidüb bulunurlar

Elçi-i mersûmun Dîvân-ı Hümâyûna gelmesiçün ıstabl-ı 'âmireden tedarik ve âmâde etdirilecek donanmış esbân ve sâ'ir me'an bulunacak hademenin 'ale's-seher kirec iskelesinde mevcûd bulunmalarına dâir çavuşbaşı ağa tarafına verilen 'ilm u haber kâ'imesi sûretidir

'Akîb-i müsâlehada der-devletmedâra İngiltere Devleti tarafından vürûd eden murahhas bey cenâblarının işbu mâh-ı muharremü'l-harâmın yigirmi yedinci Salı günü dîvân-ı müşeyyedü'l-erkân-ı husrevânîye gelmesi husûsuna irâde-i seniyye ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda murahhas-ı mersûmun rükûbuçün dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's ve sır kâtibi ve tercemânân ve beyzâdegân ve mu'teber adamlarıçün dahî ağır kemer rahtlu ve gâşiyelü ve haydarî elli dokuz re's cem'an altmış re's esbler ıstabl-ı 'âmireden tedârik ve ahûr kethüdâsı ma'rifeti ve berâtalı yedekciler ile 'ale's-seher kirec iskelesinde mevcûd bulunmak için bir gün mukaddem mu'tâd üzere devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî 'atûfetlü ağa hazretlerine 'ilm u haber tezkiresi tahrîr ve irsâl ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretlerinin yedi çifte kayığı ahşamdan Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmasıçün tenbîhi iktizâ edeceği ve 'asesbaşı ve subaşı elbise-i dîvânîleriyle ve neferâtları kîçeleriyle ve yigirmi nefer çavuşân-ı dîvân ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa kezâlik elbise-i dîvânîleriyle ve devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri dahî elbise-i dîvânî ve dîvân bisâtlü esb ile 'ale's-seher kireccibaşı odasına varılıb murahhas-ı mersûmun vürûduna müterakkıb olurlar elçi-i mersûmun gelür iken devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri hasbe'l-iktizâ zikr olunan mahallin nerdübânı bâlâsında ayak üzere bulunub murahhas-ı mersûm gelüb oda-i mezkûra dühûl ve ku'ûd eyledikde peşkîr ve tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr merâsimi ba'de'l-icrâ ibtidâ devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri esblerine süvâr ve murahhas-ı mersûmun sağ tarafında

36a

hem'inân olarak bu tertîb üzere gelinüb Sultân Bayezid kolluğu hizâsında tevakkuf ve selâm kâ'im-makâm paşaya müterakkıb olurlar bu esnâda devletlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri Bâb-ı 'Âlîden hareket ve mürekkebciler kapusundan dühûl ve

kolluğ-ı mezkûr pîşgâhından mürûr eylediklerinde devletlü çavuşbaşı ağa efendimize selâm verdikde ber-mu'tâd-ı kadîm kethüdâ bey hazretleri dahî geçüb verâlarından murahas bey ile oldukları mahalden hareket ve bu siyâk üzere gidilüb Enderûn-ı Hümâyûnda orta kapuda esblerinden nüzûl ve mahall-i mezkûrda kapucubaşı ağalara tahsîs olunan nöbet odasında tevkîf ve feth-i şerîf kırâ'eti tamâmında yeniçeri neferâtı pilav-zerdeye şitâbları esnâsında ber-mu'tâd müşârunileyh devletlü çavuşbaşı ağa efendimiz hazretleri elçi-i mersûmu getürüb kethüdâ-yı bevâbîn-i şehriyârî ağa hazretleri müşârunileyh ağa hazretlerini istikbâl ve me'an kubbe-i hümâyûna idhâl devletlü kâ'im-makâm paşa efendimiz hazretleri devât odasından teşrîf ve makâm-ı 'âlîlerine ku'ûd buyurdıkları gibi ağayân-ı müşârunileyhimâ temennâ birle taşra teşrîf ederler deyü defter-i teşrîfâtta mestûr ve mukayyedir

36b⁸⁴

Hû

Devlet-i 'Aliyye-i ebedi'd-devâm ile Rusya Devleti beyninde 'akd ve temhîd olunan müsâleha-i hayr-ı encâm 'akîbinde devlet-i müşârunileyhâ cânibinden Dersa'âdetde ikâmet etmek üzere ta'yîn ve bundan mukaddem vürûd eden orta elçisi dirâyetlü İtalenski cenâbı devleti tarafından bu def'a vürûd eden i'timâdnâmesini teslim etmek için resmen bâb-ı âsafiye geldikde Rusya Devletinin tevârüd eden orta elçileri haklarında icrâ olunan rusûm misillü elçi-i mûmâileyhn hakkında dahî ifâ kılınan resm-i teşrîfât-ı hümâyûndur fi 2 R sene 229 penc-şenbe sâ'at 6 der-zamân-ı Sadr-ı A'zam Hürşîd Ahmed Paşa efendimiz

Elçi-i mersûmun resmen i'timâdnâmesi târîh-i mezkûrda ta'yîn olunan sâ'atde Bâb-ı 'Âliye takdîm için gelmesine irâde-i seniyye ta'alluk etmekle yevm-i mezkûrda elçi-i mûmâileyh ve tevâbi'âtının süvâr olub kirec iskelesine gelmeleriçün çavuşbaşı Kadri Efendi hazretlerinin yedi çifte kayığı ve hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn mihmândârı Danış bey için dört çifte olarak bir kıt'a yağlı kayık ve tevâbi'âtıçün ve ma'iyetine me'mûr altıncı bölüğün çorbacısı ve neferâtlarıçün üçer çifte olarak otuz kıt'a ve ikişer çifte olarak on beş kıt'a kayıklar için yine yevm-i mezkûrda sâ'at ikide iken Tophâne İskelesinde mevcûd bulunmalarıçün bostâncıbaşı ağa hazretlerine bir gün mukaddem beyâz üzerine muslih fermân-ı 'âlî gönderildiği ve elçi-i mersûm ve tevâbi'âtının kirec iskelesinden süvâren Bâb-ı 'Âliye gelmeleriçün elçi-i mûmâileyh dîvân rahtlu ve 'abâyilü bir re's ve sır kâtibi ve tercemân ve beyzâdegâna ağırca kemer rahtlu on ve mu'teber adamlarıçün yigirmi dokuz cem'an kırk re's esbler ıstabl-ı 'âmireden tedârik ve sâ'at üçde iken cümlesi kirec iskelesinde mevcûd bulunmalarıçün sa'âdetlü çavuşbaşı ağa tarafına iki gün mukaddem verilen 'ilm u haber-mûcebince müşârunileyh çavuşbaşı ağa tarafından mîr-i ahûr-ı evvel-i hazret-i şehriyârî Zeyne'l-'âbidîn bey tarafına bir gün mukaddem dîvân tezkiresi irsâl ve yevm-i mezkûrun ahşamîsi kireccibaşı ağanın odası ve Bâb-ı 'Âlide 'arz odasına ve 'arz odası kapusu hâricinden aşağı nerdübâna (9) doğru kîçeler ferşide olunmak için bir gün mukaddem ser-mehterân hayme-i sadr-ı 'âlî ağaya tenbîh olunduğu ve delîl ve gönüllüyân ve tatarân Bâb-ı 'Âli havlısından dîvân hâneye doğru ve şâtîrân ve matharacı ve tüfenkci dîvân hânede ve ağayân-ı âsafî takımından kontoş giyen takım 'arz odası kapusu hâricinde ve erkân giyen takım 'arz odası derûnunda ve alkış için dahî on nefer çavuşân ve pâkca enderûn-

⁸⁴ Varak 36b, Derkenar 1: (9) Ya'ni çavuşbaşı odası kapusu derûnuna doğru kîçeler ferşide olması
Derkenar 2: 9 Çavuşbaşı ağaya beyâz peşkîr ve elçiye kırmızı peşkîrdir

1 sadr-ı ‘âlî ağaları derûn-ı oda-i mezkûrda saff-beste-i kıyâmen mevcûd bulunmalarıçün mukaddemce tenbîhi lâzım geldiği **ve kezâlik** kireccibaşı odasında müşârunileyh çavuşbaşı ağa mevcûd olub elçi geldikde hasbe’l-iktizâ oda-i mezkûr derûnunda ayak üzre bulunub elçi-i mersûm odaya dühûlünde resm-i aşnâyı tercemânları vesâtatıyla tarafeyne teblîğ ve ba‘dehû müşârunileyh çavuşbaşı ağa tarafından mahall-i mezkûrda tehyi’e etdirilen enderûn ağaları ve takım ile çavuşbaşı ağaya ve elçi-i mersûma peşkîr ve mücevherli hukuklar ile tatlu ve kahve ve şerbet ve gülâb ve buhûr ve çend nefer mu‘teber adamları oda-i mezkûrda ku‘ûd etmekle anlara dahî yalnız tatlu ve kahve ve şerbet ve buhûr verildiği **esnâda aşağıda** elçi ile Bâb-ı ‘Âliye gelecek yigirmi nefer çavuşân-ı dîvân- hümayûn ve ‘asesbaşı ve subaşı sâ’irleri misillü rûz-ı merre kıyâfet ve fakat neferâtları kîçe ve ellerinde değnekleriyle ve çavuşlar kâtibi efendi ve emîni ağa ve du‘âcı çavuş ve kulağuz çavuş cümlesi esblerine süvâr ve hâzır oldukları çavuşbaşı ağaya ihbâr olundukda müşârunileyh çavuşbaşı ağa sağda ve mersûm orta elçi solda olarak hem’inân **ve zîrde muharrer müretteb alay ile** Bâb-ı ‘Âliye gelindikde aşağı nerdübân bâlâsında elçi-i mersûmu Dîvân-ı Hümayûn tercemânı istikbâl ve yukarı nerdübân bâlâsında teşrîfâtî efendi müsâfir odasına mersûmu gönderüb oda-i mezkûr derûnunda elçi-i mersûm ku‘ûd etmemiş ise de cüz’ice tevakkuf ve bu mahalden doğru ‘arz odasına dühûl ve elçi-i mezkûr derûn-ı odada mevzû‘a ku‘ûd edecek iskemlesine vârid iken kîse-i teşrîfât efendi ihbârıyla devletlü sadr-ı a‘zam efendimiz ‘arz odası civârında vâki‘ kürk odasından hareket ve kethüdâ-yı sadr-ı ‘âlî Mustafâ Efendi sağ koltuklarında ve kethüdâ-yı bevvâbîn-i sadr-ı ‘âlî ağa sol koltuklarında bulunarak ve re’îsü’l-küttâb Gâlib Efendi hazretleri ve tezkire-i evvel Ahmed bey ve sâni Hâmid bey ve mektûbî Tâhir bey ve elçi ile hem’inân gelen çavuşbaşı seng-i rikâbindan esbinden nüzûlünde sür‘atlice mevcûd bulunmuş olduğundan mûmâileyhe çavuşbaşı Kadri Efendi pîşrev oldukları hâlde kürk odası civârındaki bâbdan olarak ‘arz odasına dühûl ve müslümânân takım ve müşârunileyh sadr-ı a‘zam selâm vererek sadr-ı ahkâma teşrîfleri esnâda müşârunileyh re’îsü’l-küttâb efendiye dahî selâm verdikde ol vakt du‘âcı çavuş savt-ı bülend ile selâm alub hıdmetinde mevcûd bulunan Dîvân-ı Hümayûn çavuşları alkış hengâmında sadr-ı a‘zam efendimiz sadr-ı ahkâmına ku‘ûdu ‘akîbinde Dîvân-ı Hümayûn tercemânı vesâtatıyla elçi-i mersûma resm-i aşnâyı icrâ ve ba‘dehû mersûm elçi **takrîre âğâz** ve tarafeynden Dîvân-ı Hümayûn tercemânı vesâtatıyla tekârîr hitâmında sır kâtibi yedindeki mektûbunu elçi yediyle re’îs efendimize anlar da sol eliyle alub bâlîn üzerine vaz’ etmesi mu‘tâd ise de **bu def’a** hengâm-ı takrîrde elçi bey mektûbunu sır kâtibinden alub Dîvân-ı Hümayûn tercemânı i‘ânesiyle müşârunileyh re’îs efendimize teslîm ve anlar dahî sol eliyle alub sadr-ı a‘zam efendimizin ku‘ûdlarına nazaran sol câniblerinde vâki‘bâlîn üzerine va‘ında ‘usret olmak cihetiyle teşrîflerine i‘tibâr olunarak yine sol itihâz olunan mahall ki re’îs efendimizin minder üzerinde kıyâmen durdukları mahaldeki bâlîn üzerine vaz’ eyledikleri **999**

4. SONUÇ

Çeviri yazısı ve değerlendirmesi yapılan defterde, Osmanlı Devleti'nde elçiler için uygulanan merasim ve protokol kaidelerinin yanı sıra elçilere, yanındakilere ve bunlarla ilgilenen görevlilere verilen hediyeler, ziyefetler ve bunların masraflarından bahsedilmektedir. Bu veriler dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik analizi açısından önemiyet göstermektedir. Mesela, h. 1215 / m. 1800-1801 tarihlerinde bir elçiye hediye edilen ve o tarihte 1200 kuruş olan sincap kürkünün değeri, 2019 yılında yaklaşık 50.000 TL'ye tekabül etmektedir. Elçilere ve beraberindekilere her merasimde hediye edilen bu kürkler, Osmanlı Devleti'nin o tarihlerdeki ekonomik gücünü ve teşrifat alanındaki ihtişamını gösteren örneklerden biridir.

Defterin kapsadığı ilgili tarihlerde Osmanlı Devleti'ne Rusya, Nemçe, Büyük İspanya, Felemenk, İngiltere, Fransa, Vededik, Dubrovnik, Yedi Ada Cumhuriyeti, Saksonya devletlerinden elçiler gelmiştir. Bu elçilere uygulanan teşrifat, çeviri yazısı yapılan defter özelinde kısaca şu şekildedir:

İstanbul'da ikamet etmek üzere gelen bir elçi, öncelikle yanında getirdiği mektubunu teslim etmesi için Bâb-ı Âlî'ye getirilirdi. Burada elçiye, beraberindekilere ve görevlilere âdet olduğu üzere kürkler ve giysiler hediye edilirdi. Bâb-ı Âlî'ye gelen elçiler, bazen birkaç gün bazen birkaç hafta sonra Dîvân-ı Hümâyûn'a getirilir ve burada da hediye merasimi icra olunduktan sonra adamlarıyla beraber arz odasına alınırlardı. Elçilerin görev süreleri uzatıldığında, izinli olarak memleketlerine döneceklerinde ve görev süreleri bittiğinde de aynı süreç işlemekteydi.

Elçiler, Osmanlı Devleti ile kendi devletleri arasındaki münasebetler dolayısıyla yazılan mektupları tebdil etmek için de Bâb-ı Âlî'ye gelirlerdi. Elçilerin tasdikname mübadelesi için Dîvân-ı Hümâyûn'a gelmeleri adet değilken, eğer yanlarında hükümdara takdim etmek üzere getirdikleri başka bir mektup bulunuyorsa, Dîvân-ı Hümâyûn'a getirilerek arz odasına alınırlardı.

Defterde, elçilerin göreve başladıkları, görevden ayrıldıkları ve mektup teslimi ya da mübadelesi için Bâb-ı Âlî ve Dîvân-ı Hümâyûn'a getirildikleri zaman uygulanan merasimlerden başka kayıtlar da vardır. Mesela, ulufe verildiği sırada İngiltere elçisinin merasimi izlediği anlar ve cizye bedellerini teslim için gelen Dubrovnik elçileri deftere kaydedilmiştir.

Defterdeki dikkat çeken bir diğer kayıta ise, h. 25 Rebiülahir 1215 / m. 15 Eylül 1800 tarihli kayıta Akdeniz'den gelip Karadeniz'e gitmek üzere olan Rusya Donanması Amiralî Uşakof'a hâl hatır sorma maksadıyla Bâb-ı Âsafâne'den çiçek, taze yemiş, kavun, karpuz, üzüm ve kavanozla çeşitli içecekler gönderildiği anlatılmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde uzun süre görevini layıkıyla yapmış elçilere gösterilen muhabbet ve taltifler de deftere kaydedilmiştir. Bu kayıtlar incelendiğinde, Osmanlı Devlet geleneğinde yer alan hoşgörü ve ahde vefa olgusunun elçiler nazarında da cereyan ettiği görülmektedir.

Tez hazırlanırken yararlanılan Tevkiî Abdurrahman Paşa'nın *Kanunnamesi* ve Sahaflar Şeyhizade Mehmed Esad Efendi'nin *Teşrifât-ı Kadîmesi*'nde bahsedilen teşrifat usulleri, çeviri yazısı yapılan defterde de benzer şekilde yer almakta ve daha detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. Teşrifat alanında ilk başvuru bu kaynaklara ek olarak, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinde bulunan 200'e yakın teşrifat defterinin çevirisinin yapılması bu alanda geniş bir kaynak yelpazesi oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları:

CDAB, OA, A.}AMD., nu.: 6/73.
CDAB, OA, C..DH., 165/8231.
CDAB, OA, HAT, nu.: 751/35469
CDAB, OA, HAT, nu.: 482/23644.
CDAB, OA, HAT, nu.: 479/23479.
CDAB, OA, HAT, nu.: 648/31749.
CDAB, OA, HAT, nu.: 604/29549.
CDAB, OA, HAT, nu.: 648-31749.
CDAB, OA, HAT, nu.: 653-31909.
CDAB, OA, HAT, nu.: 697-33652.
CDAB, OA, İ..MVL., nu.: 128/3365.
CDAB, OA, Sadaret A.}.d, nu.: 353.

Diğer Kaynaklar:

ALİKILIÇ, D., 2004. Osmanlı'da Devlet Protokolü ve Törenler İmparatorluk Seremonisi, Kelebek Matbaacılık, İstanbul.

BANOĞLU, N. Ahmet (haz.), yıl bilinmiyor. Teşrifat ve Teşkilatımız (Ali Seydi Bey), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017. (yay. haz. İskender Türe, Salim Kaynar), Seçil Ofset, İstanbul.

BİLGE, S. Müfit (haz.), 2011. Osmanlı Devleti'nde Teşrifat ve Törenler (Tevki'î Abdurrahman Paşa Kânûn-nâmesi), Kitabevi, İstanbul.

DEVELLİOĞLU, F., 1986. Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Sözlük, Ankara.

ERCAN, Y. (haz.), 1979. Esad Efendi Osmanlılarda Töre ve Törenler (Teşrifât-ı Kadîme), Kervan Kitapçılık, İstanbul.

KARACA, F., 1994. "Teşrifat", DİA, c. 40, İstanbul, s. 570-572.

Kubbealtı Vakfı, "Kubbealtılugatı", <http://lugatim.com/>, (11.11.2019).

MEHMED SÜREYYA, h. 1308. Sicill-i Osmânî Yahut Tezkire-i Meşâhîr-i Osmânîye, c. I, Matbaa-i Amire

PAKALIN, M. Zeki, 1971. Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, c. III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

PAMUK, Ş., 2000. İstanbul ve Diğer Kentlerde 500 Yıllık Fiyat ve Ücretler 1469-1998, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

SERTOĞLU, M., 1986. Osmanlı Tarih Lügatı, Enderun Yayınları, İstanbul.

ŞEMSETTİN SAMİ, h. 1317. Kamus-ı Türkî, İkdâm, İstanbul.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, "Enflasyon Hesaplayıcısı", <http://www3.tcmb.gov.tr/enflasyoncalc/enflasyonyeni.php>, (15.12.2019).

YILDIRIM, Ü., 2007. Osmanlılar'da Cülûs ve Buna Dair Bir Kaynak Eser, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

ÖZ GEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı – Soyadı : Cuma KORÇAK
Doğum Yeri ve Tarihi : Pazarcık / 20.04.1992

Eğitim Durumu

İlkokul : Sultanlar İlköğretim Okulu, 1996-2001
Ortaokul : Pazarcık Yatılı İlköğretim Bölge Okulu, 2001-2004
Lise : Pazarcık Lisesi, 2004-2007
Lisans Öğrenimi : İstanbul Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 2008-2012
Ön Lisans (İkinci Üniversite) : Eskişehir Üniversitesi, İlahiyat, 2014-2016
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tarih, 2016-2020
Bilimsel Faaliyetleri : 1. Ukrayna Cumhuriyeti'nin 20. Bağımsızlık Yıldönümünde gerçekleştirilen "İki Ülke ve Bir Deniz" adlı arşiv sergisinin ön belge okumaları, İzmir/SwissOtel, 2011.
2. Hüseyin Galib Bey, *Feth-i Kostantiniyye ve Ta'rif-i Ayasofya*, Haz. Harun ÇETİN, Cuma KORÇAK, Aktaş Yayıncılık, İstanbul 2019.

İş Deneyimi

Stajlar : 1. İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, 2010
2. Milli Gazete Arşivi, 2011
Çalıştığı Kurumlar : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2013-Hâlen

İletişim

E-Posta Adresi : cumakorcak@hotmail.com
Telefon : 545 765 80 56
Tarih : 2020

EKLER

— ۳۳۸ —

۱۲۴۴ ده ارتحال ایلدی اسکدارده مدفوندر

(اسعد محمد افندی)

ابراهیم صارم افندیکن مخدمیدر دفتر دار مکتوبی او طه سندن نشأتله
۲۲۷ ده باش خلیفه اولدی صکره مالکانه خلیفه سی او لوب ۲۳۸
جادی الاخره سنک التیسنده دفعهٔ دفتر دار شق اول اولدی ۲۴۰ شوالنده
ضربخانه ناظری اولدی ۲۴۱ ده خبره خانه ناظری و شوالده ثانیاضر بخانه ناظری
و ۴۳ ده مطبخ امینی بعده مقاطعات ناظری و ۴۳ ده ثانیادفتر دار شق اول و ۴۴
محرمنده اردوی همایون خروچنده دفتر دار و کیلی اولوب متعاقباً عزل ایلدی
و جادی الاولده ثانیاً مقاطعات ناظری اولدی ۲۴۵ ده زوجه سنک نساجه
عدم عفتندن ناشی لکه دار اولمش اولغله عزله حرمیله برلکده قره حصاره
نقی ایدلشدر ۱۲۴۷ ده اطلاق ایدیلوب عود تنی متعاقب اوسنه نک شعبانک
بشنده ارتحال ایلشدر ایوبده بستان اسکله سنده دفن ایلدی فطین و محاسب ایدی
اوجه قید سزلی سبب ادباریدر

(اسعد محمد مدحی بك) باب عالیدن بالتفیض تشریفات کیسه داری
اولدی ۲۲۴ ده تشریفاتجی اولدی برارالق عزل ایله تکرار تشریفاتجی اولدی
۲۳۸ ده علاوهٔ سپاهیلر کاتبی اولوب ۲۴۲ ده تشریفاتجیلقدن دخی
عزل ایلدی ۴۴ ده اناطولی محاسبه جیسی اولوب ۴۷ ده مدتی تکمیل ایله
وزراقبو کتخداسی اولدی ۱۲۴۹ ذی الحجّه سنده فوت اولدی

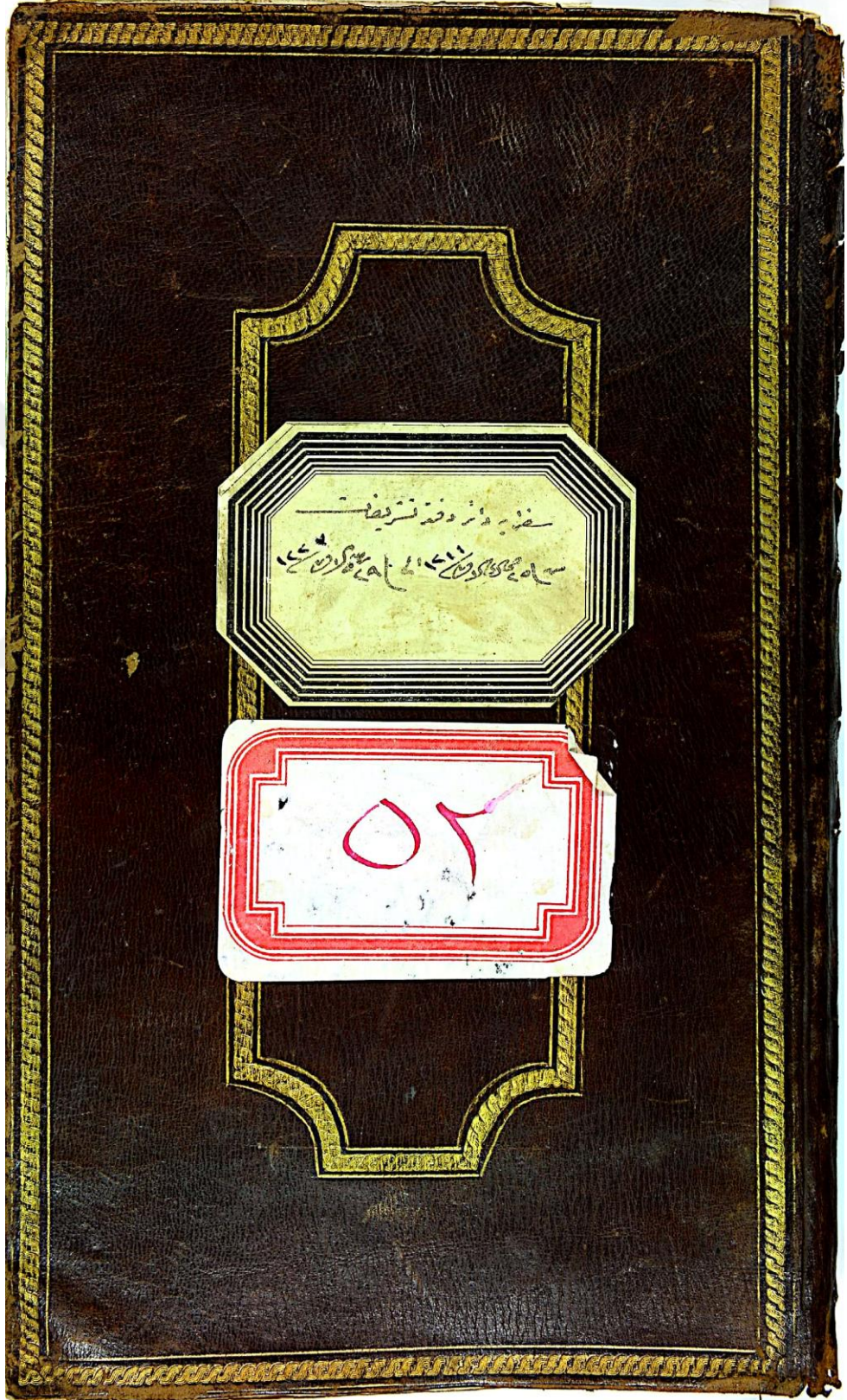
(اسعد محمد افندی) کمرک کاتبی محمد افندی مخدموی و عینی افندی برادریدر
کمرک باش کاتبی اولوب ۱۲۴۹ ده ارتحال ایلدی اوق میداننده مدفوندر مخدموی محمد
خیرالدین افندی ده ۲۴۵ دیکری امتعه کمرکی باش کاتبی اسماعیل رفعت افندی ۱۲۶۷
جادی الاولنده فوت اولدیلر بو ذات پدرمک لام دایسنک دایسیدر بورفت
افندیکن کریمعلری واردر

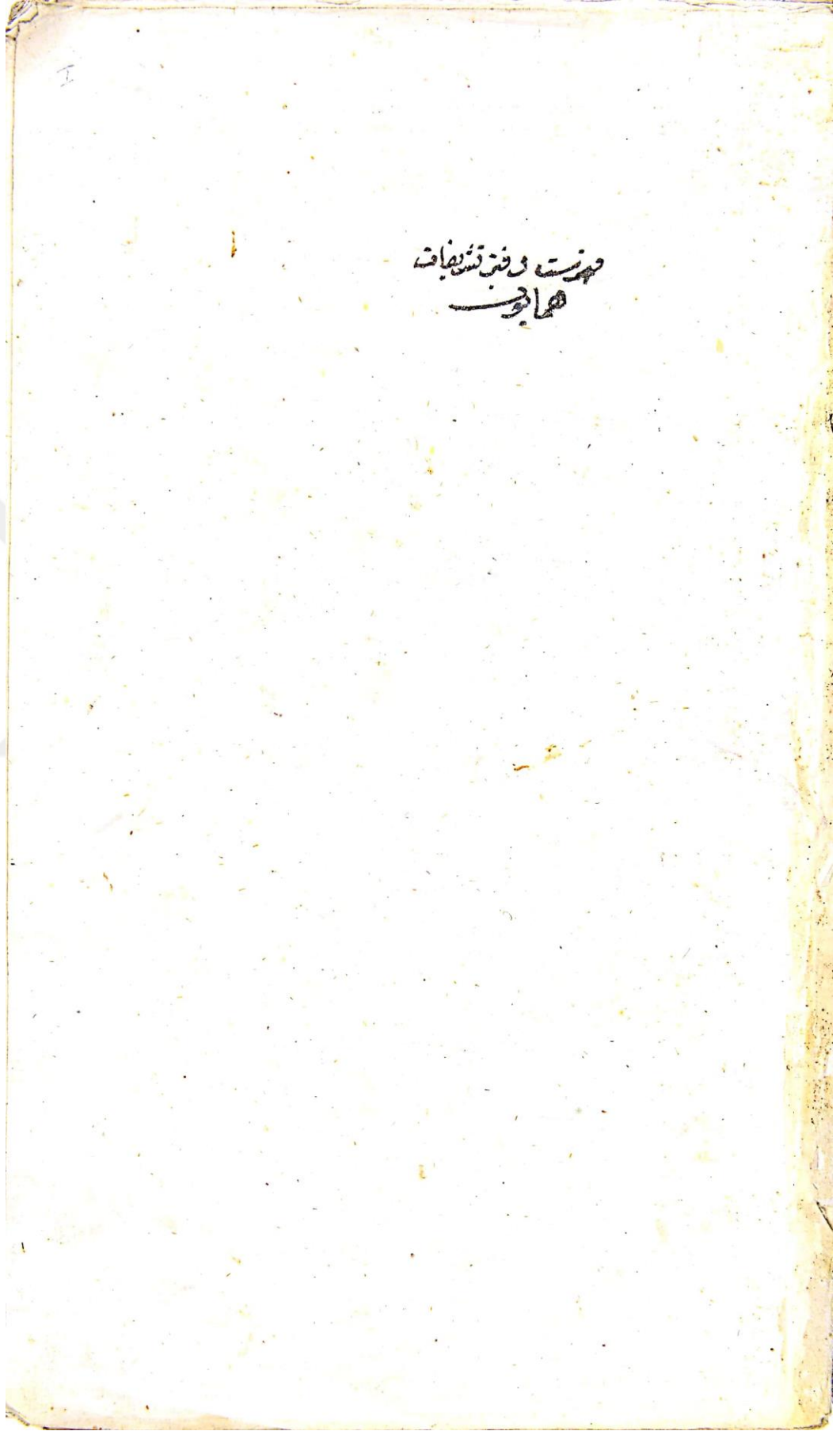
(الحاج السید اسعد محمد بك) مشعله جی برادری قائم مقام مصطفی
باشا احفادنندن اولوب مورهل عثمان افندی ربیبی ایدی مدرس و ۲۲۰ ده ایوب
منلاسی و ۲۳۸ شوالنده مکه منلاسی و ۲۴۲ ده استانبول پایه سی اولدی بعده
وفات ایلشدر

SADARET
A.j.d

353

<p>انكدر دولتی طرفه وورداریه اوردی عقد اتقان و تصدیق نامه نازدی سیون رسماً باب عالی و دفعه دیگر نامه ایله دیوان همایون کورک اجرا اولان فرغ و صلح</p> <p>۱۴</p>	<p>وزیرک جمهری طرفه ورداریه هم بار کورک اردوز کورک و زار العاره و مندرک ایس اوقات خلغ</p> <p>۱۴</p>	<p>دولت المجره مجهره رسماً رسماً باب عالی کلورک اولوق جا و بیخ اعانه باریلون علم و خبر صورت</p> <p>۱۴</p>	<p>روسیه دولتی طرفه وورداریه اقامت اتقان اوردی اوردی المجره تصدیق نامه مبارک رسماً باب عالی ده کلورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲</p>	<p>روسیه دولتی طرفه وورداریه اوردی المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲</p>	<p>روسیه دولتی طرفه وورداریه المجره رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱</p>
<p>فرانجه جمهری طرفه وورداریه اوردی اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک بالجمله اجرا اوقات رسومی</p> <p>۲۰</p>	<p>دولت نصارا المجره رسماً باب عالی کلورک اجرا اولان فرغ و صلح دائر قوابل</p> <p>۱۸</p>	<p>روسیه لوندل سوک المجره مصالحه صحت رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک اجرا اولان فرغ و صلح</p> <p>۱۸</p>	<p>مجره دولتی طرفه وورداریه اوردی اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۴</p>	<p>مجره دولتی طرفه وورداریه اوردی اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳</p>	<p>روسیه دولتی طرفه وورداریه اوردی المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۴</p>
<p>جمهره طرفه وورداریه نظم صحت رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک اجرا اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲۴</p>	<p>شرط جمهره مجتمع سبعه</p> <p>۲۴</p>	<p>دولت المجره مصالحت ورداریه المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک اجرا اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲۴</p>	<p>قلند دولتی طرفه وورداریه و دفعه دیوان همایون کورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۵</p>	<p>سوک اسپانه دولتی طرفه ورداریه اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۴</p>	<p>مجره دولتی طرفه وورداریه اوردی المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۴</p>
<p>بودم در سارده وورداریه دولت سوک المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک کفر کورک ایس اولان فرغ و صلح و اجرا اوقات بالجه رسومی</p> <p>۲۸</p>	<p>دولت وزیرک جمهره نظم صحت رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲۶</p>	<p>جزایر سب جمع جمهره نظم صحت رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲۶</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه فوق العاده مصالحت مبارک سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۶</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه فوق العاده مصالحت مبارک سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۶</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه فوق العاده مصالحت مبارک سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۶</p>
<p>دولت وزیرک جمهره نظم صحت رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۰</p>	<p>فرانجه دولتی طرفه وورداریه ورداریه سوک المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۰</p>	<p>روسیه دولتی طرفه وورداریه اوردی المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۲۰</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه ایس سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۸</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه ایس سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۸</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه اوردی سوک المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۷</p>
<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۴</p>	<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۴</p>	<p>۱۵۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۰</p>	<p>فرانجه جمهره طرفه وورداریه اوردی اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۹</p>	<p>فرانجه جمهره طرفه وورداریه اوردی اوردی المجره رسماً و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۹</p>	<p>انکدر دولتی طرفه وورداریه فوق العاده مصالحت مبارک سوک المجره رسماً باب عالی و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۹</p>
<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۷</p>	<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۷</p>	<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۱</p>	<p>دولت نصارا المجره رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۱</p>	<p>دولت نصارا المجره رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۱</p>	<p>دولت نصارا المجره رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۰</p>
<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۷</p>	<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۳۷</p>	<p>۱۶۲۵ روسیه طرفه رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۴</p>	<p>سوک المجره طرفه و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۴</p>	<p>سوک المجره طرفه و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۴</p>	<p>دولت نصارا المجره رسماً باب عالی کلورک و دفعه دیوان همایون کورک ایس اولان فرغ و صلح متنوعه</p> <p>۱۴</p>

رقت شرفیات
هایون

تملك كچقر محمد سعید
تشریفاته
هایون
دار

(Handwritten notes in red ink, likely a library inventory or description of the manuscript's content.)

۵۲
فرانجه دولت در علم بیستم ایچیشی دوغ ضمن تاریخ مذکورم بدورم باد اصفی به کلسو خصوصه اراده
نعلوبه ایروب یوم نیکه رسم ایچی سوی الهیک دکو بچون آغز کرد خیلو کسب نو بر اس والی نفر معتبر ادملکون
کرد خیلو و غاشه لوالی ریس جمابری ریس اسکر اصلطیل عامر دن تدارن وساعت اوچدن ایکین
کیچ اسکله سنک سوچود ویری نفر هو قدر قاغقیمی دخی ارسل اولدیغی و مر سومه ایچی باد عالی بکلدیکن
سنک دکاب صد عامیک اسندن نوقله دودلو قاغقام یا شا افنز حضرتی شب الدفقضا اندرون
هایونن بولندیفندن دیوان هایون ترجهانی ولایتله ایچی مسومک ریسی الکتاب افندیک او طره
دخول هنکامنه مشاریه ریسی الکتاب آدی دکر او طره دن او طره لرینه شریف وایاق او ذرن سروب
بعد المذقات والقعود پیشکر وطناو و قعود و طروت و سرت و بخور مراسمی اجراسی عیشند
سار ایه قاغقام یا شا افنز دخی ابزون هایونون باب عالی تشریف ایتلرله شرفیات
کم داری آدی مسومی ریسی آدی او طره سنک قالدروب بیلدوقق طوغری عرض او طره سنه
دخول اثناسنک مشار ایه قاغقام یا شا افنز بالکر شرفانی آدی دلایتله دیکو قعود و خول
وایاق ایتدین بعد المذقات رسم اشنانی اجلا و مندو کنا و سنه قعود و مشار ایه قاغقام
یا شا افنز دخی بقاملرینه قعود و طرفینه پیشکر وطناو و قعود ویر مقدار خلوت و سرت
و بخور مراسمی اجلا اولدیغی کی عودن و ایچی مسومی طوغری کتخی ایلن حضرتیه کتوریلون
اند دخی بالوده بحر اوینان جمله رسوما جلا و عودت سنک دکاب کتخا کیر اسپارینه
سوارا محاربه اعاده اولدیغی ایچی مسومه علی طریق الهد بر قانات طاشمی خاصا فوردن
باب عالی بعد الورد مشار ایه قاغقام یا شا افنز اولدیله ایچی مسوم کتوریلدی
دکرا و قعود و طره و قعود لکون افندیه رسوما کتوریلدی

(Diagonal handwritten notes in red ink, likely corrections or supplementary information related to the main text.)

در مساعده افانته ایملک ادره ایستادگی ورود ایملک ایملی

رسم ایملی عالی به کلیمه عرضنامه ادره ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

(Main handwritten text in red ink on the right page, starting with 'در مساعده...')

دیوان عالی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی ایملی

(Vertical handwritten notes in red ink on the far right edge of the page.)

۹

انگیزه لولنگ جنک بالارده عید بلارسم باب عالی کلیمه عورتون حسن
 قانتقامی الماس اونان فرس ورسومه دنوابعه جانب پیریه اولرقت
 هندده جریز عطابادی ۲۲۰۰

رسوم جنرال طور مجری حوقم دوشمه دیوانه همایون
 ارکانه دایره سمد محکم ترمجان
 مایور هزار زره شالی قیلو
 قیلو قاتم کوی
 ۱۰۰۰۰

سلطانک دوشنوریه
 ایچین جریزه
 ۸۰۰
 مایور شالی بره
 قیلو قاتم کوی
 ۱۰۰۰۰

رسوم صحن بارینو عم طبر
 انگیزه دوشی طرفدن دورد اید جنرال بلک جنابلریلی حسله فضا تاریخ
 بایجان کچی مقم اولن ایللی جنابلریچون انکر شینلو کتولور براب
 دترجان وکرده لریچون دنی اوج دای غنیده کر خندو وغانبه لوسار
 اوچی اندک دنی سکرانی جمعاً اولدیکی دای اسیرک اصلین عامر دت
 نازک وساعت برده کی کرج اسکوست برطیز برکچیلر اید مجبور بو لریک
 مبلخوردلک لغایه جاوشانیغا افرز طرفدن علم وجبه دیرسقا فضا تاریخ
 دترنیزبان طوطو وصقیر فطنه مفضن س لاد مکر

بوی نکرده ایچون کوزدن طرفین دیلا جنرال کور و
 دنوابعه فتنه دنوابعه همایون ترمجان
 دترجان وکرده لریچون دنی اوج دای غنیده کر خندو وغانبه لوسار
 اوچی اندک دنی سکرانی جمعاً اولدیکی دای اسیرک اصلین عامر دت
 نازک وساعت برده کی کرج اسکوست برطیز برکچیلر اید مجبور بو لریک
 مبلخوردلک لغایه جاوشانیغا افرز طرفدن علم وجبه دیرسقا فضا تاریخ
 دترنیزبان طوطو وصقیر فطنه مفضن س لاد مکر

دوسم جنرال طور مجری حوقم دوشمه دیوانه همایون
 ارکانه دایره سمد محکم ترمجان
 مایور هزار زره شالی قیلو
 قیلو قاتم کوی
 ۱۰۰۰۰

سلطانک دوشنوریه
 ایچین جریزه
 ۸۰۰
 مایور شالی بره
 قیلو قاتم کوی
 ۱۰۰۰۰

رسوم صحن بارینو عم طبر
 انگیزه دوشی طرفدن دورد اید جنرال بلک جنابلریلی حسله فضا تاریخ
 بایجان کچی مقم اولن ایللی جنابلریچون انکر شینلو کتولور براب
 دترجان وکرده لریچون دنی اوج دای غنیده کر خندو وغانبه لوسار
 اوچی اندک دنی سکرانی جمعاً اولدیکی دای اسیرک اصلین عامر دت
 نازک وساعت برده کی کرج اسکوست برطیز برکچیلر اید مجبور بو لریک
 مبلخوردلک لغایه جاوشانیغا افرز طرفدن علم وجبه دیرسقا فضا تاریخ
 دترنیزبان طوطو وصقیر فطنه مفضن س لاد مکر

بوی نکرده ایچون کوزدن طرفین دیلا جنرال کور و
 دنوابعه فتنه دنوابعه همایون ترمجان
 دترجان وکرده لریچون دنی اوج دای غنیده کر خندو وغانبه لوسار
 اوچی اندک دنی سکرانی جمعاً اولدیکی دای اسیرک اصلین عامر دت
 نازک وساعت برده کی کرج اسکوست برطیز برکچیلر اید مجبور بو لریک
 مبلخوردلک لغایه جاوشانیغا افرز طرفدن علم وجبه دیرسقا فضا تاریخ
 دترنیزبان طوطو وصقیر فطنه مفضن س لاد مکر

رسوم جنرال طور مجری حوقم دوشمه دیوانه همایون
 ارکانه دایره سمد محکم ترمجان
 مایور هزار زره شالی قیلو
 قیلو قاتم کوی
 ۱۰۰۰۰

درسدانک

بیتین سحره اوردان سنه ۱۸۸۲ ایلی تاریمت دیوانینده تفتیش وقتینده خاندان
 خاندانین ایلمی خاندانین اولدی. مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی
 مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی مصلحتی

در باره خلافتداره بودیم زانجه جموری طرفه درود اوره اوجیه کوردیک
 نه سنی رسماً بدعتیه کوردلرک مصلحتلرله صدرتبارله ایلمی اولدانی
 دفعه اولم مصلحتلر دفتیر ۱۸۸۲ ایلی بوم بار بار ایتدی

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

معدا اولدی
 خاندان
 خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

قوله عینه

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

دولت عینه ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

ایلمی رسوم صدرتبارله دیوان حجابون نجه
 خاندان اولکلور حجابون خاندان
 کوردلرک خاندان

دور مضار ایچیلر بئک رتباب عالی کلهکی وقت دونلورین ایتزین اجماعی رسمیه

ایچان رسوم کتوبی رسمیا حصه حریفه صلواتنا هم عصره و تقسیم ایلی خصمه اراده عینه
ناهداری نعلن ایتکمه بوم نکرده ساندو جاوشن اعلی و ایچیلرک صورده نعلن
اولم رقی باب عالی دھول و نعلن کلیم بعد الزول جاوشن کلیم و ایسین دھما ندره
پنز اولم رقی طوغه ساوا اولم نعلن اول انا سنع دونلو کتابلک و یسین کلیم ایتزین
حرفه دسار عادی و برقصان سوم اکلاندر سفوق اعظم نکرده دھول و یسین کلیم
کله دار ترغیفات اتری قوری اخبار بید دونلو ایتزین حرفه حرکت بوردی جاوشن ایتزین
و نکرده ای کلیم ایتزین باجم طاق ایل بالای نوبانه سفر اولم نکرده دھول و یسین کلیم
بید جاوشن کلیم و ایسین و یسین ایتزین رسوم قالدیر یلوب طوغه عصره اولم نعلن دھول
واسکله بیکانه ترغیفات انا سنع ایتزین حرفه دھول و یسین کلیم اولم بیکانه دھول
صد اعظم حرفه نعلن سندر سلام اولم دھول حاله یانکر کتابلک ایتزین حرفه دھول
تغییر لری اولم کول ایتزین سنی حقیق دھول و یسین کلیم ایتزین و رجال باب
یسین لری اولم عصره اولم نعلن دھول و سلام دھول عالی بترق اولم دھول حاله
دونلو صد اعظم حرفه نعلن سلام داده اولم دھول سلام دھول و یسین کلیم بید معارف
عالیه نعلن بورد دھول ایچیلر رسم ایتزین اجماعی رسوم تقریر ایتزین ایتزین
دیوان همایون ترغیفات افاده ایچیلر کلیم سرکاتی بید که مکتوبی سنی ایتزین ایتزین
اولم دھول کلیم بید ایچیلر طوغه حرکت ایتزین کلیم دونلو دھول ایتزین حرفه نعلن
بید مکتوبی ایتزین بالین ایتزین و یسین ایتزین طوغه و یسین و یسین و یسین و یسین
بعد ایتزین بید دھول و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین
مصلحه و یسین اولم نعلن دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم

دور مضار ایچیلر بئک رتباب عالی کلهکی وقت دونلورین ایتزین اجماعی رسمیه

ایچیلر رسوم دیوان همایون کلهکی وقت مشارالیه دونلورین ایتزین اجماعی

سوره حقیق رسم ترغیفات
ایچان رسوم دونلورین طوغه کتوبی نامین عینه نعلن حریفه جه ندره عصره
کلیم خصمه اراده سنی ناهداری نعلن ایتکمه بوم نکرده ساندو جاوشن اعلی
مکتوبی دیوان همایون نعلن ایتزین رسوم ایتزین اجماعی رسوم ایتزین اجماعی
البه دیوان و سائر البه مخصوصه لری کلیم باش اعظم ایچیلر کلیم بترق
اولم دھول ایچیلر رسوم کلیم طوغه و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین
جاوشن ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین
صد اعظم حرفه نعلن دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم
مردود

دور مضار ایچیلر بئک رتباب عالی کلهکی وقت دونلورین ایتزین اجماعی رسمیه

مردود و اولم بوسه اوزده اورده قوب کلیم توقیف و فتح شریف تراخت
کلیم و یسین نقره بلاورده شتابله انا سنع ساندو جاوشن ایتزین اجماعی رسوم
قالدیر بید معارف همایون دھول ایتزین کلیم دونلو دھول ایتزین حرفه نعلن
کلیم کلیم دونلو صد اعظم حرفه نعلن بالینه و یسین بوردی بعد معارف ایتزین
دھول و عصره ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین
مستطاب اولم معارف کلیم و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین
بعد طعام اولم ایسین ایتزین و یسین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین
عصره اولم دھول و یسین کلیم ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین
کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم کلیم
دفعه ترغیفات مصلحه و یسین کلیم دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم

رسوم ایچیلر دیوان همایون کلهکی دونلو جاوشن ایتزین اجماعی رسمیه

بوم دیوانه دونلو جاوشن ایتزین اجماعی رسوم ایتزین اجماعی رسوم ایتزین اجماعی
علی السحر کلیم باجم طاق ایل بالای نوبانه سفر اولم نکرده دھول و یسین کلیم
اولم دھول بید ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین ایتزین
بعد اخبار دونلو جاوشن ایتزین اجماعی رسوم ایتزین اجماعی رسوم ایتزین اجماعی
بید عالیه نعلن بورد دھول ایچیلر رسم ایتزین اجماعی رسوم تقریر ایتزین ایتزین
دیوان همایون ترغیفات افاده ایچیلر کلیم سرکاتی بید که مکتوبی سنی ایتزین ایتزین
اولم دھول کلیم بید ایچیلر طوغه حرکت ایتزین کلیم دونلو دھول ایتزین حرفه نعلن
بید مکتوبی ایتزین بالین ایتزین و یسین ایتزین طوغه و یسین و یسین و یسین و یسین
بعد ایتزین بید دھول و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین و یسین
مصلحه و یسین اولم نعلن دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم دھول و یسین کلیم

دور مضار ایچیلر بئک رتباب عالی کلهکی وقت دونلورین ایتزین اجماعی رسمیه

سلطان مشغول مشارالیه دونلو اغا افرز حضرتی خطه طایفه استغفار و موایه اغا ناله
 صول جا نبع اولرق سیم عصا رین مزب ابر که قبه هایره قوسنه دخول و صانع
 طرز بر مقدار توقف و بنو نماز طرز تئیف بودر بو انا ده طعا و مینا ایدرک
 بعد الاخبار بنو دونلو اغا افرز حضرتیه کتخدای بوابین اغا حرا لانه طعمه خصصا بجو
 قبه هایره بنو سیم کلوب سیم عصا رین بر طرف ایدر عوقی ایدر بعد الطعا ایدر
 اسکی جوا نجا بشکا هسه خلعتن ابلیسیمی قالیر لر قه صکر بنو دونلو اغا افرز ایدر
 کتخدای بوابین اغا سیم عصا رین بر طرف عمن کیر جمل صرب کتخیمه افرز
 قبه دنه قالیر قبه هایره قوسه خار جنبه که قوجو ارنه طاشی درن هکلسر قور
 بنیز و عوقی و بالا اخبار بنو معمار اوزده دونلو صرا عظم حضرتیه دخی قالیر قبه
 بنو اولرق بار السعاده ده عصفه فرجه لینه درن توقف و بعد قبه هایره
 کتخدای بال استیاده خیر لر کتخدای کتخدای دونلو صرا عظم حضرتیه حضور نماز ایدر
 و سیم عصا رین صول اولوب مهر ها بویه بد نماز ایدر بعد الاخذ و انقیل و بر سر بودوب
 نمایل سرا بر طرفه سلام داده اولرق قبه ثانیه کیریلوب مهر هانه کاتبی برن اول
 صندق مهر لوب بعد قبه ثانی حوزن اولرق خزینه قوسی و بعد بر طرفه سلام و بر
 قبه ثانی خردیم خزینه دار باشی اغا ناله اولرقی خزینه قوسه نمید و بعد قبه ثانی و دیوان
 قبه بنو کلاهجه مرور ایدر دوزخا خزینه سخی بعد تئیم کلوب مهر ها بویه تئیم و عظم
 افرز سیم و نماز عوقی بودر جمل ارباب جوان طرز فرجه کتخدای بوابین اغا
 ایدر دونلو اغا افرز سیم عصا رین بر طرف ایدر قبه هایره قوسنه دخول و مشار
 دونلو صرا عظم حضرتیه قالیر قبه باب السعاده بی سلامی بعد طوعی اورد
 قوسه کلنوب لکن پیش صرا عظم و دانه اولرق اورد قوسه اسلیمه سوار و باب عالی
 کلنوبی دفتر تزیفات مطهر و مقبره فرمان حظه من لرا لاکرد

اسیله
 دول نصار افرز قبه در دود ایدر اورد ایملار سنا باب عالی به کلیمه ایدر
 نزاره اولرقی تئیم میرا فورا اول شریاره اغا جوا نکریم ایا ایچ ایلکی کوه مقدم دونلو
 جا و شیشه اغا طرز کوز در بلا علم و صبر صوری

روسته دولق طرفه در دولتمداره اقامت اتمک اوزده در دود ایدر اورد ایچسی
 ۱۶۱ لایه تاریخه سنا باب عالی کلنوب اراده عینه تاجهاری تعلق ایملیکه نور
 مذکوره ایچ امل ابل رکوبچون دیوان ضلعو و عیایلو بر راس اسب و سر کاتبی
 و ترجمان و بلرکانه و مقبره ایدر کوه اغر کر ضلعو و غاشیه لو و حسدی اوتون قفق
 زاس

زاس جمعا رقیه زاس اسبلر اصطلح عامر دن نزاره و بومر مذکوره علی السخی
 اخوند کتخدای معرفتی و بر اتم سز بر کجیل ایدر کتخدای اسکلک سیم معهود بولنوبه ایچون
 بر کون مقدم معمار اوزده دونلو جا و شیشه اغا طرز قبه میرا فورا اول حظه شریاری
 سعادتلو اغا حضرتیه علم و غیر تذکره سی تجر و ارسال اولوب ایچ ایلر سومی کتخدای ایچون
 دونلو جا و شیشه اغا حضرتیه علم و غیر تذکره سی حقه قایغی علی السخی طوبخا زاس کلنوب معهود
 بولنوبه تئیم افرز ایدر حکمی و عسبله و سوابی روز مره قیافت و غیرا نکر کجیل
 و تئیم کیرن نفر جا و شیشه حوله و جوا نکر کاتبی اوزده و اینها اغا و مهر ایدر اغا
 و دونلو جا و شیشه اغا افرز حضرتیه دستار عادی و بر مقضا سیم کلامه و جوان
 بساطلو اسباب کیر کجی باشی اطر سنه و ارباب ایچ ایلر مسولک و دود بنو مترق اولوب
 ایچ ایلر مسول کلنوب ایدر دونلو جا و شیشه اغا افرز حضرتیه حساب الاوقفا اوله ناله و مسطح
 ایاق اوزده بولنوب ایچ ایلر مسول کلنوب ایدر مذکور و قول و تئیم و طوبو و تئیم
 و تئیم و تجر مرسی بعد الا جمل کتخدای مسول کلنوب ایچ ایلر ایدر اغا افرز ایدر
 ایچ ایلر مسول ایدر بر اقلقوب اسلیمه سوار و من راله دونلو اغا افرز صول و مسول
 ایچ ایلر صول اولرقی حضان و بوساق اوزده ایچ ایلر بان عالی کتخدای ایچ ایلر مسول
 باب عالی دنه عودت مشارالیه دونلو اغا افرز حضرتیه کتخدای سز ایدر مذکوره قور
 اولوب کتخدای دفتر تزیفات مطهر و مقبره فرجه حظه من لرا لاکرد

۱۲

دولت عادی و تزیفات
 کتخدای

۱۶۲ ایچ ایلر اسباب ایدر ایچ ایلر
 سنا باب عالی کلنوب ایدر ایچ ایلر
 معهود بولنوبه ایچون

اسیله
 ذکر اوندان اورد ایچ دیوان مشیلا لکانه حسروانه بر مال اولوب صبح اصطلح عامر
 نزاره حضرت معادنو جا و شیشه اغا میرا فورا اول شریاره اغا جوا نکریم تجر و ارسال
 اولوبه اوزده صول علم و صبر

روسته دولق طرفه در دولتمداره اقامت اتمک اوزده در دود ایدر اورد ایچسی
 ۱۶۲ لایه تاریخه کتخدای نامرسی دیوان مشیلا لکانه حسروانه عصفه تئیم ایچ
 خصصه اراده سینه تاجهاری تعلقه اتمک بوم مذکوره تعیین اوندان و قوس
 ایچ ایلر مسول رکوبچون دیوان ضلعو و عیایلو بر راس اسب و سر کاتبی و ترجمان و بلرکانه
 و مقبره ایدر کوه دخی اغر کر ضلعو و غاشیه لو و حسدی اوتون قفق زاس جمعا
 قوسه زاس اسبلر اصطلح عامر نزاره و جوا نکر کاتبی ایچون طوعی اورد
 کتخدای اغا حضرتیه معهود بولنوبه ایچون بر کون مقدم معمار اوزده دونلو جا و شیشه
 اغا افرز طرفه میرا فورا اول حظه شریاری سعادتلو اغا حضرتیه علم و غیر تذکره سی
 تجر و ارسال اولوب ایچ ایلر مسول کتخدای ایچون مشارالیه دونلو جا و شیشه اغا ناله

۱۶۴ ایچ ایلر کتخدای
 کتخدای

15

و سوباشی و ایچی به مامور جوذباجی و نفراندی کسج جوذباجی ساعتی
 الفی جفت ایچی کسج اسکه سنک موجود بولوب و ایچی مومالی
 طربخانه اسکوسدن کتوریک ایچون مقدجه جاوشناسی غانک
 بی جفته و ابنا بچون رفی تمش فطحه فایقده و مهانازی اغا ایچون
 رفی سبی جفته فایق اسکله مرزورده موجود ایزر یلوب ایچی بلک
 و ابنا ای ذکر اظان فایقده سوار و کسج اسکله سنه کلچک ناشدق
 جاوشناسی اغا محل مرزورده استغفال و اطریه جفتوب بچور حقه ابه
 طنار و ذوق و نیرت و بخور مرشدن صرک امله سوار اولدولر
 ایزر اولدولر جوذباجی و عسکری و سوباشی و ایچی به مامور اولدولر
 و مامور اولدن جوذباجی بقج جاوشناسی حیون هابون بقج ایچی بلک
 بر مقدار ابنا ای و بیکری بقج جاوشناسی و ایچی بقج مهانازی اغا
 بقج ایچی کسجی رکاب رکابه بقج صاعغ جاوشناسی اغا حصرک
 وصولر بودنده کسجی باسید کلچک بوزده ایزر اولدولر ایچی بلک
 در سارنغ مقیم ایچی بقج بانک ایچی بلک جنابلی بقج ایچی بلک
 ابنا ای بوز تیریا اولدولر کلچک مرای صافی و دخولر مقدجه دلیل
 و تکریمان نقران و انا ادران صدعلی کسجی مخصوص لیم سیران
 و اغایان صدعلی بالای زربانغ عرض اولده سنه دک مجوز صحر
 و بر قضا سوسم ارکانلیم و عرض اولدی کسجی اوجاق طرفین
 اندون اغاری صفتنه قیام و لغتی ایچون اون نفر جاوشناسی
 حیون هابون آماده اولدی حال ایچی بلک ایچون صرک اوکنده
 صذابه وضع و انت بانه بالاده حور کسجی باسید کلچک اولدولر
 به عدل کسجی وضع زبر ایچی ایچی برادر رفی دوتور طرفنه بالک
 موجود ایچی فایق قانون اولماغه تلطیف صفتن بودنده ذکر
 بایر ایچون کتوریک اسکله فقور ایزر ایچی و بکون مقدر و بچور
 علی الصباغ کیمله رفی انجوب بورتیب بریا اولدی حال ایچی
 مومالی مرای صافی و دخول و سنک رکاب صدغاله بنوز اولدولر
 دیوان هابون برهان بالای زربانغ استغفال و مهانازی و ایچی
 اوکنده و نیرت طرفی عرض اولده سنه کتوریک وضع اوجاق
 صذابه اغار انصاف فایقده فایقده باشا حصرک

بنا ایچون اسکله تاریخ مذکورده اظان رفی طرفنه عقد انان و مبادله
 تصدبقنامه ایچون دکیمه و درو ایزر رفی العاده بولک ایچی بلک
 و دردی اخبار صفتن کسجی تاریخ مذکورده باغعلی کسجی و اجار
 اولدن دوسجی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 طرف فایقده اولدولر مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

تاریخ مذکورده ایچی مومالی و مبادله و دردی اخبار به کسجی باغعلی
 کلچک دیوان هابون زربانغ اولده سنه کلچک ایزر کسجی ایچی بلک
 کسجی ایچی بقج و بقج رس کسجی ایچی بقج فایقده باشا کتوریک
 و مومور کسجی بشکر و طلو و ذوق و نیرت و بخور و بیلوب و زربانغ
 بر دیوانه و بقجده و بقجده فایقده مامور فایقده مامور فایقده
 و مامور اولدولر فقور ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی
 کسجی و دردی کسجی ایچی مومالی مومالی مومالی مومالی

فقدوى و برقصاى رسم ارکان ستود کوردک ابر جنلو اولردن تشریف بیلد
کنده ابلک سببی و کندهای برابین صدرکس مجوزه و برقصای نسیم ارکات
ستود کوردلریم بعلکبر حضرت قائمقام اولردن و رسال کتابا ذی جوارشانی
سببی و تذکره اول و ثانی و کتب و تشریف اذیلر مجوزه و برقصا کس
بالجه ارکان ستود کوردلریم بخر قائمقامیدر بوری به رک عرض و طبعی
تشیف بوردلری داب ذریه اولغنه بوردغه ایچی سورجیاله عرض و طبعی
داخل اولدی کی صلیبه فود ایتمکسین رافلو قائمقام بانا حضرتی
رضی عقبایچی سوال شروع اوزده تشیف و ایچی قیاس ایکن رافلو
قائمقام بانا حضرتی رسال کتاب اذی طرفه سدر و بروک برضا
قیم سدر جاوشی صوت بلند اینه سدر الدرق الفتن و انوب بمقام
عالیه فود ایچی کی ایچی بلک رضی صلیبینه فود و کتب با
بالدوره محرر اوزده ایچی رضی اسکبه به فود ایدر ایچی سورجیاله
دولتی طرفه کوردکی نامه دن بشقه باش و کجک کتب و بریب
رسال کتابا ذی الوب بالین اوزده قوب بعد دیوان هابون ترجمانی
و ساطبه ایچی بلک خاطر استغفار دین ایچی بلک تقیه بلیب
تمام اولدی کی دیوان ترجمانی بعد اوزده رافلو قائمقام بانا حضرتی
نطقه مبارزت و کجیل اتاسد رسال کتاب اذی و جوارشانی اغا
و تکریم و کتب اذیلر نشان هابون رسال کتابا ذی زبور کس تعلیم
ایده رک کلور ایکن کتب و تکریم اذیلر و جوارشانی اغا سبب
بشد اولردن عرض و طبعی سنه دخول ایدر کس رافلو قائمقام
بانا حضرتی رضی همان قیام بوردوب اولطه نک و مطهر استقبال
رسال کتاب اذی نامه هابون تقیل و بربرجیل ابر رک رافلو قائمقام
بانا حضرتی نسیم و اندر رضی تقیل و بربرجیل بوردلر کس هابون
الفتی ایدوب رافلو قائمقام بانا حضرتی نامه هابون اینه واردر
قام اولردن حالک ایچی بلک جنابلی صلیبه اوزده ایلر و کس
رافلو قائمقام بانا حضرتی رضی نامه هابون کس تقیل و بربرجیل ابر
الفتی و طبع ایچی بلک جنابلیه برابین ایدر ایچی بلک رضی کس
تشریفناستی رافلو قائمقام بانا حضرتی صور الید ^{ایچی} کس ناز
رسال کتاب اذی شار الیک بند الوب بالین اوزده وضع ایدر کس
کس

۱۸

و ایستارینه

صک اغوشک و طنلو بجهر حقه اینه و فزون و ثرت و بخور و راسی
اجرای ایچن رافلو قائمقام بانا حضرتی ایچی به واسکبه به فود
ایده برجه و بریب بعد ایچی بلک جنابلیه بریب و تشریف
خفعلد ایاس اولدنده صک ایچی سورجیاله حرکت و جوارشانی اغادن
ماعه کسکی الای ابر وزیر اسکس کوردلریم ذکر و طبع قائمقام
رکبا طبع و جوارشانی اغا و جوارشانی نقره ایچی به ناموس سبب
و سولیم و جوارشانی دیوان اوکجه بوری بلک فوناغه ایصال اولدی
و تشریفناست مطر و تشریف فطره حضرتی سکر اولرد

ذکر اوزان سول ایچی بوزده اذی نصیفنامه مبارکجه باغچه
کلر کس دیوان هابون کس فاعل اطلعه ایچی رسوم دولتی طبع
دیگر نام کس بوردغه با اوزده حضرتی جوارشانی تقی ایچی
نارنجی حوله مشد اولطه خسروایه نسیم اولردن اجازات
بم تشریف هابون

رسور ایچی تقیل اوزان ساعتی و جوارشانی فوجی بله اغا و ایچی بورد
جوارشانی اغا البه جوانیم کسور رابرت حکمت سولر ایچیل اوکس
بوری بلک طوبخانه اسکس سنه مقدمه اسکس رفرد ایلر اوزان
جوارشانی غانک بری حفته فایقه سوار و اناغ سازج سوجن رضی ایلر
نیش عدد قایق اناغی سوار و جوارشانی فوجی اغا بی حفته فایقه
بوردلریم وزیر اسکس سنه رسور ایدر جوارشانی اغا محم مرندس
واقع کسجی باشی اولطس مقدمه کلر بلنوب اولطه مذکوره نک نرانا
بالوسند ایچی سورجیاله استقبال اینه سی فاعل قریبه ده اولدین
بوردغه ایچی رسور اسکس کلر جوارشانی اغا سولر استقبال رسور
ایچی رضی سوار و معا کسجی باشی اولطس کلر سوجن فاعل دن خارج
وینهاده نراع اولماق ایچره تشریفناست مطهر مستغفری بومریم بولم
الای ترتیب اولدی ذر اغوشک و بجهر حقه ابر طنلو و فزون و کس
اولغند ایچی سورجیاله کسجی برغنا فیم اصطلح عام دن براس
مترن دیوان باطلو و عیالیو ایدر و کس کس و اناغ سازج کس
رضی مقدمه متنا ایدر بون بوز کس راس و فاعل و کس اولر سوار
ولای ترتیب و معا ایدر اجبار اولردن باغچه کسجی سباق اوزده
کس

۱۷

اولی کوی اننه کلکیزن سائر ایچیلر مثللو توفیق ایتمیش راقفوقا قلم
 بانا حضرتی سائر جوانلر کتوزک کبی ندوی دفرنی است و دیوان
 باطلو اسباب هانت بارعالیدین فرج و تربیای اولی کوی اننه
 کلویکن ایچیلر رضی ضرر نکور بشکاهه کلوب مشارالیه فانقام بانا
 اذخر حقیقی جاوشاشی اغابه سلوماره و ایچیلر مویله دگر ختم اشیا
 اوجا بوده ری دیوان هابون تشفی بجزیه کدر بود طریق برضار کوی اول
 حفیزه نغ و دلرزق بعد عقب فانقاص ایچیلر مویله ترتیب اولی ابله
 سالی هابون دخول و اوزده قوره معناه اولی کتوزول ایدر کتوزول
 هابون برهان استقبال و اوزده قوره توفیق و فرسید فغان قیوم بایز
 اغالرت اوله سنه کتویلوب دیوان هابون برهان نوزق و اکر فریب
 ردنلو فانقام بانا اذخر حضرتی اوزده قوره اسبق بعد از اول
 و کتوزول بکلکیر اولرق قورون ایزر دخول بود طریق ایزر کتوزول
 حفیزه بعد صول جانب اولی سیاه قاتار اغالیه سدم و برک
 بعد ایزر سدم طاشنه برضو میل ایزر سجان بانای سدم و برک
 بزرگ سدم جانشی سدم اولی بعد از بقع اولی کوی نقرانه سدم
 و برک سدم لیزر بعد بابلساده و بابلساده و نه قبه هابون
 طریقی تشفی بجزیه عودق بود طریق ایزر اوزدی عظم و صدرین
 اذیلر والت بانس ریسالکاتری وصول جانب و قدر دار و نقی و قبه
 اذیلر سدم و برک و نوزده دمی سلام جان سدم اولی طریقی قبه هابون
 و دلرزق قبه نشین اولی اذیلر دفرل و صدر لر نه قور و جاوشاشی اغا
 دفرجه کتوزول اغا تمام عودق ایزر ایزر اناره فیج شریف فرانشی
 دقانس بالاشاک راقفوقا فانقام بانا حضرتی دوزن اوله سائر ایزر
 ایچیلر نغ محض کتوزول و قبه هابون غفرن بر فرجه جاوشاشی اغا
 ایزر و نوب کلویکن معناه اوزده کتوزول بولین سحر یاری اغا استقبال
 و جاوشاشی اغا ایزر قبه هابون دخول ایزر ایزر راقفوقا فانقام بانس
 اذخر حضرتی دمی دوزن اوله سنده زریف و ایزر دیوان سائر ایزر
 بوده و نه مقام عالیله نغور بود یلوب ایچیلر مویله دگر ایزر معناه اوزده
 نشانی اذخر صف سنک الت طرفه وضع ایزر اسکیم نغور ایزر
 دیوان هابون برهان و ساطیه ایچیلر مویله کتوزول خاطر استعاره چوینی
 به

به راقفوقا فانقام بانا حضرتی تبلیغ اولوقده صحر ریسالکاتری دوزنه
 کتوزول کتوزول محض و صبح ایزر دیوان فدیلوب مصالح عبادت
 اولیوب کتوزول دیوان هابون برهان و ساطیه ایچیلر مویله اذخر
 صفه سنک الت بانلر نه قور ایزر یلوب بعد فانقام بانا حضرتی
 کتوزول بر لر نه قور ایزر نه جن عرضا سندی حای معناه اولی غیبی
 ریسالکاتری اذخر کتوزول نرد اصفیه بغلوب راقفوقا فانقام
 بانا حضرتی کتوزول بولین سحر یاری اغا بیز مرفوع و کتوزول
 حریفه جرایزای فلنوب غیبی کتوزول مبارک خط هابون برهان
 زین کلکیر معناه اوزده قبه هابون قیومی دفرن استقبال کتوزول
 زوت و نه مقام عالیله نغور بود طریق بالاسنک طلع
 کلوب سفه لر کتوزول ایچیلر جنابلی بالکیر فانقام بانا
 سفه سنک و قورون بانا و شی اول دفرلری و نشانی اذخر
 معناه اولی و ایزر سائر بجزیه دمی محض سائر اطعام و کتوزول
 اولیوب بعد اطعام کتوزول و بخور و برک کتوزول بالاسنک ایچیلر
 مویله دمی اسکی جوانخانه ایزر کتوزول کتوزول و معناه اولی
 و ایزر سائر برجه و قدر تشفیات خدمت ایزر تمام اولی
 بواناره شکر کتوزول قورون بانا ایزر ایزر اذخر حضرتی
 تشفی بود طریق برضار قورون بکشی بیک اغا دوزنه معناه اولی
 خارج تشفی ایزر بوده ایزر سکان بانای اغا حوضه دخول ایزر
 جاوشاشی اغا کتوزول بولین سحر یاری اغا سیم عصا اشارتیه صدق
 حضرتی نه محض کتوزول توفیق و اغای مویله عصه فرجه دخول
 و فرج ایزر نه سیم عصا اشارتیه راقفوقا فانقام بانا و دوزن
 و دوزن بولنور ایزر و دوزن سحر یاری حیدر ایزر حیدر ایزر
 عصه دخول ایزر جک دوزن کتوزول بولنور ایزر حیدر ایزر
 عصه دخول و فرج اناسنک اوزن هابون صدر ایزر کتوزول
 بایزر ایچیلر قیومی بانای اغالر طومر دوزن و ایزر برقی معناه
 اولیوب هر لر نه قور ایزر بانای اغالر طومر دوزن معناه اوزده
 عصه دخول ایزر ایچیلر بر رفعتنا و عصه و کتوزول
 دوزن نایانیا نایانیا نایانیا و کتوزول اولی ایزر دوزن نایانیا

معناه حضرتی بود
 بولین سحر یاری
 ایزر سائر دوزن
 ریسالکاتری

ایچیلر مویله
 دوزن ایزر
 دوزن ایزر
 دوزن ایزر
 دوزن ایزر

۱۹

تشیعی معناه اولیوب سائر استقبال ابدت معنی ابراهیم استغفار
شکوه تشییع واسلاره سوار واسکله به وارلیوب حکم عودت حفظ
رهانلاری قبری باشی اغا نفرینله جوراجی اغا وایچی ماموردن نفر
جاوشاندیوان ذکر ایشان قایقار دایم اولوب طوبخانه اسکله سنه
عیقوب مریه ایچلیک اوکجه بوری دک فوناغنه اصال اولدیغی
دفترش یفان مسعود و سفیر فزانه حقه من لاله مکره

مرور ایچلیک کوردیکی نامه سنی دوا هابره زنی ناسنی
نیمین اجرا اولان رسوم تشریفات هابره

ایچی رسوم نغین اولتان ساعت کندی راندن حرکت ایلرک مره زنی
قبری باشی اغا وایچی مامور اولو جوراجی اغالنه دیوان ایلرک سوار
ایچلیک اوکجه بوری دک طوبخانه عامر اسکونه گلوب مقبله
اسکله مقومه به ارسال اولتان جاوشاشی اغانلک بری جفته قایق
سوار وایباع سارنج سچون دخی ارسال اولتان بئش عدد بیاده قیغله
سوار اولوب و برو طرف و زبر اسکونه مرور ایلرک جاوشاشی اغا
کل ردونه وانج کرجی باشی او طه سنه مقبله گهنش اولوب او طه نکره
زندان ایچی مومالی استقبال والای ترتیب اولیجه دک فغود طیلو
وقوع و ترتیب و بخود مراسمی اجرا اولمغه ایچی مومالی ایلرک دکر بچون
برمقادریم اصیل عامر دن برلن دیوان باشلو و عیابو اسب
و کزادگان وایباع سارنج سچون دخی مقبله نرینه واماده اولو کویچی دن
دوانمش کولو ائله سوار والای ترتیب و مره ایلرک اخبار اولرک
ایچی مومالی و جاوشاشی اغانلری سوار اولوب غریب والای کوشی ائله
کندره سار ایچلیک مثللو ذباده نوقف ایچوب دنلو صدر اعظم اوزورق
دخمان بابا ایلرک خروج و جاوشاشی اغانه سلامده و ایچی مومالی ایلرک
دخی چشم اشایی اجرا و دوا هابره شریف و کندی بود فخره صبح
عقب حقه صدر اعظم ایچی مومالی ترتیب الی ایلرک ایچی مومالی ایلرک
داورنه قوره معاد اولو محلک نزول ایلرک تکرار دیوان هابره
نجمه استقبال دیلا نوقف داورنه قوره فیش فنان قوی باشی
اغانلرک او طه سنه کویلوب دیوان هابره نجمه نوری واکرام
فیض لوبه و امااره فتح شریف و فنی عامر اولوب ایچی مومالی ایلرک

صدراعظمه اسندن نزول ایلرک دیوان هابره نجمه استقبال و جاوشاشی
وایچی اغا اوکجه دوشوب عرض طریقه کوردوب وضع اولتان ضلیم
فغود ایچکسزین دنلو عیابو صدر اعظم اذکر حریفی قلاوری و
سوم صوف فزانه ابر جینلو او طره شریف بوریله سعادتلرک
هفتدی سیمی و قوجبل کندی مجوزه و برقمضای موسم صوف فزانه
بفکده حقه صدوق اولرک و برقمضای ائلی و جاوشاشی اغانلری
ذکرک اوله و نایق و کتوب اذکر مجوز و برقمضای موسم فزانه لریه
بئیل صغیر بوری دک عرض او طره شریف وایچی فاس ایلرک
دنلو عیابو صدر اعظم اذکر حریف و برقمضای موسم صوف فزانه
سلام و بوردن برمقادریم سلام جاوشی صوف بلند ایلرک سلام اولوب
صدره فغود بویضزین دنلو عیابو صدر اعظم اذکر حریفی
اولره کتوب فاما بیاید نسیم ساعده و بعد صدر دنلو
فغود و القش اولوب مرور ایچی ضلیم فغود ایلرک صکر
ایچلیک سگوتی باش و کبلک دنلو صدر اعظم اذکر حریفی اولرک
کتوبی کتوب ائلی نسیم ایلرک بعد هیوان نجمه و سا طینه
استفرا خط اولرک صکر صدر اعظم اذکر حریفی و برقمضای
اغزونه مفرک و قور حقه ایلرک معجون و قور و برلیوب
برمقادریم اولرک صکر ترتیب و بخود مراسمی اجرا اولوب
فی ۱۵۵۱ نارنج و عیبه و دوا ایلرک سفول بولک ایچلیک فاما
خلف خاص الخاص و دخی بولکجه سمور کورک وایکی نفر بکر لکانه
فور قائم کورک و کجی و سار بکر لکانه دخی النسی الی نوب خفت
اباس النسی اطلب بودر کندی سابق مثلو فزانه کورک ایلرک
اولرک صکر وایکی نفر سگوتی ایلرک قطلو سمور کورک
بکر لکانه فزانه اولره ایکی نوب قائم کورک و بشقه سکر نوب قائم
دخی ضم الی ساعده اولوب وایباع سارنج فزانه اباس ایلرک
النسی الی نوب خفت و دخی ضم الی دخی النسی ایچکده بودر ایلرک
دن خفت ضمیم بودر نوب خفت ایلرک و سار مراتب ایتمک اولرک
ایسانه فزانه کورک فزانه فزانه فزانه فزانه فزانه
بعد اباس ایچی مومالی حرکت و عودت ایلرک جاوشاشی اغانلرک
تشیعی

حکمت بوده جفندی ایچ مرسوه اخبار اولون ایچ مرسوه
 اسبه سوار و خاص فزون کتبع سوار نطف و صدر اعظم افرسوز
 مورد ایچ مرسوه عقلمنجه کندری دخی جاوشانی غارن ماعد کتبی
 الیای بر حرکت دینه وزیر کلسنه گویب کتبی فایض سوار و طبعانه
 عامر اسکله سنه عبور و قیومی باشی اغارنن مهاندری و جویبای
 اغا اکنج بوری به دن کتبی دقتنیه یغانه مرسوه کتبی
 فرطه هفتیه سنه لاله کتبی

دفعه دهم اقامت ایچ اوزره فایحه جموری طرفنه فزاعاده لورنه
 ایچیلدی ابد درود ابرن و رشیک نام ایچیلدی درودی وقت
 جموری وقتله دلی مقام اوزره وقع بولدی تشریف ابروز
 دبیار خدمتدارده اقامت ایچ اوزره درود ابرن فایحه جموری
 طرفنه فزاعاده اوزنه ایچیلی و رشیک نام ایچ و دهم بتر
 و درود ابرن چکی باغالی به اخبار اولون ساقبلینه معایبه ایه
 دولت عیدون مقام اوزره درگاه ایچ کولورنن صدر سن بویف
 بانا حضرتینک اندون مرتب کتبی عملی اغا مهاندر فقیه اولوب
 استاء سعاده درود و طوعری غوطره واقع فوناغنه نزول ایچ
 خبری ایشی کونج باشی ترجمانی دانطان دایچ مرسول کتبی
 باغالب ابتدا دیوان هابونه ترجمانی اولوسنه گویب خبر و برکته
 بالاسنیدان کتبی تشریفات کسه داری دلالتیه دیون ترجمانی
 و ساطینه اینه اکتفایلی حضورینه کتوبلوب ایچ مرسول ابرن فوناغنه
 درود ایچ اخبار ابرن کتبی صدر کتارینه افتاد و طعلو و فزوه
 و نین و بخود رسمی اجر اسبه سن رالیه کتفایلی حضورنن فایلی
 نه مرسول ابرن و ساطینه دس کتاب اذنی حضورینه کتوبلوب
 دس اجر اولورکن تشریفاته اذنی کتبی سفورن اخبار ضمنه

اوله مرسودن فالدرلوب قبه هابونه غنیمت جاوشانی اغا اکتفایلی
 کتوبلورن مقام اوزره کتبی برابری اغا ایچ استقبال جاوشانی اغا
 ایه معایفه هابونه دخول ایچکله هان صدر اعظم افرسوز دخی در
 اوله سنه تشریف و اهالی دیوانه رسم استانی اجرا بویف و مقاربتیه
 نمود بویف ایچ مرسول ابرن دخی ابتدا مقام اوزره اسکله بعد نشانی
 صفه سنه اذنی مرسول ابرن الی بانته نمود ابرن دیون هابون
 ترجمانی و ساطینه ایچیلک خاطر ایستفاد و جویب کتوب
 یه دونلو صدر اعظم افرسوز بلیغ دیون کتوبلوب مصلح اعباد
 رویت اولورکن صکره اعضا سبذانی حادی معاد اولور شخصی
 دس کتاب اذنی و ساطینه بکسوب مهاندر ابد تمیز و کتبی برابری
 شریک ایچ مرسول ابرن و کتبی منتظاب حضرت جهاندری فلسف
 مذکور خط هابون ایه فزیه کتبی مقام اوزره استقبال
 و انت وینه مقاربتیه نمود بویف فزیه طاهر کتبی سفینه
 ایچ مرسول ابرن بالک صدر اعظم افرسوز حضرتی سفینه سار معینتی
 فزیه باشی و دفتر دارن اول و قیومی سفر لرنه و باشی سازتی
 دخی ایچ مخصوص لرنه اطعام و کتبی اولوب بعد اطعام کتوب
 و برلورن کتبی ایچ مرسول ابرن اسکله جوناغنه اکتفایلی کتوبلوب کندویه
 و معینت سازنه بر وجب دفتر تشریفات حضرت اباس و فزیه
 دونلو صدر اعظم افرسوز حضرت تشریف لرنه کتبی ایچ مرسول ابرن
 نفر معیار اولوب هر لرینی ایچ فزیه باشی اغا لر طوره دخی معیار
 عضه دخول ابرن ایچ مرسول ابرن بر دفعه تمنا و عرض و طبعی و ساطینه
 و در دق نایا و نایا و نایا و نایا اولور دخی ابر دفعه تمنا اجر اسبه
 ایچیلک نفرینیه دیون ترجمانه ابد و طوع صدر اعظم افرسوز و شاریه
 لرین نور خردولنی عرض و تقدیم ابرن بر نطق هابون اغا و مرسول
 عودت اذنی هابونه صدورینه بنا ابتدا و مرسول ابرن تملایی نه اجرا
 کتوب و باب سعاده دن خروجنن مهاندری فزیه کتبی اغا و کتبی
 کتبی و ساطینه دیون ترجمانه اکتفایلی دخی فزیه کتبی اغا لر
 اولوسنه کتوب اعباد و دیون لرین فزیه کتبی اغا لر و فزیه
 باشی حضرتینک عودت و فزیه کتبی صکره حضرت صدر اعظم قبه هابون
 حرکت

۷۱

یاریت ککوب مشارالیه درین کتاب اقری حضورت اولریغنی دونلو
 صدر اعظم اقری حضورتینه استبان و خایمای دولتی اولریغنی
 خبر و بر دکن باذن عت بنه کسه سوماله و دیوان نرمانی و ساطینه
 یوزاویله کتوریلوب سوماله نرمانیه اقری نرد اصفا نده بیورد
 اولریغنی حاله رکابنی مریور حضور فاضل نور اصفی اذغال
 و ذمجه نطقه برله ایچی مومی اهلک ووردنی قاما اخبار جوبله
 دیوان نرمانی و ساطینه و بر لردن صرک قاما ضلوعه بن و نرمانی
 رسمی اجراسیده جانب اصفا نده دن لاجل الکرار رکابنی مریولک نرمانی
 نرمان مریولک فوبولرینه فوجیلر کنه ای اغایرید بوبایله بظنقلد
 وضع اولنوب اعاده اولمشدر مریولک ووردنک ایچی کنه
 معناره بنا دیوان هابون نرمانی و ساطینه طرف حرف صدر اینده
 سبب شکوفه ارسالیله اسفاد خاطر اولنوب ایچی مومی اهلک محظی
 درگاهت بچی بلدی اولمه لرندن انجی بلوکی اولرطی مامور ببوله
 هابون جاوندلرندن دخی ایکی نفر جاویج بالالمانس معینه تعینت
 و یور مذکورده قوناغنه ارسال اولمشدر
 ایچی مومیاله بوزنه اقری جنایه مقدر دعبله یه آودور اربط طافی
 در دیندیم یه اولر هبئی بحرا سفینه ایه ووردنک بچی دهبئی
 ووردنک طرف حرف صدر اعظمی و رکاب مستطاب حرفه جواز دی
 جمهوری طرفنه حامل اولریغنی نامه لرینی معناد اولرده رسما تقدیم اولریغنی
 هدیه یی ووردنک نوقف اولنسی انمانس اولمشدر هدیه مذکور
 سفینه بحرا کورکین قضاوده اولوب نکرار دینتی طرفه خبر ابله مجردا
 شطیه ووردی مدف سبب فخاص اولرقدنه نانی ایچیلکله اعلا
 ایچی کتوریلدی نامه لرینی باپس و رکاب هابون بدهدیه رسمی
 تقدیم برله هدیه ووردنک ای دخی بلوتم نرمانی و ساطینه کتوروب
 عرض و تقدیم ایچ کنئی اخبار ایدوب کتوریه بزود معاند اولنوب
 دعبله ده غمه لوزنک فرق العاده ادره ایچی هرت نام ایچی
 بوزنه اقرجه ایچیلکی بجزدنس بائی و کیدی طرف طرف حرف صدر اعظمی
 اولر مکتوب و دینتی طرفنه بدارک دکاب قرنا ب ساطینه اولر
 نامه یی رسما کتوروب نسجه ابلرکن ایچی رسوم نرمانی هابون ادره
 نرمانی

توجه اجرای رسوم و نه گونه معامه بودری ایه بوداعیلرینه دخی
 نقصان اولوب اولرجهه اجرای رسوم و معامه بولرس دجا ایدوب
 فرایحه ایچی مومیاله ورتیاق بامهور تقریرله نیاز و انمانس ایدر
 تقریر مذکور جانب حرف صدر اعظمیت بانقریر دکاب هابونده عرض و تقدیم
 بوردنک بلاهدیه دونلو صدر اعظم حرفه بنه کتوریلدی نامه یی کتوروب
 بارعالی یه بعد دیکر نامه یی دخی دیوان عالی رکاب مستطاب حرف
 جواز دی یه عرض و تقدیم ابلرک نیاز و انمانس ساع و مساعفه
 برینه ناجاری ادرانی بوردیلوب ایچی مومی اهلک بامهور تقریری
 نرمانی هابون فلهه فدا اولوب فی ۱۰ فلشده نارنج و دونلو
 صدر اعظم حرفه بنه اولر نامه یی تقدیم ایچیلکله رسما باطلی بهر
 کلی خصوصنه ادره سنه ناجاری نعلق ایچیلکله جاوشناسی ابلرک
 بدی جفته قانی علی السو طوبخانه اسکله سنه ارسال اولنوب مومی اهلک
 رکابنی اصطلح عامر دن دیوان رخنلو و عبا بلو براس سبب
 و رکابنی و نرمانان و معبران و اناج ساج بچون دخی اولر طرفوز
 داس کر رخنلو و کسلو و جیدی رخت و غاشبه لو اندر بر اطرز
 و اهور کنه ای اغا معقید باغجه فوسنک و اف کرج اسکله سنه بچون
 بولن ادره سعادتو جاوشناسی اغا طرفن بیلخورد اول حرفه نرمانی
 سعادتو اغا حرفه بنه علم و خبر نرمانی بجز و بکوه مقدر ارسال
 اولنوب یور مذکورده وقت معبده مشارالیه جاوشناسی اغا دخی
 دسار عادی و بر مفضای موم ارکان سمر کورک و جاوندلر کابنی
 و اینی اغا بکرمی بن نفر جاوشناسی هابون دسار عادی و کورک ک
 و نرمانی و سببک و سوباشی اغار روزن فاقدری و نرمانی
 دکلک و کجه لرید اسکله مذکورده یه جدمی حاضر و آماده اولر
 ایچی مومیاله دخی غلطره و اف قوناغند نسجه اوظن ساع
 معینه مامور ککوبانند زعم علی اغا و النجی بلوکی جوبرایچی
 و نرمانیه طوبخانه عامر اسکله سنه ککوب ایچی مومیاله جاوشناسی
 اغا نکل بدی جفته قانی سوار و سارلری دخی کتور طرفن آماده
 اوظن قابق سوار و بر طرف مرور و کرجی بلک اطله نسجه قابق
 نمود اقرن جاوشناسی اغا طرفن ایچی مومی اهلر به بشکر و وطنلو

«

دوق و ثرب و بخور مری ابراسیه اکرار والای مریا اولدیغی
 اخبار اولدورده انله سوار اولوب جاوشانیغا صانع داعی
 مومالیه صولده و سارلری علمی مرتبم کلور اکین باغالبی دخی دلو
 و کویکان و نازاران و شاطران و مطهر حیات و جاوشان دبول
 و سار حضوری افضا ایزلر عرض اولدورده صفاری قام داعی
 مومالیه کلزدرت مقدم مرفهانه حجه خاصه دن مریائی برده جاوشانی
 انانلق اولدوسی اوکدرت سافر اولدی حروف و عرض اولدی
 درونته دق کجه و فالجه لر فریب و عرض اولدورده و دلو صولده
 افتر حضرت برکت نغود بوره حقلی مقام عالی بیک کاهن برعد
 بوشب لو اسکده وضع اولوب بعدی مریا اولدی حاله ایچی مومالیه
 ترتیب نکور اولدورده باغالبی به کلوب جاوشانیغا نکی نکی
 داعی مومالیه دخی سنک رکاب صدر اعظمینک نزول ایلدی جاوشانی
 کدو مقدم اولدو سنه کلوب جاوشانگانی و سنیغا و مریا ندریغا
 دیوانخانه دن ایچینک اوکجه و دیوان ها بونه ترجمانی دخی دیوانخانه
 فوسدنک استقبال و بالمعیه سافر اولدو سنه حقیلوب برفدار
 نغود ایچکده بو اناده سعادتو کتخابلی و نسی کتاب افری حضراتی
 کیسه دارتشیفات اخباریه الای جاوشانک بالجه جوکاندیه دون اولدی
 دیوانخانه جا سنک بو قارویه ندریغدرنک تشریفات قری سافر
 اوکجه بلادی ندریانن سار ابراهما حضراتی استقبال و جاوشانیغا
 و ندره جمی و کتوب افریلر حضراتی دخی و دارالریحه طبری جینی اولدو
 بنیاهنه واروب توقف و دینلو عنایلو صدر اعظم و بدر رقم افری
 حضرت برکت و مریا ندریغدرنک افری حاکم جاوشانگانی افری و سنیغا
 بالاسنک داعی مومالیه سفر اولدو سنه سنک قالدیلوب عرض
 اولدو سنه وضع اونان اسکده بانن کتورده ندریغدرنک تشریفات افری
 انه مجور بولوب داعی مومالیه ایله رسم اشناجی و استفا
 خاطر مریائی بعد اولدو ایچی مومالیه ایچکده عرض اولدو سنه دخول ایله
 شه مطرینه منقب اولدیغی مومالیه تشریفات افری حضور حضرت صدر اعظم
 ایچکده ایچکجه سار الیه افری حضرت برکت دخی و سنا عادی و تشریفات
 سوم ایچکده مجور کتورده ایله تشریفات سار الیه کتورده حضرت
 جانب

جانب بمنزلت و فوجیلر کتورده ایغا جانب یارلرزه بفکر اولوب
 کورک اولدورده خروج بودورده قیاما منظر سیم اوکوشالیه
 دینس کتاب افری و جاوشانیغا و ندره جمی و کتوب تشریفات افری
 سلامده اولدورده سار الیه بنش غالبدرنک دون اولدو دق عرض
 اولدو دخی تشریف و ایچی جانب سلام و بره دق صول جانب مند
 اولدورده قیاما اولدو سار الیه دینس کتاب و مومالیه جاوشانیغا
 و ندره جمی و کتوب و تشریفات افریلر حضرت سلام و برده جمی
 جاوشان صول بنداب سلام الوب جاوشان دیوان ها بولغوشن ایچکده
 سار الیه افری حضرت برکت نغود عالی بیکه نغود بولدی داعی مومالیه
 اسکده به نغود و سار الیه کتورده حضرت صول جانب سار الیه
 قیاما توقف و انت یانن محضراغا و اولدو باننغا و حضرت کتورده
 و سیاه و سحر کتورده بری قیاما طودر قری حاله و دلو صدر اعظم
 افری حضرت برکت داعی بیکه رسم اشناجی اجرا بودورده سنه ایچی مومالیه
 تقریر اغاز و قیامت دیوان ها بونه ترجمانی تقریر کتورده ندریغدرنک
 حضور حضرت صدر اعظمیه عرض و تقدیم برله صادر اولدو نظن
 اصفا ندریغدرنک داعی مومالیه آفاده و تفهیم ایلر کتورده صول کتورده
 کتوب داعی مومالیه دینس کتاب افری حضرت برکت سیم اندر دخی
 الوب بالین اولدورده وضع ایلدی کبی ابتدا و دلو صدر اعظم
 افری حضرت برکت بعد داعی مومالیه بشکر و طنا و قیامت و ندرت
 و بخور دخی بدلا اجرا تشریفات افری برنک اولدو دق تشریفات
 ابتدا داعی مومالیه بولدی کوجیه قیامت مجور کورک ابان بعد
 دیوان ها بونه ترجمانه خدمت و سار معینک اولدورده دخی برجه
 دق تشریفات قائم کورده و کرکر و طلع شوعه ابان و قام
 اولدورده هان داعی مومالیه قانقوب قیامت نغود ابر و داع
 ایچکده مجورده جاوشانیغا انانلق کتورده معناد اولوب سار
 معینک اولدورده معناد اولدورده اسکده مریا ایصال ایلدی
 بو مقوله اولدو ایچکده رسونک معناد بنا بولور کتورده
 و دلو صدر اعظم افری و قیور جالی و سار لری و سنا عادی
 و بر مریائی مومالیه خواجه مجور کورده بولور قری مطورده

۷۴

ایچی مریوک جمهوری طرفنه مبارک رکاب ها بونه دودنلو صدر اعظم
 افروز حضرتی نه و سار دجال باب عالی به معنادارو هدی بی بحرالکبری
 قضا دود اولیغی و بوزنه صحر کرابها و نوظهور و دود این جمله
 هدی بی عرض و تقیم ایلک اوزره با بعت به مقدم اغشار ایچی
 دودلو صدر اعظم افروز حضرتی طرفنه تقراب رکاب مستطاب حضرت
 جوانی به استیذان برله بدهدی نامه بی غنه عینه خسروایه
 عرض و تقیم ایچی خصوصی التماس بورولدی ساعن سنه تاجردی
 اوزره بورولوب بودو فیه نامه بی بدهدی تقیم ایچدر

ایچی سفور نامه بی سیم ایچره دیوان ها بونه کنولرک علی السور
 جاوشانی اغانک بری حفته فانی طریخانه اسکله سه ارسال ایلک
 رکوب چون دیوان و غشو و عیالیو براس و ابا عیوبه دخی فرق ای
 اکرتمی آنک اصطلح عامه دن نزلک و برابطه لو بکیدا برکجه کیم
 ارسال و جاوشانی غا ائوب دیوانلر به و جاوشانکافی طبعی عا
 و کیم بی شی نفر جاوشان دیوان مجوزه لید و عسکر و سولک ایچی بونلر
 سوی کیم اسکله سه و اوزوب ایچی مریوک کیم کیم بی اوزر سنه
 جاوشانک اغا طرفنه طلو و زین و نیت و بخور و سجا برسنده صحر
 سوار اولوق صانع جاوشانی اغا وصولک ایچی مریوک تریبا اوزره
 اوی قضی انسه کلذکره توقف و دودلو صدر اعظم افروز حضرتی نیک
 دیوان ها بونه تشریف لرنده صحر سلی ها بونه کنولوب اورته قوره
 توقف و بیه ها بون بنکاهن فتح تریف قرانی تمام ائوب کوی نوز
 بدوزره به شنابلی انسانه اورته بودن ایچویه اذغال
 و بیه ها بونه کلور ایکن دودلو صدر اعظم افروز حضرتی بیه ها بون
 فالقوب دوان اوزر سنه تریف و ایچی کلوب بیه ها بون نشانی اذغال
 ان طرفنه وضع اوانان اسکله به اوتور بی اخبار اولوق هر
 شاراب دودلو صدر اعظم افروز حضرتی دوان اوزر سنه
 تریف و صدر احکامه قعود و دیوان ها بونه نجهانی و ساطیه
 ایچنک خاطر استفسار اولیغی عقیق و نسی کتابا فندی
 تخصیص کیم بی کنولوب صدر اعظم افروز حضرتی نیک و
 بالکله

بالرینه وضع و داسنن اینه عودت دهان دیوان فولوب مصلح
 عباد رفیت اولوقده صحر استیذان عرضی صحنج حاضر اولوق
 تجویز رئیس کتابا فندی بغلوب کنولوب بولس زبیرا غا بریدهر
 رفوع رکاب مستطاب فنمنغه خط ها بونه اینه معنون کلذکره
 شاراب دودلو صدر اعظم افروز حضرتی بیه ها بونه قوسرک
 استقبال و تقبل رسمی اجرا و رئیس کتابا فندی کلوب نرد اصعب
 خط ها بونک طرفنی فتح ایچره مقام خدمته قیام و صدر اعظم
 افروز حضرتی خط تریفک طرفنی آجوب حقیق قران و تقبل و قبول
 وضع و مفاصلینه قعود بورولدی کیم طعام کلذکره بالکله ایچی مریوک
 صدر اعظم افروز صفر سنه و معنی بکرانک و ابا عیوبه سار لرینه
 بر قاع نفی معنادار قیودان بانا و دفتر دارشن اول و تقیم قیودان
 اطعام و قانع کلوب و بخور برسنده صحر تشریفاته ازی صدر اعظم
 افروز حضرتی استیذان برله ایچی قالدروب ایچی بونخانه اکرته
 بولک کوجه جوته و دوشنه سوز کورک و سار لرینه بر سوج دفتر قلم
 کورک و نلی کرکولر و معنادار و زنه خلعتد اباسیده توفیق ایلر
 نولکو کرمتلو مرابانو بارشاه ایشاه افروز حضرتی عرضا طریقی
 تریف بورولقنده صحر قوا غا طرفنه بعد اخبار ابتدا صنعتک
 اذغال جاوشانک اغانک سیم عصا انارینه بیه ها بونه حرکت طریقی
 عرضه کبروب و حقیقوب باب السعاده خارجه مکت و صدر اعظم افروز
 حضرتی عرضه تشریف لرنه باب السعاده خارجه سادولوب کورک
 دودلو صدر اعظم افروز حضرتی بیه ها بوننه جاوشانی غا سیم عصا
 حرکت و طوغری عرضه تریف بوروب و رالجه معنادار قیودان بانا
 حضرتی و سار عرضه کبرجک دوان دخی کبروب جقد فیه صحر هر
 اذن ها بون صدر بید ایچی سفور دخی اذن ایچی تقر بکرانک اینه
 عرضه اذغال اولوقده ایچی بی و عرضه کبرن ازمیزی ایچر کویک
 اتمار بالذنه طوره رف عرضی اظه سنه و خولرنه زینوسن مراسمی
 اجرا سنده صحر ایچی سفور تقر بیه اغاز و دیوان ها بونه نجهانی
 و ساطیه حضور و مع النور حضرتی به سیم و تقیم و جوالی اولوق
 نظمی ها بون صدر اعظم افروز حضرتی افاده بود و قلزنده صحر

۴۵

و کت اول و انباری حقلرک مالک محوسده جاری اولاد فوعد هرزه ایسه
 جمهور مذکور هفت دمی عینه اجرا اولنه دیو بودغه جانب خالقا با جری
 بالی خط هابون غنا مقرون ابه موخا عنایت واحسان بریدگ شاه نریف
 عالیشان مورسانه ابه مندرج مطرور اولویا بنی لاله هده دغیه ده مقیم جمهور
 مذکورک و کبلی نشان هابون نسیم ضمیمه باغلی به دعوت انش و یلر به
 جند مقدر سمرک باغلی به درود لاجون بو هکامه ایجا ابارن سمل اجرا
 ساعده هفتن ظلی الهی در کالیه دمی اشویم خارج از عاده اولدی بربر
 اولوب یعنی رسوم مذکوره فبا بعد بنه سربت ایتمک و بروقدن مثل نخاز اولدی
 و نسیم نشان هابونره شو بهله اجرای سوم اولدی دیو بعد ازین اذعا انانان
 و ملغی اولدی اولدی نکه ابه بروقدن ربعنا فضا اتمدی بیگی و خود اولوب
 فالدی بوزن بود جمهور مذکور طرفدن هراغ سنه ده بردغه جزیه مذکوره لر بی
 نسیم ایچون درود این جلی اجرای حقلرک کت بر عتاد باغلی و کت اولدی
 هابون دوبره و یلکوبه انیم زوجهله اجرای تم اولنه گنن ایسه نیمی اوزده
 ذکران ایچدی حقلرک دمی عینه اجرا اولدی بالوده مذکور نشان هابون ترابلی
 مقضاسندن اطنه و فاسم الاوقات و سبب اسباب دوبره و یلکونک اصل
 حقلرک اجرا اولوبن رسمی بوجهله تجاوا ایتمک خصوصه کرکی کوی وقت
 ولی مانا اعلی سیر العمل طوق و دفتر نریفانه قید ایتمک خصصی شرط
 رای سایلری ایسه امره فاعل حریفن سن ل اولوکر دوبره بایزون تقیرک اوزرینه
 خیر اوقان صورت بریری اشونق بریده طور مواد فبا بعد کتور اولون ایچون
 دفتر نریفانه قید و ثبت رضه دیو فی و عهده تارخین فرمال علی صادر
 اولغین بیخجه دفتر نریفانه قید اولوب

در بیان فقهه نسیم
 در بیان فقهه نسیم
 در بیان فقهه نسیم

مقتضای
 مقتضای
 مقتضای

۳۶۲
 تاریخ مذکوره در سعادت و در غایت بر سعادت
 تابع و کتور و جزیه کتاری اولوب جزا بر سه جمعده جمهوری نامرخصص انان
 قدغه و جزا بر طحقه سنک در سعادت اولون ایچدی تاریخ مذکوره بالی
 جلیا بر طرف صفت سنه دن مجددا ترتیب و بوجهله نظامه ربط اولغیه جمهور
 مذکوره و بر بر جلی مشهور هابون و فبا بعد جزا بر قومه سفینه لر به تعلیق
 ایچدی بر عدد برانی اعطا اولون ایچدی مذکور ایچدی دوبره و یلکونک اصل
 کتور

تاریخ این اسناد در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری

۶۶۱ لایحه
 این رساله در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری

کلیه امور در این اسناد
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی
 حاج میرزا محمد علی

اداره اوقاف تبریز
 تاریخ این اسناد در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری

تاریخ این اسناد در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری

جمعه
 تاریخ این اسناد در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز پنجشنبه اول ماه ذی القعدة سنه ۱۱۰۲ هجری قمری

